

PAUL GOMA

**UȘA NOASTRĂ
CEA DE TOATE ZILELE**

**AUTURA AUTORULUI
2004**

Anei

*...Așa, de pildă, unul își făcuse o adevărată îndeletnicire din a număra,
în timpul plimbărilor, parii gardului...*

Dostoievski

PROLOG

Erau patru, umpluseră odaia de râsul lor, râdeau așa cum numai femeile știu să râdă, cum numai femeile, din nimic, încep să râdă și râd până la lacrimi, până la sufocare și plâns, iar după ce se liniștesc, mângâie perna și lemnul mobilelor și au buzele arse și lumina ochilor tulbure și pântecul plin.

Erau patru și râdeau ca nebunele, cu chiuituri, râdeau de se îndoiseră tavanul și pereții, în afară.

Și nu simțiseră. Poate pentru că erau cu totul scufundate în râs, tăvălite în propriile hohote de suspine. Sau poate pentru că erau patru și, când nu ești singur, nu te poți păzi; când nu ești singur, lași celorlalți sarcina pazei.

Erau patru și nici una nu văzuse, nu auzise, nu simțise că, îndărătul lor, ușa fusese închisă, încuiată, ori se închisese și se încuiase singură, așa cum, adeseori, fac ușile, cu de la sine putere și fără să se ostenească în căutarea unui motiv. Și e aproape sigur că, dacă una dintre ele ar fi observat ce se petrecuse, tot n-ar fi dat nici o importanță: se știe de totdeauna că o ușă începe a fi închisă, nu din clipa în care se lipește de canat, în locul ei și limba clanței intră în lăcașul ei și zăvorul într-al lui. Ci din clipa în care omul de dincoace vrea să treacă dincolo, ori vrea să se asigure că, atunci când va vrea, când va avea chef să vrea, poate s-o facă. Și constată că nu poate. Că nu poate să poată.

Dar cele patru abia intraseră. Pentru ele, deocamdată, era doar râsul.

I

RÂSU

Râdeau toate patru râdeau cu chiuituri, râdeau de se îndoiseră pereții și tavanul, în afară.

Începuse Alice, ea le începea totdeauna, pe toate și le începea bine, exact de acolo de unde trebuie început un lucru și chiar de n-ar fi învățat râsul, acolo, la teatrul ei, tot ar fi știut de unde să-l înceapă. Sofia „intrase” a doua, ea totdeauna fusese a doua, peste tot și în toate, și la părinți și la școală și ca nevastă, ea nu risca niciodată, nu-și îngăduia să greșească prima și singură, în râsul de față pornise, firesc, a doua, fără să vrea cu tot dinadinsul să râdă și nici cu tot dinadinsul să tacă, dar pentru că cineva începuse ceva, riscase ceva, de ce n-ar fi mers și ea într-acolo?, mai ales că drumul era bătut, mai ales că acum și aici era munte și vacanță. A treia fusese femeia cu pantaloni vișinii și canini de viplă, ea rezistase o vreme, rezistase, nevăzând motivul râsului și tentată, dacă nu să le pună la punct fără ocolișuri, măcar să le întrebe: ce-i de râs, aici? dar gândul singur se dezlipise, nu era nici bine și nici rău fără el, așa că se așternuse și ea, gospodărește, pe râs. La urmă de tot prinsese a necheza gădilată și fata, nu atât de râsul celorlalte, cât de combinezonul roz al femeii cu viplă, umflat în locul unde fermoarul de la pantalonii vișinii se descususe pe toată lungimea, poate chiar de la primul chiot.

Râdeau cu ochii închiși și băteau din palme și se izbeau cu palmele peste șolduri, iar fata, rezemată de perete, lângă ușă, pălmuia peretele zgrunțuros - și era bine.

Începuse Alice cu toți dinții ei frumoși, cu gura ei mare, râdea larg, rotunjit, ca la ei, la teatru, căutându-și vocalele și poziția capului și locul mâinilor în aer, dar găsindu-și-le mai repede și făcându-și-le mai firești decât ale cuiva care nu cunoaște scena și nici nu vrea s-o cunoască, râdea cu atâta știință și sinceritate, încât nu fusese în stare de mai mult de doi pași de la ușă, după care se prăbușise cu mersul cosit pe primul taburet întâlnit - stătea pe dunga taburetului, cu un picior întins de tot, cu celălalt nimerit cine știe cum după stinghie și râdea în valuri și-și lovea coapsele cu palmele, pocnindu-și-le pe amândouă deodată, atentă la ritm și foarte stăpână pe el, râdea spre grinzile tavanului, cu pleoapele închise albastru - și era toată gură și râs.

La început de tot, Sofia se speriasă (Alice explodase în hohote chiar în ceafa ei), apoi se lăsase să zâmbească: cine știe ce i-o mai fi spus inginerului ori ce Dumnezeu e, ce i-o fi spus el Aliciei; Sofia mergea cu două trepte înaintea *lor*, pentru că Alice era cu inginerul, - cât de la mână îl avea Alice pe inginer Sofia nu văzuse, nu-i plăcea să se observe că trage cu ochiul - așadar, atunci când inginerul tot șoptea ceva, zbârnâitor, la urechea actriței, iar aceasta chicotea ca pipăită (poate că o chiar...), desigur, altul decât cel cu clopotele, dar tot atât de porcos, altfel de ce-ar fi râs Alice așa?...), porcos sau doar decoltat - ei și?, n-are voie omul să se simtă și el bine, trei săptămâni pe an, în cazul ei vacanța de iarnă?... destul trage în restul timpului și e sobră și așa cum se cade să fie un cadru didactic, acum e în vacanță, se mai deconectează și ea, apoi, în al doilea rând, copiii nu erau de față, acolo, pe scară, nu se aflau decât ele două și inginerul, ori ce meserie o fi având armăsarul acela care nu-i cu gândul decât la... parcă nu știm noi de ce tot mișună prin jurul Aliciei... da' las', că nici ea... și, la o adică, cine-l poate împiedica pe un bărbat să spună bancuri, ca cel cu clopotele?... și, aducându-și-l aminte, Sofia se luase după râsul Aliciei. Se oprise dinaintea ferestrei, acoperișul care începea să curgă chiar sub pervaz era foarte abrupt și căptușit cu zăpadă, totul era căptușit cu zăpadă și de tot, un alb dulce, cu flori de râs - încerca să vadă chestia cu clopotele pe un asemenea alb și râdea aproape cu sughițuri de ceea ce ieșea, râdea, auzindu-și carnea zbugiumându-i-se la intervale inegale, ea nu putea să cânte în ha-ha-uri rotunde și cumva trăgându-se unul din altul, ca ale Aliciei, ea nu făcuse nici teatru, nici altceva nu făcuse ca să învețe cum se râde frumos, ea dădea drumul hi-hi-urilor cum se nimerea, ieșeau cum ieșeau, prea ascuțite și aproape destrăbălate, le simțea însoțite stângaci în tremurul cârnii pe oase - și-și aduse aminte că Alice îi spusese că râde urât, că parcă ar fi o cârâitoare cu care soldații se joacă de-a soldații... încercă să și le deschidă, reîncercă să vadă clopotele, ca să și le poată potrivi după ale Aliciei, să decurgă și ale ei unul din altul, dar ieși cu totul caraghios și trist, pentru prima dată locul doi n-o mai îndulci, așa că se opri, în reprize, ca să n-o podidească plânsul, de umilință.

Auzindu-se singură, Alice deschise ochii neliniștită: o găsi pe Sofia la fereastră, masându-și pântecul (obrazul întors către albul de afară nu i se vedea) și se pregăti să ducă singură partitura. Dar în adânc râsul era pe isprăvite, iar ceea ce mai rămăsese abia îi ajunse până la buze. Chicoti invers, trăgând șuiert aer, se înecă, începu să tușească, iar când sfârși, auzi glasul Sofiei:

- Vai, tu, draaagă...

Se răsucise către Alice, chiar făcuse doi pași în întâmpinarea ei (auzindu-i tusea, se gândise s-o ajute cumva, dar cum?, de ce s-o ajute?, ce, ea o pusese să facă pe grozava?, să înceapă prima?, că așa-i ea, moare dacă nu-i prima în toate....) străduindu-se să-și învingă râsul care o străbătea din nou, Sofiei i se boțise obrazul, acum aducea cu o maimuță bolnavă de măsele, nu mai voia să râdă, gata, ea totdeauna fusese mai serioasă și nu numai aici, la cabană, unde lumea vine să se odihnească, deci să fie și nesianioasă, dacă are chef, ea chiar și aici păstrase măsura, deși nu-i nici un păcat să te mai și deconectezi... dar nici chiar așa, ca Alice, râsul ei e cam, cum să zică?, o nerușinare, răs cu poalele-n cap, i-ar spune Iancu, bărbatu-său, și de ce să nu recunoaștem că are dreptate, când o auzi pe Alice râzând, e de parcă ai și vedea-o răsturnată de careva, colea, pe marginea șanțului (să zicem, de Martin... dar în locul actriței să fie ea, Sofia, uite-așa, să zicem că, Doamne ferește, s-ar chiar întâmpla, câte nu se întâmplă pe lumea asta...), un asemenea răs nu i-ar plăcea deloc lui Iancu, iar Rodica ar privi-o, atât s-ar uita la ea cu pleoapele apropiate, cu ochii mijiți într-un fel anume, uitătura ei de când băgase de seamă că maică-sa înflorise cam prea fără motiv... sau poate că știa... asta nu, nu se poate, n-avea de unde să știe, și dac-ar fi știut cu adevărat, n-ar fi răbdat ea să nu întrebe, să facă măcar o aluzie - așa că nu știe. Doamne, și Alice asta care râde, de parc-ar fi atunci, în cancelarie, - iar dacă râde și ea, e și mai ca atunci, în cancelarie, cu Martin, iar această nerușinare interzisă și pedepsită acolo, jos, în sat, la ciclul doi (și dacă nu interzisă, privită cu ochi mijiți) o covârși acum, aici, sus, și Sofia i se lăsă amețită ca atunci, în cancelarie, și ca altădată, însă tot în cancelarie - așa că își slobozi hi-hi-urile care nu-i veneau chiar atât de rău, destul de bine, ar putea zice, aproape bine de tot, de ce nu?, făcute fiind pe gâtul ei și pe măsura plămânilor ei și pentru carnea ei scuturată fierbinte până la durere - aproape ca durerea din cancelarie.

Iar Alice, căreia mai mult nu-i trebuia, reizbucni încurajată. Se ridică de pe taburet și cu brațele în lături, de parcă și-ar fi căutat echilibrul pe sârmă, cu capul mult răsturnat pe spate, se apropie orbește de Sofia. O întâlnește cu pieptul și fără s-o îmbrățișeze, o obligă să se rostogolească împreună cu ea, pe patul de alături.

- Vaaai, draaa..., încerca Sofia, dar nu putea duce mai departe reproșul ori bucuria, amândouă la un loc. Îi plăcea cum miroase jerseul Alicei, a *Chanel*, așa adia și doamna Proca,

inspectoarea, când cu trecerea ei la ciclul doi, atât că doamnei Proca, îi mirosea, nu jerseul, ca Alicei, fiindcă ea nu era în jerseu, ci într-o bluză albă cu jabou, tot alb, dar nici bluza și nici jaboul (a avut destul timp ca să-și dea seama), ci părul, părul acela nemaipomenit, strâns în cunună, pe creștet, împletită din cozile acele groase cât mâna - atunci o contrazisese pe madam Dănilă care susținea că-s false, biata madam Dănilă avea, în felul ei, dreptate s-o bănuiască pe doamna Proca, ea de toate care aveau ceva mai mult păr decât ea (cu tot gerovitalul, cu tot usturoiul, degeaba!) de toate zicea că au perucă... ea, Sofia, zisese atunci că nu, că-i natural, dar mai târziu, gândindu-se bine, își dăduse seama că nu era natural, altfel de unde Dumnezeu atâta păr pe-un singur cap?, deci, doamnei Proca îi mirosea a *Chanel* peruca, în timp ce Alicei jerseul la piept și mai ales la subțioară, Alice asta până și sub braț miroase a doamnă - ca și Draga, Draga tot așa, până și un lucrurile cele mai, în fine, intime știa să, le făcea de parc-ar fi fost la recepții, știa ea, Draga, era în sângele ei ceva care nu-i dădea voie să arate rău, urât, nici chiar atunci când... când, oricât de frumoasă și deșteaptă și bine îmbrăcată și mai știu eu cum ai fi... e mai bine să nu te vadă nimeni... - sigur că Draga n-are nici o vină că ea, Sofia, rămăsese de căruță, dar în vara aceea ar fi putut să insiste pe lângă taică-său, dacă i-ar fi spus: las-o, nea Grigore, la liceu, las-o cu mine, la liceu, de ce vrei s-o faci tot învățătoare, ce-i prostia asta cu... din tată-n fiu?, te bucuri la bursa aia de la Normală, dar la ea nu te gândești?, nu vezi că învățătorul nu mai e ce-a fost, ce știi matale că trebuie să fie învățătorul?, așa să-i fi spus, de-o sută de ori, până ce taică-său ar fi cedat, că ar fi cedat până la urmă, nu era el chiar catâr și ar fi făcut sacrificiul ăsta, că încă mai avea cheag, - și ar fi fost împreună și la liceu, ar fi continuat să stea în aceeași bancă, la internat în același dormitor sau chiar același pat, fiindcă pe-atunci clădirea nouă a internatului era ocupată de ruși, lângă Draga ar fi fost cu totul altfel, pe de-o parte fiindcă Draga era tare zăpăcită și avea nevoie de cineva care să-i poarte de grijă, ei și lucrurilor pe care, dacă nu le pierdea, le dăruia cui îi cerea, pe de alta ea, Sofia, avea nevoie de o Dragă pe care s-o aibă mereu în fața ochilor, ca s-o urmeze, să încerce și ca să facă ce și cum făcea Draga și, fără îndoială că, până la urmă... și ea... ar fi...

Alice se răsturnase pe spate, iar Sofia își îngropase adânc obrazul la subțioara actriței, moleșită și îndurerată de povestea cu liceul. Deodată își dădu seama că Alice ar putea să gândească urât despre ea, să creadă cine știe ce și s-o repeadă: ia isprăvește cu adulmecatul!, sau ceva pe-aproape (dacă nu chiar ca în iarna

trecută, la trei zile după ce se cunoscuseră și tot în camera asta: cum, Sofico, și femeilor de la țară le plac femeile?, așa că se răsuci și ea pe spate, constatând că, de fapt, *Chanelul*, nu-i mai place, că nu-i mai spune nimic, se răcise. Întâlni tavanul cu grinzi afumate proaspăt cu lampa de benzină - e bună afacerea asta cu lampa, fiindcă lemnul mai păstrează tămâia de rășină.

De la rășină Sofia sări la mirosul de cerneală - acrie, de motorină, de penare și încă de ceva - sau toate la un loc îl dădeau pe acesta: mirosul de clasă, de ciclu-ntâi, miros pe care nu-l mai putea suferi de când doamna Proca, după ce asistase la prima ei lecție de probă pentru ciclul doi, o felicitase și mirosea a altă lume, a *Chanel*...

- Vaaai, draaagă... făcu Sofia, mai odihnită acum, aducându-și aminte că, totuși, trecuse la ciclul doi, de opt ani trecuse, dar încă nu se obișnuise cu el... și gemu ușurată, ca deșteptată dintr-un vis bălos, ca atunci când te trezești și afli că ai visat și mângâi recunoscătoare și nu pe deplin convinsă lucrurile din jur, ferme și adevărate.

- Ce-i, dragă?... se auzi glasul Alicei, pe jumătate imitând-o și nu neapărat întrebând - uitase de răs, se gândea la altceva ori la nimic - Sofia putea să-i vadă, alături, pântecul ridicându-i-se și coborând iar, la intervale egale.

- Am râââs... vaaai, ce-am mai răs... rosti ea cu greutate și a scuză, așteptând din partea Alicei o asigurare, că nu-i nici un rău în asta, că-i foarte bine - ce, am răs din punga lui tac-tu?, să i se adreseze Alice acelui cineva care ar îndrăzni să ceară socoteală, după care, interpretând pe unul din personajele ei mânioase (care personaje încă nu existau în nici o piesă, dar odată și-o-dată se va găsi un scriitor care...) și să împuște o înjurătură din alea păstoasele și înflorată, cum numai acel personaj, interpretat de ea, de Alice, știe să înjure, Sofia să: vaaai, draaa... și să-i pun palma pe gură, dar Alice să nu afle niciodată că, de fapt, Sofia îi pune palma la gură Dragăi, nu Alicei, că ea întinde mâna ca să atingă acele chestii, nu să le oprească - și să-i fie din nou ca în cancelarie, cu Martin, sau cum și-ar fi dorit să-i fie pe când durerea că nea Grigore n-o lăsase la liceu, cu Draga, încă mai era proaspătă și fierbinte.

Dar Alice spuse altceva:

- Râdem a pagubă, nu-i bine să râzi așa, râsul fără gard cauzează... și se ridică în capul oaselor, cu mâinile la temple (iar Sofiei îi veni să se lase în voia plânsului și să arunce, dracului, globul pământesc de pe colțul mesei, ca să nu-și aducă aminte tot timpul că Martin nu-și mai face auzite, alături, hărțile

lui, mutate, nici nu-și mai trimite pașii înapoi, spre cancelarie, sâmbăta la prânz...)

- Ce dracu ne-o fi apucat?... Alice se ridică de tot, întinzând poalele jerseului în felul ei: ducând mâinile la spate, cu palmele în afară și virând sub margine doar degetele arătătoare (scârțâiră, cu fiori, unghiile ei lungi și argintii...).

Sofia se adună covrig pe locul cald al actriței, apăsându-și urechile, amânându-și râsul care o podidise din nou. Fiindcă, privind-o pe Alice, o văzuse, pentru o secundă, *îmbrăcată în pantaloni*, în cancelarie, cu Martin... dar scârțâitul de adineauri al unghiilor pe jersu o poticnise, îi frânsese ritmul, iar când începu să chicotească într-o doară, înțelese că era prea târziu.

Alice întoarse capul spre ea, vrând să adauge ori să întrebe ceva, însă, brusc, privirea îi trecu pe deasupra Sofiei, înălțându-se și oprindu-se într-un loc, mirată și ușor înspăimântată. Sofia, bănuind că *acolo* se întâmplă ceva, dădu să se răsucescă, să poată privi peste umăr, ca să vadă ce vedea Alice.

Dar chiar în spatele ei cineva care-și stăpânise prea multă vreme râsul, cu palma la gură, nu mai rezistă și răbufni gros - Sofia se cutremură, simțind pe obrazul drept stropii reci împrăștiați și o văzu pe Alice trăgându-se înapoi cu un pas.

- Ho! Ho! Ho!... Hu! Hu! Hu... bubuia acum în voie femeia cu pantaloni vișinii, se ținea cu mâinile de burta învelită strâns în stofa vișinie a pantalonilor, vișinii îi erau și gingiile care aveau caninii din metal umed și rece - femeia hohotea, balansându-se înainte și înapoi în alt ritm decât al hohotelor, i se auzeau genunchii izbind marginea patului când trupul se apleca în față.

Alice, cu adevărat speriată, își trecu privirea peste ochii Sofiei și întrebă ceva din care aceasta deduse doar că actrița n-o cunoaște pe femeia în vișiniu. Se grăbi să se ridice de pe pat și să se apropie. Dar Alice nu mai avea nevoie de explicații: râdea și râdea din toată inima (în felul ei actoricesc, dar sincer), râdea, în același timp încercând să spună ceva ori să întrebe, neizbutind decât să împungă aerul cu degetele arătătoare în ritmul ha-ha-urilor.

Sofia, înspăimântată, dădu s-o apuce de haine, s-o tragă înapoi, s-o domolească, să-i explice că în fața tovarăsei Florica nu se râde, nu se râde deloc, necum să râzi de parc-ai râde de ea, de tovarășa Florica, pe deasupra mai și arătând-o cu degetul, ca și cum tovarășa Florica ar avea ceva de râs, adică i-ar atârna ceva de sub fustă ori i s-ar fi descusut bluza la subțioară ori cine știe ce altceva, dar tot de rușine... poate că Alice, în Bucureștiul ei, n-are nici o problemă, pe-acolo n-o fi nici o tovarășa Florica sau

dacă este, e mai de la oraș, dar cu ea, la ciclul ei doi, altfel se pune problema... însă caută în gol: Alice nu se ferea neapărat, numai că mișcările ei o îndepărtau de Sofia treptat.

Florichii, sub puloverul verde, îi săltau sânii mari ca niște capete care, înclinându-se, încuviințează, i se umflaseră vinele gâtului - în vreme ce patul se muta încoace, cu câte un deget, la fiecare izbitură de genunchi - așa că Sofia găsi de cuviință că, în această împrejurare, e mult mai cinstit să râdă și ea dacă tovarășa Florica are poftă de râs, de ce să nu râdă, că nici n-o obligă nimeni, de să zici c-o obligă, de interzis încă nu se poate pune problema, că doar și tovarășa Florica râde (și, la urma urmelor, nu-i la catedră, e în concediu, aici, la munte...) - așa că își slobozi și ea hi-hi-urile.

- Hu-huuu... Uh-uuu... făcea acum Florica, istovită, intuind că pe undeva se întâmplase ceva cu pantalonii ei (cam într-acolo băteau degetele Alicei), dar umblând cu mâinile amândouă în dreapta și nu în stânga, unde fermoarul se descususe pe toată lungimea.

- Hu-huuu... Uh-uuuh... - Alice o imita fățiș, arătând-o tot mai de aproape, gata-gata s-o atingă.

- Uh-îî... scăzu Florica, respirând șuierat, cu trăsăturile căzute și licărind de lacrimi, căutând cu perseverență fermoarul pe celălalt șold.

Sofia - izbutise să ajungă până la Alice - o cuprinse cu stânga de mijloc și-și lipi obrazul de spatele ei, căutând să-și aducă tălpile cât mai sub trup, ca să nu se răstoarne, pândind cu urechea râsul Florichii.

- Destul, gata! strigă Alice, făcând un pas în lături, mai mult ca să scape de Sofia, iar aceasta, rămasă fără sprijin, ca să nu se lătească pe podea, trebui să bată aerul cu mâinile.

- Vai, draa... se văietă ea, prăbușindu-se pe pat cu fața-n jos. Bine, Alice, dar... mai zise, însă pentru că, așa cum stătea, nu-i ajungea aerul, se răsuci pe spate.

- Ori am râs, ori la loc comanda... se auzi pentru prima oară glasul femeii cu pantaloni vișinii. Să mă fi auzit cine știu eu...

Alice tocmai se pregătea să-l bage-n mă-sa pe cineștiul ăla, care-o fi el, de-și vâra nasu-n râsul liber al populației pașnice (Sofia se ridicase în capul oaselor, așteptând, știind ce va urma și știind că în asemenea ocazii, Alice nu mai poate fi oprită), începuse chiar, cu mâinile în șolduri: îl bag în... - când izbucni ca un nechezat râsul fetei.

Sedea rezemată de perete, în stânga ușii, într-un fel caraghios, numai cu spatele lipit de perete, genunchii îndoiți în

unghi drept, urmărind, protejând aproape geamantanul aflat acolo (de pe care părea că tocmai se ridicase), fata râdea, ținându-și mereu buzele, zvâcnind și capul, vrând parcă să arate ceva drept în față - mâinile îi erau ocupate să palmuiască, pe lângă trup, peretele.

- Ia te uită... se miră Alice, punându-și mâinile în șolduri și căutând-o din ochi pe Sofia, dar când o găsi, înțelese că nici ea nu era mai puțin mirată de apariția fetei.

Aceasta, cu privirile înmuiate, alunecă, frecând peretele, întâlni geamantanul cu șezutul:

-He-he-he-he!... toca ea mănunt-mărunt.

Dintr-un salt, Alice fu lângă ea, o apucă de-o mână și o trase cu putere în lături:

- Saltă-te, soro, că mi-l... și arată spre geamantan, dar înainte de a sfârși, râsul o podidi iar și, râzând, întâi se sprijini de fată, apoi o îmbrățișă de-a binelea.

- Ho-ho-ho!... i se alătură Florica, în sfârșit, găsise locul cu pricina și tot îndesa, pe rând, cu palmele, gâlca de carne răzbătută printre buzele de stofă.

-I-hi-hi-hi!... chiui cu promptitudine Sofia, apropiindu-se de Alice. Potrivindu-și în permanență râsul după al Florichii, o apucă pe actriță de mână și începu s-o tragă spre ea. Dar Alice se eliberă aproape brutal, iar Sofia, dezechilibrată, se izbi cu genunchiul de taburet, taburetul se răsturnă chiar pe locul în care urma să se așeze piciorul, piciorul pătrunse printre stinghii și, pentru a doua oară, descumpănită, Sofia căzu lată, cum numai femeile izbutesc să cadă, lovindu-se în același timp la genunchi și la șale, la coate și dând cu ceafa de dușumea.

Celelalte trei tăcură brusc, de parcă li s-ar fi tăiat glasul cu foarfeca. Imediat după căzătură, Sofia începu a scânci, dar încetă numaidecât și cu un fel de grabă care aducea cu scuza, se descotorosi de scaun și, schiopătând, se așeză cu precauție pe marginea patului. Florica, singura care se repezise să dea o mână de ajutor, ajunse prea târziu și, pentru că tot făcuse drumul, ridică scaunul, îl așeză sub fereastră și abia după ce verifică dacă locul e bine ales, porni către Sofia.

- Ce ai, soro, ce mă tot..? ridică Alice glasul, poate fiindcă își dăduse seama că-i prea târziu pentru scuze, pentru explicații. Fata încercă un chicotit, însă actrița făcu un pas către ea, gata s-o lovească și strigând: Nu ți-e rușine?... porni ea către Sofia, dar ajunse la masă, de unde, cu mâini tremurânde, luă o țigară și o aprinse.

Florica se așezase pe pat, lângă Sofia (care, de fiecare dată

când începuse a se tângui, fusese obligată să renunțe - strigătele actriței o făceau să tresară, aproape îmbrâncind-o să-și ceară iertare).

- Te-ai lovit rău, tovarășa? o întrebă Florica, punându-i mâna pe umăr. La genunchi?

- A, nu, lăsați, de ce...? începu să se tânguie Sofia, protestând recunoscătoare. Lăsați...

Alice, de dincolo de pat, rezemată de dunga mesei, le privea pe amândouă, rău și plictisită. (Fata, ușor încruntată, rozându-și unghiile, le cerceta pe toate trei...). Tuși, apoi spuse, oprindu-se după fiecare cuvânt - pauze în care încerca să scuipe un fir de tutun lipit de buză („Cucoana asta și când e la baie joacă...” gândi fata).

- M-or ierta cinstitele fețe că nu m-am prezentat până acum... și făcu o reverență prelungită în direcția Sofiei. Mai ales că așa glăsuiesc datinile din străbuni: gazda să-și spună mai întâi numele, prenumele, vârsta, domiciliul stabil, apartenența, antecedentele penale, rude în străinătate...

- Bine, dragă, tot eu...? începu Sofia să se dezvinovățească. Uite, n-am nimic, nu m-am lovit, uite, de ce tot pe mine...? și, ridicându-se, Sofia începu să păsească fără să șchiopăteze.

- Nu de tine vorbesc! făcu Alice, cu ciudă.

- Păi vezi... se lăți de recunoștință obrazul Sofiei. Mă chiar miram eu... și continuă să se plimbe prin dreptul ferestrei.

Alice porni înspre Sofia atât de decisă și amenințătoare, încât și fata și Florica dădură în același timp să-i iasă în cale, dar, spre mirarea și ușurarea lor, actrița o îmbrățișă pe Sofia, o sărută strâmb pe tâmplă, apoi, absolvită:

- Așadar, cinstitele fețe... și se răsuci atât de brusc, încât nimeri cu jarul țigării mâna întinsă a Florichii. Vai, par-don! se sperie cu adevărat. Azi numai gafe...

- Nu face nimica... zâmbi Florica. Umezind cu limba și suflând asupra arsurii de pe dosul mâinii stângi, întinse mâna dreaptă: Să facem cunoștință: Iosub...

Alice îndură în tăcere scuturătura (cu toată arsura, Florica folosise și mâna stângă). Apoi, brusc, interesată:

- Tovarășa Florica?

- Florica Iosub, da... încuviință femeia cu grabă, și plăcere, pentru o clipă se simți tentată s-o întrebe pe Alice de unde-i știe numele de botez, dar renunță ori amână și trecu la fată, (bocănind distinct, la fiecare contact al bocancului cu podeaua, de două ori: toc-toc, întâi călcâiul apoi vârful, ca și cum între călcâi și vârful n-ar mai fi fost și talpa...): Iosub... apoi, în treacăt, numai așa,

pentru că veni vorba: Cu tatăl matală, cu tovarășul Bizim, ne cunoaștem de mult... și, după ce-i strânse și ei mâna, se apropie de Sofia. Ne-am mai cunoscut, tovarășa Arsene, dacă nu mă-nșel...

- Nu, nu vă-nșelați, se îmbujoră Sofia, de ce să...?

Descumpănită de faptul că fuseseră numai atâtea persoane cu mâini de strâns, Florica Iosub își încrucișă brațele la piept; le părăsi numaidecât, despletite, făcu un pas spre ușă, pe al doilea îl devie și se opri lângă tabla patului de care-și încleștă palmele a odihnă și a pregătire:

- N-am înțeles prea bine... ce nume ați spus, cum ziceați că vă?... își împinse ea bărbia către Alice, și, ca să-i justifice întrebarea, arătă spre Sofia, apoi spre fată: Tovarășa Arsene... Tovarășa... fiica tovarășului Bizim... apoi din nou cu bărbia către Alice.

În primul moment, Alice se încruntase și-și zvâcnise capul pe spate, jignită, gata s-o pună la punct, dar urmărind argumentele femeii, obrazul ei se destinse, iar când bărbia o desemnă pentru a doua oară, actrița își ciocni călcâiele și salută cu mâna la un chipiu imaginar:

- Dudescu Alice, s'trăiți! (pronunță *Alice* cu *ce* românesc...) Florica zâmbi amuzată și descumpănită:

- Alice... repetă ea, neîncrezătoare. Adică așa, un fel de...

- Alice dragă, mi-am adus aminte cum fi zice: parafazie, dragă, parafazie... (Sofia intervenise, pronunțând apăsat *Alis*, după care se sperie și, ca să nu se creadă că o făcuse intenționat, se grăbi să explice, ridicându-se de pe pat și gesticulând aprins:) ...Atunci când bolnavul vrea, de pildă, să zică... să zică: pretext, de pildă, zice pre... lată, adică prelată, sau pregătire sau altceva care începe cu pre...

Celelalte trei o ascultaseră în liniște, după care, ca și cum n-ar fi auzit sau cea ce auziseră nu le interesa, se reîntoarseră la ale lor. Începutul îl făcu Florica:

- ... un fel de poreclă?... Pseudonim, cumva?...

- Nu, s'trăiți! salută Alice din nou și bucuroasă că vorbele Sofiei nu fuseseră luate în seamă. *Alice*, ăsta-i numele meu, așa am fost botezată, taică-meu, ca vânător pasionat ce era nu putea să-mi dea alt nume decât *Alice*, - o alice, două alice...

- Dar la singular e *alică* nu *alice*, *alice*-i la plural: o *alică* două *alice*... se repezi fata, cu ochii strălucind.

- Se folosește și la singular, interveni Sofia, cu glas schimbat. În unele regiuni se spune: o *alice*, două *alice*...

- Dar nu-i corect, se confundă pluralul cu singu... se indignă

fata, însă Alice o întrerupse, râzând:

- Las-că nu se confundă, fii pe pace, sânt la singular, așa mă știu de când mă știu, la singular, pot spune că și pe Edi l-am făcut tot la singular fiind...

- Ho-ho-ho!, izbucni gros Florica Iosub. E bună, e bună! și-și frecă rapid palmele care foșniră uscat.

- Cine-i Edi?, întrebă fata, ca și cum, pentru a înțelege ce spusese Alice, trebuia neapărat să știi cine-i Edi.

Alice o privi câteva clipe cu pleoapele apropiate, apoi pocni din degete, cerând liniște și răbdare. Făcu un pas înapoi, înălță un braț:

- O, vai, vai, mie, el e fiul meu, fruct al nuntirii mele cu mine însămi, vai... declamă ea cu glas mare, dar observând privirea piezișă a fetei, trecu la tonul obișnuit: cam așa ceva, am spus doar că l-am făcut... la singular...

Florica începu să aplaude, Sofia o imită cam obosită. Numai fata rămase tăcută, cu capul aplecat pe un umăr, privind-o pe Alice apăsă. O privea compătimator, nu numai pentru că o surprinsese jucând fals, nu numai pentru că, încercând s-o dreagă, actrița jucase și mai fals, aproape vulgar, ci pentru că știa că Alice înțelesese ce înseamnă această privire a ei.

Într-adevăr Alice, posomorâtă, începu să-și caute țigările. Umbla cu mâna după ele, pe masă, fără s-o slăbească din ochi pe fata care acum își mutase privirea undeva, peste umărul ei, cu un fel de resemnare înțeleaptă. Își prepară îndelung țigara, urmărită cu neliniște de Florica. În cele din urmă, răgușit:

- Mata, duduie?... Cu ce ocazie pe la noi?, - și o pândi, prin fum.

Fata coborî ochii, mirată. Nu pricepuse întrebarea sau nu-i vedea rostul. Se grăbi, în schimb, Florica, în felul ei confidențial:

- E fiica tovarășului Bizim, ți-am mai spus!

- Daaa?, cîntă Alice cu mirare batjocoritoare. Ei, dacă mi-ai mai spuuus... Și mai ales dacă-i fiica tovarășului Biziiim... și înălță a neputință umerii, apoi se întoarse iar spre fată, cu glasul de la început: Te-am întrebat ceva, mam'zel, răspunde! Când intri într-o casă străină...

Fata era pregătită și, totuși, păru luată prin surprindere. Părăsită de aerul critic și blazat cu care o considerase pe Alice până adineauri, începu să bată din buze, apoi din pleoape, avea ochii cafenii, cu aur, se tulburase cafeniul de lacrimile de ciudă și de umilință, arăta acum așa de neajutorată, încât Alice dădu înapoi:

- Spune și tu bună-ziua, prezintă-te, spune cum te cheamă...

o îndemnă ea cu glasul înmuiat.

Dar fata, și mai pierită și mai dezorientată, părea gata să izbucnească în plâns.

Alice îi puse palma pe frunte:

- Te-ai rătăcit, puiule?... și-i veni să-și lipească obrazul de buzele fetei. Și n-ai nici plăcuță cu numele și adresa...

- Bine, dar dumneavoastră... îngăimă aceasta, căutând ajutor din priviri. Eu credeam că dumneavoastră...

-De fapt,... De fapt, cum te cheamă?, întrebă Alice, uitându-se în gol, peste umărul fetei, în vreme ce-și trecea degetele prin părul ei. Cum te cheamă, puiule?

- Am impresia... interveni Florica Iosub, apropiindu-se, călcând cu picioarele neîndoite din genunchi, căutând niște buzunare, mai înalt plasate decât cele ale pantalonilor, în care să-și sprijine mâinile. Eu am impresia, reluă, răbind cuvintele, că s-a produs, așa, un fel de neînțelegere...

Și rămase în așteptare. Dar nimeni nu părea s-o fi auzit.

Pe Sofia o strâneau cumplit tâmplele, ar fi deschis fereastra și ar fi luat de pe acoperișul cabanei un pumn de zăpadă, ar fi luat o pernă de zăpadă, cu mâinile amândouă ar fi luat-o, având grijă să nu apropie palmele între ele și să nu strângă degetele, ca bulgărele să nu se sfărâme, să nu se întărească, să rămână pufos și în spuma lui rece să-și apese tâmplele înfierbântate - însă, alături, cineva își spusese o părere (care, anume, în legătură cu ce, Sofia nu fusese atentă), iar acel cineva era tovarășa Iosub și nu se face, nu se face deloc, e o lipsă de bun simț, aproape o greșală să te prefaci că nu te interesează ce spune...

- E tovarășa Iosub, de la raion... se pomeni Sofia atrăgându-i - mai ales Alicei - atenția.

- Județ, tovarășa Arsene... o corectă aceasta, cu îngăduință.

- Județ, sigur că județ, cum altfel?... se repezi Sofia în panică și ar mai fi adăugat încă multe cuvinte prin care s-o dreagă, să se scuze, s-o asigure pe tovarășa Iosub că, în realitate, nu-i chiar atât de rămasă în urmă, doar e cadru didactic, nu-i căzută din lună în materie de împărțire administrativă, apoi la geografie... că nu degeaba o doare pe ea capul, o strâng tâmplele, ca totdeauna când își aduce aminte că Martin... dar el n-a avut curajul... la urma urmei ce-i cerea? nici un sacrificiu, din contră, ea făcea sacrificiile, ea nu el, atunci de ce să?... Și asta, cu județul ei... și ce dac-a zis raion, în loc de județ?, n-are și ea voie să aibă necazuri personale, n-are voie s-o doară capul, să zicem din cauză că a tras-o curentul azi-noapte? - și spuse cu lehamite și iritată: Ia mai...

Nu mai avu timp să se înfricoșeze de propria îndrăzneală.

- Da' de ce?... veni abia acum întrebarea și, rostind-o, fata se transformă subit sub privirile uimite ale Alicei: buzele își pierdură acea peliță șubredă care până adineauri părea să protejeze un amestec de care nu te poți apropia decât cu mii de precauții - buzele se scrumiră, despicându-se adânc la mijloc, buzele de acum s-ar fi cerut măturate cu șovăieli doar de o limbă aspră și amară de tutun.

- Ce, de ce? făcu Alice la întâmplare, urmărind acum ochii fetei, după buze venise rândul ochilor și ochii își modificau desenul și culoarea și consistența, pleoapele se apropiau și parcă sufereau, întinse de capete, iar cafeniul irisului se prefăcu în negru tulburat (tulburat, nu tulbure), se văzu în față, ca într-o oglindă, pe sine, într-o anume împrejurare pe care o crezuse, o dorise uitată, îngropată... și îi scăpă:

- Doamne, Dumnezeu..., aproape icni, de parcă ar fi fost lovită, pe neașteptate, în burtă.

N-o luă nimeni în seamă, poate că se văietase în gând, deși ei i se păruse că zornăiseră geamurile - dar iată că fata se răsuci după ea, pe taburet (pielea de deasupra ciorapului, frecată de vopsea lucie, scârțâi...), în așa fel, încât să poată repeta puțin peste umăr:

- Da' de ce?...

- E fiica tovarășului Bizim, Vio... interveni, în sfârșit Florica Iosub - iar Alice și Sofia răsufară în același timp, ușurate.

- Ssst! se repezi fata ca din arc, astupându-i gura. Abia când celelalte două, eliberate, se întoarseră să privească, veni și cu cealaltă mână, punând-o pe ceafa femeii, apăsând. Nu spune! Nu spune! Să ghicească! Să vedem dacă ghicește! și o căută din ochi pe Alice.

După prima clipă de surpriza, Florica Iosub acceptă și începu să râdă îngăduitor, cu ochii, și ochii nu numai că acceptau ca o puștancă să facă ceea ce făcea - cu ea, cu Florica Iosub - ci păreau că se simte bine, că de multă vreme așteptau un asemenea prilej - rămase într-o poziție de drepti tulburată doar de mâinile amândouă care căutau din nou și tot în partea cealaltă, fermoarul.

- Vai, dragă, dar fata asta-i cam obraznică... - Sofia i se adresase Alicei, dar aștepta un răspuns, un semn de la Florica.

Florica, spre mirarea până și a fetei - care slăbi, descumpănită, strânsoarea - făcu semne aproape disperate că nu-i nici o obraznicie, ci chiar îi place să se joace...

Încurajată, fata începu să strângă și mai tare, țipând spre Alice:

- Ghici! Ghici! Florichii îi zvâcnea pielea de la coada

ochilor însă ochii erau veseli iar mâinile dădeau de înțeles că totul e în regulă, totul e bine.

- Vai, drrraaagă, de-ai ști ce mă doare capul... se tângui Sofia, de fapt vrând să spună că ea nu poate ajuta pe nimeni cu de-a sila, ea a încercat s-o pună la locul ei pe obrăznicătură, dar dacă tovarășa Iosub crede de cuviință că... n-are decât...

Dealtfel, nici nu fu luată în seamă. Alice, bucuroasă de reîntoarcerea fetei la culoarea primă, se apropie și-i suflă a mângâiere fumul în obraz.

- Vio... Viorica?, încercă ea, prinsă în joc.

- Ț! negă fata, săltând cu amândouă picioarele deodată, ca la coardă - mișcarea îi făcu genunchii și mai noduroși și mai ascuțiți, mângâind ochii Aicei.

- Violeta? mai încercă actrița, râzând, fiindcă, adineauri, sărind, fata își înălțase și-si coborâse și palmele cu tot cu obrazul Florichii.

- Nu! Nu! strigă fata. N-o-o! și se aplecă, trăgând în jos și buza femeii: Încă! Încă! ceru ea, țipând.

- Mai încet, dragă, unde te trezești?... se rugă Sofia, tânguitor. Glumă, glumă dar nici chiar așa...

- Tu să taci! o repezi fata. Eu cu Alice vorbesc, nu cu tine! - picioarele îi rămăseseră întinse dar bustul îi era aplecat, din care pricină fusta din fulare, foarte scurtă, i se înălțase mult de tot.

- Vio... - Alice nu-și mai aminti nici un alt nume, așa că-i șterse o palmă peste dosul dezgolit.

- Vio, Vio... și mai cum? Și mai cum? ceru fata, fără să se îndrepte, fără să se ferească, ba chiar oferindu-se cu insistență.

- Fi-o... fa!.. fonfăi Florica doar cu buza de sus, nu avusese de gând să strice, să întrerupă jocul, ci, „suflând”, să-l ducă mai departe. Cum, gata?... întrebă ea aproape întristată constatând că gura i-i liberă și poate vorbi.

- Ai trișat... făcu fata.

Se retrăsese cu un pas, ținând palma stângă cu degetele rășchirate, la o bună distanță de ochi. Nu părea atât îngrețoșată - palma îi lucea de salivă - cât nedumerită, pur și simplu nu știa ce să facă, să-și șteargă mâna? - de ce? cum?, să „treacă” peste asta, prefăcându-se că n-a observat? - și iar: cum?...

O scoase din încurcătură Alice:

- Fiola? se miră ea, și fără a-i da timp fetei să protesteze ori să corecteze, îi apucă mâinile de la încheieturi, le ridică, le întinse în lături, iar când le coborî, i le frecă discret de fustă, pe șolduri, cântând, trăgând aer în piept, așa cum cântă colindătorii de la țară:

*Eu duc pumnii înainte și apoi îi las în jos!
Fac așa, că sânt cuminte și știu bine că-i frumos!...*

Eliberată, Florica Iosub râdea, potolită, cu mâinile atârând. Sofia, înălțată într-un cot, privea acră, cu dezaprobare, iar Alice cânta mai departe, purtând, acum de la spate, mâinile fetei:

*-Pumnii sus, cât mai sus, fac așa, că mi s-a spus!
Pumnii jos, cât mai jos, că e bine și frumos!*

- Încă, încă, mai vreau, încă! ceru fata, înălțând și coborând brațele alandala, cu capul mult dat pe spate și răsucit spre stânga încerca să atingă cu buzele obrazul Alicei.

- Destul, gata! o opri Alice și se întoarse la masă, căutând țigările.

Fata, cu ochii aprinși, veni alături, se lipi cu tot trupul de Alice și spuse încet, ca un suspin:

- Viola mă cheamă...

- Daaa?... acceptă actrița, privind-o lung peste flacăra brichetei. Viola, vasăzica... - apoi, cu un deget înălțat: Un nume care obligă, bagă de seamă!...

- Nu-i așa? se repezi fata. Nu-i așa? La Viola te referi, nu la Bizim, nu-i așa?

- La Viola, bine-nțeleș, răsă actrița.

- Săru-mâna, tu... îi mulțumi Viola și începu s-o sărute pe obraji, pe gură, pe păr.

După ce se liniști, Alice, aranjându-și părul:

- Îmi mulțumești, de parcă eu te-aș fi botezat, mulțumește-i cui te-a...

- Nu, nu, nu asta! protestă fata, știi tu de ce-ți... înțelegi tu foarte bine de ce... cum să-ți spun, simțeam eu că tu...

- Că eu?... Alice nu pricepea.

- Știi tu ce vreau să zic, nu mai fă pe proasta, nu se prinde! De cum te-am văzut...

-Te rog, fără declarații de dragoste! o opri Alice.

Viola care întinsese mâinile spre ea, se împiedică de ceva - de fapt, se oprise atât de brusc, încât își pierdu echilibrul și trebui să pășească lateral (drept în față era Alice...), ca să nu cadă.

- Mă rog, voia ta... rosti ea din gât.

Alice o apucă de o mână și o trase, moale și îmbufnată, lângă ea, o sărută, o mângâie pe păr, având grijă să țină departe mâna cu țigara.

- Proasto, proasto ce ești...

Atunci interveni Florica:

- Acu mi-am adus aminte... i se adresă ea Alicei. Știu de unde te cunosc: de la televizor.

- Daaa?... făcu Alice și se desprinsă cu grabă dar fără brutalitate de Viola. Seriooos?... se apropie de Florica.

- Cât se poate de serios. Te-am văzut la televizor, am uitat când precis, dar de văzut, bag mâna-n foc...

- Se poate... acceptă Alice, jucând nepăsarea și obișnuința, și pentru că își dăduse seama că o părăsise cam brusc pe Viola, și-o apropie din nou, aranjându-i cu vârful unghiei sprâncenele. În ce, anume?... reveni ea.

- Precis-precis... n-aș putea spune... Știu că era ceva cu istoria, poate cu fanarioții... nu-s chiar sigură...

- *Garoafa de la miezul nopții*? Îți spune ceva titlul ăsta?

- Asta-i! *Garoafa de la miezul nopții*!

Alice reușise să se desprindă de Viola, de astă dată cu delicatețe.

- Dumnezeule, ce tărăboi a mai fost... și alungă hotărâtă cu palma fumul țigării. Știi cum e în teatru...

- Alice, dă-mi, te rog, un antinevralgic... ceru Sofia.

- Carbaxin dacă vrei, nu mai am antinevralgice... îi răspunse

Alice neașteptat de îndatoritoare și, în vreme ce căuta într-un geamantan, întreabă cu țigara în gură: Dar în *Electra*? În *Electra* nu m-ai văzut?

- Nu, în aia nu, de ce să zic?...

- Nici n-aveai cum... Făcusem o hepatită în ajunul...

- Să știi mata... Află că eu nu afirm niciodată că știu despre ce nu știu. Așa să știi, tovarășa Alice...

- Vai, dar... am glumit, n-am avut intenția să... Alice era profund nefericită. Zău, madam Iosub, iartă-mă dacă ți s-a părut...

- Nu face nimica... o asigură Florica Iosub, atingându-i în treacăt umărul. În *Garoafa de la miezul nopții*, în schimb... Ziceai acolo la un moment dat... ziceai... o clipă, să-mi aduc aminte...

- Uite, dragă, carbaxinul!

Viola îi ieși în cale și-i șopti fierbinte, în ureche:

- Ce-ce-ce?... nu pricepu Alice și se aplecă, deși nu era nevoie, fata era tot atât de înaltă.

- Mi-roși gro-zav a bărbat! silabisă Viola și mai încet.

- Da, bine... acceptă Alice, dădu să se îndepărteze dar se întoarse numaidecât, cu sprâncenele adunate: De unde știi? De unde știi tu... Cum?...

- Știu, uite-așa... răspunse Viola, apucându-și un picior de

gleznă și ridicându-și-l, drept din genunchi; renunță, zmulse țigara din mâna Alicei, trase un fum, apoi, luptându-se cu tusea, i-o dădu înapoi și se îndepărtă, străduindu-se să-și lege soldurile: Uite-așa...

- "...Nimic nu-i mai frumos decât o dragoste curată..." declamă Florica Iosub, - cam așa spuneai, asta era replica: „decât o dragoste curată” era precis; poate că prima parte să nu fi fost așa, dar nu cu mult, ceva pe-aproape...

- Ce memorie! se uimi Alice, flatată, încercând s-o urmărească și pe Viola. La dreptul vorbind... (deocamdată, Viola se așezase pe un taburet și frunzărea o carte). La dreptul vorbind, spectacolul n-a fost chiar atât de prost, nu?... - începuse să măsoare latul camerei, suflând fumul spre tavan. A fost bunicel, nu?...

- Ce bunicel?... venea în urma ei Florica însoțind-o însă numai cu câte trei pași în loc de vreo șapte câți făcea Alice. A fost chiar foarte-foarte reușit, tocmai atunci era la noi, în vizită, un tovarăș de la ziarul local, are și o carte, tovarășul respectiv, Apostol Bologa semnează dânsul, că-i place foarte mult Rebreanu, și chiar zicea că vrea să scrie un articol privitor la piesă, că doar de trecutul nostru istoric e vorba acolo și, în fine, să dea și dânsul o înaltă apreciere...

Alice n-o asculta cu totul, fiindcă vorbea și ea - de fapt, ea vorbea, nu? - așa că vorbeau amândouă în același timp, fără a se stingheri - se plimbau paralel, actrița parcurgând tot latul încăperii, Florica dublându-i mijlocul, atât cât ținea tăblia patului pe care se afla, într-un cot, Sofia, și încă un pas, până în dreptul taburelului încălecat băiețește de Viola, citind cocoșată, cu stânga sprijinită, printre picioare, de tăblie.

Așadar, Alice:

- Cine se poate compara cu Aglaia Cioran, nu m-am gândit niciodată să mă compar cu ea, deși... în cele din urmă... Oricum, în special în piese istorice, aș fi nu știu cum dacă n-aș recunoaște, e imbatabilă, ce să mai vorbim, are o ținută și o dicție și o... și cum să nu aibă, dacă n-a șomtat niciodată, dacă a jucat fără întrerupere...? Ba da: când dădea câte o fugă până la Paris, să-și comande toaletele și să se coafeze nițel, că, de, ici-șă, la porțile Orientului... Și-apoi, ce, cheltuia din punga ei?, statul să trăiască și tov ministru-consort! În fine... Ziceam că nici nu îndrăzneam să mă gândesc la rolurile pe care... mă rog, roluri care parc-ar fi fost scrise special pentru Aglaia Cioran... - am fost ironică numai pe jumătate, fiindcă jumătatea cealaltă... ce-i al ei e-al ei, e o actriță de mâna-ntâia, dar... dar nici chiar așa, de parcă Shakespeare și Delavrancea și Alecsandri și mai știu eu care ar fi

lăsat cu limbă de moarte să fie jucați numai cu Aglaia Cioran cap de afiș...

- ...și-n scena aia, mai de pe la început, când un clăcaș îi spune Domnului... zice clăcașul: „Reazemă-te de noi, Măria Ta, nu de boieri, că boierul, pe de o parte ne sughe nouă sângele, pe de alta uneltește împotriva Măriei Tale!”... urma netulburată Florica Iosub.

- ...pe deasupra avusesem și un mic conflict cu ea... a, nu pe teme teatrale, artistice... de altă natură fusese...cearta... dar nici nu fusese propriu-zis ceartă, ci pur și simplu punere la punct, i-am zis câteva, în plină repetiție, de-a înghețat tot teatrul, Daniel, să-l fi văzut, făcuse în nădragi, el, ca regizor, nu îndrăzneam să-i zică nimic, chiar când o lua razna - hi-hi-hi, sublllim!, vă sânt recunoscătooor că mi-ați ohfehrrrith prrrihlehjul, șahaaansha de a fi contemphorrrranul dumneavoahstră!... mama lui de... contemphorrrran, azi și mâine!, e și ăsta o jigodie și-un bărbier... excelent regizor, cu el, de lemn să fii și tot scoate ceva din tine, câte piese iremediabil tâmpite nu le-a jucat el cu casa închisă...

- ... și ticălosul de sfetnic, după ce că...

- ...și ce să vezi?... - iar ajunsă aici, actrița se opri în dreptul ferestrei, se opri și Florica Iosub, cu șoldul rezemat de tăblia patului.

- Așa!... o îndemnă Florica.

Porniră amândouă, fiecare cu povestea ei:

- Așa, ce să vezi? Mă pomenesc într-o zi cu un telefon - de fapt, vorbise cu Edi, când mă întorc eu acasă, Edi: Maman, de când ești tu în telefoane cu soțiile guvernamentale?..., zice Edi: Te-a căutat madam Cioran, zicea că-i ceva urgent - ühge', d'agul mieu... - în fine, că să-i dau un telefon cum mă-ntorc... Telefoniez eu într-o doară, ce naiba mai vrea și asta, te pomenști că iar s-a întâlnit cu Ernest la Paris și-acum fuga-fuga, să nu cumva să scape prilejul de a-mi trece pe sub nas, ca de obicei - voaaai, d'agă, ce plictiseală și în Pa'isul ăsta... știi, desigu', că E'nest al nost'u - c-așa-i zicea: al nostru... În fine, ce mai vorbă lungă, nu muream de fericire că trebuia să vorbesc cu ea... Și ce să vezi?... ea, de colo: D'aaagă, zice ea, adineau'i a plecat Dniel de la mine, uite cum stau luc'u'ile: te-a' a'anja 'olul Doamnei din 'ăspântia? Eu - tămâie!, habar n-aveam de nici o *Răspântie*, în gândul meu: cine știe ce capodoperă de *Îndrumător Cultural* o mai fi, dar, paștele mă-si, decât să stau pe tușă, în continuare.

Sofia o urmărea pe Alice cu tot corpul, însă pentru că de la o vreme obosi dându-și mereu capul pe spate, se ridică și se rezemă de perna pusă la perete.

- ...da scena aia, când Domnul ridică buzduganul și zice el, Domnul: “Decât o viață lașă, mai bine-o moarte demnă!” și se dă apoi pe mâna turcilor, asta-mi sună mie cunoscut de undeva, parcă din Eminescu, acolo unde zice el, în *Scrisoarea a treia*... contrapuncta în bas Florica Iosub, făcând și la dus și la întors un popas cu mâna pe tăblia patului.

- ...cu *Garoafa de la miezul nopții* tot așa: d’aagă, zic madam Cioran, se ‘eia *Garoafa*, acum a plecat Daniel, ne-am sfătuit împ’eună ce zici, te-a’ a’anja ‘olul Ma’iei?... Când am auzit... Cum, Doamne iartă-mă, să nu mă, vorba ei, a’anjeze?, încă de la Institut mi-l doream, dar parcă puteai călca pe moșia Aglaiei Cioran? Și-acum, după ce-mi luasem gândul... Vai, doamnă, dar... nu știu dacă am să-l pot duce, e un rol care mă depășește, apoi, după dumneavoastră... cine mai îndrăznește s-o joace pe Maria, după ce dumneavoastră?... Mata, d’agă, mata, nu-ți fie teamă, Daniel o să te-ajute, ai să scoți o Ma’ie ono’abilă, lasă-te pe mâna lui Daniel...

- ...și când sultanul, când sultanul în persoană vine...

- ...într-un fel mi-a dat peste nas, fiindcă... să fim serioși: cine, la abia cincizeci și ceva de ani ar ceda rolurile în care a strălucit, cu care a avut succes, la urma urmei rolurile ei, fiindcă ale ei erau, nu pentru că-i madam ministru, ci pentru că-i o mare actriță.

- ...da finalul? ce final, ce, în fine, toată armata...

- ...mi-a dat peste cap și teoria lui Tudor, precum că noi, românii, nu avem suficientă educație, nu sântem pregătiți să, cum zicea el, să supraviețuim puterii, buneistării...

- Cine-i Tudor, dragă? o întrerupse Sofia cu interes.

Alice parcă se trezi. O privi cu milă pe Sofia:

- Asta ai înțeles tu, Sofico, maică...

- N-ai grijă, am înțeles foarte bine, dar voiam să știu cine-i Tudor, nu mi-ai spus niciodată nimic despre...

- Ți spun acum: primul meu soț. Asta voiai să afli - ai aflat - și Alice, după ce aruncă o privire circulară, întrebă cu alt glas: Fetelor, ce-ar fi să-i tragem un cheful? Ai?...

Schimbarea de ritm și de ton o descumpăniră pe Florica. Îmbătrâni dintr-o dată. Smucind de poale jerseul ei vânat, spuse răgușit:

- Nu prea obișnuiesc... Și, în al doilea rând, se ridică problema...

- Ce problemă, lasă problema acolo, la locul ei, n-o să-i cauzeze dacă rămâne neridicată! - Alice, trecând pe lângă ea, grăbită, o îmbrățișă pentru o clipă, după care-i dădu drumul, însă

această mișcare îi imprimă femeii o jumătate de întoarcere, așa că întrebarea îi fu adresată Sofiei, apărută pe neașteptate, drept în față, pe pat:

- ...problema e cum am ajuns aici...

- Păi... începu Sofia explicația ei mirată, trebuia să răspundă la întrebare, dar ce să răspundă, când însăși tovarășa Florica Iosub habar n-are, să răspundă Alice, doar a ei e camera, să spună ea ce și cum, că, slavă domnului în materie de papagal n-o întrecea nimeni, de ce să răspundă ea, Sofia, care și-așa... cu nici un chip nu trebuie să se angajeze prea adânc în discuții cu tovarășa Iosub, cine-i dă asigurarea că n-o scapă gura cu ceva, ori că o să i se pară tovarășei Iosub că așa și pe dincolo, când ești un pârlit de profesor abia trecut la ciclul doi, vezi-ți de treaba ta, vorba lui Iancu: decât să arăți ce știi și s-o pați, mai bine fă pe prostul, las' să te creadă lumea tâmpit, e mai sigur, mai cald acasă...

- Ce importanță are? se auzi glasul Alicei (Florica se răsuci numaidecât într-acolo: Alice icnea, înjurând amabil în răstimpuri, aplecată în fața noptierei, clinchetind niște sticle). Cum-necum, sânteți oaspeții mei, fiți bineveniți! Până se întorc ai noștri de la schi, mai o dușcă, mai o parolă, mai o bârfă, așa, ca între femei.

- De-acord! strigă Viola și scuipă în palme.

Actrița scoase la iveală o sticlă de whisky, abia începută.

- Extract de ploșniță, mă rog frumos... spuse ea, bătând cu unghia în sticlă.

Florica Iosub, cu mâinile la spate, aplecată de mijloc, cerceta etichetele.

- A-ha! se dumiri ca, după o vreme, apoi făcu un pas înapoi.

Alice scoase patru pahare de plastic, le șterse cu o batistă curată, le înșiră, le numără cu vădită plăcere. Viola se repezi la fereastră, o deschise, luă de pe acoperiș un pumn de zăpadă și se întoarse, strigând:

- Avem gheață! Gheață, cine mai dorește!

- Pleacă de-aici cu porcăria aia! acoperi Alice paharele, ferindu-le. Câte pisici or fi pișat-o, imediat arunc-o afară! N-auzi?

- N-aud! Eu vreau cu gheață și gata! și Viola umplu pe jumătate un pahar cu zăpadă, apoi îl întinse către Alice, în timp ce mușca din bulgărele rămas: Care torni, aici, care torni, aici?

Alice o ocoli. Fata se ținu o vreme după ea, dar văzând că actrița n-are de gând să-i dea și ei, întinse mâna după sticlă.

- Jos laba! Care torni, ai? care torni... Poate-ți torn eu una

după ceafă, să-ți piară... și Alice luă sticla în brațe.

- Ce să-mi piară, tu? se miră Viola cumplit. Ce-am zis, de ți-a sărit muștarul? Ori te simți cu musca pe căciulă...

Alice îi aruncă o uitătură apăsată și amenințătoare. Fata o întoarse:

- Am glumit, ce dracu... Hai, pune-mi și mie un pic...

Alice zîmbi, înmuiată. Îi turnă câte puțin, în două rânduri, până ce zăpada se coloră. Fata așează bulgărele pe colțul mesei și, înmuind degetul în pahar, începu să și-l sugă, cu ochii cruciși.

- Eu încui ușa... propuse, înviorată, Sofia, care se ridicase de pe pat, luase zăpada de pe masă, o azvârlise și închisese la loc.

- Foarte bine! încuviință Alice, îndreptându-se către ușă, dar Florica i-o luase înainte, punând zăvorul. Foarte bine! constată Alice, să nu ne deranjeze nimeni, vrem și noi dreptul să stăm la o suetă, nestingherite... și, luând-o de braț pe Florica, o conduse până la masă, unde-i oferă un pahar.

- Să ne fie ca acum! ură Alice, ridicând paharul.

- Noroc! - Florica mai șovăia.

- Noroc! - Sofia se afla alături.

Băură câte o înghițitură.

- N-am mai avut concediu de aproape cinci ani... suspină ușor Florica Iosub, clătinând paharul, privindu-l în lumină, mirosind lichidul și minunându-se ponderat.

- Eh, ce să mai vorbim... făcu Alice și mai sorbi o înghițitură ținându-și apoi respirația. Nu-i rău, nu-i deloc rău...

- E prea tare asta, eu nu suport... scânci Sofia, dând să pună paharul pe masă.

- Săru-mâna!, i-l înșfăcă Viola și, până să intervină Alice, îl și dădu peste cap.

Alice își retrase mâna întinsă, apoi, punându-și-o în șold:

-Ia-ascultă, mam'zel, chiar vrei să zbori pe geamul ăla? Spune, să știu dacă să te ajut...

- De ce să zbor, ce-am făcut? se miră fata.

- Ești prost crescută, asta ai făcut.

Florica Iosub tuși încurcată, dar negăsind pentru moment nici o ieșire, se mulțumi să ducă paharul la gură.

- Tu... o urmărea Viola pe actriță, căutând s-o îmbrățișeze.

- După ce că intri aici, nepoftită... se ferea Alice, în continuare. Vrei să te-mbeți, să faci circ? Să ți se facă rău?

- Tuuu... Tu... fata izbuti s-o prindă de după gât cu mâna liberă și o sărută strâmb pe bărbie. Nu te supăra pe mine, de ce te superi pe mine? Zău că nu mă-mbăt, zău, dacă vrei să știi, sânt obișnuită, în fiecare zi îi trag câte-un stacan...

- Mincinoaso... - Alice nu se mai ferea.
- Dacă-ți spun... Întreabă-l pe Tati, cum mă scol, dau pe gât un stacan... Face bine, mi-a recomandat doctorul...
- Parcă n-are miros de ploșniță... constată Florica Iosub, mai mult ca să abată discuția. Am impresia că așa ziceai, mai auzisem și din alte părți, dar eu nu simt nimic.
- Nici eu! se repezi Sofia, ca și cum de multă vreme ar fi așteptat acest prilej. Nici vorbă, nici vorbă de-așa ceva, îmi dai voie? și, luând sticla din mâna Alicei, turnă cam un deget în paharul golit de Viola. Eu am mai băut de câteva ori, tot așa auzisem și eu, că miroase a ploșniță, dar nu-i adevărat, atât că-i cam prea tare pentru mine...
- Viola, isprăvește, că te cârlesc! - Alice încerca să se descotorosească de fata care, cu ochii tulburi și cu obrazul aprins, se ținea după ea:
  - Zău, tu...
  - I-auzi, îmi spune „tu”. Păi eu aș putea să-ți fiu mamă!
  - Știu... făcu Viola, schimbată, puse paharul pe noptieră și se așeză pe marginea patului, picior peste picior.
  - Ce știi? deveni Alice atentă.
  - Mi-a spus tot, știi tu... chestia cu Sinaia, știi tu foarte bine, mai bine decât mine...
  - Ce-i cu Sinaia? întrebă Sofia curioasă.
  - Vezi-ți de-ale tale, nu te băga! o repezi Alice, apoi o înmuie. S-a îmbătat mucoasa asta și trăncănește! și, ca să-și întărească spusele, luă paharul Violei – de altfel, pus de fată pe colțul mesei: Gata, nu te mai las să bei!
- Viola își linse buzele, cu ochii micșorați și se ridică:
  - Nu mă mai lăsa.. acceptă ea și acum părea foarte înaltă.
- Alice ridică din umeri, goli paharul, își mai turnă, bău, puse paharul pe noptieră și se apropie de Florica Iosub:
  - Despre ce ploșnițe vorbeați? Aveți ploșnițe în cameră?
  - Da de unde! izbucni aceasta în râs, nu există așa ceva, le-aș fi simțit numaidecât, mai ales că la mine trag ceva de speriat, am sângele dulce, așa se zice, și puricii și țânțarii trag la mine ca la miere, la soțu-meu deloc, el a lucrat o vreme în chimie, în fenol a lucrat, are fenol în sânge și de fenol nu se ating, în schimb la mine...
  - Și la mine! se văietă Sofia. Vai, tovarășa Florica, de-ați ști cum... nu vorbesc de ploșnițe, dar puricii... știți cum îi adun de pe uliță?, că, la țară, mă rog, câini, pisici, tot felul de animale... De ploșnițe nu pot să afirm, doar la internat, pe vremuri, când făceam Normala, înainte de douăștrei august - și Sofia începu să

se scarpine, înfiorată și scârbită.

Viola care urmărise de aproape discuția și urcase pe nesimțite în pat, îndărătul Sofiei, îi vârî acesteia un deget după ceafă:

- Ploșnița! șuieră ea, dând să bage mâna și mai adânc.

Sofia chiui înspăimântată și se năpusti drept înainte, cu amândouă mâinile la locul gădilat, iar paharul i se rostogoli pe podea, ducându-se de-a dura până la ușă. Se opri în dreptul ferestrei, tremurând, privind nedumerită la celelalte trei care se prăpădeau de râs.

- Ce-aveți, dra...? încercă ea, dar nu mai apucă să termine întrebarea: Viola, călcând peste așternut, sărise dincoace, repezindu-se cu degetul arătător întins către burta Sofiei:

- Ploșșș-nița!

Sofia țipă iar, de data asta și mai ascutit și din bucăți, tropotind din picioare, nefiind în stare să se ferească de degetul care, dealtfel, nici n-o atinsese. Florica Iosub rămăsese cu gura căscată, râdea așa, hohotind doar din burtă și din sânii care se întâlneau cu ea, se ținea cu amândouă mâinile de paharul strâns între genunchi și la intervale egale scotea niște sunete groase care aduceau pe departe cu primele ei hohote. Alice se scufundase iar în ha-ha-ha-urile ei, frântă de mijloc peste tăblia patului, sprijinită cu o mână de umărul Florichii, cu cealaltă descriind prin aer un fel de opturi culcate.

- Să nu cumva să... începu Sofia o amenințare la adresa Violei, chiar apucă să avanseze o jumătate de pas, hotărâtă s-o cârpească, de să-i sară mucii, dacă va mai îndrăzni să...

- Dar... șșșșoarecu?... îi propuse Viola, aplecându-se și imitând cu două degete pe podea, mersul mănunt al șoarecelui.

- Nuuu... gemu Sofia. Închise ochii, dar îi deschise numaidecât.

- Ba... chiț-chiț! se apropie Viola, acum „pășind” prin aer, fiindcă ajunsese lângă tălpile învățătoarei.

- Alice... se rugă Sofia, strângând tare coapsele, vrând să întoarcă privirea spre actriță, dar numaidecit revenind în direcția pericolului.

Alice nu-i putea fi de nici un ajutor - râdea ca mai înainte.

- Șșșoarecu! anunță Viola, atingând-o.

Sofia țipă deznădăjduită, se desprinse de lângă perete și dintr-un salt se urcă pe taburetul aflat în mijlocul camerei, cu coapsele tremurând de efortul de a și le ține lipite și cu palmele amândouă pavază.

Viola însă își continuă „pășitul” pe podea, ocolind-o pe

Alice și chițcăind.

- Alice! se rugă Sofia din nou.

Alice, râzând fără oprire, întinse un picior în calea fetei, ca s-o oprească, dar dintr-o dată răcni și ea, scurt, și sări alături.

- Viola! strigă ea, sugrumată, chiar îi puse o mână în creștet, s-o împingă mai într-o parte, dar chiui, fiindcă Viola o căutase, chițcăind, ceva mai sus de genunchi.

- Arde-i una peste ochi, dragă! o îndemnă Sofia, dând să coboare să pună ea sfatul în aplicare.

- Șoarecu'! se întoarse Viola spre ea, iar Sofia, urlând, își retrase piciorul, la loc, pe taburet, ba chiar se înalță pe vârfuri, ca să nu fie ajunsă. Chiț-chiț!... fata se îndreptă iar spre Alice, care se ascunse în spatele Sofiei.

- Îți dau una cu piciorul! Îți dau cu piciorul, auzi? o amenință Sofia, dar în loc să lovească, se lăsă pe vine.

Alice trecuse acum la adăpost, îndărătul Florichii Iosub, care tot mai ținea paharul între genunchi. Viola se luă după actriță, tropotind mărunț, cu mâna întinsă, mișcând cele două degete ca pe niște antene.

- Viola, te rog... Încetează, te rog... începu Alice să se roage apoi sări dincolo de pat, sprijinându-se cu o mână de umărul Florichii.

Viola se pomeni în fața femeii care o privea admirativ, cu dinții dezveliți de râs.

- He-he!... Tovarășa... rosti ea, clătinând din cap a admirație.

- Gata, Viola... te rog... zicea înainte Alice, de dincolo de pat.

Fata ridică obrazul, se îndreptă de tot, își potrivea părul.

- Da' ce-nseamnă asta?!... Ia mai... se auzi glasul indignat al Sofiei.

Viola o părăsi pe Florica și se repezi înspre învățătoare:

- Șoarecu'! și pentru că Sofia se retrase din nou, fata împunse aerul spre Alice: Chiț-chiț! apoi, constatând că Alice încremenise acolo unde se afla, se întoarse iar spre Florica:

- Șșșșșarpele... șuierea ea și începu să-și unduiască brațul, apoi trupul întreg, înaintând.

În primul moment, Florica Iosub își adună umerii, strângând și mai tare paharul între genunchi și clătinând din cap:

- He-he! făcu ea, dar râsul începu să i se șteargă treptat, pe măsură ce Viola se apropia.

- Șșșșșarpele...

- To... tovarășa... Sigur că... Dar... To'ar'șa Viola... To'ar'șa Bizim... He-he... Eu nu... nici chiar... sssă nu... - femeia se tot

mută lateral pe dunga patului, până ajunse la capătul celălalt. Nu e bine... mai încercă ea, clătinând hotărât din cap, iar paharul nu se mai vedea, îngropat cu tot cu mâini, adânc, între coapse.

- Șșșarpele! zvâcni Viola mâna înspre ea, tropotind în același timp.

Femeia mugi îngrozită și în clipa următoare se și afla în picioare, pe pat, dârdâind, cu paharul ținut între palme, tot acolo.

Viola se opri iar, își mută privirea de la Florica Iosub la Alice, apoi la Sofia care se afla tot pe taburet, trecu înapoi, numărându-le parcă, apoi își plesni palmele și spuse cu un fel de oboseală, ridicând din umeri:

- Cam asta-i, în linii mari, mitul falic...

Ca scăpate de sub vrajă, cele trei femei își veniră în fire.

- Scârba dracului! se repezi la ea Sofia, acum fără teamă. Te pleznesc, de vezi stele verzi, auzi?

Dar Florica Iosub își arată pentru a doua oară sprinteneala; sări de pe pat drept în fața Sofiei, oprind-o cu brațele îndepărtate:

- Tovarășa... to'ar'sa Arsene... Fata a glumit...

- Ce glumit, asta-i glumit? începu să se văicărească Sofia, neîndrăznind să treacă bariera întinsă. Un copil ca ea să ne... să-și bată joc de noi, femei în toată firea!

- Ce bătaie de joc, ăsta-i mitul... ridică Viola din umeri, grozav de nedumerită. Am și-o carte, dacă vrei, ți-o împrumut...

- N-am nevoie de cartea ta! strigă Sofia cu o plăcere fără margini, se vedea că astfel se scutură de toată încordarea de adineauri. Ce, dacă ești fata lui...? Și ce dacă ești?...

- Tovarășa... Tovarășa Arsene... - glasul Floricăi sună a avertisment, ceva în genul: „Ia fii atentă ce vorbești, cum te exprimi...”

- Așa te-au învățat profesorii? reizbucni Sofia, după o pauză în care cântărise semnificația celor spuse de tovarășa Iosub. Acolo, la școală? adăugă ea cu un ton mai sus.

- Hă-hă! făcu Viola. Încă dintr-a noua, ne dă și proiecții!

- Știe, oare, tovarășul Bizim ce comportări are fiica dânsului? puse Sofia întrebarea.

Alice chicoti. În schimb, Florica făcu un gest de aprobare.

-N-are el timp de-așa ceva, răspunse Viola cu seriozitate. Are treburi mult mai serioase, ține-n mână problema păcii și a războiului... și oftă.

Alice făcu un pas către ea, apoi încă unul. Se apropia cu ochii îngustați, chemând-o cu degetul, o chema decis, dar abia își putea înfrânge râsul:

-Ia vino-ncoa, mam'zel! Ia vino-ncoa! Hai, mișcă, mișcă!

Viola, aproape fericită, se apropie cu pași mărunți, cu gâtul înalt, cu mâinile lipite în lungul trupului.

- Vino-ncoa, vino-ncoa! Dă urechea! Îi ceru Alice, iar Viola i-o oferă.

Actrița, i-o apucă între degete, o frământă de câteva ori - și se vedea că nu glumește, fiindcă fata strânse pleoapele și i se dezveliră dinții de sus.

- Ce-ai merita... făcu Alice, apoi o împinse, zâmbind și clătinând din cap.

Dar Viola se apropie din nou:

- Sărută-mă... ceru ea, întinzând gâtul.

- Ia te uită, pupăcioasa! și Alice îi turti nasul cu palma, dând să se îndepărteze, dar fata o apucă de mână. Ce mai vrei?

- Sărută-mă... Te rog... și se lipi de ea, oftând.

- Să am eu elevi din ăștia... dondănea Sofia, aranjându-și hainele. Păi, tovarășa Iosub, spuneți și dumneavoastră, mă rog, eu, cu ai mei, mă descurc, sânt încă mici, dar...

- Ei, tovarășa Arsene, fata a glumit... Vorba-aia, sântem în concediu?, sântem, oamenii se mai și deconectează, ca să zic așa...

- Bine, bine, eu nu vă contrazic, aveți dreptate, că doar de-aia am venit în concediu, să ne deconectăm, dar spuneți și dumneavoastră, zău, știți ce m-a speriat? Păi, ce glumă-i asta cu... cu ploșnița, cu șoarecu'...?

- Ho-ho! Da ce, parcă pe mine, nu? Uite, eu am trecut prin multe ca să zic așa, prin ciur și prin dârmon, dar... Mă crezi matale, tovarășe Arsene, că... uite-ți spun, așa, cinstit că... asta, cu șarpele...

- Vedeți, tovarășa Iosub, vedeți? Astea nu-s bancuri! Păi eu mor, crapă fierea-n mine dacă văd un șoarece...ca să nu mai vorbim de broaște, de șerpi...

- Eu, de șoareci și de broaște n-am de ce să mă plâng, dar când se pune problema cu șerpilor... Știi, și eu sânt de la țară, vorba-aia, de-acolo ne tragem cu toții, părinții meu erau țărani săraci...

- Ca și-ai mei... Dac-ați ști cât s-au chinuit să facă Normala...

- ...Și, vorba-aia, noi, copiii, ce făceam?, nu-ncape îndoială, îi ajutam la câmp, la muncile agricole, dar în special cu vitele...

- ...Noi aveam o singură vacă și pe-aia ne-a luat-o percep-torul că doar știți dumneavoastră cum era înainte de 23 August...

- ...și țin minte, în fine, pe acolo, pe pășunea aia, erau foarte-foarte mulți șerpi, băieții ca băieții, îi mai omorau cu bâtele, dar noi, fetele...

- Așa...

- ...noi muream de frică, de ce să nu recunosc?... Dar stai să-ți spun, nu ne era frică fiindcă ar fi mușcat pe cineva - erau niște șerpi roșcați, se zice că ăia nu mușcă...

- Viperele, din alea mori, dar acum s-a inventat, știți doar, antiviperismul...

- Cum să nu știu, se extrage chiar din ele, am citit eu într-un material, am și prelucrat o dată problema asta în fața lucrătorilor sanitari... Dar stai să vezi, tovarășa Arsene, care era problema prin partea locului: o fată...

- Așa...

- ...Îmi era un fel de rudă, Leana o chema, nu mergea prea bine cu școala și era cam mototoală... Ei, ce zici că face Leana asta într-o zi?

- Așa...

- Așa... Ce să facă? Se pune de se culcă și adoarme, proasta...

- Și-i intră un șarpe-n gură! Țsta cu laptele se scoate, tovarășa Iosub, cu lapte fierbinte, aburind, ții copilul...

- Stai puțin, tovarășa...

- Zău, că nu-i superstiție, e bazată pe experiență, așa se făcea la noi, ții copilul cu gura deasupra ceaunului și aburii intră pe gură și-atuncea șarpele simte, că șarpelui îi place laptele, și iese, dar cineva trebuie să stea cu mâinile pregătite la gura copilului...

- Ce gură, tovarășa Arsene, că nu pe gură i-a intrat...

- Nu pe gură? Dar pe unde?

- Ei... Pe unde...

Pauză. După care:

- Vaaai... tovarășa Florica... chiar-chiar?

- Dacă-ți spun...

- Vaaai de mine, tovarășa Florica... Da stați să vă spun și eu una, tot cu șarpe, că și eu tot de la țară...

- Paharele, vă rog! ceru Alice și le mai turnă câte un deget.

De astă dată Sofia bău, fără să se strâmbe, după care se aplecă la urechea vecinei, coborând vocea, iar actrița se întoarce la patul din colț, unde Viola o aștepta fumând.

- Noră-ta? întrebă tare fata, arătând o fotografie rezemată de perete.

- Rodica... explică Alice.

- N-arată rău... aprecie Viola, după ce examinează fotografia îndelung, apropiind-o, îndepărtând-o de ochi, înclinând-o în lumină. Uite, fenomenul ăsta nu pot eu să mi-l explic... urmă ea, așezând fotografia pe masă, rezemată de sticlă după care se întoarce la loc, pe pat.

Alice o urmărea, fără s-o privească. Fata așteptă ce așteptă un cuvânt de îndemn din partea actriței, dar cum aceasta tăcea, amuți și ea.

Alături, Sofia șoșotea ceva la urechea Florichii care clătina din cap a interes, ba, uneori, venea în întâmpinare cu urechea spre buzele povestitoare, chicotea apoi scurt și gras, iar Sofia, ațâțată, gesticula aprins și grăitor.

Viola se răsuci către Alice și spuse cu un fel de tristețe admirativă:

- Mare lucru si mitul ăsta falic...

Alice n-o luă în seamă nici de astă dată. Se afla în acea stare neplăcută și plăcută în același timp, de legănare, de balans ușor deasupra lucrurilor, stare care o încerca totdeauna în minutul de dinainte de prima bătaie de gong, când majoritatea spectatorilor s-au așezat, dar mai schimbă câte un cuvânt, foșnesc programele, și în culise asistenții se agită pe tăcute, dând ultimele indicații.

- Doamne, Maica Domnului, ajută-mă și de astă dată, fă să-mi iasă. Tu știi că nu din deșertăciune, fă să-mi iasă, Tu știi cum trebuie să-mi iasă... acum și-n vecii vecilor. Amin! își spuse Alice rugăciunea obișnuită, după care, pentru că mai avea timp, adăugă: în numele Tatălui și-al Fiului și-al Sfântului Duh, Amin! și-și făcu cruce cu limba, de trei ori, apoi oftă și se lăsă pe spate, cu ceafa rezemată de perete.

- Daaa... zise ea cu glas și îi veni să râdă la gândul că, adineauri, ar fi rostit tare ceva din rugăciunea ei.

Dar Viola părea că nu simțise nimic. Arătă cu degetul către fotografia de pe masă, întrebând tare:

- Vede meserie?

Sofia și Florica tresăriră, întoarseră capetele, dar cum nu era nimic de priceput, își reluară confidențele.

- A?... insistă fata.

- Ce să fie? se trezi Alice.

- Ce să vadă, să cunoască, nu ce să fie! o corectă Viola, jignită, apoi așezându-se în genunchi, pe pat: Hai să vorbim despre bărbați...

-Hai... făcu Alice, serioasă, răsucindu-se la rândul ei către Viola.

- Ia dă-i în mă-sa! și Viola scuipă uscat, lăsându-și picioarele la loc pe podea, apucându-se cu amândouă mâinile de marginea patului, rămase cocoșată, cu obrazul acoperit de părul răsturnat, într-o atitudine de femeie umilită și istovită. Nu se pricep decât să-ți salte rochia și după aia... adăugă ea cu glas îngroșat și pe alocuri știrb.

- Ce vorbești, mam'zel?! se miră Alice, râzând. Îi cunoști, îi cunoști!... și dădu să o apuce de ureche, s-o scuture nițel, dar întâi nu nimeri, iar mai apoi Viola se trase în lături.

- E-te, la ea, ce întrebare... Sigur că-i cunosc! și Viola își dădu mult capul pe spate. Ce, tu nu?

- Bine, dar eu sânt... sânt ceva mai în vârstă decât tine, am băiat de douăzeci de ani...

- Și ce, dacă n-ai băiat de douăzeci de ani n-ai voie să-i cunoști? E obligatoriu să ai un băiat de douăzeci de ani...

- Poate că nu-i obligatoriu... o întrerupse Alice, amuzată. Dar, ia spune... Spune-mi... ce ți-a zis de mine?... se apropie Alice, scăzând glasul. Ați discutat despre mine? A zis ceva de mine?

- Nu schimba vorba, o opri Viola, privind-o rece, iar actrița se poticni, de parcă i s-ar fi pus o mână în piept. Las' că-ți spun mai târziu... adăugă fata, acum hai să-ți povestesc ce figură i-am făcut... dar nu-ți spun cum îl cheamă, e un tip prea cunoscut, și-i și însurat...

Alice acceptă amânarea, n-avea încotro:

- Ei, nu mă-nnebuni! râse ea. Îți plac bărbații copti?

- Parcă ție nu-ți plac puștii....

- Isprăvește!

- Ascultă, reluă fata după o vreme, știi de ce m-a adus aici? - iar pentru că Alice o privea atentă, adăugă: să mă răcoresc, așa pretinde el... Că, ce-i drept, e drept, o cam luasem razna, ce mai, o apucasem rău de tot, în fine... adică din punct de vedere moral, că mie... mă doare exact... - apoi, brusc: Stai să te-ntreb ceva: Tu te-ai culcat vreodată pentru bani?

- Viola...

- Nu te-am chiar întrebat, ce Dumnezeu, a fost numai așa, o întrebare retorică. Află că eu m-am culcat... cu vreo douăzeci, pe bani și află că e nemaipomenit...

- Ai o fantezie...

- E-te la ea, fantezie! Fii atentă, nu pe cinci sute, ca alea de la *Melody*, nici pe-o sută, nici măcar pe-un pol. Știi tu care-i tariful meu? Cinci lei!

- Ei, nu mă-nnebuni! plesni Alice din palme.

- Zău, tu: Cinci lei!

- Vaaai de mine...

- Ce, vai de mine, ce vai de mine, asta-i o chestie de... cum să zic, de psihologie elementară: tinerică, curățică, frumușică și... cinci lei. Nu-i grozav? Asta-i excită pe ei cel mai mult: tariful și faptul că umblăm cu matricola pe mână... Hai, nu face pe speriata!

- Dar nu sânt speriată. Povestește!

- Vezi că-ți place? Și mie-mi place să aud chestii din astea. Acum ți le spun eu p-ale mele, după aia-mi povestești tu, bine? Că tu ai experiență, nu ca mine... Așa, și stai să-ți spun, fii atentă: Cum zic, fac eu trotuarul pe cinci lei și într-o seară, unul mai bătrân, avea și ochelari, mă duce la el... adică nu chiar la el, era ogeacu-altuia unul... un puști nenorocit, care... în fine, și-acolo ce să vezi? Cinci bărbați și două pițipoance, una, - să cazi jos, nu altceva, colegă de clasă cu mine, nu-i spun numele, o mironosiță și-o tocilară, nici prin gând nu-ți trecea că, mă rog, în timpul liber... În fine, erau cu toții în pielea goală și beți-criță. Eu, întâi m-am cam speriat, știi, mă gândeam la vreo boală, vorba-aia: numai prima nu se vindecă... și numai ce... Unde te uiți?

- Unde mă uit?... La tine...

- Nu mă crezi... Știi ceva? Dacă chiar vrei și vrei, îmi dau cuvântul că nu mint.

- Te cred, cum să nu te cred? Dar vorbește și tu mai încet... și arată înspre celelalte două.

- Așa... cu ochii arzând, Viola se apropie și mai mult de Alice. Și... ce să mă apuc de descrieri... Am făcut-o lată rău, după o oră nici unul din ăia nu mai voia să se culce cu alea, i-am înnebunit ce mai, și ăla, mai cu barbă, zicea că numai el, că el m-a adus și că nu mai permite nimănui. Și-atunci... ce să vezi, nu mai țin minte exact din ce s-au luat, că eram cam pilită, se-ncinge-un caft... ca-n filme! Să fi văzut cum... poc! trosc!, alea pe sub paturi, și ăștia ca nebunii... Și-atunci intervin eu, că doar din cauza mea, eu eram găina... intervin, îi domolesc, ia fiți atenți, aici, zic eu, isprăviți cu prostiile, faceți-le vânt ăstora două, rămân eu cu voi și dacă nu v-o plăcea...

- Cu toți patru, tu?

- E-te la ea! Ce,-s așa de mulți, patru? N-ai văzut-o pe Sofia Loren în „Ciocciara”?

- Ei, da, sigur, e un etalon... Și?

- Și... Ți-am spus cam tot ce se poate spune, povești, restul - mă-nțelegi...

- Vai de mine, cum să nu te înțeleg?

- Ei, și-a doua oară, ce-mi vine mie?...

- Totuși, ce s-a întâmplat cu cei patru?

- Dă-i dracului pe cei patru, ce mai contează cei patru, ți-am spus doar și, la urma urmei, nu-s obligată să țin minte, în amănunt, toate aventurile pe care le-am avut. Ascultă, acum fii atentă ce-am făcut în seara următoare. Să vezi: eram teribil de plictisită, mă apucase, așa, o disperare fără margini și fără nume,

în genunchi să mă fi rugat să-ți spun de ce eram în halul ăla de... de dezorientare, de angoasă... n-aș fi putut, n-aș fi fost în stare să-ți răspund, poate că asta-i boala secolului, nu?, boala generației noastre, nu?, și așa mai departe... Cum zic, intru eu la Katanga, topesc două votci mari, fumez cinci Kent-uri fără filtru... și să vezi, dragă, se ia unul de mine, vreau să spun că încercă să-mi facă propuneri, înțelegi cam ce fel de propuneri putea să-mi facă, numai că n-a ținut agățătoreala, mi l-au plantat urgent, de nu s-a văzut: n-ai baftă-n seara asta, zic, în seara asta-s în schimbul doi, mai încercă mata mâine... să-l fi văzut ce ochi a bunghit... credea că dacă, mă-nțelegi, am reputația pe care-o am, gata, îi pică și lui de-un așternut... Dar cum nu era pe gustul meu... că doar avem și noi voie să mai alegem din când în când, nu?...

- Cum să n-avem voie? Și... Mai departe?

- Mai departe, sigur... Cum să-ți spun? Eu, de fapt, îl refuzasem din alt motiv, aveam întâlnire cu... nu-ți spun cum îl cheamă, e însurat și... și are și copii și mama lui e bolnavă și tot felul de... și trăiam cu el de vreo câțiva ani, uite, ceasul de la el îl am, ce zici, îți place?, are și calendar...

- E foarte frumos, trebuie să fi costat o avere...

- Te cred! Și...

- Mai departe?

Viola căzu dintr-o dată, trupul i se făcu parcă mai scurt, buza de jos i se umflă și începu să-i tremure.

- Nu mă crezi... făcu ea și glasul îi sună atât de trist, încât Aicei îi veni s-o ia în brațe, s-o sărute, s-o mângâie, s-o asigure. De ce nu mă crezi, tu? reluă Viola, înciudată. De ce? Eu n-aș proceda așa cu tine, să știi! Uite, povestește-mi ce vrei, povestește-mi oricare din chestiile tale cu bărbați, ai să vezi că eu te cred, pe-onoarea mea de nu te cred! Îmi povestești?

- Dar eu n-am ce, Viola dragă, n-am ce...

- N-ai, pe dracu, asta să i-o spui lui mutu! Faci pe discreta, ai putea să nu mai faci pe discreta cu mine, eu nu mai spun la nimeni, tu nu mă cunoști, dar zău că... Uite, povestește-mi și mie cum a fost prima dată, bine? Te rog eu mult de tot, uite, îmi spui la ureche, să nu mai audă nimeni, îmi spui cum a fost întâi și-ntâi? Îmi spui?... Nu vrei. Treaba ta, nu te pot obliga să-mi spui secretele tale. Dar eu pot să-ți spun... nu chestii cu bărbați, dă-i în mă-sa, pot să-ți spun cine-mi ești? Vrei să afli de la mine ce fel de om ești mălăluță?

- Te rog...

- Dar nu te superi? Tu nu mă prea cunoști, dar să știi că eu

sânt cam sinceră, la mine, cei în gușă-i și-n căpușă. Nu te superi?

- Dacă-i adevărat, de ce să mă supăr?

- Dacă-i adevărat! Parcă știi tu ce-i adevărat, când e vorba de tine! Auzi la ea: dacă-i adevărat! Păi, dacă-ți dezvolt eu teoria mea asupra adevărului...

- A, nu, de ce, nu te deranja, las-o așa, nedezvoltată...

- Sanchi, faci mișto de mine, adică, fiindcă sânt tânără, n-am voie să am păreri...

- Vai de mine, cine a spus că n-ai voie, dar mai întâi ține-te de cuvânt și spune-mi cine sânt eu, parcă așa era...

- E-te la ea, păi sânt în legătură, portretul pe care ți-l fac e ilustrarea teoriei asupra...

- ...adevărului, evident, dar aș prefera să treci direct la portret, pe urmă, dacă dorești să teoretizezi...

- Sigur că doresc... Bine, să-ți spun cine ești tu.

- S-auzim.

- Fii atentă: tu ești o mare mincinoasă. Stai, nu te repezi, de-abia am enunțat problema! Acuma să vedem de ce ești tu mincinoasă, mai bine zis, cum anume minți tu! - fiindcă toți mințim, asta-i viața, n-ai ce face. Dar cu tine... Tu minți mai...

- Mai cum?

- Mai... Știi cum? Tu minți spunând adevărul, asta-i!

- Ce vorbești, soro? Așa, carevasăzică...

- Fii atentă, dă-mi voie să termin, să-ți demonstrez mecanismul: dacă cineva te întreabă, de pildă... te întreabă... îți pune următoarea întrebare: Ești cinstită?, tu nu răspunzi, ca proasta, că da, ești cinstită, numai tâmpiții spun direct ceea ce cred. Dar ei mai sânt tâmpiți și pentru că nu știu - nota bene - nu știu că oamenii, în general, nu cred ce li se spune, ci din contră, contrariul, adică, fii atentă, dacă tu ai răspunde: sânt cinstită, ei ar fi convinși că ești necinstită, adică invers decât afirmi tu, care ai interesul ca oamenii să creadă că ești cinstită, iar oamenii care știu ei foarte bine că nimeni nu se vorbește singur de rău, vreau să spun că tu le zici: sânt necinstită, asta-i! și oamenii care, ți-am spus eu, nu dau două parale pe cei oare spun adevărul, adică știu ei foarte bine că toți sântem mincinoși și atunci când tu zici că ești necinstită, ei zic că tu ești mincinoasă că, de fapt, tu ești cinstită și tu știi că oamenii așa gândesc și că nu cred decât inversul, și de-aia, tu ești foarte foarte ticăloasă, tocmai pentru că...

Viola se opri. Abia acum băgase de seamă că Alice n-o asculta, stătea dinaintea ferestrei, cu brațele încrucișate.

- Treaba ta, n-ai decât să mori proastă, mormăi fata. Poate că asta vrei, să nu știi ce nu-ți place să știi...

II

RÂSU-PLÂNSU

‘re-ai tu a dracului de mucoasă, cu tot cu teoriile tale asupra! Dar ea-i de vină că se lasă agățată, asasinată de mitomana asta a lui Bizim - o fi avut-o pe-atunci?, după vârstă, o avea, dar unde o ținea fiindcă ea n-o văzuse niciodată, nici nu bănuia că Bizim are copil - auzi la ea, obraznica, să-mi spună mie că-s mincinoasă, o mincinoasă care, dragă doamne, nu minte oricum, ci... spunând adevărul - cine știe de pe unde o fi furat cu urechea ceva în genul ăsta, n-a priceput nimic, dar mă agață pe mine, auzi la ea, eu și mincinoasă, fir-ar ea să fie!

La urma urmei, e și ea un copil amărât... se înmuie actrița. Cu un tată ca Bizim, nici nu-i de mirare. Cine știe ce mătușă ori străverișoară maniacă și bețivă și murdară o fi crescut-o, ori poate că a încredințat-o unei străine: Ține, aici, o mie pe lună și fă-mi-o mare, mama lui de tată de ăsta! Dacă aș fi știut că are copil, i l-aș fi cerut, i-aș fi cerut-o, aș fi luat-o și pe asta mică și ar fi crescut împreună cu Edi sau măcar i-aș fi căutat o familie de încredere, în stare să crească un copil. Nu-i vorba de mâncare și de haine, mâncare și haine o fi avut și acolo, e vorba de ce-i trebuie copilului, nu numai mâncare și haine...

Alice stătuse dinaintea ferestrei, cu ochii închiși. Acum îi deschise. Lumina de afară o orbi. Până se obișnuie, uită și de Bizim. Cerul era limpede, fără nici un nor, însă aerul părea îmbibat, saturat de o pulbere mărunță, poate de la zăpada scuturată de pe brazii din apropiere, de pe acoperiș, sau poate că nu de la zăpadă, poate din altă parte, de la altceva, pulberea, sigur de la altceva, pentru că pulberea de zăpadă nu joacă în aer fără să curgă, fără să tragă spre pământ, fără să cadă, pulberea de acum roia din toate părțile și de jos în sus, roia pornind radial din punctul în care-și oprea ea privirea în acea clipă - și e plăcut, odihnitor ca, atunci când ești obosit sau doar plictisit, zăpada ori ploaia să nu cadă, să nu curgă în jos, ci să pornească, în stea, din locul în care ți-ai oprit ochiul.

Să fi fost Ignat acum, aici... Să fie aici și să fotografieze asta, ce văd eu, acum. Cred că asta-i, cum îi spunea el: „perspectivă inversă”. Pe care a căutat-o atât și n-a găsit-o. Zicea că trebuie să fie și că odată și-odată are s-o „prindă”, nu se poate să n-o prindă. Dar n-a găsit-o. Poate că nici nu există. Vreau să zic, nu există

pentru ochiul rece al aparatului de fotografiat, doar pentru ochiul nostru, uneori. Ca, de pildă, pentru mine, acum. Poate văd așa, pentru că m-am gândit la el, la Ignat, și de fiecare dată când mi-l amintesc pe el, răsare și asta, perspectiva lui, inversă.

Și, totuși, Alice *vedea*. Aerul era atât de pur sau atât de îmbibat de pulberea aceea, încât ochiul ei percepea brazii do lângă cabană cu mult mai mici - și mai îndepărtați - decât bradul aflat sus, sus, aproape de vârful Piscului-Rece. Iar acesta mai mic decât stâlpii de înaltă tensiune care trebuiau să se afle cu vreo cinci kilometri mai departe încă. Stâlpii, argintii și frumos danteલાți parcă din ace de gheață puteau fi atinși cu mâna. Doar mâna s-o fi întins și... Doamne cum a ratat el o ocazie ca asta, acum, în sfârșit, ar fi putut să pună mâna pe o adevărată perspectivă inversă, dar a ratat, nu-l întrecea nimeni în materie de... Alice vru să spună „ratări”, dar se opri.

Și porni iar: Ignat ăsta... și o izbi în nări, material, mirosul de trabuc. Niciodată nu-l văzuse pe Ignat fumând trabuc, dar a trabuc îi mirosea până și uitătura. A trabuc și a substanțele acelea ale lui de dezvoltat și de fixat și așa mai departe și încă: duhoarea de untură de pește, a untură de pește puteau tocurele de piele ale aparatelor trepiedului... A trabuc și a substanțele acelea și a pește. Și, cumva de după mirosuri, din spatele mirosurilor, se arăta și el, Ignat, cu uitătura lui care nu putea fi decât a unui om neajutorat. Neajutorat, zâmbi Alice, fiindcă știa ea ce știa și era singura care știa - lucru de care era cât se poate de mândră. Numai ea știa ce tărie aproape înspăimântătoare ascundea „neajutoratul” Ignat. Un bărbat ca el mi-ar fi... își urmă ea gândul. Dintre toți el singur, el m-ar fi meritat. Numai el, m-ar fi putut... ei, nu, n-ar fi fost vorba de ținut în frâu, cine-l cunoaște pe Ignat așa cum l-am cunoscut eu nu mai vede pe nimeni altul, nu mai are nevoie de alt bărbat. Cel puțin pentru o vreme... se corectă. Apoi se corectă din nou: Pentru destul de, suficient de multă vreme... Era grozav de tare, Ignat. De asta s-a și frânt. Era prea tare și față de noi și față de el însuși, celălalt, prea tare, indecent de tare.

A început să-l vadă abia după ce a aflat din altă parte că fotografii cu care lucra zilnic, de vreo cinci săptămâni, individul acela despre care n-ar fi fost în stare să spună nici măcar dacă-i tânăr sau bătrân, dacă-i șchiop sau cocoșat sau poartă ochelari, că individul e și el un om, totuși. Ba mai mult: că individul făcuse închisoare. Și mai mult: că refuzase reabilitarea. Până atunci, ea avusese impresia că aparatele și reflectoarele și panourile tăcănesc și luminează și se mută singure, până și glasul lui, dând indicații, rugând uneori, dar nu rugând cu adevărat, ci comuni-

când - nici glasul nu era al unui om, ci ținea de ceea ce țineau și aparatele și reflectoarele, adică de nimeni, în special. Și uite că, îndărătul lor... Nu numai un fost pușcăriaș politic, din ăștia găseai pe toate drumurile, nu mai erau o raritate. Raritatea era însă povestea cu reabilitarea. Și era raritate, fiindcă el, după câte se spune, o refuzase, deci nu putea refuza decât propunerea lor, deci nu el ceruse reabilitarea, deci ei i-o propuseseră - deci. Alice înțelesese ce înseamnă asta. Mai ales refuzul de a primi reabilitarea. Cine mai făcuse una ca asta? Câți alții ceruseră, așteptaseră să treacă anii aceia, adunaseră zeci de referințe, precum că, de la eliberare, dăduseră dovadă și se reîncadraseră și așa mai departe și bătuseră la ușa unui anume tribunal care, cică se ocupa de reabilitări, depuseseră „dosarul” și așteptaseră cu sufletul la gură. *Da-ul* sau *Nu-ul* - fuseseră câteva cazuri de *Da*, mărunțișuri, alte câteva de *Nu*, dar celor mai mulți nu li se răspunsese încă - de doi, trei, patru ani - cercetau încă ceva în curs de verificare, ca nu cumva referințele să mintă... Iar Ignat refuzase reabilitarea...

Abia ajunsă la atelier, se repezise la bărbatul care nu mai avea deloc înfățișarea unuia pe care nu-l observi, pe care-l confunzi mereu cu te miri cine:

- Ia ascultă, musiu, e adevărat ce se folclorizează à propos de dumneata? Că ai fost invitat la reabilitare și ai refuzat?

Ignat nu păruse deloc surprins. Îi răspunsese numaidecit, de parcă s-ar fi așteptat la o asemenea întrebare și ar fi cunoscut și clipa în care va fi pusă:

- Da, doamnă, e adevărat.

Și zâmbise. Și zâmbea frumos. Mama lui... îl înjurase Alice în gând, cu admirație și cu ciudă că până acum fusese oarbă și nu băgase de seamă cu ce „harmăsar”, vorba Silviei, lucra: cinci săptămâni de viață pierdute, fiindcă n-a căscat ochii - și se pomenise reproșându-i cu glas:

- Unde-ai fost, domnule, până acum?

- La închisoare, doamnă, răspunsese el, în treacăt, apoi: Vă rog, privirea mai spre stânga, imaginați-vă că-i aruncați o privire vecinei dumneavoastră care nu posedă o asemenea bandă transportoare folosită eu mult succes în minele de metale neferoase...

Lucrau poze pentru reclame. Popularizau tractoarele și camioanele din Brașov, excavatoarele și compresoarele din Brăila, benzile transportoare și alte utilaje miniere fabricate la Satu-Mare. Era un „ciubuc” oarecare, însă Alice, în aceste săptămâni, parcă se prostise de tot, nu reacționase în felul ei nici când pozase, la un moment dat, pentru tuburi de beton „centrifugat” de nu știu câți țoli în diametru.

- Lasă-le naibii de... neferoase! se necăjise Alice, fiindcă ea altceva îl întrebase, îl întrebase unde fusese în aceste ultime săptămâni de când lucrau împreună, mai degrabă se întreba pe ea unde fusese de nu-l luase în seamă...

Nu mai era în stare să pozeze pentru banda transportoare. Ignat se rezemase de tocul ușii: cu mâinile încrucișate, cu o talpă sprijinită în perete. Și, cum se rezemase, cum începuse a mirosi violent a trabuc.

- Fumezi trabuc? se precipitase ea, desigur, o interesa și acest lucru, pentru că a trabuc mirosea el, dinspre el venea mirosul, dar el nu fuma, acum nu fuma, iar înainte, ei bine, înainte, chiar dacă pe el nu-l luase în seamă, ar fi trebuit să simtă măcar mirosul, un asemenea miros nu poate trece neobservat - dar, măcar pentru un moment nu afurisitul de miros o preocupa, ci faptul că simțise dintr-o dată că el înțelesese ce anume îl întrebase ea atunci când îl întrebase unde fusese până atunci.

- Nu, doamnă, aici nu, zisese Ignat, zâmbind a scuză, desigur, pentru a-i face plăcere. Acasă, uneori, rar de tot, mai adăugase și se desprinsese de lângă tocul ușii și făcuse cu mâna un gest, îndepărtând parcă fumul. Rar de tot, repetase el, dar Alice era convinsă că Ignat minte, că fumează și aici, în atelier, și nu „rar de tot” - însă minciuna lui îi făcuse plăcere, aproape o îmbăiașe, fiindcă își zisese că numai oamenii care-și sânt indiferenți nu se mint.

În acea zi nu mai fuseseră în stare să „lucreze” cu spor. El propusese să se oprească, ori să încerce în altă ședință. Dar Alice nu se pregătise de plecare. Întrebase:

- Deci n-ai fost reabilitat.
- Ba da, doamnă, răspunse el și izbucnise, scurt, în râs.
- Cum, ba da, se încruntase Alice, adineauri ai zis că nu.
- N-am zis că n-am fost reabilitat, am zis că eu am refuzat să fiu reabilitat, îi explicase el, rar, didactic.

Din aceeași sursă, Alice aflase, până la „ședința” următoare că într-adevăr, Ignat fusese reabilitat, dar în lipsa lui, cumva împotriva voinței lui. Contestase hotărârea, susținând că abia acum își dă seama că atunci când fusese condamnat pentru sabotaj, pe drept fusese condamnat, abia acum își dă seama că e un adevărat și periculos sabotor. Evident, instanța - exact aceeași componentă ca și cu ani în urmă, când îl judecase pentru sabotaj - nu-l luase în seamă, știa ea, instanța, ce știa și știa mai bine decât Ignat, așa cum mai bine știuse și prima oară că e sabotor - așa că reabilitat rămăsese, cu toate protestele sale. Dar dacă reabilitării nu i se putuse opune, Ignat refuzase - de astă dată cu

succes - șefia instituției în care lucrase înainte de arestare. Continua să lucreze fotografii pentru reclama unor produse de genul excavatoarelor, rulmenților și benzilor transportoare, reclame presărate prin revistele literare din provincie.

La vreo săptămână după prima lor discuție, Alice îl luase la rost:

- Ia ascultă, musiu, de ce faci gafe? La urma urmei, nu ți s-a făcut nici o favoare - mă refer la slujbă, nu la reabilitare, dă-o dracului de reabilibare din asta - oferindu-ți scaunul ăla, nu ți s-a dat un bacșiș, ți se cuvine, lumea care se pricepe zice că ești cel mai nimerit, cel mai competent, nu nedreptățești pe nimeni și-apoi, dă-o-ncolo, ți se cuvine un... o compensație, nu?

- Bărbia mai retrasă, fruntea destinsă, cine o să achiziționeze o macara-portal prezentată de o femeie încruntată? ...

-Uite ce e, monșerule, se înfuriase Alice cu adevărat, dacă n-ai chef de explicații, nu le da, însă răspunde la întrebare, fii bine-crescut, așa cum știi că ești și răspunde la întrebări, răspunde orice, dar răspunde, ce dracu, aici vorbește o cucoană, nu rage o vacă!

Alice fusese sublimă, ca totdeauna când se înfuria. Impresionat, spășit, Ignat pusese un genunchi pe podea, așteptând, cu capul plecat, iertarea. Care nu întârzie decât atât cât trebuia: Alice îi întinsese mâna după care lăsaseră dracului macarelele și buldozerele și trecuseră la cofetăria de alături, pentru o cafea și încheiaseră ziua de muncă, în zori, la restaurantul Gării de Nord. Cu care prilej, Alice aflase o sumă de lucruri despre Ignat, dar nimic despre închisoare. La insistențele ei, răspunsese că nu-i place să povestească, să vorbească despre „atunci” în cârciumă, altădată și la el acasă - dacă acceptă.

Alice, bine-înțeleș, acceptase. În ziua următoare, Ignat o primise în odaia de lângă atelier, o încăpere largă, foarte înaltă și luminoasă în care domnea o ordine desăvârșită. În primul moment, Alice se simțise tentată să-l întrebe a cui era mâna de femeie - dar își amintise la timp că e mai bine să tacă. Și bine făcuse.

Ceea ce o mirase la început, la Ignat, erau explicațiile, justificările pe care el, victima, le căuta pentru cei care-i făcuseră ce-i făcuseră.

- ...Nu, nu cred că Drujban e un ticălos, cum se zice: de-acasă, zicea Ignat despre fostul lui șef, cel care-i înscenase sabotajul, apoi o determinase pe Marina să divorțeze, apoi... A fost greșeala mea, nu trebuia să stau prea aproape de el. M-a avut la îndemână. Și, sânt convins, m-a lovit tocmai fiindcă eu îi

făcusem bine. Îi fusesem profesor la „fără frecvență”, îi dirijasem lucrarea de Stat, îl recomandasem directorului de atunci, Negel, pentru angajare, îl invitasem la masă, îi împrumutam cărți, ba chiar am vrut să-l însor cu o verișoară de-a neveste-mi... Gafe după gafe. Prima: l-am ajutat prea fățiș, vreau să spun că ajutam pe cineva care știa că e ajutat și cât și cum, nu trebuia să știe că-l ajut, fiindcă asta nu se iartă; a doua: lui Negel i l-am recomandat cam așa: „E un tip neobișnuit de tenace”, iar pentru că Negel îmi fusese coleg de facultate și, oarecum, prieten, adăugasem „...și suficient de idiot ca să nu consimtă la porcării...”. Când Negel a plecat din fruntea institutului - a plecat, n-a fost... trimis - bunul meu prieten Negel a ținut să-i spună lui Drujban: „Dă-i înainte, dă-i înainte, tovarășe Drujban, că mâine ajungi în locul meu, ai toate calitățile, ești perseverent și suficient de idiot, cum bine spune protectorul dumitale, Ignat...”. Gafă! A mea vreau să spun. După vreun an, profeția lui Negel s-a împlinit: Drujban a ajuns șef. Și abia din acel moment nu m-a mai frecventat și a început să se uite la mine cu milă - știa el ce mă așteaptă, așa că, la scurtă vreme, m-am trezit sabotând... Dar el nu s-a mulțumit numai cu atât. Mi-a vrut și nevasta. Și cărțile. Și apartamentul. În cele din urmă, Marina a divorțat de mine. Doamne ferește, nu-i reproșez, știu eu cum vine cu divorțurile de soțul aflat la închisoare. Mai știu că Marina a divorțat de mine fără să-i promită ceva lui Drujban. Totuși, îl frecventa, adică Drujban o frecventa... Și, la un moment dat, în timpul unei asemenea vizite, exact când trebuia, în odaia cu pricina au intrat niște bărbați, unul în halat foarte-foarte alb - restul civili. Unul a acuzat-o pe loc - cu probele furnizate prompt de Drujban - că practică prostituția clandestină. Halatul foarte-foarte alb, după ce a examinat-o, acolo, de față cu toți „factorii”, a constatat că sifilisul ei era activ și nu și-l declarase acolo unde ar fi trebuit să și-l declare. Iar cel mai rășărit dintre civili i-a oferit o porțiță de scăpare: plecarea, în 24 ore, în provincie, în raza sectorului cutare, astfel pușcăria o mănâncă: prostituție, răspândire de boli venerice și speculă - începuse să vîndă din lucruri. De fapt, în următoarea jumătate de oră, a fost condusă acolo, cu o boccea. Casa a rămas în folosința lui Drujban. Marina s-a măritat în satul acela cu un tehnician zootehnist, acum are doi copii și predă istoria la ciclul doi. A, da, de curând s-au mutat în casă nouă, construită cu ajutoare de la stat, au televizor, mașină de spălat rufe, mobilă de unșpe mii.. și-și așteaptă rîndul la o *Dacie 1300*...

Alice ascultase aproape tremurând de efortul de a nu se mișca, de a nu-l întrerupe. Când el s-a oprit, Alice a încercat:

- Înțeleg, ai fi ajuns șeful lui Drujban.
  - Cam așa ceva... Deci ești de acord că nu puteam primi.
  - Tocmai de asta ar fi trebuit să primești! sărise Alice. Ca să-i poți plăti polița!
  - Exact din același motiv n-am primit, ca să n-am prilejul...
  - Cum, domnule, dar Drujban merită măcar o urecheală!
  - O urecheală, una mică nu i-ar prinde rău, dar dacă, doamne-fereste rămân cu urechea lui în mână?
  - Foarte bine! Așa și merită!
  - O fi meritând, dar de ce să fiu eu cel care?...
  - Să fie el mutat, propusese Alice.
- Ignat oftase.
- Ar rămâne alții care nu m-au băgat la pușcărie, care nu mi-au luat nevasta și biblioteca și casa.
  - Te-ai răzbuna pe cine s-ar nimeri?
  - Aș face eforturi să nu. Dar cine știe?
  - Bine, dragă, dar tu ești bun, ești structural bun, ești drept, n-ai face porcării, tocmai pentru că ție ți s-au făcut porcării!
  - Tocmai pentru că mi s-au făcut mie, aș putea face și eu.
  - Pe nedrept?
  - De aceea și sânt porcării: fiindcă sânt nedrepte. N-am certitudinea că n-am să fac și eu porcării. Adu-ți aminte cum se desfășoară mult-gustatele păruiele dintre Stan și Bran: Stan, în glumă, evident, îl atinge pe Bran cu un deget; Bran, glumeț și el, îi răspunde cu un sfârc de palmă; Stan dă o palmuță; Bran o palmuță ceva mai consistentă. Stan constată că nu mai e glumă și că a primit mai mult decât a dat; și, ca să nu rămână dator, îi arde lui Bran o palmă aproape adevărată; palmă pe care Bran i-o întoarce cu dobândă; Stan una îndesată, Bran alta și mai și, uite-așa, într-un strict crescendo, se ajunge la o bătaie de toată frumusețea și mai ales, bătaie din convingere. Dacă l-ai întreba pe unul din beligeranți: De ce nu lași de la tine, de ce nu renunți, în interesul păcii?, îți va răspunde, jignit de moarte: Eeeu? Eu să las? Să lase el, fiindcă el a început - iar dacă încerci să stabilești cine a început, te lași păgubaș. Și chiar dacă unul din ei va accepta, nu va uita să pună condiții: În regulă, dacă-i vorba de interesele păcii, renunț să mă mai bat, rămân eu ultimul care a încasat-o, dar el să recunoască public faptul că am renunțat, nu din slăbiciune, ci din tărie... iar dacă nu crede că sânt, totuși, mai tare, continuăm până se va convinge... Într-un fel acesta are dreptate, cei tari au totdeauna dreptate, și-și pot îngădui să facă pe mărinimoșii.
  - Ce-ar fi să faci și tu pe mărinimosul? glumise Alice.
  - Nu pot, eu sânt slab... zâmbise și Ignat.

- Fiindcă tot vorbim serios, reluase Alice, ce-ai vrut să spui cu păruiala dintre Stan și Bran? În afară de ceea ce am priceput singură, adică această... vendetă universală și permanentă și strâmbă... Am zis bine?

- Încurajator... Am vrut să spun, aș fi vrut să spun că nu vreau să fiu pus în situația de a da cuiva o palmă, nu interesează cui, pentru că nu interesează când și nu interesează cine mi-a dat mie o palmă - asta am vrut să spun. Fiindcă oamenii, animale ciudate, se răzbună adeseori, nu pe cel care le-a făcut rău, ci pe cine le cade în mână. Slujbașul muștruluit de șef se duce frumușel acasă și-și ia nevasta la bătaie; nevasta bătută de bărbat, își bate copilul, copilul strânge mâța de gât...

- ...Și uite-așa, din aproape în aproape... Totuși, am impresia că te contrazici: pe de o parte, nu vrei să primești șefia, ca să nu ai prilejul să te răzbuni pe Drujban...

- Pardon! Nu pe Drujban, ci pe alții care nu mi-au făcut nimic. După cum nici eu nu-i făcusem nici un rău lui Drujban, dar am încasat-o, fiind prea aproape și... mai slab decât el - observă, te rog, nu facem rău decât celor mai slabi decât noi. Drujban nu m-a pocnit imediat după ce a aflat de la Negel ce spusese despre el, în clipa aceea nu putea, și neputând, nici măcar n-a dat de înțeles că Negel îi spusese; a continuat să mă frecventeze, să mă consulte, să-mi facă confidențe, să se uimească - maniera lui obișnuită de a procura cuiva o plăcere era uimirea: Chiar v-ați dat doctoratul la douăzeci și doi de ani?... Ați citit chiar toate cărțile pe care le aveți în bibliotecă?... Chiar ați luptat în Rezistența franceză?... Să mă întorc: el, Drujban, nu s-a răzbunat pe mine fiindcă zisesem despre el ce zisesem și el aflase. Doamne ferește! Sigur că a fost o nedelicatețe din partea mea, zicând că-i idiot, n-are importanță că dădusem alt înțeles cuvântului... El m-a lovit, fiindcă aveam ce n-avea el: posibilitatea de a ajuta pe alții. Să fiu mai limpede: Drujban nu putea să nu facă o comparație: eu făcusem studii în străinătate, pe banii părinților și, la douăzeci și doi de ani, îmi dădeam doctoratul, vârstă la care el era încă în armată, unde începuse a se gândi să facă liceul. Așadar, la vârsta la care eu eram deja "în pâine", el lucra la forjă, făcându-și liceul la seral. Iar facultatea și-a făcut-o la fără frecvență, abia când a ajuns maestru și lucra numai în schimbul întâi. La treizeci de ani, după ce venea de la uzină, în loc să se culce ori să facă amor cu nevasta, să se joace cu copiii, ori să iasă să se plimbe cu logodnica ori să bea o bere cu amicii, își băga capul sub robinet și se apuca de învățat. Dacă încrâncenarea lui ar fi fost întreținută, ar fi fost bine. Dar oamenii care îi erau favorabili, care-l ajutau, cine

erau? Nu unii de-ai lui, „proveniți” tot din producție, unii care trecuseră și ei prin ceea ce trecea el acum. Ci alții care habar n-aveau ce-i o forjă, în trei schimburi, care nu răbdaseră de foame, care nu-și refuzaseră plăcerea de a se întâlni cu o fată, de a merge la cinematograful, pentru că trebuie să învețe. Îl ajuta, nu unul de-al lui, care și el învățase ca să scape de forjă și, din subordonat să devină șef, ci unul care învățase doar așa, pentru a avea o patalama - așa credea el, fiindcă se uimea: De ce v-a trebuit să faceți Politehnica, dacă aveți din ce trăi?... Nu pricepea, nu credea de pildă că taică-meu, „moșierul exploatare” ajuta mișcarea de stânga și nu numai cu bani - „sudoarea poporului” - și că acolo, la „moșie” funcționa o tipografie clandestină, că în casa noastră din București s-au ținut întruniri și că mama era aceea care ținea „șestul”, că eu, în străinătatea aia, chiar făcusem pe mquisardul și că paralele lui babacu se duceau pe chestii mult mai explozive decât pe „alea de la Muliruj”... cum îmi reproșase anchetatorul, când cu sabotajul... Nu credea, nu putea să accepte. După cum nu putea să accepte că fiul unui moșier, chiar dacă prestează o muncă utilă, are dreptul la remunerație - se uimea: Cum, dumneavoastră, care aveți o casă atât de... și bibliotecă... și doamna... și acceptați salariu de la stat?... fiind convins că salariu de la stat primesc numai cei care înainte au dus-o greu, cam așa ceva..

- Am impresia că ai luat-o pe de lături, lucrurile ar fi fost mai simple, tu le complici inutil...

- Încerc să mi-l explic...

- Lasă-l în mă-sa, așa, neexplicat! Dar spune-mi, am vrut să te întreb: Să zicem că primești șefia - să admitem, ca să putem discuta; să mai zicem că Drujban îți va fi subaltern, la îndemână: Ce i-ai face?

- Cui? se mirase Ignat.

- Lui Drujban, cel care ți-a făcut ce ți-a făcut, indiferent de, dracu să-l ia, de explicațiile pe care tu încerci să le... El ți-a făcut porcării, ce să mai complicăm lucrurile, ți-a făcut porcării, acum ți-a venit la îndemână: Ce i-ai face? L-ai lăsa nepedepsit?

- Dar am spus că el nu mie mi-a făcut ce mi-a făcut, el n-a ținut neapărat în Ignat Mircea...

-...Dar a nimerit în Ignat Mircea. Să zicem că... din greșală că tu te-ai nimerit prea aproape de el și de-aceia ai încasat-o - așa pretinzi tu. Să zicem. În acest caz, pentru ce Ignat Mircea evită, acum când are el la îndemână pe Drujban, de ce evită Ignat Mircea situația favorabilă?... Sper că ai înțeles ce am vrut să...

- Și eu sperasem că s-a înțeles ceea ce... Fiindcă Ignat,

suferind cândva o lovitură, va simți nevoia s-o restituie... nu, nu s-o restituie, fiindcă, la un moment dat nu mai interesează cine te-a lovit. Ci să dea și el. După cum Drujban dăduse, dar nu în cine ar fi meritat să dea - să presupunem că există un astfel de cineva. Oamenilor care-au suferit, care-au încasat pumni în burtă dă-le pensii, dă-le și decorații dacă vor, dă-le o proprietate la țară, dar nu le pune ciomagul în mână. Fiindcă nimeni nu știe să mânuiască ciomagul mai cu „folos” decât cel care a fost ciomăgit cândva. Un „bun” gardian este un fost deținut. Un „bun” vechil este un fost clăcaș care el însuși a fost biciuit și umilit. Un „bun” căprar care știe să scoată sufletul soldatului abia încorporat este un fost soldat căruia căprarul îi scosese sufletul...

- Dacă judeci așa... dăduse înapoi Alice.

- Nu știu dacă adevărul este acesta. Dar mie mi se pare că acesta este. Și-i destul să mi se pară mie.

Păcat. El, refuzând, temându-se, evitând, dovedise că nu avea motive să se teamă. El n-ar fi făcut altora ce i se făcuse lui. Tocmai pentru că se temea să nu facă. Dar. Nu s-a hotărât. A ales altă cale. Poate că a ales bine, era prea slab în fața tăriei sale. Nu spusese el însuși că blândețea lui, soră cu blegia, e de fapt, brutalitate, cruzime?, că „sfîntenia” de care îl suspecta Alice era intoleranță? și că „iertarea” pe care i-ar aplica-o lui Drujban s-ar dovedi o răzbunare? N-a lăsat nici o scrisoare. Nici o explicație. Fuseseră împreună, în ajun și ea nu simțise nimic. Așa ceva se simte, ar fi trebuit să se simtă. Deși ar fi putut rămâne cu fotografiile lui cu excavatoare, dar căutând perspectiva aceea inversă - iat-o - pe care o căuta. Convinși că n-o s-o afle. Împăcat.

„Sânt bătrână, asta-i...” își spuse Alice cu tristețe - brazii și stâlpii își reluaseră proporțiile știute. Normale. Și străine.

Exact în spatele ei zumzăia glasul Florichii. Alice nu auzea ce anume îi povestea Sofiei, dar „auzea” cu întreaga suprafață a spinării, cu aerul din plămâni, vibrând dureros la anumite sunete.

III

PLÂNSU

Sofia nu mai cunoscuse o asemenea bucurie, senzație de plinătate și de plutire de-asupra lucrurilor și întâmplărilor. (Cu Martin, aceea da, însă acum era cu totul altceva...)

La început îi fusese mai greu, dar uite că omul se învață și cu binele și, la dreptul vorbind, prostia ei că până adineauri parcă-i înghețaseră brațele și mintea în fața tovarășei Florica. Uite că și tovarășa Florica e om ca toți oamenii, femeie și ea, cu ale ei, cele femeiești. Mă rog, când e în exercițiul funcțiunii... Dar cine n-ar fi mai rigid, mai, vorba ceea, intransigent, când are o sarcină de îndeplinit? Ce, dacă ea, Sofia, ar fi acolo, la județ, la comitet, sau inspectoare sau, să zicem, directoare....n-ar fi și ea mai severă, mai distantă? - că oamenii, orice-ar zice ei, trebuie să-i dirijezi cu mână de fier, nu să fii rău, dar nici să-i lași să ți se suie în cap, că s-a dus dracului totul!

Sigur că-i era frică de tovarășa Florica... Mai ales că ea era, atunci, cu chiaburia, când l-au dus pe taică-său și... Dumnezeu să-l odihnească... Dar, stând strâmb și judecând drept: putea ea, tovarășa Florica, să-l facă scăpat? Nu putea. Și chiar de-ar fi putut și de-ar fi încercat ea, se găsea altul... Așa că... Pe vremea aia, frate să-ți fi fost și tot nu-l puteai salva...

Și-acum... Iancu are să facă niște ochi cât roata carului când are să-i povestească... - Ia ghici cu cine-am stat la cabană? - Cu cine? (Iancu n-are imaginație nici cât Stolnicu Gheorghe dintr-a șasea...) - Ia să văd, ghicești? - Habar n-am, spune, cu cine? - Ține-te bine, să nu cazi jos: cu tovarășa Florica, de la județ! Nu cred... are să zică Iancu. Poate că o confunzi... are să se îndoiască. - Ce te miră? are să zică ea. Și eu și ea în concediu, nici eu nici ea nu schiem... Ce era să facem toată ziua?... și-o să-i povestească ce prietenește au stat de vorbă, așa, ca între femei, cum au băut împreună whisky și cum tovarășa Florica în persoană i-a povestit tot felul de... intimități, mai ales aia cu fata și cu șarpele... și încă multe altele... Și cum ea, tovarășa Florica, i-a dat de înțeles - n-a spus direct, ce Dumnezeu, dar oricine ar fi priceput... - că, dacă, mă rog, are nevoie de ceva... adică așa, cu școala, ori în fine, cu facultatea fetei, ori vreun necaz... să apeleze la ea, cu încredere, va încerca ea să rezolve orice...

Și nu-i urâtă... gândea Sofia, prefăcându-se că o ascultă. Nu pică ea de frumoasă, dar... prin câte a trecut... închisoare, ilegali-

tate, apoi munca la raion, că degeaba ziceam noi că așa și pe dincolo. A îmbătrânit și ea, o fi având în jur de cincizeci...

Dar să fiu atentă la ce spune, să nu fac vreo gafă, să mă pomenesc că râd când trebuie să fiu tristă, ori să zic *da*, când ar fi nevoie de *nu*, ori de tăcere, un anume fel de tăcere.

Alice rămăsese tot în fața ferestrei. O auzea pe Florica povestind, pe Sofia îndemnând-o aproape la fiecare propoziție cu „așa”-ul ei slugarnic - poate că era vorba despre ceva pe care ea, Alice, nu se cădea să-l afle, așa că-și încordă auzul. Patul pe care stătea Viola scârțâi, deci și fata fusese atrasă - acum parcă-i deslușea respirația, în apropiere, cumva pe de-asupra glasului activistei - dar nici acest lucru nu o hotărî să se răsucescă, să asculte cu fața, deși, la urma urmei, e camera ei, a ei și a băiatului, și numai pe Sofia o chemase, celelalte două, activista și mucoasa lui Bizim naiba știe cum o nimeriseră... Rămase cu ochii pe geam, ascultând încordată ce povestea glasul cel gros:

- ...dar bărbatu-meu, că nu, că, zice el, dacă ne-a repartizat pe mine la Ineasa și pe el la Zidaru, ne-a repartizat și gata!, asta-i linia, mergem acolo și acolo ne desfășurăm activitatea, că de ce să cerem Coralia?, în primul rând că acolo-i sectorul tovarășului Pârvu și în al doilea, cum să te duci tu (adică eu) chiar în satul tău, (adică la mine, la Coralia) la neamuri și la cunoscuți - că părinții muriseră - pentru lămurire? Că, zice el, cadrul de partid în acțiune n-are nici mamă nici tată, și dacă are, să-i ocolească, fiindcă țăranul nu trebuie să aibă în fața lui pe Cutare al lui Cutare, cu care a copilărit el și-i cunoaște biografia și-l știe în toate amănuntele și-i legat prin diferite fire de el și de familia lui - țăranul trebuie să fie față-n față cu un cadru pe care să nu-l știe din viața particulară, adică cu ceva abstract..., în fine, îmi dezvoltă el tot felul de teorii...

- E-te! Teorii! - și Viola pufni batjocoritor.

- Ia taci, tu! se răsti Sofia. Tu ești o mucoasă, de unde știi tu? Ce, ai tu experiența de viață a tovarășei Florica?

- O să crească ea... zâmbi concilantă activista.

- Spuneți, tovarășa Florica, o îndemnă Sofia.

- Așa... Bine, zic eu către bărbatu-meu, tu ai dreptate, în general ai dreptate, nu în particular, fiindcă partidul nu poate decât să iasă întărit din faptul că eu, activist de-al lui, mă duc în mijlocul oamenilor din sat de la mine, la văru-meu, la unchiu-meu, la tata, dac-ar trăi tata, și-l lămuresc și-l înscriu, mult mai întărit decât dacă nimeni nu cunoaște pe nimeni. Eu mă duc la alde Neacșu, fratele mamei, de m-a botezat și m-a ajutat să plec la oraș, la fabrică și când eram de mă urmărea Siguranța, m-a

ținut la el, în coșar, și după aia m-a scos cu căruța lui de sub puștile jandarmilor și, după ce-am plecat, îmi trimitea pachete la închisoare și venea la vorbitor, și Neacșu ăsta de care vorbesc a refăcut o legătură, ca să zic așa, pe cont propriu, în fine, e prea lungă povestea... Vreau să spun atât, că el, Neacșu, a făcut pentru mine ce nici un alt om n-a făcut și tocmai de aceea mă duc la el: cum, bre unchiule, tocmai dumneata, care te știu, tocmai dumneata să nu te-nscrii, în loc să fii în frunte și să dai exemplu, și-acum să faci parte din rândurile noastre, ale cadrelor de nădejde?

- Așa...

- Ajung eu îndată și la alde Neacșu, deocamdată bărbatu-meu, cum zic, ținea morțiș să ne ducem în satele unde-am fost repartizați inițial, că asta-i disciplina de partid și de unde putem noi ști dacă nu cumva tovarășu Pârvu n-are el problemele dânsului la Coralia?, și-n al doilea rind, cum să te bagi tu peste el?... În fine, ne ciondănim noi multă vreme, n-ajungem la nici un rezultat, așa că, pe la patru, iau și mă-mbrac și-i zic: fie ce-o fi, eu mă duc la tovarășu Pârvu, e la camera 12, aia cu baie, mă duc acolo, bat în ușă și-i expun problema și s-o soluționeze dânsul, zic eu, bărbatu-meu că nu, că nu se face să-l trezesc, că abia la două se terminase instructajul și plus de asta, e și soția dânsului cu el, adică tovarășa Irma, că era unguroaică, dar foarte devotată și plină de idei. Și zice el, nu e cazul, adică cum să-i bați tu în ușă, la ora aia, dacă te vede careva la ușa lui tovarășul Pârvu, la ora aia înaintată? Zic, las' să mă vadă, că asta-i o problemă majoră și întâi asta primează, eu i-o expun, și-ai să vezi tu că are să fie de acord, zic și mă iau și mă duc și bat acolo... În fine, se trezește tovarășu Pârvu și zice, ce-i, tovarășa Iosub, și zic, uite, tovarășu Pârvu, ce propunere am eu, și se trezește și tovarășa Irma, și stăm noi de vorbă, - ce, că nici cinci minute n-am discutat și zice tovarășu Pârvu, păi de ce n-ai dat sugestia asta până acuma?, păi, zic eu, nu mi-a venit, abia adineauri m-am consfătuیت cu soțul, zic, foarte bine, zice, ia să profităm că mai sânt câteva ore și să facem o nouă repartizare...

- Și ați făcut-o... interveni Sofia.

- Ce mai, una-două, din păcate, numai încă trei tovarăși mai erau localnici, adică de prin partea locului, restul din alte regiuni, dar i-am repartizat pe cei trei în satele lor de origine, după propunerea mea. Și, dimineața, la autobuz, vine tovarășu Pârvu în persoană și zice, să te văd acum, tovarășa Iosub, ce rezultate dai, să știi că duminică trec pe-acolo, pe la Coralia, sper că n-ai nimic împotriva. Eu, în fine, mă ia gura pe dinainte și zic, ce duminică,

tovarășu Pârvu, veniți joi seara, la Cămin, să asistați în cadru festiv - nu, zice, joi nu pot, dar duminică viu precis, pân-atunci mai caută-mă cu telefonul prin regiune și ține-mă la curent...

- Așa...

Alice profită de scurtul răgaz ca să mai toarne în pahare. Activista mulțumi din cap, bău un gât, apoi continuă:

- Și ce s-o mai lungesc, ajungem noi la Coralia, bărbatu-meu era cam amărât, el totdeauna a fost cam molâu și prea tăia păru-n patru și ne ducem drept la Sfât, că pe-atunci era Sfât, nu Consiliu... Cu măsura asta a fost de acord el, adică să nu stăm la nici un particular, nici la nimeni, să rămânem oficiali.

- Dar nu era casă de oaspeți? La noi, știți doar, se știa foarte bine, atunci, când cu campania, la noi a venit tovarășu Curecheru cu tovarășul Sergiu și încă o tovarășă, cred că era de sus, tot Florica o chema - și au stat la casa de oaspeți.

- Și-n Coralia există casă de oaspeți: acolo au fost cazați ceilalți tovarăși, dar noi am stat la Sfât, fiindcă așa hotărâsem pe drum...

- Dă-mi și mie, tu... ceru Viola, însă pentru că Alice nu se mișcă, fata se ridică în picioare pe pat, se întinse până la masă, dar renunță și rămase așa, cu mâinile în șolduri, sărind ușor, ca la coardă.

- Ia isprăvește, dragă, cu scuturatul! Dă-te jos, ori stai liniștită! făcu Sofia, mânioasă. Nu ți-i rușine?

- Da tu de ce nu te speli pe cap? i-o întoarse Viola, continuând să salte. Ai un păr... și, strâmbându-se, sărind printre cele două femei, se lipi de Alice: Fenomenul ăsta nu mi-l pot eu explica: cum poate o femeie ca asta să facă o fată ca noră-ta...

- Viola... încercă Alice, punându-i palma pe gură. Te dau afară!

- Eu, dac-aș fi așa de frumoasă... oftă ea, după ce izbutise să-și elibereze gura, dar fără s-o lase din brațe pe Alice.

- Spuneți, tovarășa Florica, o îndemnă Sofia, de-abia stăpânindu-se. Cred că n-ar strica să i se comunice tovarășului Bizim câte ceva... Și asta am s-o fac eu, chiar la prânz!

- Că ți-am spus că ești nespălată? făcu Viola, lungită de mirare. Bine, ești curată, dar te rog să nu mă spui tatii.

- Tovarășa Bizim... încercă Florica să le împace. E bine să știi un lucru, că dacă tatăl matală este un cadru de conducere cu înalte munci de răspundere, asta nu te îndreptățește pe matală să folosești un asemenea vocabular, ba chiar din contra...

- Bine, din contră...

- Cere-ți scuze, o îndemnă Alice.

- Îmi cer scuze... spuse Viola firesc și cu ochii atât de rotunzi, încât Sofia care voia să mai adauge ceva, renunță. Am să deschid o fabrică de șampon... mai adăugă fata. Cum vine clienta, cum îi cer scuze și, pac! i se spală părul.

- Ieși afară! și Alice o apucă de mână, trăgând-o până la ușă. Te rog să ieși imediat! și caută orbește zăvorul.

Dar Viola se smuci, îi scăpă și căzu lângă perete. Văzând că Alice se apropie din nou, se ridică, scuturându-se:

- Bine, plec, sânt prost crescută, obraznică și așa mai departe. Dar dacă sânt cuminte, mă lași?... și aproape o implora pe Alice.

Aceasta, convinsă, așeză taburetul în fața celor două femei, o sili să se așeze, ea rămânând în picioare, alături, cu o mână pe umărul Violetei.

- Să zic mai departe... se încordă activista, căutând locul unde rămăsese.

- Acolo, că v-ați dus la Sfat, tovarășa Florica, îi sări în ajutor Sofia.

- Așa... Și ce să vă mai spun? Unii zic despre noi că mâncăm de pomană banii statului... oftă ea și zâmbi cu durere, într-o parte. Dar dacă ar avea ei viața noastră... Prin ploaie, prin noroi, pe viscol... dormi pe câte-o masă, la Sfat, nici tu unde să te speli, nici tu o supă, ceva, mănânci din ziar... Și-apoi nervii, că trebuie să te stăpânești, să fii calm, să-i explici țăranului de-o mie de ori aceeași problemă. Și după aia încă de-o mie de ori... De sus ești tras la răspundere că nu ți-ai dus la bun sfârșit sarcinile, iar în sat tot felul de probleme de rezolvat, - matale, tovarășa Arsene, le cunoști în parte, vorbesc pentru tovarășa, care-i de la oraș... și o arată din cap pe Alice, apoi se întoarse iar către Sofia: Și cu cadrele didactice, tovarășa Arsene, dac-ar fi să analizăm... clătină ea din cap a reproș, iar Sofia se trase puțin înapoi, încovoiindu-se. Că partidul a avut încredere în ele că, fiind de la fața locului, au să ne dea un sprijin activ în campanie - și ele... nu vorbesc de toate, dar o bună parte din învățători mai mult ne încurcau, iar alții, ce să mai discutăm, erau chiar mai reacționari decât chiaburimea...

- Poate-n altă parte... îngăimă Sofia. La noi...

- Păi chiar de satul dumitale vorbesc, directorul școlii, Bălan, n-a făcut el agitație ca să nu se facă gospodărie?, n-a umblat el cu tot felul de memorii, n-a venit el la mine cu o delegație?, - cică aia era delegație... - o bandă de chiaburi înrăiți, că să li se scadă cotele, - auzi, tovarășa! i se adresă din nou Alicei. Ei, care pân-atunci supseseră sângele țăranilor săraci, acum, 'ce, că n-au

de unde să-și achite obligațiile către stat, că nu s-a făcut recolta, că, nu știu ce, că-i calamitate, că s-a planificat mai mult decât poate da pământu'... - carevasăzică cei de la planificare erau niște gură-cască și habar n-aveau ce și cum... Bălan îl chema, nu?, se întoarce iar spre Sofia.

Sofia tresări. În ultimele clipe se schimbaseră ceva în ea și în atitudinea cu care asculta cele povestite. Îi căzuseră obrazii, iar ochii se întoarseră opaci înspre activistă, când rosti, din gât:

-Bălan...

Apoi se atârână cu privirea de ochii Violei care o urmăreau neliniștiți.

Florica Iosub urmă:

-Da las' că le-am rezolvat eu memoriul!

Și râse într-o parte și-și plesni palmele de două ori, o treabă terminată cu bine și fără bătaie de cap.

- Și ce s-a întâmplat cu Bălan?... întrebă Alice. Mai știi ceva de el?

- Ce să mai știu? L-am... și gata! Aveam eu vreme să mă interesez de toți cei pe care...?

- Pe mulți i-ați... și gata?... întrebă Viola.

Sofia își mută privirea la ea, cu un fel de recunoștință și ochii i se limpeziră.

- Mă rog?... făcu activista, ușor surprinsă. A, da, păi cum altfel? Ce era prin anii ăia, la sat...

Viola se atârână cu amândouă mâinile de mâna Alicei aflată pe umărul ei:

- Ce era? întrebă ea.

- He-he, tovarășa Viola, mata erai mică, habar n-ai, dar ia să-l întrebi pe tovarășul Bizim...

-Și ce-o să-mi răspundă tovarășu Bizim? făcu Viola. Tovarășu Bizim n-are timp de răspunsuri, el întreabă, e năpădit numai de întrebări...

- Și ce-ați făcut în satul acela, în Coralia? interveni Sofia, iar Viola tresări auzind glasul străin, ciudat de calm, poate neliniștit, de aceea atât de rarit, aproape silabisit.

Activista nu simțise schimbarea și reveni firesc:

- Păi... Acuma, că sântem între noi, ca să zic așa, în cadru restrâns... - și zâmbi și tot cu un fel de durere zâmbi: Nu voiau și nu voiau! Să se înscrie... Campanie agricolă nu mai era, de să zici că-s la muncile agricole, venise iarna, era iarnă, da-i găseai? - vorbesc de bărbați... Poarta încuiată, câinii dezlegați... Strigai de-ți venea amețeala și numai ce vedeai că iese câte-o babă, ori câte-un copil... că tata ori băiatul - după caz - că nu-i acasă, că-i

plecat la niște neamuri, tocmai în Dobrogea, ori că-i pe șantier, ori că-i... nu știe unde-i. Că asta era tactica: titularul să nu fie acasă. Io nu pot, zicea femeia, ori, în fine, copiii, io nu pot să semnez, că pământul și inventarul nu-i pe numele meu și dacă nu-i, n-am dreptu... Bine, dar dumneata vrei să te-nscrii? o întrebam pe femeie. Mă-nscriu de ce să nu mă-nscriu, dacă-i pe înscrise și se-nscrie toți, da n-am drept de semnătură. Și nu puteai să forțezi pe nimeni, că era liberă înscrierea. La altă casă puneam mâna pe bărbat... Ai dracului, țăranii ăștia, bine zicea... în fine... Te lasă să vorbești zece ceasuri, dă din cap că da, că te-aprobă, că-i de acord, mai ridică și câte-o problemă, dar nu chiar capitală și la urmă, când să adere, numai ce-l vezi cum se scarpină la ceafă: păi, zice, să mai stau de vorbă cu nevasta, că-i și pământul ei... Bine, e și-al ei, dar dumneata ești titularul... Sânt, cum să nu fiu, dar să văz ce zice și ea, să mă sfătuiesc și cu ea, că, în aceea ce mă privește, eu m-aș înscrie uite-acum dar, ea ca femeie... mă rog, mai înapoiată, că cum să dăm pământul... Da' lăsați că viu eu la Sfat, când ne-am hotărî... ce să-l lași să vină el din proprie inițiativă, amin, nu mai pui mâna pe el, - și ia-o de la cap cu lămurirea... Zău tovarășa, dacă nu-mi venea să-i iau la palme, păi bine, bre, mă lași aici să te toc o zi întreagă, dai din cap că ești de acord, mai ridici și probleme de amănunt, adică vrei să afli ce-o să fie după ce-ai să te-nscrii, să știi dinainte ce și cum, și la urmă... las' că viu eu la Sfat... Păi, eu am trecut prin multe, sânt în mișcare din '34, ce să vă mai spun, știți doar de la învățământul politic, dar cu țăranii ăștia... Nu-i poți rupe de proprietatea lor individuală și pace! Problema asta a agriculturii e una dintre cele mai...

- Și chiar nu mai știi nimic de Bălan? o întrerupse Viola.

Activista ridică din umeri, sâcâită:

- Dacă-ți închipui că n-avem alte probleme mai importante... Nu știi... De un' să știi?

Alice și Viola își mutaseră interesul asupra Sofiei, care părea înspăimântată, voia să le spună ceva, să le facă semne, dar nu îndrăzne. Activista își continuă liniștită povestea, ba acum într-un fel amuzată:

- Cam astea erau greutățile și încă multe altele, dar le-am rezolvat noi, mai cu lămuritul mai cu... în fine, curătasem satele de agitatori, dar țăranii tot greu se lăsau. Și, să mă-ntorc la Coralia. Care era situația? Acolo era gospodărie veche, din '50, mersese bine o perioadă (prin '56 se mai înscriseseră vreo două sute de familii, chiaburimea fusese îngrădită...), dar de la o vreme, de când cu, în fine, campania, vreo sută de familii

ieșiseră, printre care mai bine de jumătate din cei din '50. Anchete, rapoarte... nici un rezultat. Bărbații, ai dracului, știi ce făceau? Plecau la lucru, la oraș, preferau să facă naveta câte cincizeci de kilometri, ori să stea acolo, prin barăci, numai să nu intre în gospodărie. Copiii se duceau grămadă la școli profesionale, - fetele și ele, după băieți, ba la croitorie, ba prin fabrici - de unde să iei brațe de muncă?... Clar, că și în privința asta era tot mâna reacțiunii. Bine-bine, din ce în ce agricultura se mecanizează, industria crește, și nivelul, în fine, țăranii trec la industrie - asta-i un proces logic, - numai că aici era altceva. Adică ce și-au zis dușmanii? Vreți colectiv? Poftim, colectiv! na pământ, na vite, na inventar, faceți borș cu el! Dar să nu contați pe noi, brațele de muncă... Ați priceput mecanismul, tovarășa?... Ca după aia, să poată zice: uite că merge prost colectivul, în consecință și sistemul e prost! Acționau tare, ce mai!

- Dar de ce plecau la oraș? întrebă Viola.

- Păi adineauri am spus, tovarășa Viola, în primul rând pentru industrie, că doar și industria are nevoie de brațe, dar și ca să slăbească forța gospodăriei. Mata crezi că poți duce o gospodărie numai cu femei și cu bătrâni?

- Bine, dar... se mecanizează... tractoare, combine... insistă Viola.

- Bine-nțeles, numai că, vezi mata, încă nu acoperă necesarul. Și-apoi mai sânt și sabotaje, - trosc! se rupe tractorul. De ce? E-he! Crezi că dușmanul doarme?

- Când ne-a dus la munca aia voluntară, la porumb, astă toamnă... reluă fata și se întoarse către Alice, de parcă numai ei ar fi vrut să-i comunice: pe-onoarea mea dac-am întâlnit oameni mai cretini decât tractoriștii! Au ei ceva... îi selecționează după anumite criterii...

- Eu nu neg că mai sânt și inconștienți... o întrerupse activista. Mai sânt, nici vorbă, asta-i moștenirea lăsată de burghezie, dar nu poți să afirmi așa, de toți, să generalizezi! ridică ea glasul, fiindcă Viola, cu capul răsucit spre Alice, îi povestea ceva, întretăiată de chicote de răs.

Alice o bătu pe fată ușor peste obraji cu palma, s-o domolească și o îndemnă pe Florica Iosub:

- Da, spuneți...

- Așa... Cum zic, în Coralia - gospodăria dată peste cap. De ce? De-aia, de-aia, de-aia, - în fine, motivele obiective. Dar mai era unul, un motiv: Neacșu, unchiu-meu, de v-am povestit. Mă rog, dintr-o greșeală - că cine muncește greșește - la început de tot, Neacșu a fost trecut la chiaburi...era perioada cultului și știți

doar cum se pune problema pe vremea aia. Ce-i drept, e drept, m-a căutat el o dată... eram foarte ocupată atunci, nu mai țin minte ce consfătuire aveam, așa că n-am putut sta de vorbă cu el și nici el nu m-a mai căutat după aceea. În fond prostia lui, că, dacă n-a putut ajunge la mine, atunci, de ce n-a insistat, de ce n-a venit a doua zi, a treia zi, de ce n-a făcut memoriu, ori să-mi ceară audiență? - el nimic, s-a înfuriat ca văcarul pe sat și a tras toate consecințele... obligațiile către stat, copiii cu școala, apoi cu armata, că-i dădea la muncă... - ce era să-i fac, mă puteam eu duce să-l trag de mânecă, să-și rezolve problemele?... nici eu nu-i puteam fi de mare folos, că-mi era unchi și destule dificultăți întâmpinasem și eu din cauza lui... Cum zic, Neacșu nici n-a crâcnit pe tema asta - că doar eram informați - a muncit ca o vită cu toți ai lui și... al dracului, cum făcea cum dregea, nu trăia rău, poate chiar mai bine decât ai de la colectiv... decât unii, că cei harnici, conștienți... La un moment dat, mai încoace, face el cerere de primire - și atunci a fost scandal, că adunase semnături de pe la oameni, de la colectiviști, referințe că-i harnic, că-i gospodar, că-i cinstit... Asta o știa toată lumea, și-n sat și la raion, dar cum să primești un chiabur în rândurile tale? Să pună foc hambarelor? Să otrăvească șeptelul? Perioada cultului, ce mai! Iar acum, pe care din sat îl întrebai că de ce nu se-nscrie, ori că de ce-a ieșit... ce răspundea? Dacă se-nscrie Neacșu, mă-nscriu și eu ori mă-ntorc - după caz. Că, dacă intru să lucrez, să pun osu', nu să beau tutun și să dau dispoziții ca alde Bigică și Turlea... Dacă Neacșu intră, asta-i un fel de garanție, altfel... Iar Neacșu - nu și nu! - și uite-așa ținea tot satul de nu se-nscria!

Activista își șterse buzele uscate și i se adresă Aliciei, zâmbind:

- Te superi, tovarășa, dacă mai te rog... un pic? E foarte bun, n-ar strica să se ridice problema și la noi, în fine, o fabrică, acolo, că-i bun, numai să fie băut cu socoteală și fără excese... Mulțumesc, foarte mult, am și eu, la mine-n cameră, niște vișinată, mâine, tot pe la ora asta, vă invit pe toate...

- Și?... o îndemnă Viola, foindu-se nerăbdătoare.

- Deci, asta era situația în Coralie... Ajungem noi la Sfat, al meu mă tot bodogănea, că trebuia să ne ducem acolo unde ne-a repartizat inițial, nu să venim aici, că cum s-o scoatem la capăt cu neamurile mele și-n special cu Neacșu?... Ai să vezi cum, zic eu, dar el că nu, că el se duce la alții, că la Neacșu nu intră-n casă pentru nimic în lume... Mă descurc eu și singură, zic, și mă duc la Neacșu. V-am mai spus, eram în temă, știam cum e tactica aia cu porțile încuiate, uu câinii dezlegați, cu nu-i bărbatu-acas'...

Și, ce să vezi, la Neacșu poarta descuiată, el acasă, tușa acasă, în fine, când intru, întâi am crezut că-i vorba de nuntă ori de botez - toți în haine curate, masa pusă... Ai venit cu lămureala, Florico? zise Neacșu, fii bine venită, intră și fă-te comodă, poștește și la masă, - în fine, nu știu cum, dar m-a cam muiat primirea, că eu mă așteptam la altceva, și când colo,... de parcă nu știa în ce scop îi vizitam... Uite, bre unchiule, zic, ce s-o mai dăm pe după piersic, uite-așa, așa, oamenii nu se-nscrie din pricina matală. Da, zice, eu îi agit... și râde. Eu... parcă-mi înghețase limba, credeam că are să sară, că cum, că el nu îndeamnă pe nimeni la nimic, fiecare cu ale lui, și când colo, el... Nu-i vorba de agitație propriu-zisă, zic eu, sântem informați, dar prin exemplul negativ... N-am venit să te lămuresc, știi ca și mine de superioritatea muncii în comun, zic, și de-aia află că nu mă mișc de pe scaunul ăsta, până nu-ți pui semnătura. Se uită el lung și zice, bine, stai, dacă-i pe state, poți să stai și-un an, și până la adânci bătrânețe, ai ce bea și ce mânca, că la particulari se mai găsește, dar țin să te avertizez de la-nceput că nu mă-nscriu. Vedem noi până la urmă, zic... Dac-am zis că stau, am stat. Am venit acolo într-o marți și-am stat marți, miercuri... iar joi..

- Joi a semnat? tresări Viola.

- Stai să vezi! Nu fugea de mine, nu mă evita, făcea ce-avea de făcut pe-afară și după aia venea să stăm de vorbă. Păcat de Neacșu ăsta că n-a vrut să se... în fine, ar fi fost un cadru grozav... Da venisem să-l lămuresc și când colo... începe el să mă prelucraze... Și doar știam că n-are dreptate, că judecă îngust, prin prisma pogonului lui individual, dar mă aducea, al naibii, cu argumentele...

- De pildă? insistă Viola.

- Păi, de pildă... Mă ia el cam rapid cu chestia rezultatelor și zice, uite, colectivul ăsta de-aici are zece ani și-n zece ani tot ce-a cerut de la stat a avut: vrei tractor? - na tractor, vrei combină? - uite combină, ține și îngrășămintă, ia de-aici și niște credite... până și avion le-a trimis, să dea cu insecticide și cu superfosfați. Buuun. Acum ia să tragem linie și să analizăm rezultatele: Pământul? Trei sferturi de arabil stricat de tractor, că bagă fierul la patruzeci de centimetri, - noi, cu plugul cu vite, nu intram mai jos de opșpe, nu că nu puteam, dar nu vream, că sub douăzeci scoți lut și pietriș... în fine, avea dreptate, s-au comis și greșeli cu adâncimea arăturii, ce vrei, eram la început... și-apoi cultul... Și, mai zice el, asolamentul ăsta e o mare greșală, păi cum să ne-nvețe pe noi asolament ăi de n-au pus mâna pe secere în viața lor? Păi, eu mă duc să-i dau indicații muncitorului de la

strung, să-l învăț eu pe el cum se lucrează la strung? Și-atunci, cum să mă învețe el pe mine agricultură? Și cu șeptelul, că s-a redus la... nu știu cât la sută... Și că, nu mai știu ce, că oamenii s-au dezvățat să mai muncească...

- Cum s-au dezvățat?... o întrerupse Viola, aproape tremurând de atenție.

- Prostia lui, i-am și spus-o de la obraz, cum să se dezvețe de a mai munci, ce, plugul e pian, să te dezveți dacă nu mai cânti o perioadă?... Bine, zic eu, să admitem că așa e cum susții, deși eu nu-s de acord, dar așa, ca să putem discuta. Dar aveți douășpe tractoare? Și casă de nașteri? Și cămin cultural? Și echipa de dansuri a fost la Budapesta? Și radioficare? Și analfabetismul lichidat?... Da, zice el, și ziua- muncă a ajuns anul ăsta de... și, în fine, că nu prea stăteau ei strălucit, v-am expus eu situația și motivele...

- De cât, de cât? - ceru Viola.

- Lassă... încercă actrița s-o liniștească.

- Nu las, să-mi spună, să-mi spună cât era ziua aia muncă!

- La noi, în perioada aia că - doar a spus și tovarășa Florica... nu mergeau lucrurile prea strălucit - la noi ziua-muncă era de patru lei... interveni Sofia.

- Ei, tovarășa! se răsuci activista. Patru lei! Nu uita și produsele în natură!

- Zău, tovarășa Florica, dacă vă spun: patru lei, știu precis, și știu și cât era la Coralia: trei lei și vreo treizeci de bani, știu precis...

- De unde știi mata atât de precis?- Florica Iosub își apropie obrazul de obrazul Sofiei.

- Păi, să vedeți... se feri Sofia, dar numai atât cât să poată explica în continuare fără să respire în nasul activistei: un frate de-al primei neveste a unui frate de-al meu... în fine, e complicat, ce să mai...? Dar ăsta, Grigore Baicu, era contabil la Coralia, la geacé, chiar în perioada de care vorbeți. Trei lei și treizeci sau cincizeci de bani...

- Ia ascultă, tovarășa... o luă din scurt Florica. Cum de-ți permiți dumneata să faci asemenea afirmații?

Sofia de-abia acum pricepu în ce intrase. Păli, apoi obrazul i se apropie și numaidecât se goli de sânge. Înghiți în sec și începu să se bâlbâie, frământându-și degetele:

- Zău că n-am... N-am vrut să zic nimic... de rău... Dar... - și ridicând ochii spre Alice: Doar Alice mă cunoaște, și dumneavoastră mă cunoașteți... niciodată n-am... Și nici nu înțeleg de ce v-ați supărat, că doar ce-am zis? întrebă ea cu îndrăzneală.

-Cum, ce-ai zis? Că ziua-muncă, la Coralia, era de trei lei! îi aminti Florica, urmărind-o.

- Așa am zis? se miră cumplit Sofia. Am zis eu, că?... și le luă martore pe Alice și pe Viola care tăceau, nedumerite de întorsătură. Vaaai de mine, dar cum se poate să fi zis așa ceva? La Coralia era de treizeci de lei și...

- Trei lei - așa ai zis... o corectă Florica.

- Trei leeei? Vai de mine, tovarășa Florica, dar... Înseamnă că m-am exprimat greșit, asta este, m-am exprimat greșit de tot, am vrut să zic treizeci și-am zis trei, din pură neglijență, zău, credeți-mă...

- Și patru lei în satul dumitale... n-o slăbi activista.

- Vaaaai de mine și de mine, înseamnă că m-am prostit de tot, dar se poate, nu zic nu, să fi zis patru lei, dar din pură neglijență, mă gândeam la... La mintea cocoșului că nu putea fi vorba de patru lei, ce să facă un om cu patru lei?...

- Dar cât primeau? interveni Viola.

- La noi? se răsuci Sofia, recunoscătoare. Ei, păi la noi ziua-muncă era de vreo... ce patruzeci! Vreo hă-hă-hă!

- Rămâi la patruzeci, tovarășa... tuși Florica.

- Aveți dreptate, patruzeci, îi mulțumi Sofia din priviri, apoi se porni: Dar produsele în natură? Dar șoselele, că ne-a făcut șosea de piatră? Dar curentul electric, radio, televizor, mașină de spălat și de cusut?... Astea nu le mai punem la socoteală? Și motoarele! își aminti ea. Iar bani, cum am spus, peste patruzeci! Florica, posomorâtă, cu bărbia în piept își curăța unghiile cu unghia degetului mic. Alice, în picioare, cu brațele încrucișate, privea neclintită peste capetele lor.

Viola, după o vreme, adresându-se Alicei:

- Ai văzut, dragă, ce bun e un zero la casa omului? Te scoate din rahat cât ai zice pește...

Alice consimți și începu să zâmbească. Se destinse și obrazul activistei. Sofia însă nu era atentă, își degusta victoria de adineauri (Când i-o spune lui Iancu ce elegant am întors-o... Mai bine nu-i spun, cum e el prăpăstios...)

- Phiii, dac-aș avea eu un zero, să-l am, așa, la îndemână, să-l folosesc după cum vreau eu... continuă Viola, amuzată.

- Ce-ai face cu el? o ațâță Alice.

- I-auzi la ea, ce-aș face! Hă-hă-hă! Uite, de pildă, merg pe stradă și văd... mă întâlnesc cu... nu-i spun numele, dar e un om de nimic, un porc de câine, las amănuntele de-o parte, dar asta e: un porc și-un câine. Și-i fac un bine: pac!, îi pun zero-ul în coadă!

- Și ce-o să dea? întreabă Alice. Ce-o să rezulte din asta,

ce-o să iasă?

- Aha... Păi ceea ce rezultă când adaugi un zero: Îl fac om!

- Vezi să nu! În loc de un porc de câine ai să obții zece! făcu Alice a lehamite veselă și se îndreptă spre pahare în care mai turnă câte un deget de whisky.

- Să știi c-așa-i... încuviință Viola târziu și îngândurată.

- Să zic mai departe?... întrebă atunci Florica Iosub.

- Bine-nțeles, s-auzim! S-auzim! - o îndemnă Viola.

- Spuneți, tovarășa Florica, vă ascultăm cu atenție - Sofia părea că nu-și mai găsește locul de nerăbdare. Ați rămas la... stați că vă spun imediat unde ați rămas...

- La ziua-aia de muncă, interveni fata. Hă-hă-hă! Hai să ne facem că trecem peste chestia cu zero...

- Am impresia... Florica Iosub părea să fi uitat propunerea de reluare a poveștii, o neliniștea altceva.

- Chestia cu ușa? o întrebă repede Viola și aproape confidențial.

- Ce-i cu ușa? - Alice auzise.

- Păi e, că-i încuiată!

- Sigur că-i încuiată, n-am încuiat-o noi? - Alice le împărți paharele.

- Nu așa, tu... Altfel...

- Bine, altfel, dar pune mâna pe pahar.

Viola îl luă, dar nu bău. Era preocupată. Apoi ridică din umeri:

- Treaba voastră!

- Am impresia... urmă Florica Iosub, căutând neliniștită în jur. Am eu, așa, o impresie... dar se opri, oftă și gustă din pahar. În fine...

- Și? mai departe? o îndemnă Viola. Trei lei, treizeci, hă-hă! ce contează un hă-hă-zero, vorba-i cât câștigă acum?

- E-he, acum... se lăți de recunoștință obrazul femeii. Acum e altceva, cu totul altceva, dar atunci, de ce să nu recunoaștem, situația nu era chiar pe roze...

- Nu, nu era... confirmă Sofia și oftă.

Florica o privi în treacăt, apoi se adresă actriței și fetei:

- Da... și cum spuneam, mă cam lăudasem față de tovarășu Pârvu, că fac și dreg - nimic. Trei zile trecuseră și eu nu făcusem un pas în problema Neacșu. Știam că el e cheia și, dacă-l conving pe el, toți ceilalți ca oile după berbec. Stau eu acolo, în casa lui, cum v-am spus, acolo mâncam, acolo dormeam, discutam... Nu plec, ziceam, nu mă mișc de-aici fără semnătură. Am promis față de tovarășul Pârvu, cum mai dau eu ochii cu el, fără nici un

rezultat? Că totdeauna, unde erau probleme ceva mai complicate pe cine trimitea? Pe Florica Iosub! Și-acum, chiar în satul natal să nu fiu în stare? Mai treceau pe-acolo și tovarășii ceilalți, venea și soțul, ei nu se puteau mișca din cauza mea, adică din cauza lui Neacșu, dar v-am explicat care era mecanismul. Întâi au încercat să-l lămurească ei, careva a propus să-l arestăm, dar am intervenit eu, cum să apelăm la o astfel de metodă, când aderarea era pe bază de liber-consimțământ? Păi nu vezi că ne ține pe toți pe loc, zicea tovarășul cu propunerea, uite, poimâine vine tovarășul Pârvu și ce raportăm noi? că n-am putut, că n-am fost în stare să lămurim un individual să adere? Asta să raportăm? Că nu sântem în stare? Altul zice: Vă propun, eu o metodă, am eu o metodă, nu-i prima oară când mă ciocnesc de asemenea dificultăți, uite în ce constă metoda: ne instalăm cu toții în casa lui; el, ca țăranul primitor, n-o să ne lase să murim de foame și de sete; ne instalăm noi acolo și mai chemăm pe cine se nimerește la mâncare și la băutură, nu-i zicem nimic, nu-l constrângem să adere, dar nici nu ne mișcăm de-acolo până nu-l ușurăm de mâncare și de băutură; nu ne poate refuza, nu ne poate da afară, că doar s-a lăudat că trăiește mai bine decât cei înscriși, ci, noi ne instalăm la el tocmai ca să verificăm dacă ăsta-i adevărul... garantez că până duminică cel mai târziu e gata înscris.... Nu, zic eu, nu sânt de acord cu metoda și cine-mi garantează mie că, în cazul lui Neacșu, dă roade? Neacșu e-n stare să ne țină la el până-i roadem pereții și după aia să zică: gata, cu mine ați terminat, mai treceți și la altul, și să nu se-nscrie. Mai acordați-mi o zi și dacă nici atunci nu reușesc, recunosc deschis că-s incapabilă și vi-l dau vouă pe mână să faceți borș din el! Dar mai lăsați-mă o zi, să mai reflectez, poate găsesc altă soluție, nu există să nu găsesc o cheie și pentru Neacșu. Și mă lasă ei. Și... Nu, cu binișorul nu mergea, la Neacșu nu țineau argumentele științifice, ți le dădea peste cap una-două. Ce să fac și ce să fac? Mă și vedeam cum o să mă cer la alt sector, ori la munca de jos, cum tovarășul Pârvu n-are să fie de acord, că cine muncește greșește, dar eu am s-o țin pe-a mea, că dacă am dovedit că nu-s capabilă într-o asemenea problemă capitală, ce să mai caut în activul național? Și țin minte ultima discuție cu unchiul... Ieșisem în curte să mai iau aer, el bocănea ceva pe la poartă, bătea niște cuie, repara poarta. Zic eu, uite, bre unchiule, care-i situația, ne-ai ținut atâta-n loc, nu poți susține că am recurs la metode de constrângere, nici cu matale, nici cu nimeni, dar dacă ne ții în loc, să știi că schimbăm foaia, sper că n-ai de gând să te pui înaintea istoriei care evoluează, istoria și mersul înainte al societății n-o să se oprească aici, la poarta dumi-

tale, la gardul dumitale, n-o să-ți ocolească băătura și coșarele alea și casa, asta să-ți intre bine în cap, noi nu ne putem permite să ne oprim din mersul nostru pentru unul ca matale, țara-ntreagă n-o să-l aștepte pe domnul Neacșu Gheorghe până să se dumi-rească el și să adere. Înțeleg, Florico, zise el, mai înțelegem și noi câte ceva, că nu sântem de la târlă și-am mai ieșit și noi din sat, am mai umblat și noi nițel prin lume, am fost și la război și-am călcat destul drum, așa că mai pricepem și noi câte ceva cu istoria și cu aia că-i necesară, cunoaștem și noi cum a fost și-n America, dintr-o carte de mi-a trimis-o băiatul de la *lopată*, știm c-a fost cu mari dureri și cu suferințe, dar pân-la urmă... oamenii au uitat, că așa-i omul, uită răul, ori moare și-atunci nu mai e necesar să uite... Dar nu mi-ai lămurit o problemă, zice Neacșu, ești la noi de-atâtea zile și nu mi-ai elucidat următoarea problemă. Care problemă? zic. Păi, uite, zice el, explică-mi tu cum se face că eu, în momentul de față, ca particular și îngrădit și după toată chiaburia și toate alea, de ce eu trăiesc mai bine decât ai de n-a trecut prin cote și angarale și îngrădire, decât ai de s-a înscris din primul foc, de le dă statul de toate, pompează-n ei mașini și chimicale și credite, nu poți nega c-așa-i. Nu neg, zic, trăiești ceva mai bine decât unii, dar ai să trăiești și mai bine acolo, în colectiv, iar copiii și nepoții dumitale au să trăiască și mai bine. Dar mai important, zic, e faptul că au să trăiască mai bine ai mulți care acum trăiesc prost. Păi asta-i problema, zice, de unde să trăim cu toții mai bine? Cum, de unde, zic, nu pricepeam. Și-acum fiți atente cu ce argumente-mi vine Neacșu: Zice el: Păi, da, de unde să trăim mai bine, cu toții, când om fi cu toții trecuți, păi, când o fi toată țara trecută, crezi că mai poate da statul ajutoare? De dat ar da, dar de unde să ia? Cât sistemul a fost în minoritate, a luat de la mine, particular, și de la muncitorul din fabrică și a băgat în fundul colectivelor, ca să le pună pe picioare, ori să le facă reclamă, dar când toată țara o să fie trecută, fără particulari, de unde mai ia statul ca să dea la colectiv? Numai de la amărâțul de muncitor? Păi ce agricultură e aia, ce țară agricolă ești tu, de-ți zice așa, dacă, în loc să scoți din ea beneficii, o pompezi cu ajutoare? Dacă-i nerentabilă agricultura, de ce-o mai facem, păi să punem sapa-n pod și plugul în șopron și hai să ne apucăm de industrie ori de găsim noi ce, dar să vedem ce mâncăm... Ia stai așa, zic, matale ai impresia că toate rezultatele din agricultură le-a avut numai sectorul particular? Și fermele, zice, gheaseurile, alea da, alea dau rezultate. Stai, zic, pân-acu ziceai de particulari, păi dacă statul nostru și societatea noastră ar sta în nădejdea sectorului particular, crezi că și-au tăiat craca de

sub picioare? Păi asta nu pricep eu, zice el: și-o taie ori nu și-o taie? Te știam om deștept, unchiule, zic, dar matale nu judeci cu capul, cum poți să pui o asemenea întrebare? Ce, crezi că economia merge așa, orbește, la întâmplare, unde s-o nimeri? Păi, pe plan național, noi prevedem ce-o să fie, nu mâine, nu la anul, noi știm cu precizie ce-o să fie și acum, în amănunt, peste zece și douăzeci de ani și peste-o sută, dacă vrei să știi. Păi, da, zice, planificare că nu știu ce, că nu-i bună, că planificarea mai mult încurcă. În fine, l-am lămurit cum e adevărul cu planificarea și până la urmă a înțeles. Da, dar e cu durere, zice el, așa ne știm de când ne știm și, dintr-o dată... Păi da, zic, nu-i chiar ca la nuntă, dar ia spune, prin câte a trecut poporul nostru, s-a mai văietat el la timpul respectiv, dar a trecut mai departe, cu bărbăție, adu-ți aminte de război și de secetă, de mureau oamenii ca muștele și mâncau coajă de copac, acu ai uitat și de război și de secetă, așa ai să uiți și ce simți acuma, fiindcă ai să te convingi pe parcurs de superioritate și-ai să râzi, peste ani, de cum te țineai cu dinții de pogonul individual și de proprietatea particulară. Bine, zice, eu nu neg că peste ani o să râd, dar până una alta nu-mi prea arde de râs, dar să trecem și peste asta, adică peste ce simte omul, altceva vreau eu să te întreb pe tine: Dac-o să se lucreze, dacă toți o să lucrăm atunci, cum lucrează ăștia de-acum la colectiv, ce-o să mai mâncăm? Ce, o să se mărească suprafața arabilă? Cum s-o mărești, zice, dacă pământu-i cât e, poți să tragi de el până poimărti, nu-l întinzi, că nu-i gumă și să nu-mi spui tu mie că campania de asanare și deștelenire a fost o măsură înțeleaptă, că uite, acu, când vine Dunărea mare, surplusul nu se mai revarsă-n bălți, că le-a secat, se varsă direct peste culturi și peste case. Bine-bine, țânțarii și malaria, dar balta aia nu era de florile mărilor acolo, avea și ea un rost, măcar la inundații și, ce, strica și-un pic de pește, că înainte se zicea că peștele-i hrana săracului și-acu poți să fii ăl mai bogat om, nu din Corală, dar din tot raionul și nu pupi coadă de pește. Lasă peștele, zic, păi acolo s-au câștigat mii, zeci de mii de hectare și s-a stârpit malaria. Altceva? zic. Păi uite, zice el, și mi-am dat seama că, la dreptul vorbind, numai asta îl ardea, nu povestea cu asanările și mai știu eu ce. Tu mă îndemni pe mine, zice el, să intru pe picior de egalitate cu ăi de lucrează ca dracu, zice, cu ăi de nu știe cum se ține o secere în mână și-acu vine de se-nscrie cu mâinile-n sân, după ce-au păpat ce-au primit de la reformă, au mâncat vitele și-au băut pământul și inventarul, și-au bătut joc de el și-acu, hai la colectiv, că are el, statul, grijă să ne dea mașini și chimicale și unelte și ceva vite mai aduce alde Neacșu, prostu ăla de s-a spetit muncind și cu ce s-a

ales, uite, acu sântem toți egali, da noi măcar ne-am distrat și-am petrecut... Să zicem că trecem cu buretele peste asta, zice Neacșu, da-mi dai tu asigurarea că de-acu-ncolo o să fim cu toții egali? Pentru că de-aia am zis eu de pământ că dă și el cât poate și că nu-i poate sătura pe toți membrii, adică și pe ăi de șade la birou, la umbră, și dă dispoziții și pe brigadierii și pe socotitorii de-și face casă în doi ani pe zilele-muncă ciupite de la oameni și trecute la o rubrică de-o știe el și neamurile lui și pe ăi de trage chiulul și pe ăi de umblă numai în șaretă și oprește-n capul tarlalei, bea acolo o țigare de tutun și după aia dă bice la cal, fuge la sediu, să dea el telefon la regiune, pre cum c-a depășit planul cu-atâta la sută și să-l aibă-n vedere la primă? Îmi dai tu asigurarea asta? Ți-o dau, zic, în scris ți-o dau, fiindcă nu de florile mărilor te toc eu la cap pe dumneata și insistăm să intre oamenii harnici, gospodari, care știu ce-i aia agricultură, ca să încredințăm agricultura pe mâini bune, zic. Păi da, zice, uită-te la Cotoșman, de-a intrat printre primii, avea el o bubă și voia să se uite, ăsta când era particular, îți era drag să treci pe lângă lotul lui și să-i intri în curte și să-i vezi grajdul și grădina și cocina de porci și vitele. Acu se duce și el la sediu pe la nouă, bea tutun și stă la taclale pân-la zece și, la zece, hai la câmp - să nu mă-ntrebi cum lucrează - și, la cinci, când sună fabrica de parchet dă și el „încetarea” că, de ăsta-i programul... După câte văd, zic eu, matale nu vrei și nu vrei, să intri, zic. Nu afirm că n-ai și dreptate, că se mai și trage chiulul, că mai sânt abateri, dar matale n-ai bunăvoință, zic, și vezi totul în negru, când trebuie să-l vezi mai luminos și mai fericit, matale tragi concluzii greșite și generalizezi ce nu-i tipic. Exemplele de mi le-ai dat sânt accidente, de ce le faci tipice? Parcă n-ai ști că-n alte părți merge foarte bine, asta depinde în bună măsură de om, fiindcă omul sfințește locul. În ce te privește, zic, să știi că altă cale n-ai. Dacă nu intri acum, noi nu te forțăm, nu te obligăm să vii în rândurile noastre, dar să știi că pierzi pasul, ăilalți tot au să intre și-ai să rămâi singurul particular din sat și-ai să vezi atunci cum o să-ți fie. Ne mai întâlnim noi peste-un an, doi, să-mi povestești și mie cum e când ești singurul particular din sat... Și, cum v-am spus la început, această parte a discuției o duceam în curte, la poartă, Neacșu bocănea pe la poarta aia. Și, cum stăteam noi de vorbă, ce se-ntâmplă?

- Așa! tresări Sofia de încordare.

- Ce să se întâmple?, făcu Florica firesc. Pe uliță trecea un pionier și sufla din goarnă.

- Ce altceva putea face un pionier, decât să sufle în goarnă? Și să adune fier vechi?... râse Viola.

- Stai un pic, acceptă Florica, zâmbind. Stai că nu știi unde vreau s-ajung... Să vedeți mai departe. Vorba dânzei, ce putea să facă un pionier, decât să sufle-n goarnă, dar aici e altă chestie, adică vreau să spun că ideile mari îți vin așa, dintr-un fleac, de-o pildă cu gravitația, că dacă mărul ăla nu cădea...

-...Cădea altul, că doar Newton nu de florile mărului se prop-tise taman acolo, ca să descopere legea gravitației... - Viola vor-bise dintr-o răsufare.

- Io-te la scârba asta mică... o mângâie Alice. Are spirit, nu glumă...

- Spirit de glumă, așa se spune...

- Și să revin la goarnă... Vasăzică, pe uliță trecea un pionier - după aia am aflat că mergea la repetiție, la școală, în vederea serbării... că, după adunarea de la Cămin, din joia aia, duminică urma o serbare... Și sufla în goarnă, pionierul. Eu n-am dat nici o importanță faptului, nu-mi ardea mie de... Dar ce să vezi? Neacșu al meu, care de felul lui e blând, cumsecade, n-ar zice o vorbă mai urâtă ori răstită pentru nimic în lume, Neacșu, zic, de parcă l-ar fi înțepat strechea, numai ce începe să urle la ăla - bă, făcu-ți și dregu-ți, așa și pe dincolo, du-te-n aia mă-ti cu tinicheaua aia cu tot, că, de ies la tine, ți-o bag pe gât... și câte și mai câte, de nu-l recunoșteam. Ho, bre unchiule, destul cu înjurăturile, de ce înjuri copilul, ce ți-a făcut? intervin eu. Las' că știe el, făcu-i și dregu-i, că și az' primăvară tot așa, i-am spus și lui ta-su și ta-su l-a bătut pentru ce mi-a făcut, și uite, al dracului, că iar... și dă-i iar cu niște înjurături de-mi venea să intru-n pământ. Dar ce ți-a făcut, omule, că nu ți-a făcut nimic... Tu nu te băga, zice, că nu cunoști *chestia*... Care *chestie*? *Chestia*, ce să mai vorbim, dar mucosu o știe și to'mai de-aia-l înjur! Bine, bre unchiule, dar matale nu te gândești că înjuri un pionier cu cravată roșie la gât? Da ce,-i înjur cravata dă-l în cravata mă-si, îl înjur pe el, că-i neam prost și suflă-n țurloaia aia to'mai aici, la urechile mele... Tot n-am priceput nimic, dar tușa, care ieșise și ea în ușă, îmi face semn să-l las în pace, că-mi spune ea... Și ce-mi spune ea... Și ce aflu? Exact de ce-aveam eu nevoie în clipa aia - băgați de seamă, era joi și mai erau câteva ceasuri până la... Așadar, ce-mi spune tușa? Că pe unchiul în război, îl acoperise o bombă și avusese un șoc, așa ceva, de pe urma căruia - nu știa nici ea de ce, în legătură cu ce - Neacșu nu mai putea suferi cântecul de goarnă. Putea să fie și de asta, de orchestră, n-avea a face, când auzea așa ceva, turba, parcă-l jupuia cineva de viu și dacă aia nu înceta, Neacșu făcea un fel de isterie și-și mușca limba și făcea pe el... în fine, urât de tot, dar ce-i mai interesant, era că el, în criza aia de la

goarnă, nu-și pierdea cunoștința, și suferea tot timpul. Zicea tușa, că ei îi spusese ce și cum, că chinurile iadului sânt fleac pe lângă ce îndură el când aude goarna... Că după ce-a venit din spital, n-a știut ce are și s-a dus la o nuntă și-acolo, în orchestra aia era și un... unul cu o trâmbiță, și-atunci și-a dat el seama ce-i cu el și cum se întorsese el din război. De-aia nici nu-și pusese difuzor, de radio ce să mai vorbim, la petreceri nu se ducea... Vasăzică asta era cu unchiul? zic eu. Asta-i, zice tușa. În gândul meu: dacă-i asta, las' pe mine, dacă nu ți-l fac eu să joace după goarnă... și-mi iau eu scurta și mă duc la Sfat...

- Tu! se răsuca Viola spre Alice. Tu ai văzut un film polonez, „Adevăratul sfârșit al războiului”? Alice își încreți fruntea, căutând - nu-și amintea.

- Las' că ți-l povestesc eu! apoi activistei: Și? La Sfat?...

- Așa... și mă duc eu la Sfat... Și, ce mai vorbă lungă, într-o oră eram înapoi... Intru în casă, zic: ia vino la fereastră, bre unchiule, să-ți arăt ceva... Vine el și când vede, să cază jos! Florico, zice el, tu vrei să mă omori...

- Dar ce era la fereastră? întrebă Alice.

- N-ai ghicit? se miră Florica.

- Pionierii patriei cu goarneau lor... presupuse Viola.

- Uite, dânsa și-a dat seama. Păi ce altceva? Adusesem toți pionierii cu instructor cu tot și mai adusesem și vreo patru... muzicanți de meserie, lăutari, de, că-n Coralia erau trei tarafuri, dar i-am adus pe cei care aveau trâmbițe. Cu pionierii nu s-a pus nici o problemă, sarcină, dar cu ăilalți... Când au auzit unde-i duc, s-au pus pe văicăreli, pe rugăminți, că ei nu se duc la Neacșu, că Neacșu are o goangă, că orice altceva, dar la Neacșu nu merg, că ăla-i bolnav și așa mai departe. A trebuit să apelez la miliție, să-i aresteze pe toți cu mandate în regulă.

- Și...

- Și, cum v-am spus, Neacșu când îi vede pe fereastră, încolonați și gata de cântat, se face alb, mai să cadă. Zice, Florico, tu vrei să mă omori, zice, și-ncepe și tușa să plângă... Ce să te omor, bre unchiule, zic, am adus muzica să ne mai distrăm nițel, matale știi că muzica îl face pe om mai bun, înmoaie sufletele... Ai să mă înmoi de tot, zice el, și uite-așa-i curgeau sudorile... Deschid eu fereastra și-i zic milițianului de-i însoțea pe muzicanți, zic, când vă fac semn, începeți și, la nevoie, vă chem înăuntru, zic, dacă va fi necesar, veniți și voi. Și-acu, bre unchiule, zic, ia hai să stăm noi de vorbă despre una, despre alta... Ne așezăm la masă, Neacșu era făcut cârpă, nici pe scaun nu se mai putea ține ca lumea. Ai din uliță nu cântau, că încă nu le

dădusem dispoziție, dar parcă ar fi urlat la urechea lui, așa se strâmba Neacșu și se trăgea de gulerul cămășii. Zi-le să tacă, Florico, mă roagă el... Ce să tacă, unchiule, că încă nu cântă. *Încă*, dar ai să-i auzi curând, dacă... De unde ai învățat tu metodele astea, cine te-a-nvățat pe tine să procedezi așa?, mă-ntreabă el. Las' că-ți spun eu după aia, mai vorbim noi, dac-o să mai ai chef de vorbă, zic, acu semnează, știi ce înseamnă intrarea dumitale..., în fine, știa el bine că doar prin exemplul lui îi ținea pe ăilalți de să nu se-nscrie. Nu mă-nscriu, zice, nu mă-nscriu, că nu-s convins, zice, dacă eu, ca particular, după toată chiaburia, de m-ați aruncat pe lotul ăl mai rău și, în fine, după toate îngrădirile, și necazurile cu copiii, zice, și eu trăiesc mai bine decât ăi de s-au înscris, de le dă statul de toate și tot crapă de foame, vrei să crăp și eu, să nu mai rămână nimeni necrăpat? Dumneata ești gospodă, ai s-ajungi președinte, zic, avem nevoie de oameni ca dumneata, destoinici, pricepe că nu te poți pune în fața istoriei, în caz contrar, le zic ălor să cânte. Ba nu, zice, să nu cânte, stai să mai vorbim... uite ce e, zic, nu mai vorbim nimic, n-am vorbit destul?, gata cu vorbitul, acum să trecem la fapte, azi e joi, e ora trei și la șase trebuie să fie în cadru festiv, vine și tovarășul Pârvu, zic, și dumneata ne ții în loc. Să mai discutăm... încearcă el să trăgăneze - c-o fi, c-o păți... Ei, și-atunci îmi sare și mie muștaru - ce dracu, cât timp să-l tot rog, nu discutasem cu el omenește și el, particular încăpațânat, profită de răbdarea mea... Trec la fereastră. Ia cântați, tovarăși! le strig și ăia încep. Și-atunci să mi-l fi văzut pe Neacșu (nici nu mai ziceai că-i el, ăla, bătosu), cum se mai ruga de mine că să le spun ălor să tacă, să nu mai cânte, că nu mai poate suferi, că-l chinui ca pe hoții de cai... Fii atent, bre unchiule, să știi că-i bag în curte, îi aduc aici, în casă, și-au să-ți cânte până-ți vine mintea la cap și semnezi. Nu, că nu semnez, zice. Nu semna, zic, nu te pot obliga să semnezi, zic, da nițică muzică parcă tot n-ar strica, și dau să mă apropiu de fereastră. Și-atunci se repede la mine: Semnez, zice, semnez ce vrei, semnez în alb, da zi-le să tacă. Nu, zic, nu semnezi nimic în alb, în alb semnai, pe timpuri, polițele lui Ianuli, nu adeziunea asta prin care aderi în urma unei mature chibzuințe și de bună voie. De voie, de nevoie, zice el, semnez...

- A semnat? întrebă fata.
- Sigur c-a semnat, și-a dat și el seama că...
- De superioritate, de avantaje și așa mai departe, nu-i așa? o întrerupse Viola cu ochii îngustați.
- Ține-ți gura, dragă, interveni târziu Alice. Și?
- Și stați, că n-am terminat. Împăturesc adeziunea lui

Neacșu, îmi iau scurta și mă duc prin sat să-i caut pe ceilalți să le spun că s-a rezolvat. Mai cu una, mai cu alta, ajung la Sfat după vreun ceas și ceva. Îl văd pe soțul meu și dau să-i spun de Neacșu, dar el mi-o ia înainte: Florico, zice el, felicitări, l-ai lămurit pe unchiu-tău, nu numai să adere, dar să și sărbătorească evenimentul cum n-am mai auzit în altă parte să se sărbătorească. Dar cum? zic eu. Du-te și vezi, du-te iute că mai prinzi și tu o oala de vin și o pulpă de găină, du-te până nu se termină. Mă duc înapoi, la Neacșu. Când ajung acolo... Chiar că la asta nu mă așteptam: în cinstea aderării, unchiul făcea petrecere, poarta deschisă, o grămadă de lume prin curte, pe scări, în casă, în gura pivniței. Toți erau cu chef, mâncau și beau, Neacșu se vântura de colo-colo cu o găleată de vin din care oamenii luau direct și Neacșu îi îndemna: Luați și beți, acesta este sângele meu... după aia o tavă mare cu friptură de găina: Luați, mâncați, acesta este trupul meu! striga el, făcând ca popa, poftiți, ia poftiți, ia serviți, chema el pe cine trecea pe uliță, și oamenii, cum să refuze, intrau. Bine-ai venit, Florico, zice, servește, zice și să nu-mi porți pică, te-am cam ținut pe loc, da uite că m-ai lămurit și-acu intru, să ne trăiești și să lămurești și pe alții ca pe mine, să intre cu toții în rândul oamenilor!... și, în fine, de-ale lui, ca omul bucuros și cam cu chef. Îl felicit pentru pasul făcut, iau și eu un picior de pui și-o cană de vin, închin și-i urez succese și să ajungă președinte, să-i pună pe oameni la treabă și să nu permită delăsarea. Când urc în casă, tușa plângea, de, ca femeile, că-i cam părea rău de găini și de rațe și de găște, că unchiul, de bucurie, le cam tăiasse pe toate, absolut pe toate și acum erau cu toate în cale. Lasă, tu, zic eu, voi să fiți sănătoși, rațe și găini o să aveți, la colectiv, de-o sută și de-o mie de ori mai multe și mai grase. Și, cum vorbeam noi așa, numai ce auzim un guițat. Să știi că taie și porcii, zice tușa.

- Și i-a tăiat? - Viola urmărea, tremurând.

- Asta-i, că fiind el cam cu chef, a cam sărit peste cal, a cam exagerat. Degeaba l-a rugat tușa, degeaba am intervenit și eu să nu-i taie chiar pe toți - avea doi mari, îngrășați și doi mai mici - i-a înjunghiat pe toți patru, cu mâna lui și a adus paie și-a-nceput să-i pârlască. Cât mă mai învârtesc eu printre oameni, ce face Neacșu? Scoate juninca din grajd - avea o junincă de toată frumusețea - și, poc! cu toporu-n cap! și taie și juninca. Ei, dom'le Neacșule, cam sări peste cal cu bucuria dumitale, te bucuri, nu zic ba, dar nici așa, să distrugi inventarul, zic eu, și chiar atunci vine fuga un activist de-al nostru: Tovarășa Florica, zice el, e cam albastră, ăștia de încă mai rezistau și-l așteptau pe Neacșu aderă cu toții, au și semnat, dar s-au luat după Neacșu nu

numai la semnat, zice, și-au înjunghiat și ei porcii, și-au tăiat găinile, scot vinul cu gălețile, unul și-a belit toate oile, cincizeci de capete, altul a împrăștiat grâul de-l avea prin curte și pe uliță, să mănânce și păsările cerului, altul a vărsat vinul în fântână și acum scoate cu găleata și adapă vitele cu vin... e prăpăd, tovarășa Florica, unul și-a dat foc la casă și la pățul, că a zis că întâi să fie cu toții egali... ce dispoziții dați, să apelăm la organe, fiindcă asta nu mai e bucurie, ăsta-i sabotaj! Chiar și era, dar m-am gândit să nu apelăm la organe, în primul rând că oamenii și-ar fi pierdut încrederea în noi și poate s-ar fi răzgândit și, chiar dacă nu s-ar fi răzgândit, dacă organele se puneau în acțiune, nu mai aveam timp să terminăm la termen, ne-ar fi intirziat, apoi noi trebuia să facem prin liber consimțământ, nu să agităm spiritele, aveam și termen duminică, urma să fie în cadru festiv și, dacă apelăm la organe, n-am fi încheiat procesul verbal până la termen. Nu apelăm, zic, ne descurcăm noi și singuri, acum obiectivul numărul unu e să veghem ca oamenii să nu comită excese, să nu distrugă inventarul, poa' să bea și să mănânce, ăsta-i semn că s-au convins de superioritatea muncii în comun, să-i lăsăm să se veselească. Dar fără excese. De împiedicat nu-i putem împiedica, dar să veghem să nu taie vitele și să distrugă și să dea foc - ăsta-i obiectivul.

- Și l-ați atins? o întrerupse Viola. Obiectivul?

- Sigur că l-am atins! Numai că o noapte ca aceea... nu-i doresc nimănui. A fost foarte-foarte greu, trebuia să ținem un echilibru, dacă un singur activist ar fi făcut o greșală cât de mică, o greșală tactică, ar fi stricat toată munca noastră, a celorlalți. Dar, din fericire, cu toții au fost atenți și cu tact, hotărâți cât trebuie, adică să evite excesele, mai o vorbă bună, mai un păhărel... Ne-am îmbătat în noaptea aceea cu toții, fiindcă am dat cuvânt de ordine ca nimeni să nu refuze dacă sânt invitați, ca să nu-i jignim, că așa-i țăranul nostru... Dimineața eram cu toții turtă, și ei și noi, dar ne-am atins obiectivul. Nu s-au mai semnalat cazuri de distrugere a bunurilor și, duminică - știa el tovarășul Pârvu ce știa când a zis că duminică - a fost în cadru festiv. Fiindcă Neacșu era cheia, șurubul ce trebuia strâns și oamenii s-au luat după el și la bine și la rău. Acu-i președinte, cum i-am promis, mai are unele greutăți cu sectorul zootehnic, dar și multe realizări, a fost dat la ziar, a avut tot felul de consfătuiri, a călătorit și în Bulgaria la un schimb de experiență.

Florica Iosub se opri brusc. Istovită parcă. Privi în jur, rătăcită, cu aerul că ceea ce povestise ea fusese inutil, că, de fapt, despre altceva trebuia, în altă parte ar fi trebuit să ajungă.

- Ce-ați rămas așa? începu ea să râdă silit, se ridică și începu

să se plimbe scurt, cu mâinile în buzunare, mișcându-și umerii și răsucindu-și gâtul, ca să se dezmoștească. Ce, ori credeți că bați din palme și gata? E-he! Câte nopți nedormite și câtă foame și mizerie, n-ai unde să te speli, n-ai o mâncare caldă, înoată prin noroaie, prin zăpadă, mai iei și bătaie, că asta era ceva frecvent, de rămâi schilod pe viață, ca atâția, de pildă unul, tovarășul Petre... Nu, nu mă plâng, să nu fiu interpretată greșit, dar zic așa, că ăștia, dumneavoastră de nu cunoașteți toate aspectele problemei, credeți că-i destul să se dea un hașcemé ca situația să se rezolve de la sine...

Florica se plimba între pat și fereastră, vorbind, vorbind, Viola își desfăcuse mult genunchii pe taburet, ca să nu-i împiedice trecerea, își pusese palmele amândouă pe tăblie, între coapse și-și tot apleca trupul, de parcă ar fi frământat pâine, Alice, rezemată cu un umăr de marginea ferestrei privea afară, ciupindu-și o sprânceană, iar Sofia se întinsese de-a binelea în pat, pe spate, cu brațul îndoit peste ochi.

Florica Iosub continuă să se plimbe și să vorbească, observe de multă vreme că Sofia și actrița n-o mai ascultă, că Viola o urmărește cu o privire ciudată care parcă o îndeamnă să coboare și mai adânc în acele ascunzișuri de întâmplări și înțelesuri pe care nu le mai frecventase niciodată până acum, știa, bănuia că undeva, în adânc, se așează, dar de fiecare dată își porunca să nu se gândească la ele, să nu le scoată la lumină și, dacă la început i-a fost greu, cu timpul s-a obișnuit, apoi o ajuta și oboseala cu care, de fiecare dată, se apropia de pat, și nu se apropia de el, decât atunci când nu-și mai putea ține pleoapele ridicate și știa că se va prăbuși numaidecât în somn. Și iată că acum, după aceste două săptămâni de munte, timp în care se culcase și cu ochii deschiși, (sau poate din pricina băuturii ori poate puștanca asta era de vină, sau din altă pricină - *aceea...*) se simțea atrasă spre cele ascunse și uitate. Și, pe măsură ce le reapropia - de fapt, aflându-le cu adevărat abia acum, - în aceeași măsură le ridica, paralel, un sentiment de neliniște, de culpă - că face ceea ce face - dar nu putea să nu facă, chiar dacă vorbele îi ieșeau acum împiedicate, adesea străine, de parcă altcineva le-ar fi rostit și despre întâmplări și gânduri, nu numai străine, ci imposibile - însă neliniștea, intendicția, lucrau în sens invers, și pe o a treia cărare o bucura efectul acesta neașteptat și contrar - și atunci începu, încet-încet, să fie și ale ei.

- Că mâncăm banii statului de pomană... Parcă pentru bani... Or mai fi și elemente interesate, că pădure fără uscături, cum zice proverbul... Și că nu ne pricepem decât să măcinăm vorbe... Ca și

cum ilegalitatea, cu toate ale ei, a fost o vorbă... Și închisoarea... Și după aia cucerirea puterii, și consolidarea, și lichidarea dușmanului de clasă și toate campaniile. Astea au fost numai vorbe? Dar viața noastră personală? Familia? Un bărbat - ca bărbatul, el și-n alte condiții e mai mult plecat, vine acasă doar să-l schimbi, să-l hrănești, să te răstoarne pe dunga patului, să tragă un pui de somn și să se ducă iar. Dar femeia, care-i făcută pentru casă, că așa-i ea făcută, să se știe între lucrurile ei, cu copiii ei, cu grija bărbatului ei care uite acu tre' să pice...? Mă uit la mata, tovarășa Viola și... bine, tovarășul Bizim ca bărbat. Poate de-aia... Că și eu am avut o fată... în fine, nu de la soțu, de mai înainte, o chema Svetlana... c-așa era p-atunci... De ce chiar Svetlana? Păi de-aia, că pe-atunci Svetlana nu era o vorbă goală și noi credeam de-adevăratele, și mă gândesc uneori c-atunci era mai bine - așa, sufletește - fiindcă atunci știam două-trei lucruri, dar le știam bine... Eh... Și s-a prăpădit fetița, că s-a îmbolnăvit și n-a avut cine să-i aibă de grijă... că eu... Tot ocupată, tot cu sarcini... Acum ar fi avut douăș'unu de ani, ar fi fost și ea studentă, aș fi așteptat-o să vină de la schi... Și uite că nu-i... Și uite că am îmbătrânit. Și uite că mă doare ba aia, ba aia - boli de teren, așa le spuneam noi. Întâi și-ntâi stomacul. Și-apoi nervii - boli de teren. Nu, nu mă plâng, că doar nu m-a luat nimeni de la spate, să mă oblige, să-mi impună, eu singură, cu convingere. Și m-am dus acolo unde știam că-i nevoie de mine. Și la război există detașamente de-alea de le trimiți înainte, nu numai să vadă ce și cum... Care se-ntoarce, bine, care nu, tot bine, că doar nu l-ai trimis la nuntă. Așa e și cu noi... Că am greșit... Cum, doamne, iartă-mă să nu mai și greșești, doar ești și tu om, din carne și din sânge și cine muncește greșeste. Uneori din lipsa noastră de pregătire, că ce pregătire aveam noi și chiar de-am fi avut-o, nu nimereai totdeauna pe specific, ori din lene - că las', că s-o rezolva și singură.. sau, știu eu?, să zicem din rea-voință, că au fost și cazuri din astea, cu chestii personale. Dar alte ori... chiar dacă atunci ai făcut bine, acum, când te uiți îndărăt... Că vine și o vreme când trebuie să tragi linia, să aduni, să scazi și să vezi ce dă, ce-a mai rămas... Acolo, în primele rânduri, nu-i plimbare, nu-i defilare de-ntâi Mai, de pui mâna pe-o lozincă ori pe-un panou și zici că, dacă-l porți cinci sute de metri, tu ai realizat atâta ăla la sută. Nu, nu-i plimbare. Și mai ies și lucruri pe care, când stai să te gândești... nu le-ai mai face. Sau le-ai face iar, dacă s-ar lua totul de la capăt, dacă ar fi nevoie. Dacă s-ar cere, cum s-a cerut, le-ai face, cu siguranță, iar...

Alice și Sofia se apropiaseră din nou. Veni și Viola cu sticla.

Îi turnă de un deget, activista îi zâmbi recunoscătoare și urmă:

- Uite, să vă relatez un caz întâmplat mie. Ca să vedeți că nu-i chiar așa de ușor... Să vedeți ce mi se-ntâmplă acu doi ani... Făcusem o astenie nervoasă, vai de capul meu, zvâcnea carnea pe mine de n-o puteam potoli, insomnie, nici trează ca lumea nu mă mai țineam, în fine... Și mă duc eu la București, și mă internez, că o cunoșteam pe-o tovarășă de la personal, știți cum e cu spitalele astea, aglomerate... Doctorul la care eram repartizată, era unul tânăr și frumușel (nu interesează numele, vă explic îndată de ce...), foarte pregătit și atent cu bolnavii și mai ales cu mine și, ce mai vorbă lungă, în nici trei săptămâni mă pune pe picioare. Când să plec, tocmai mă gândeam că ar fi cazul să mă arăt și eu recunoscătoare cumva, v-am spus, parcă i-aș fi fost mamă, așa se purtase cu mine, de-mi ziceam că, chiar just n-o fi, dar nu se face să nu fiu atentă cu el, într-un fel. Nu, bani, nu, nici, știu eu, plocoane dar îl tot auzisem discutând cu alți doctori și cu surorile că vrea să-și cumpere o barcă de cauciuc și s-a întâmplat să avem noi una acasă, nefolosită, o barcă americană, și de ce să stea acolo, degeaba, când altcineva s-ar bucura de ea? Și să vedeți că acu se întâmplă ceva exact ca într-o piesă de-am auzit-o deunăzi la radio... În fine!... Îmi iau eu hainele de la magazie și mă duc spre cabinet, să-i propun doctorului să primească barca - mă tot gândeam cum să mă exprim, ca să nu-l jignesc - când mă întâlnesc cu sora Ilina și mă anunță sora Ilina că doctorul mă roagă să trec pe la el. Zic tocmai acolo mergeam. Intru eu... luați loc, doamnă, zice el... văd că-i cam tremură glasul și nu prea-și găsea cuvintele - zic eu în gândul meu: să știi că degeaba mi-am făcut idei că-l jignesc, m-a chemat să-mi ceară el... - nu era o problemă, aș fi dat oricât, că mă făcuse bine. Da, tovarășu doctor, zic, voiați să-mi spuneți ceva. Zice el: numele meu nu vă spune nimic? Nu, zic. Încercați să vă aduceți aminte, zice, în '51... la... și spune el o localitate, n-are importanță... Caut eu - nu-mi amintesc. Ciudat, zice el, în cazul ăsta să vă aduc aminte, nu vreau nimic altceva decât să-mi spuneți, ce credeți acum despre povestea aceea: ați făcut bine sau nu? Atât... Ce se-ntâmplase în '51?... Era dat în urmărirea organelor unu... să-i zicem... Ionescu Ion. Acest, cum i-am zis, Ionescu Ion, legionar notoriu, își alcătuisese o bandă de teroriști, la munte, și țin-te crime, în special pe membri îi căsăpea. Banda fusese lichidată, însă... Ionescu scăpase și se bănuia că se ascunde prin satele din raza mea de activitate. Și să vezi coincidență, comitetul de UTM îmi aduce la cunoștință că în satul cutare, niște pionieri, cum se jucau ei de-a chiaburii și milițienii prin glugile de coceni din grădina lui... Ionescu Ion, tot

jucându-se prin glugi, de ce dau ei într-o glugă? De un tun.

- Ha! chicoti Alice. Cu... port ilegal de tun?

- Așteaptă un pic, tovarășa... făcu Florica Iosub, nemulțumită de întrerupere. Mă urc eu în mașină și mă deplasez la fața locului. Când ajung, organele de anchetă lămuriseră lucrurile. Că tunul era ascuns în grădina lui Ionescu Ion, dar nu de către el, ci de către fratele lui, să-i zicem... Ionescu Dumitru, care fusese tunar în armată și, nimerindu-se să treacă unitatea lui - era imediat după 23 August - prin satul natal și, fiind cam debandadă, dezertase. Dar ce să facă el cu tunul? Păi, ce să facă: îl trage în grădina părintească și-l acoperă cu coceni. Și așa, în fiecare an, tot îngrămădea coceni peste el. Ionescu Dumitru, adică tunarul, se însoară și se mută în casa nevestii, fratele mai mare, Ionescu Ion rămâne stăpân pe casa părintească și pe grădină, dar fără să știe ce comoară se află acolo, sub coceni... În fine, Dumitru recunoaște imediat, că al lui e tunul, ia acolo câțiva ani... dar ce ne facem cu Ionescu Ion? Chiar și organele cam stăteau în dubiu, ziceau că n-ar prea fi el cel căutat, fiindcă niciodată nu lipsise din sat mai mult de o zi, hai două, deci nu era cel de la munte care hălăduise pe-acolo vreun an fără întrerupere. Deși, odată, la beție, cântase cântece legionare. Și-atunci zic eu: Dar dacă-i el?, zic, de ce să scape? Avem noi dreptul ăsta, să riscăm? Dacă-i chiar el, cum să-i dai drumul din mână?... De unde știm noi că n-are el șmecheriile lui, și se-arată în mai multe locuri, în același timp? Că au mai fost cazuri... Iar dacă nu-i... asta are să iasă la iveală când l-om prinde pe adevăratul terorist, pe celălalt Ionescu... Și-apoi, ia să stăm strâmb și să judecăm drept hai să admitem că nu-i chiar el, teroristul dar face el agitație în sat să nu se dea cote? Face. Ascultă el *Vocea Americii* și împrăstie zvonuri dușmănoase? A avut înainte moară, adică tată-său, dar și a lui era, că avea parte...? Are el rude în Occident? A fost el decorat cu Virtutea aia Militară pe frontul din Răsărit? Și-apoi - și argumentul ăsta a jucat rolul hotărâtor: ce-l determinase să se întoarcă în sat, tocmai din Banat, de pe graniță? Amărâta aia de casă bătrânească și grădina cu tun? Să fim serioși! Și încă ceva în plus: nevastă-sa era sârboaică...

- Și ce dacă? se miră Viola.

- He-he, tovarășa Viola, mata ești tânără, n-ai de unde să știi, și le făcu celorlalte cu ochiul, după care: Vorbeam de nevastă-sa, sârboaică, păi judecați și dumneavoastră, știți ce s-apucă asta să facă? - bagă cuțitul într-un tovarăș milițian! Păi unde ne aflăm?...

- Dar de ce? De ce-a băgat cuțitul? întrebă Viola.

- Ei, de ce... La proces a zis că milițianul... în fine, calomnii

de-ale ei, că milițianul ar fi vrut să... Însă adevărul e că tovarășul milițian se afla în exercițiul...

- ...Funcțiunii! completă Viola.

- Iar te-amesteci! sări Sofia. Nu poți scoate o vorbă fără să...

- Fără să, ce? o îndemnă Viola.

- Uite, și-acum! se înfurie cu adevărat Sofia. Las' că stau eu de vorbă cu tovarășul Bizim! îi comunic eu dânsului! îi aduc eu la...

-...Cunoștință, evident, se putea altfel? - Viola părea fericită.

- ...bruiată, ăsta-i cuvântul! - Viola era din nou serioasă.

- Rămăsesem la... începu Florica să caute.

- La milițiaa... o ajută Viola. Care milițian, în momentul întreruperii, se afla în exercițiul...

- ...Funcțiuunii... o imită Florica, zâmbind, apoi, brusc, serioasă: Așadar, milițianul avea ordin să efectueze percheziție, nu? O percheziție ca toate perchezițiile. Și ea, nici una nici două, bagă cuțitul în el! În tovarășul milițian!

- Asta fiind varianta oficială, o întrerupse Viola din nou.

- Cum, oficială? se răsuca Florica aproape jignită. Adevărată! nu oficială! Sârboica l-a chiar înjunghiat, la propriu, nu la oficial, îl cunosc și eu pe tovarășul respectiv, a fost nevoit să se pensioneze în urma...

-...exercițiului funcțiunii! îi luă fata vorba din gură. O pensie binemeritată pentru îndelungată și rodnică activitate pe sub fustele femeilor! Păcat că sârboica l-a scos la pensie, ar fi perchezi...

- Ei, tovarășa! o întrerupse Florica. Nici chiar așa!

- Avea mandat de percheziție? nu se lăsă Viola.

- Păiii... șovăi Florica. Nu prea avea, adică omisese să...

- Dar comandantu-ăla-al lui ce păzea? se minună Viola. Să-i fi confecționat... post-mortem un mandat, ce era așa de greu?

- Ce vorbești, tovarășa? Când e vorba de acte... Ce crezi mata, că merge, așa? De asta nici n-a câștigat la proces...

- Atunci Ionescu Ion pentru ce-a fost condamnat? interveni Alice. Pentru moară? Pentru că nevastă-sa era sârboaică?...

- Nici vorbă, nici vorbă, astea nu erau... Pentru terorism!

- Dar ai spus că el... nu prea era... încearcă Sofia, cu teamă.

- Dar dacă era? o repezi Florica, mai brutal decât ar fi meritat întrebarea. Dacă era? Și mai mult era decât nu era!

- Logic... oftă Alice.

- Păi, vezi? clătină Florica din cap a reproș. Că n-a chiar fost...

- Și doctorul era băiatul luuui... - Viola se ridicase pe pat, în

picioare și făcu o reverență.

Florica, uimită, își frânse gâtul spre ea:

- De unde știi? Am mai povestit?

Alice își răsucise și ea capul, așteptând răspunsul fetei, iar Sofia, ridicată de pe pat, cu mâinile în șolduri, o somă:

- Răspunde, fetițo! N-ai auzit ce te-a-ntrebat tovarășa Florica?

Viola o privi îndelung, apoi mutându-și ochii peste capul ei, făcu, moale:

- La câte zile lucrătoare ai drept de concediu în calitate de purtătoare de cuvânt? Am vrut să spun – urmă ea, văzând că Sofia nu pricepuse - am vrut să spun că cine se scoală de dimineață cade singur în ea. Acum e bine?

- Lasă proverbele, dragă și răspunde la întrebare! interveni Alice. De unde știai tu că doctorul?...

- Nu știam, ridică Viola din umeri. Dar acum știu.

- De unde, dragă, de unde știi? - actrița ridicase glasul.

Viola, de sus, de pe pat, le domina. Și știa că le domină. Așa că nu răspunse. Le privea, pe rând, zâmbind.

- De povestit n-am mai povestit, asta-i sigur, făcu Florica. Poate cunoaște și dânsa cazul. Din altă sursă, nu, tovarășa Viola?

- Nu, tovarășa Florica, clătină fata din cap. N-ai mai povestit. Iar eu n-am aflat din altă sursă.

- Atunci? o grăbi actrița.

- Atunci! Asta-i dilema clasică, fumată de mult, ce dracu! Călăul și victima, nu? Victima îl întâlnește pe călău, nu? și, în loc să-i dea înapoi cu dobândă, el... adică ea, victima...

- Vezi că iar o iei razna... îi atrase Alice atenția.

- Adică ce călău, ce victimă? făcu Sofia, încurajată, îngustându-și ochii și clătinând din cap.

Viola izbucni în râs, arătând-o pe Sofia cu degetul:

- Ba chiar am putea să completăm imaginea și cu victima care, nu numai că nu dă înapoi ce-a încasat, dar mai face și temenele și zice: bine-ai făcut, așa-mi trebuia, cine m-a pus să?...

-Bine-bine, ne povestești tu altă dată! încercă Alice s-o oprească.

Viola dintr-un salt, ajunse pe celălalt pat. De-acolo începu să turuie, de parcă s-ar fi temut că celelalte au s-o oprească înainte de a fi terminat de spus ce avea ea de spus:

- Deci doctorul era fiul lui Ionescu. Bun! Iar doctorul ăsta Ionescu, în loc să-ți facă o injecție cu stricnină, te îngrijește, te chichilește, dar la urmă tot nu rabdă să nu te cheme și să-ți spună: Eu sânt fiul tatălui meu, uite ce grozav sânt eu, nu m-am

răzbunat, ba chiar te-am îngrijit, dar acum nu-ți cer decât un singur lucru: să-mi spui dacă, acum, îți pare rău ce-ai făcut cu tata...

- Cam așa... Cam așa s-a întâmplat... - Florica era uimită de faptul că Viola ghicise cum se întâmplase.

- Buuun! Și ce i-ai răspuns dumneata...

- Ei, ce i-am răspuns? - Florica era amuzată de-a binelea.

- I-ai răspuns: Nu se pune problema de părut rău, adică acum degeaba îmi mai pare rău, tot nu se mai poate îndrepta nimic, sigur că, privit retrospectiv, n-a fost cea mai bună soluție, dar dumneata ce-ai fi făcut în locul meu?

- Nu chiar, însă... aprecie Florica, în continuare, amuzată.

- Ba chiar, ba așa, fiindcă asta-i schema, de schemă nu se poate scăpa! Călăul, când vine vremea să dea socoteală, nu poate, n-are voie să răspundă victimei decât: *dumneata ce-ai fi făcut în locul meu?*

- Fii atentă la cuvinte, Viola, interveni Alice. Victimă, călău....

- Lasă-mă-n pace! Nu vorbesc de tine, când o să fie vorba de tine, atunci n-ai decât să faci pe opinia publică indignată à propos de cuvinte.

- Și? Și cum a mai fost? insistă Florica.

- Vezi, madam? i-o arată actriței pe Florica. Dânsa nu se supără! Mai departe! Doctorul n-a mai avut ce să zică, ce se mai poate răspunde la o asemenea întrebare, dar a insistat: Totuși, nu vă pare rău? Și-atunci nu se poate să nu fi zis: Ca om, îmi cam pare, dar ca comunist nu mi-am făcut decât datoria. Este, tovarășa Florica?

Luată prin surprindere, Florica încuviință.

- Vezi, vezi? i se adresă Viola actriței. Cu schema nu te joci! Dacă cunoști schema, nu mai ai probleme, știi totul. Stăpânești lumea...

- Ce-ar fi să vorbim despre altceva? propuse Alice. Viola, tu mai vrei whisky?

- O să-ți beau și whisky-ul și-o să și vorbesc, nu mă cumperi tu...

- Dă-i, dragă, câteva peste gura aia, să nu mai pună condiții și să mai facă pe...

- Ai sictir, o întrerupse Viola, cu glas scăzut și aproape dulce. Cui să-i dea peste gură? Și cine?

Sofia de indignare, se învineți și începu să se bâlbâie. Nu fiindcă furia ar fi împiedicat-o să rostească acele cuvinte pe care ar fi vrut să i le arunce obraznicei, ci pentru că asta era singura soluție de a se arăta indignată, de a sări în apărarea tovarășei

Florica, dar fără a da drumul cuvintelor care, cine știe unde ar fi putut duce, apoi însăși tovarășă Florica tăcea, nu se apăra, nu răspundea, înseamnă că avea ea de gând altceva, ceva care ei, Sofiei, îi scăpa și dacă intervenind, cu cuvinte, i-ar fi stricat tovarășei Florica apărarea sau punerea la punct?... Continuă să se zbuciume pe loc, agitându-și pumnii strânși, tropotind din picioare și bolborosind ceva din care nimeni să nu înțeleagă nimic.

Alice își făcea de lucru, conștiincioasă, cu sticla și cu paharele. Toate astea păreau s-o plictisească de moarte și numai faptul că era gazdă o împiedica să intervină decisă și să curme discuția. De fapt, o bucura grozav pornirea fetei, exact aceleași lucruri le-ar fi spus și ea, ba chiar mai violent și mai amănunțit, doar adunase destule și ea și, în sfârșit, le aude spuse, spuse tare și spuse nu de unul care le simțise pe propria piele, ci... Și-apoi Violei nimeni nu-i poate face nimic, ea are voie să spună orice, ei nu i se poate întâmpla nimic, dar ia să fi rostit ea doar a zecea parte din ce-a urlat mucoasa asta tare-n tată...

Viola, tot în picioare, pe patul celălalt, se rezemase cu spinarea de perete și cu mâinile încrucișate și privea neclintită pe fereastră și vorbea egal și fără să ridice glasul:

-...nici măcar dreptul la... la... voi n-aveți dreptul să fiți considerate victime, nu oricine are dreptul să fie victimă, știu eu foarte bine, voi încasați fără să crâcniți și nu așteptați decât să puneți și voi mâna pe ciomag, să dați și voi, nu în cei care v-au ciomăgit, până adineauri, ci în cei care n-au ciomag, fiindcă nu le-a venit încă rândul să aibă, ori n-au ce face cu ciomagul, las' că știu eu, victime din astea...

Sofia, observând că acum Viola o arăta pe ea, căută cu privirea în jur, după ajutor, dar nici Alice nici Florica n-o băgau în seamă pe ea, se uitau la Viola.

- Ce?... De mine vorbești? izbuti ea, împungându-se repetat în piept, cu degetul.

- Da' de cine? ridică fata glasul. De tine! Și de ea! - și o arăta pe Alice. Și de alții, mulți!

- Fată dragă, interveni Alice, încruntată, până acum am glumit, dar văd că tu chiar ai nevoie de... Credeam că ești copil, dar acum văd că ești femeie în toată firea și ai nevoie, neaparată nevoie de..

- Tovarășa! se auzi glasul poruncitor al activistei. Te rog, fără...

Alice se răsuca spre Florica, greoi, cu gâtul țeapăn.

- Fără ce? întrebă ea, cu capul înclinat.

- Lasă-lasă, făcu Florica. Știi foarte bine... fără ce. Să nu

confundăm punctele de vedere! Lasă fata să spună ce are de spus. Spune, tovarășa Viola! o îndemnă ea, ca de la prezidiu.

-Ai cuvântul, tovarășa Viola! amplifică Alice gestul Florichii. Dar chiar te rugăm, tovarășa Viola mai trage-ne câteva măgării, scumpă tovarășa Viola, înjură-ne de mamă cu toată încrederea, tovarășică dragă!

- Pe mata te supără adevărul, tovarășa Alice?

Actrița se dezumflase. Ridică din umeri, adică treaba voastră, eu am încercat tot ce-am putut, dar dacă voi nu vreți și nu vreți, n-aveți decât să vă descurcați singure. Sofia se așezase provizoriu pe o margine de taburet și, în așteptare, își cerceta, concentrată, vârfurile bocancilor.

După o pauza lungă, chinuitoare, se auzi glasul Violei pâlپând stingher:

- Mie mi-e sete... Mi-e foarte, foarte sete, repetă fata, de parcă ar fi vrut să le convingă pe celelalte că, de fapt *acesta* este glasul ei cel adevărat. Mă duc să beau apă...

- Așa, așa, pe unii adevărul îi suspină... oftă Florica.

- Eu mă duc să beau apă... se auzi din nou glasul fetei, pe alt plan, străin, de parcă ar fi fost, cândva, imprimat pe bandă iar acum i s-ar fi dat drumul magnetofonului, să se amestece cu glasurile celelalte, vii.

- Pe dracu, supără... bombăni Alice.

- Pe unii da, pe alții nu, comentă Florica.

- Ușa asta... glasul Violei nu era luat în seamă. Nu știu ce are, nu vrea să se deschidă... Vreau să ies, mi-i sete...

Florica Iosub oftă, istovită. Avea buzele arse și-și simțea obrajii căzuți. Își rezemă un picior de stînghia taburetului, dar poziția aceasta n-o odihnea. Sfârși prin a se ridica de pe pat, străduindu-se să-și țină capul înalt și umerii drepti.

- Asta era... și tuși scurt, să-și curețe, să-și învioreze glasul. Și lăsându-și brațele să-i cadă: Dacă asta-i o consolare... bucu- ră-te, poți să te bucuri, tovarășa Arsene, mi-am primit pedeapsa. Am fost... cum se zicea pe vremuri... comprimată, asta e: comprimată. Ziceam că-s în concediu... nu-s în nici un concediu, dar ce era să zic?... M-au pensionat acu două luni, adică un fel de muncă de jos mai... discretă... Ne-am terminat de făcut datoria, ori nu mai sîntem necesari. Cât a fost nevoie de noi, am fost buni, am tras ca-n jug, acolo, în linia-ntăia, acu sîntem depășiti, sociologiști vulgari, staliniști... Bucură-te, tovarășa Arsene!

- De ce să mă bucur? se întoarse Sofia cu obrazul răvășit. Și dacă mă bucur, ce? Mi-l aduci înapoi, de-acolo, de la Canal?

- Ei, nu, asta, de ce să zic, așa ceva nu se mai poate... Dacă s-ar putea...

- L-ai aduce înapoi? - Viola părăsise ușa care nu voia să se deschidă și acum se vâra în ochii activistei, cu zâmbetul ei dulce și insuportabil.

- De ce nu? răspunse Florica repede. Și... în definitiv, mata, tovarășa Viola... Eu, în locul matală... dar dacă ești de rea credință, pe oricine poți să-l acuzi de mai știu eu ce...

- Chiar și pe Tati? insistă Viola.

- Ei nu, de tovarășul Bizim, ce să zic, dânsu e în funcție și, dacă se menține, înseamnă că-i fără pată... Pe când eu... de-aia am și fost pensionată...

- Ai să râzi... râse Viola. Ai să râzi, de-ai să faci bățături, dar nici Tati nu mai e... în funcție... nu se mai menține... și se porni pe un râs nebun, de parcă ar fi comunicat cine știe ce întâmplare hazlie. E și el... pensionar!

- Nu se poate! protestă energic Florica.

- Uite că se poate.

- Cum, tu? o prinse de mână Alice. L-au...

- L-au mătrășit... izbuti Viola să rostească, apoi, potolită, printre lacrimi: Altfel cum crezi că ar fi avut timp și de mine? E prima oară când sântem împreună. Apoi crezi că am fi venit noi la cabana asta, printre muritorii de rând? Cu pensionarii?

- Tovarășa Viola glumește... făcu Florica, nădăjduind contrariul.

- Pe-onoarea mea că nu glumesc. Dar ce-i rău în asta? Acum are timp și de mine, că oafele i-au dat papucii de când nu mai are Mercedes la scară și miliție a poporului la poartă. Pân-acum nu se putea apăra de ele, dar de când cu...

- Înseamnă că și dânsu a avut pete... prinse curaj Florica.

- Bine-nțele! aprobă Viola cu însuflețire. Nu știu dacă față de... cauză, dar față de mine... și de mama... Bine i-au făcut. Mie îmi convine grozav!

- Ei, asta-mi mai ridică moralul... tuși Florica. Credeam că numai noi, vreau să zic eu și soțu... Mă chiar miram că dânsu se menține, vorba-aia, dacă noi, ăia, mărunței de pe la raioane, am comis atâtea... (și se întoarse către Sofia) greșeli...

- Ia să mai schimbăm subiectul! strigă Alice. Care mai bei? Care mai bei!

Celelalte trei consimțiră numaidecât, ca și cum de multă vreme ar fi așteptat un asemenea îndemn. Sorbind din pahare și fumând, începură să discute cu aceeași dăruire despre leacuri femeiești.

Viola se apropie de Sofia:

- Rodica o cheamă pe fata dumneavoastră?

Sofia se destinse și-i răspunse repede, cu plăcere:

- Rodica Amalia. Amalia și l-a adăugat ea, pe la cinci ani, nu știu de unde l-a auzit și i-a plăcut. Când i-am făcut buletinul, i l-a trecut și pe asta.

- E studentă la Teatru? insistă Viola și se lipi de sobă, alături de Sofia.

- Doamne ferește! râse Alice, în vreme ce aprindea focul. Rodica e fată serioasă, face Politehnica...

- E foarte frumoasă... îi scăpă Violei un oftat abia simțit. Eu sânt cam urâțică, însă... destul de interesantă, nu, tu? și izbucni în râs, frecându-se cu spinarea de sobă.

- Cum, urâtă? protestă Alice, văzându-și mai departe de foc. Nu ești deloc urâtă, numai că încă nu te-ai împlinit, ia te uită ce oase...

- Las' că mă-mplinesc eu... Auzi, tu, Alice, sări ea la altceva, dar sânt foarte autoritară, în clasă toți îmi știu de frică, auzi, fii atentă, să-ți spun o chestie într-o zi, la ora de engleză...

Și se opri brusc, se întunecă, apoi dădu din mână, de parcă ar fi alungat o muscă:

- Să mă fac regizoare?

- Taică-tău ce zice? o întrebă Alice și-și aținti ochii în cei ai Violei, încărcăți de cu totul altă întrebare.

Fata simți nedeslușit acel altceva și tăcu, încurcată.

- Chiar, draa'... ce-ar fi să ne încuscrim? interveni Sofia... după o vreme, zâmbea a glumă, dar se vedea că i-ar fi făcut plăcere să i se răspundă afirmativ.

- Ar fi o sfârâială... zise Viola, apoi, repede: Tati e un drăguț...

- Ia te uită, ninge... se auzi glasul activistei și toate trei se răsuciră.

- Ninge... făcu și Sofia, apropiindu-se de cealaltă fereastră.

Lângă sobă rămăseseră doar Alice cu Viola. Amândouă se uitau la ninsoarea începută și tăceau, încordate. Alice tușea sec întruna și nu știa cum să înceapă vorba, iar Viola parcă într-adins aștepta să rostească primul cuvânt.

-Vrei o țigare? întrebă foarte încet Alice, fără să-și ia ochii de la fereastră.

Viola nu răspunse. Alice își luă una și, în vreme ce o aprindea de la cealaltă, fumată pe jumătate, întinse pachetul către Viola. Aceasta nu se mișcă.

- Să ți-o aprind eu? și, fără să mai aștepte răspuns, scoase

alta, o aprinse, i-o dădu.

Viola o luă alene, o duse la buze și rămase așa.

- Viola, tu nu mai ești copil, pot să te întreb ceva? glasul Alicei era nesigur. Dacă nu vrei să-mi răspunzi... Dar eu te rog să-mi spui...

Viola își mută ochii de la fereastră și întrebă rar, mișcându-și buzele văzut, de parcă ar fi vorbit unui surd:

- Tu erai cu Tati, la Sinaia, atunci când mama...? Și se opri singură, așteptând. Alice scutură din cap:

- Tocmai asta voiam să... N-am fost niciodată cu el la Sinaia.

- Minți.

- Nu mint, zău că nu mint! Ți-a spus el asta?

- Voi v-ați dus la Sinaia, și-atunci mama...

- Nu-i adevărat, te rog să mă crezi, nu se poate să-ți fi spus așa ceva, n-am fost niciodată cu el la Sinaia!

- Minți. De altfel, ce importanță mai are?... și trase adânc din țigară, apoi slobozi fumul pe nas. Tu ai cunoscut-o?... întrebă ea alene.

- Nu-n-nuu, adică... Am văzut-o de vreo două ori dar nu ne..

- Așa-i că era frumoasă? și Viola bătu scurt din pleoape.

- Foarte frumoasă! se repezi Alice. Ai ochii ei...

- Nu-i adevărat, nu era frumoasă. Era urâtă...

- Cum, urâtă?

- Urâtă, urâtă și rea, așa era, știu eu, simt eu, simt după mine așa o simt eu, rea și urâtă!

- Viola, crede-mă, n-am fost la Sinaia, pe cuvântul meu, de unde ai mai scos-o și pe asta?, și Alice se uită temătoare peste umăr, însă cele două femei priveau afară, neclintite. Poate cu altcineva, reluă ea, și mai încet. Spune-mi, în ce an s-a...? mama ta?...

- În '53.

- Vezi? sări Alice, bucuroasă. Vezi? În '53 nici nu-l cunoșteam! Abia prin '54... '53... Sigur, în '55, când Edi era în clasa-ntâia, fă și tu socoteala, dacă Edi e născut în '48...

- Chiar ai văzut-o? întrebă Viola.

- Pe cine, pe...? Ți-am spus că am văzut-o de câteva ori, era cu el... Stai! făcu Alice, acum știu ce-i cu Sinaia, cred că știu cu cine a fost atunci, la Sinaia. Cu asta, cu... făcea ea pe scriitoarea... Sonia... Sonia...

- Marmeladovna... râse Viola. Aliman?

- Asta e, Sonia Aliman, vezi că știi? Poate cu ea...

- Cu ea, sigur. Dar tu?

- Eu? Doar ți-am spus, eu abia în '55, când Edi avea

șapte ani...

- Și eu patru... Era înaltă?

- A, da... Destul de înaltă. Judecând după el, ceva mai înaltă decât mine. Cam cât ești tu...

- Eu am să mai cresc, așa cred. Edi ce înălțime are?

- Edi? Nu-l știi? Nu l-ai văzut? Cu vreo trei degete mai înalt decât tine.

- Tocmai bun. Ce-ai zice dacă... dacă i l-aș sufla... ăsteia?... și arată fotografia de pe masă.

Alice ridică din umeri și dădu să facă un pas în lături, dar Viola o prinse de mână:

- Ce-ar fi, tu? șopti ea, cu ochii lucind. Eu cu Edi, tu cu Tati...

Alice se strâmbă și încercă să-și smulgă mâna, dar fata o ținea strâns. O apucă și de cealaltă. Alice țipă scurt și se lăsă pe podea, scăpând astfel. Viola rămase cu brațele atârând inutile, iar actrița, speriată, se târî vreo jumătate de metru, apoi se ridică, sprijinindu-se de masă, unde se opri, ciufulită, cu ochii cătând în lături, ca și cum ar fi vrut să fugă.

- Ce ai, dragă? întrebă Sofia, dar poate că nu pricepuse nimic, așa că se întoarse iar la geamul ei.

Viola se rezemă iar de sobă, cu capul dat mult pe spate. Răsufla grăbit și globii ochilor se zbăteau sub pleoapele coborâte.

- Cât o fi ceasul? se auzi glasul activistei.

- Fără douăzeci, se grăbi Alice să răspundă, apoi adăugă, repede, găsise că asta îi face bine: Douăsprezece fără douăzeci.

- Trebuie să vină de la ski... făcu activista.

- La unu, unu și jumătate, așa ziceau, interveni și Sofia. Ia te uită ce s-a pornit...

IV

PLÂNSU - RÂSU

Într-adevăr, ningeă uriaș, cu fulgi ca palele de fân, căzând drept, fără legănare.

- Las-să ningă, zise activista. Să se facă grâul... Sofia oftă, ridică mâna, vrând să zică ceva, dar se răzgândi. Alice veni pe patul de lângă fereastră, pe care se așeză, trăgând cu coada ochiului spre Viola. Fata luase iar cartea și citea, cu un umăr reze-mat de sobă, ca lumina să-i cadă bine - așa că Alice își urcă picioarele pe pătură, se întinse, abia acum aflând cât e de obosită.

- Sigur că da... își auzi Sofia glasul, iar fiindcă Florica întorsese capul spre ea, curioasă, adăugă repede: Grâului îi trebuie zăpadă multă... Cât de multă!

Dar numaidecât îi păru rău că vorbise. Are să se agațe iar de cuvintele ei, auzi la ea, ca om îi pare rău, dar ca comunist... Că și-a făcut datoria... De-aia-au dat-o afară, că prea-și făcu datoria. Uite că tot i s-a-nfundat, nu cum ar fi meritat, dar e bine și-așa. Săraca de ea, învățată cu puterea cum era și, dintr-o dată, pensio-nată! La pușcărie ori la balamuc, acolo i-i locul! Să înceapă numai vorba, că mi ți-o ples-nesc, de nu se vede, mătur podeaua cu ea! Dar ce-și amărăște ea sufletul? acum, gata, au pensionat-o, nimeni nu mai e obligat să facă sluj în fața ei și să tremure ca pe vremea când se ocupa cu învățământul - dă-o dracului, să nu se mai gândească la ea, o abate de la Martin și ea doar pentru Martin stă acum și se uită la ninsoare, ca să-i fie ca atunci, în cancelarie...

La doi metri distanță, în dreptul celeilalte ferestre, Florica Iosub își rezemase coatele de pervaz, ca să-și rezeme și privirea de marginea de jos a cercevelei, să și-o poată ține acolo, sprijinită de lemnul nevopsit încă, spart în câteva locuri de insulițe de rășină galbenă, să-și țină ochii odihniți de el, ca să i-i curgă fulgii, să i-i spele ca un duș, fiindcă așa fusese și atunci, cu Adam, după ce ea îi pusese în vedere, liniștită, să-și țină gura, să nu mai spună la nimeni să uite ce-a văzut și ce știe, (povestea din crâng, din ajun, și cealaltă, adică cea de pe la miezul nopții până către prânz, astea n-are decât să le trăncănească, s-o descurca ea într-un fel...) dar întâmplarea de la fabrica de parchet s-o îngroape, să și-o răzuiască din minte altfel are să cadă și el rău, fiindcă în momentul acela nu se afla lângă tovarășul Pârveu, pe camion, acolo unde-i era locul, ci exact în grupul de unde s-a tras.

Adam urlase: *Unde* s-a tras, nu de *unde*! (era aproape caraghios, așa, fără izmene, numai în cămașa, adevărat, destul de lungă, dar și prea adânc despicată pe laturi, încât părea alcătuită din două sorturi). *De unde*, repetase ea, liniștită, o cuprinsese frigul, așa cum stătea, goală, la fereastră, privind cum ninge, gândindu-se că mai bine-ar fi să lase moartă afacerea de la fabrică, n-au decât s-o rezolve cei de la securitate, ea să-i zică lui Adam doar atât: Măcar acum să nu ne privească, măcar acum să ne prefacem că nu ne privește, adică: ia-mă în brațe, mi-e frig, mi-e urât, am treizeci și șase de ani, nici tu nu mai ești tânăr, ne-au ras ilegalitatea și pușcăriile și campaniile, hai să uităm măcar până mâine totul, cuprinde-mă cu brațele, așa cum stau acum, mi-i frig la spate, aruncă-ți, dracului, cămașa aia, și ce vrei tu, dacă vrei, chiar aici, la fereastră, n-are cine să ne vadă de-afară, prin grădina asta nu circulă nimeni - dar, de frig, nu scosese o vorbă, așteptase cu dinții clănțănind, apropierea lui fierbinte și brutală și păcătoasă, - n-ar ști-o decât ei doi - ea s-ar ține bine de pervaz, n-ar crâcni nici dacă ar izbi-o ritmic cu fruntea de muchia pervazului, ori de perete, dacă i-ar sparge capul, lovind-o mereu și mereu, chiar de dușumea, și-ar mușca doar buzele, ca să nu urle de prea-plin și de disperare că abia acum...

Iar Alice, cu ochii acoperiți de brațul îndoit, aștepta, cu urechile vuind, ca magnetofonul din camera de alături să tacă, apoi ușile să se trântescă - două, apoi, cu ochii pe ceas, să aștepte trecerea acelei jumătăți de oră cât îi trebuie lui Costin ca să-l poată planta pe Edi și să se întoarcă fără nici un ocol... Dar dacă Edi știe?, - măgariiăștia de puști se laudă, își povestesc în amănunt amorurile și, desigur, folclorizează - dacă scârba de Costin i-a și spus lui Edi, sau măcar a făcut vreo aluzie?, dacă Edi știe? La urma urmei, ce-ar vrea? Ce-ar mai vrea?, doar ea îi aranjase ploile și cu Clara și cu Silvia, i-o adusese până și pe Sorana (care, slavă Domnului, de când s-a săltat socialmente, numai la un mucea ca el nu pohtește, are ea ce-i trebuie, din plin și, de altfel, puștii n-au tentat-o niciodată, deși e trecută și ea binișor de patrușcinci... dacă nu chiar de cincizeci...). Oricum, nu e bine, nu e bine deloc să știe copilul tău că prietenul lui, colegul lui de grădiniță, apoi de liceu, acum de facultate... în fine, să știe că el și cu maică-sa... sau poate, chiar el, Edi, îl trimite pe Costin, poate că el însuși îl trimite, îi dă „cale liberă” și-l așteaptă pe undeva, pe la *Katanga*, să se întoarcă și să-i plătească votculița sau coniacul sau numai așa, din plăcerea de a-l chestiona: cum o găsești pe maman?... iar spurcăciunea de Costin să-i răspundă cum, să-i relateze *amănunțit* cum fusese, să i se plângă de

gelozia ei și să râdă amândoi și Edi să aibă în ochi lucirea aceea de care ei i-e atât de teamă, - o teamă amestecată cu altceva, - lumina aceea pe care o are atunci când o surprinde uneori mai dezbrăcată și ia înfățișarea unui motan gata să se năpustească asupra prăzii, - Doamne, ce s-ar face dacă într-o noapte ar intra la ea, nici să țipe n-ar fi în stare, a mai fost un caz, parcă la Brașov, cu un elev de liceu care a dus-o pe mă-sa la un coleg, unde mai erau încă vreo cinci, toți elevi și... Alice își smulse brusc mâna de la ochi, cu inima zbatându-i-se, le văzu pe cele două neclintite, fiecare la fereastra ei, pe Viola citind - de astă dată pe taburet, dar tot cu spatele spre ea - și se lăsă la loc, pe spate, cu privirea în tavan.

Viola nu prea citea, nu citea deloc, stătea doar cu cartea în mână, din când în când întorcea cu foșnet fila, dar nu urmărea literele, nu pricepea nici măcar desenul lor, privea peste marginea de sus a hârtiei în porțiunea umbrită a peretelui... acolo unde Sima stă cam într-o rână, de cealaltă parte a mesei, răsucind la nesfârșit între degete paharul din care bea des, cu înghițituri mici; Sima își șterge mustața sârmoasă cu o batistă prea mică și din material prea străveziu ca să nu fie femeiască și își reia poveștile lui colorate cu: Asta este, don'șoară, cine va face ca mine, ca mine să pățească! - și râde cu dinții lui frumoși, râde plin și melodios și se preface că vrea să se ridice, și-atunci Viola întinde mâna peste masă, nu-l atinge, nu poate ajunge până la el, de fiecare dată nimerește peria scobitorilor din solniță peste care își apasă palma întinsă, până când simte că n-o mai doare: Nu, vă rog, încă, încă... îl roagă ea, Sima râde, bea o gură de vin, mai bea una și încă una, apoi își umple paharul, ținând sticla de fund și atunci ea poate să-și ridice palma, tot întinsă, cu scobitorile înfip-te atârând ca niște țurțuri de o streășină, - știind că el își va relua poziția soldie, sprijinit de spătarul scaunului de alături - la masa asta, în afară de cele două ale lor, restul scaunelor sânt goale, toți ceilalți dansează în camera învecinată, iar Viola, ascultându-l pe Sima, e într-o permanentă stare de alarmă: tot ce se află și se petrece în spatele ei, deci înspre ușa care dă alături, în zona în care nu e Sima - dar care se află sub ochii lui - reprezintă o continuă amenințare la adresa lor, amândorura (...dacă-l invită careva la dans, îi azvârl un pahar în ochi, *ei*, sau nu, îi vârs *lui* maioneza pe pantaloni...), iar Sima pare că nici nu observă că face *asemenea* confidențe unei puștoaice, și încă fiicei aceluia care (nu era chiar adevărat, nu era deloc, dar ar fi putut să...) contribuisese nemijlocit la întâmplările povestite cu un aer de ironie la adresa lor, a întâmplărilor și de batjocură la a lui însuși.

(Să-l mânjesc acum cu maioneză, dacă-l mânjesc acum, el are să vrea să se spele, să se curețe, eu am să-mi cer scuze, am să fac pe încurcata și am să-l duc la mine - cu Zaza mă descurc eu, dealtfel dansează - sau la el, grozav aș vrea să știu cum arată camera unui bărbat, mai ales a unuia ca el, chiar dacă el a venit aseară și are să plece mâine și aerul încă nu-i pătruns de *el*, nici lucrurile, nici lumina...) și chiar dacă soarbe destul de des din pahar ochii nu-și pierde culoarea și Viola stă ca o școlăriță, aproape resemnată că va fi prinsă copiind, - din spate vin toate primejdiile - dorind ca el să spună într-o secundă tot ce are de spus, ca să-i poată păstra vorbele comprimate ca într-o mărgică, să le poată suna după aceea când va dori - iar acum, adică imediat, ce bine-ar fi să se poată strecura afară, nu, nu în loggia, ci s-o ia de-a dreptul, spre lac, să treacă prin gardul de sârmă ghimpată, dincolo, la debarcader, la „strand”, să se adăpostească acolo, într-o cabină în care ninsoarea apoasă de-acum să nu-i ude, să se ghemuiască, în cabină, fumând, fiecare pe câte un capăt al banchetei prea scurtă pentru ca între ei să se mai afle și altceva decât tot ei, ea să ia două sticle cu vin pe care să le scoată la iveală abia acolo și el să bea și să povestească...

...Același aluat ca și tovarășica în nădragi vișinii, atât că el a fost mult mai sus, cu atât mai dureroasă fiind bușitura, nu prea-prea, dar suficientă ca să-l oblige să-și petreacă week-end-ul la cabana asta oarecare, împreună cu toți muncitorii, cu pensionarii, vorba fiică-si, de la o poștă se vede că-i afectat, dar pozează, face pe „popularul”, bând *bruderschaft* cu Herr Walter și băgându-se în „perinițele” din fiecare seară, de jos, dar nu știe nici măcar să pozeze, îi mai scapă câte o zvâcnitură a capului spre umăr, cu bărbia înfiptă în aer... Dar nu mai are cui să dea dispoziții. Își dă seama de asta, însă ce păcat, ce păcat că nu e-n stare să... s-o întoarcă pe glumă, să-i supraviețuiască... vorba lui Tudor, - dacă n-a fost în stare să suporte puterea, măcar căderea să și-o facă bărbătească. N-am nimic cu politica lui, dă-l în mă-sa, și cealaltă „pătură” făcuse porcării, (desigur, cu mai multă eleganță), dar una e să faci porcării și alta... cum să spun?... să te lași înjosit de spaimă - nu, doamne ferește, nu-i reproșez că era fricos, ci pentru că nu-și lua frica așa cum era pentru că după, încerca să mă convingă că, de fapt, glumise... Nu pot uita întâmplarea aceea cu Volkswagen-ul - (Volkswagen-Volksliebe, vorba Silviei, mare amatoare de amor pe patru roate și la botul calului)... când, după trecerea „pericolului”, și-a înălțat întâi capul, așteptându-se, poate să mă găsească alături de el, în patru labe și când colo, eu stăteam picior peste picior, cam plictisită, cam obosită... și ce a

găsit el de zis, atunci: „Știi că nu-ți put picioarele...? scârba... tu-l cristoși pe mă-sa, după ce că se-azvârle, de frică, sub poalele mele, mai și...

...nici măcar nu se gândea la el, cel puțin până atunci nu, sigur că la începutul anului a fost ceva interesant, dar numai așa, colegial, - uite că ne-a mai venit un cadru, - și avea mâinile uscate și buzele uscate, - tre's' te-nsurăm, to'ar'su, zisese Iancu, fără doar și poate făcea aluzie la cum arăta, cu cămașa aia mototolită și cam jechoică și pantofii cremuiți peste noroi și cu un nasture de altă culoare la haină și, ce mai, se vedea cât de colo că făcuse foame pe unde umblase înainte, - atunci da, ea zisese, prima, că tovarășu Martin poate să servească masa la cantină și după aceea vorbise ea în persoană cu țața Felicia, să-i servească masa mai civilizat și nu chiar de la cazan, dar asta fusese totul, el nici nu sesizase că i se servește mai altceva decât copiilor din internat... apoi când a circulat zvonul că nu știu ce cu Margareta de la colectarea inului, ea chiar se analizase și nu constatase nici o gelozie, însoară-se cu aia sănătos, să nu-l mai văd prin cancelarie, de parcă-i un câine hămesit prelingându-se pe lângă garduri, sigur că zvonul cu Margareta de la colectarea inului nu s-a confirmat, dar nici atunci ea n-a simțit vreo ușurare, în vreun fel, și doar atunci când Albici Elena dintr-a șaptea a provocat scandalul, de-a zis că tovarășul de geografie o tot pișcă de sâni și a băgat-o în camera de hărți și a vrut să-i nu știu ce, atunci da, s-a revoltat, bine, ulterior s-a dovedit că nu era nimic adevărat, Albici... ce să mai vorbim, avea mâncărici, încă de printr-a cincea frecventa șezătorile și tăvălea buruienile de după cămin, cu flăcăii, de s-a auzit și la raion... în fine, Albici Elena a recunoscut singură că tovarășul de geografie n-o chiar băgase în camera hărților, că se dusese ea acolo, din proprie inițiativă... apoi că nu fusese chiar pișcătură, că doar întinsese mâna... după aceea că n-a întins nici mâna și la urmă că... a zis ea așa, fiindcă tovarășul de geografie prea stă lipit de catedră și nu se mai plimbă și el printre rânduri - în fine, atunci înainte ca Albici să recunoască, s-a chiar înfuriat, dar nu de gelozie. Doamne ferește, că ce gelozie să fie în legătură cu curvulița aia de Albici?, ea s-a revoltat numai și numai pentru că se gândise la Rodica: dacă are și Rodica în clasă vreo colegă de teapa lui Albici Elena, astea de le strică pe toate? Sigur, Rodica, e bine educată, că și ta-su și mă-sa sânt învățători, n-ar fi o problemă, dar poți să știi ce se poate întâmpla acolo, la oraș, la internatul acela, mai ales că fata-i chiar în perioada critică? Așa că, în ziua aceea de sâmbătă, 22 decembrie, când ninge așa cum ninge și acum, nici nu putea fi vorba de... să le zicem:

antecedente, adică bună-ziua, tovarășu Martin, bună-ziua, doamna Arsene, că el nu spunea la femei decât *doamnă*, chiar și lui țăta Felicia, bucătăreasa: *doamna Ionuș*, așa i se adresa, și nu folosea decât numele de familie... și că întârziase puțin, că pierduse ora trecută cu vaccinarea copiilor și acum recuperase, pusese catalogul pe măsuta de cataloage și tocmai își ridica ciorapii, înainte de a-și pune paltonul, când a auzit alături, în camera de hărți, ceva mișcare. Întâi a crezut că-i pisica de-o încuia acolo, el, împotriva șoarecilor, și chiar s-a gândit că ce-are să facă bietul animal până luni, (iar dacă vine vreo circulară să nu se țină școală nici în 24, atunci până marți), când a auzit ușa de la hărți deschizându-se, lacătul clănțănind și după aceea pași spre ușa cancelariei; și asta-i curios și nici acum nu-și explica de ce a început ea să tremure înainte ca el să intre, sigur, știa că-i el, știa că numai el avea cheia de la hărți și numai el rămânea după ultima oră, în cancelarie, până terminau interniștii masa, dar asta era ceva obișnuit... Și, cu toate astea, de ce chiar atunci, sâmbătă, 22 decembrie, a apucat-o pe ea tremuriciul...

...se ținea de pervaz cu amândouă mâinile, dar nu pentru ce-ar fi dorit ea să se țină și plângea fără glas, și nu-i bine să plângi la modul ăsta, fiindcă ți se smulg măruntaiele, - așa i se întâmpla ei atunci, de parcă-i vârâse cineva mâna în burtă și-și înfășurase pe degete mâțele și trăgea și iar lăsa și iar mai trăgea și parcă, într-un fel, era bună la ceva cazna asta, o ajuta să uite de frigul care-i încleștase spinarea și-i înfipsese un cui de gheață în ceafă, acum nu-i mai păsa nici de frig, nici de nimic altceva, totul se adunase ghem în tunetul ușii izbite. Adam trântise ușa cu atâta putere, încât ei i se păruse că are să se prăbușească tavanul în capul ei, și ar fi fost mai bine așa, dar nu s-a întâmplat nimic, nici măcar geamurile n-au zăngănit și, curios, clanța s-a întors la locul ei încet, încet, de parcă o mână nevăzută ar fi condus-o cu grijă, și când nu i-a mai deslușit nici pașii, i-a venit să se tăvălească pe jos, pe preșul rărit și plin de frig, pe lutul scobit în câteva locuri, (unde fusese, în urmă cu doi ani, dulapul, picioarele lui scormoniseră găurile celea), să se tăvălească și să se dea cu capul de mobile și de pereții și să-l plângă, să-l bocească pe Adam, fiindcă simțea ea de pe atunci că Adam nu mai are zile, că trage a moarte, să-l cânte, ca la ei în sat, dar se ținea strâns încleștată de scândura pervazului, cu capul mult aplecat, își vedea sânii și burta și picioarele și-i era milă de ele și de Adam, că n-aveau să se mai întâlnească niciodată; a stat acolo așa, până i-au amortit măruntaiele și, atât doar că a luat mâinile de pe pervaz, tot așa, frântă de mijloc, cu brațele întinse și cu capul adânc vârât între

ele s-a răsucit ca ursul și a pornit spre pat, dar așternutul era rece și umed și sleit de murdărie, de sudoare de multă vreme nezvântată și de fum acru de lemne verzi și de casă nelocuită și igrasioasă; Adam luase totul cu el, își răzuise parcă și urmele, greblase până și mirosul de el, iute, de cal tânăr și speriat, ca să nu-i mai rămână ei nimic altceva decât urletul pe care și-l slobozise aproape cu bucurie, stând în genunchi și cu capul frânt pe spate, în mijlocul așternutului care nu mai slujea la nimic: Adameeee, unde te-ai du-uus, unde te-ai dus-îîî... - și l-a bocit așa o vreme, aproape dorind s-o audă careva din vecini, să vină copiii din mahala și să-și lipească nasurile de ferestre, apoi dorind cu tot dinadinsul să apară, uite-acum, în ușă, bărbatu-său, și ea să-i spună răcnind, ce făcuse și cum anume făcuse cu Adam, zicând pe nume la toate celea și să vină și tovarășul Pârvu în persoană, așa, bandajat la frunte și să-i urle și lui în față, descriindu-i în amănunt totul, insistând mai ales asupra poveștii de-aseară, din crâng... și după aceea să se facă așa, ca în evul mediu, să fie târâtă goală prin zăpadă și legată de coada calului și dusă până-n piață, exact în sala sediului, unde să fie rugul, și s-o ardă pe rug și ea să moară, să moaaaa-ră! - iar când glasul i se isprăvisese, nemaiajutând-o la urlat, căzuse în sine de parcă i s-ar fi scos ața care ținea la un loc bucățelele trupului și prinsese a scheuna încet, încetișor, dar acum numai de mila ei, care ce era și ce-ajunsese...; auzea apropiindu-se clipa în care *trebuia* să sară din pat, să se îmbrace și, în douăzeci de minute, să pună mâna pe telefon, - ba nu, are să se ducă în persoană la tovarășul Pârvu, în două ore ajunge, iar atunci, Adame, Adame atunci are să fie prea târziu; se străduia să amâne clipa aceea, nu era nici o grabă, acum să refacă aceste ceasuri, (din momentul în care îi venise ideea să-l cheme pe Adam cu ea, ca să caute împreună depozitul de arme al legionarilor, și până adineauri, la ușa trântită), să le refacă pentru el, pentru Adam, să îi povestească, lui, care lipsește, să afle și el cum a fost și să rămână neîmpăcat în vecii vecilor.

...și el să fie grozav de încurcat, să se scuze întruna că la el e mizerie, că e cam frig, adică frig de-a binelea, că așteptând-o adineauri, în stație, se surprinsese regretând că atunci, de revelion, apucase să-i promită că-i va arăta „viziuna”, mai bine ar fi să intre într-un bar sau în cârciumioara aceea de pe Povernei sau, și mai bine...să se întâlnească altă dată... dar ea să continue a urca scările abrupte, fără să-i răspundă, deși multe ar fi de spus... va trebui să se poarte în așa fel, încât el să nu-și dea seama că ea nu mai călcase niciodată în camera unui bărbat, are să intre firesc, n-are să zică: Vai, ce drăguț... are să se ghemuiască în pat și are

să se înfășoare cu o pătură; ori chiar cu paltonul lui și abia atunci să zică, (nu așa, uitându-se în jur, ci drept în ochii lui, însă în așa fel, încât el să înțeleagă că ea, Viola, e un camarad, un prieten, și nimic mai mult) să zică: E bine la dumneavoastră..., și nu *frumos*, nu *drăguț*, nici *nostim*, ci *bine*, și *evident*, fără: tu, ci *dumneavoastră*, sau, și mai potrivit: *dumneata*, așa zicea tanti Aneta, că *dumneata* e și punte, e și zid, cum vrei tu, iar Sima nu poate fi decât *dumneata*... Așa... și să urce scările, vecinele să se chiorască la noi, ca în filmele italiene... ba o pisică, ba un papagal, mă rog, ca în locuințele modeste... și ea să urce, sigură de ea, în așa fel, ca lumea, femeile ieșite în ușă, să creadă că e amanta lui, (E-he, de când..., atât doar că până acum n-a venit pe-aici, fiindcă pân-acum se întâlneau la ea, în garsoniera ei...). Uite-așa, să ajungă la el, unde, într-adevăr, să fie mizerie, adică nu murdărie-murdărie, ci dezordine, pe masa de brad din colț să fie vrafuri de manuscrise, coșul plin-vârf cu cele rupte, (ea să nu se repeadă, să vadă ce scrie el acolo și să citească tare, nooo, să le constate doar cu un zâmbet de, nu de îngăduință, ci de... de... adică: Eu știu cu ce te ocupi, nu e o surpriză pentru mine, sigur că mă interesează ce scrii, dar nu vreau să-mi bag nasul, poate ca tu... *dumneata* le consideri nefinisate, adică doar variante, dacă ai să te convingi, cu timpul că merit... că merită să mi le citești, citește-mi-le, dacă nu...), apoi cești cu zaț de cafea, scrumiera plină de mucuri... și el să zică, suferind cu adevărat: Te-am avertizat, mai bine ne plimbam..., dar ea să nu-i răspundă, să-și scoată mănușile, blana - ziceam că până atunci va fi gata - și să aibă niște cizme din acelea cu șireturi, și să-i fie înghețate degetele, el să observe, dar să nu îndrăznească - fiind vorba de picioare - și atunci ea, firesc: Fii bun te rog..., și el să-i desfacă șireturile, dar stând alături pe pat, nu dinaintea ei, să i le desfacă, vorbind despre cu totul altceva, adică descălțatul acestor cizme nu constituie neapărat un preludiu al... mai e vreme până acolo, are să vină și asta, dar nu acum, deocamdată nu și nu acolo, un om ca Sima n-are nevoie de așa ceva, ar fi penibil, deși ea ar răbda totul, n-ar țipa, dar...nu cu el, el are nevoie de o femeie, de un prieten, nu de o fată mare, de o vițică virgină (eu n-am încotro, așa că rămân, jucând, ca și cum acel ceea s-ar fi consumat atât de demult, încât l-am uitat) - sau poate că nici nu dorește să se culce cu ea, n-ar dori neapărat, la urma urmei, ce-ți mai trebuie și altceva, acel altceva, atunci când stai de vorbă sau taci în așa fel, încât auzi gândurile celuiilalt ca și cum (el, Sima) ți le-ar șopti la ureche?...

...n-am să fac pe ipocrita să spun că nu-mi făcea plăcere, ba

îmi făcea și încă mare de tot - cui nu i-ar face?, aş vrea s-o văd pe aia care ar avea insomnii la gândul că, în vreme ce ea se leagănă pe pernele Mercedesului, fosta ei colegă își rupe singurii ciorapii, în tramvai... ia să fim serioși! De ce să am remușcări că, în sfârșit, am ceea ce mi se cuvine, de unde până unde ideea că numai cei care îndură mizerie sânt verticali și că, imediat ce începi să duci o viață cât de cât civilizată, devii ticălos?... ce dracu, sânt și eu om, sânt femeie, fără să vrei neapărat să te răzbuni, îți mai sărezi inima văzând cum cei care, înainte, se uitau la tine ca prin sticlă, acum îți ling picioarele... Ce știi bărbații ce gust de bale prinde umilința la care consimte o femeie... eu n-am consimțit, nu pentru că aş fi fost virtuoasă, ci pentru că nu mi se dăduse ocazia să consimt - vorba lui Ignat... Să cerșești un rolișor, știind dinainte că chiar dacă ți se va da, ți se va da din plictiseală, din nebăgare de seamă, din lenea celor cu pâinea și cuțitul de a căuta pe altcineva... pur și simplu nu exiști, uneori nu exiști nici dacă-ți salți singură rochia, rugându-i să primească un aconto... Porcul de Daniel... atunci, în iarna aceea... nu i-aș fi purtat pică, dacă, primind ceea ce îi ofeream, - altceva ce să-i fi oferit? - nu mi-ar fi dat nimic în schimb, dacă *după* nu m-ar fi distribuit, asta ar fi fost omenește, obișnuit, dar el nici n-a încercat să mă folosească și să nu plătească - se uita prin mine - nici dacă mi-ar fi pus un pol pe noptieră, un pol nemuncit, tot nu l-aș fi urât mai mult... Eu așteptam, așteptam, pentru rolișorul acela sau oricare altul, să fie și „tava”, aş fi făcut orice, și o porcărie, dar el n-avea nevoie de porcăriile mele. Pur și simplu n-avea. Și nici de mine; așa, pentru cinci minute. Fiindcă nu existam... Și-apoi, dintr-o dată... Alde Daniel nu sânt ticăloși pentru că fac ticăloșii, ci pentru că n-au memorie. Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum nu el ar fi fost cel care mă jignise îngrozitor - refuzându-mă - s-a mai purtat cu mine fără trecere, ca și cum, pân-atunci aş fi fost *alta*, mai *alta* chiar decât amărătele de pițipoance care toată ziua se-ncurcă printre picioarele actorilor și care, ai impresia, uneori, că nici nu prea doresc să facă teatru, să devină „stele”, ci doar să rămână, toată viața, găsculițele pe care până și mașiniștii le fraieresc, expediindu-le rapid, ca, peste o zi-două, în semn de scuză că nu se ținuseră de cuvânt - cu „angajarea” - să le mai facă o promisiune, pe unde se nimerește... Toate scârbele în fața cărora mă ploconisem ani în șir, acum, brusc, își amintiseră că, totuși, fusesem cap de serie la Conservator, că, totuși, eram favorita Doamnei Bulandra și că, studentă fiind, făcusem o Julietă cu Mihai Popescu... acum, ca prin miracol, se treziseră și ziarele. Numai că eu știam că miracolul poartă numele lui

Bizim... Și a fost aproape și mai greu, pentru că trebuia să mă las ajutată, nimic nu depindea de mine, de talentul meu, de munca mea, ci de telefoanele, de dispozițiile lui Bizim... așa credeam eu, la început, mai apoi am aflat, cu groază, cu scârbă, că Bizim nu ceruse nimănui niciodată nimic, dar trepădușii știau că singură situația mea... socială constituia prin ea însăși, o dorință, o dispoziție, un ordin de-al lui Bizim... În schimb, au început a mă ocoli prietenii, - nu mai aveau loc de trepăduși, de băgătorii de seamă, sau poate fiindcă aveau senzația că i-am trădat... Silvia, așa subretă cum era, cheală de talent și cam toantă, avea uneori sclipiri: ea mi-a spus că oamenii nu-i iartă pe cei care izbutesc să iasă din mizerie, te acceptă atâta vreme cât pot să te compătimească și să te încurajeze: „lasă, dragă, trece și asta...”. Cât ești la fund, te acceptă și, în felul lor, chiar te respectă, ca și cum mizeria, ghinionul ar fi calități morale, dovezi de verticalitate. Dar dacă îndrăznești să ieși din condiția de până atunci devii un trădător, ca și cum ai fi făcut legământ că vei rămâne ghinionist și sărac până la moarte, ca și cum „ieșirea” nu se poate realiza decât cu plată și, desigur, plata nu poate fi decât... vechii prieteni te consideră trădător, iar cei spre care te îndrepti acum, intrus - așa că sfârșești prin a rămâne cu totul singur... Ehei, ce grozavă, ce sublimă, ce minunată era „biata” Alice Dudescu, atâta timp cât trăia din pachete și comisioane, ce actriță talentată, chiar genială era ea când făcea pe cosmeticiana la domiciliul cliente, ce femeie demnă era, în rol de *Fräulein*, la mare, cu douăzeci de lei pe zi (în afară de masă și casă...), ce mamă devotată era Alice Dudescu pe când cosea - la o mașină împrumutată - îmbrăcăminte pentru păpuși folclorice, ca să-și poată ține băiatul la școală, și chiar dacă schimba cam des bărbații și se mai încurca și cu câte un străin, pentru un sezon, ce altceva putea face o biată femeie, singură și persecutată și fără nici un venit?... Când trăiești prost, ți se iartă toate, (ce să faci, bietul om), adevărat că e și cam turnător, își câștigă și el o pâine... dar când te salți, devii, brusc, suspectă: cum de-a reușit asta, dragă? Nu-i lucru curat, bag mâna-n foc că a mâncat rahat, altfel cum de s-a săltat? Și doar ea nu voia decât ceea ce i se cuvenea: să joace. Și a reînceput să joace, dar juca prost nu numai pentru că atâția ani stătuse pe de lături, ci fiindcă știa că rolurile i se dăruiseră, nu și le câștigase singură, fiindcă era lăudată în presă cu atâta lipsă de măsură, încât un cititor, chiar fără să fi văzut spectacolul, fără s-o fi cunoscut pe Alice Dudescu, și-ar fi dat seama că acea cronică e rezultatul unei sarcini trasate (deși nu era decât presupusă...), dacă nu chiar al unui ordin...

...și nu mă uitam chiar la tine, priveam drept înaintea să mă feresc de băltoace, dar *te vedeam*, auzi tu, Adame, te vedeam întreg-întreguț, te primeam cu toată carnea mea, noaptea întreagă cât fusesem de gardă mă gândisem cum și ce să fac, spre dimineață eram frântă și parcă mă mai domolisem, îmi ziceam că să te las, dracului, nu de gelozia lui Iosub, dar dacă se află sus? și nu numai sus, dar ce-au să zică ceilalți tovarăși?, că doar eu fusesem totdeauna intransigentă în probleme: de genul ăsta (nu-i zburasem eu din activ și pe Szabo, și pe Făinaru? și doar Făinaru era logodit cu bleaga aia a lui, dar cum s-o aducă el, acolo, la Casa de oaspeți, de nu s-au putut odihni cei din alte camere?...) și acum tocmai eu să fiu cea care... pe deasupra și măritată, și măritată cu cineva tot din activ... Așa că m-am dus acasă, să mă schimb și să mă spăl și să mă culc. Dacă atunci n-ai fi venit la mine, să intervii pentru ăia, cine știe, poate că mi-ar fi trecut, dar când te-am văzut... și m-a fript ca atunci, *prima oară*, când ședeai lângă mine, în prezidiu. Te-ai aplecat să-mi spui nu știu ce și m-a pătruns mirosul tău păcătos de armăsar care nici nu știe ce zace-n el... Tu nu mai ții minte dar, cât a ținut consfătuirea, mi-am tot făcut vorbe cu tine, să te simt mereu și mereu, dar atunci nu mă gândeam decât la miros, atât. După ședința aceea te evitam, când intrai la mine, în birou, te țineam în picioare și nu mai dădeam mâna cu tine, îmi era frică să nu mi se-ntunece mintea, să mă năpustesc la tine, și.., și... acolo, pe canapeaua roșie... după, întâmplă-se ce s-o întâmpla... Pentru că, uite, acum pot să-ți spun: așa am fost de când mă știu, arzoaie, cum zic țigani, și dacă nu mi-am făcut de cap, apoi asta numai pentru că aveam voință - numai eu știu cum m-am pârjolit de pe la paispe ani, când mi-au dat tâțele-n floare... când m-au arestat, tocmai nu mai eram fată mare, s-a întâmplat așa, că a trebuit să stau ascunsă, împreună cu cineva, și el urmărit, să trăiesc vreme de trei săptămâni, într-o mare magazie, de pe strada paralelă de-aici, la o gazdă de-a noastră, la un cizmar, Timariu Iosif, ardelean el de origine... și-am stat acolo, și timp de două săptămâni încheiate ne-am chinuit, ca hoții de cai, ne-am chinuit unul pe altul mai rău ca la anchetă și, pân-la urmă, ne-am dat seama că... ce, rost are, că doar altceva era important, cauza și lupta noastră conta, nu amănuntul acela... și ne-am avut de-adevăratele... așa că, ce să-ți mai spun... aveam douăzeci de ani, Adame, țipa sănătatea în mine, și de la el, de la tovarășul acela, o am pe Svetlana, am născut-o în închisoare... Cine știe dacă cei de la Siguranță n-ar fi scos de la mine tot ce-ar fi vrut, dacă ar fi știut că... dacă mi-ar fi aflat slăbiciunea asta... se pare că există niște metode în sensul ăsta... și, cum spun, când

m-au arestat, tocmai prinsesem și eu gust - pot să-ți spun și numele tovarășului, Beoca Eftimie (a trecut în Uniune, dar l-au împușcat în timpul cultului, că ziceau că-i spion român trimis de agentura imperialistă angloamericană...) și cu toată mâncarea proastă și mizeria și certurile din celulă, că femeile tot femei rămân, eu... uite, cu mine s-a petrecut ceva foarte interesant: în fiecare seară, după stingere, și asta vreme de doi ani și cinci luni, până la eliberare, închideam ochii și ziceam în gând: Hai, să fie... nu mai știu dacă chiar astea fuseseră cuvintele de-atunci, din magazie, când am luat hotărârea împreună cu Beoca Eftimie, poate că nu, dar îmi rămăseseră mie de undeva... și, cum le ziceam, sub pături, cuvintele astea, numaidecât mă izbea în nări mirosul lui, de atunci, și nu era doar impresie, era chiar mirosul lui și îl sorbeam cu tot trupul și cu sufletul și mă lăsam lui... și... după aceea dormeam ca un prunc până la toaca de dimineață... De-aceea, atunci, în prezidiu, parcă m-a fulgerat, am condus ședința prost (mi s-a și tras atenția în cadru restrâns), cum zic, atunci, în prezidiu, tu, miroseai a *el*, Adame, miroseai a primul meu bărbat și a tatăl fetei noastre, și pot zice că și ultimul bărbat, fiindcă Iosub... o fi el om bun, inimos, dar nu aduce nici pe departe cu *el* și cu tine... De-aceea m-am hotărât atunci să te atrag, zic: acum ori niciodată, divorțez de Iosub și te iau pe tine, clar că aș fi fost sancționată, că m-ar fi întors la simplă activistă, dacă nu m-ar fi trimis chiar în producție, dar ce-mi mai păsa dacă eram împreună?... Numai că tu nu pricepeai nimic, îi tot dădeai cu adevărul, adevărul și iar adevărul, că-mi venea să te plesnesc peste gura aia: ce importanță avea adevărul, când, pe de o parte, din punct de vedere politic, aveam ocazia să lichidăm nucleul legionarilor de la fabrica de parchet (în același timp, Iosub pierdea un pas, fiindcă fabrica era în sectorul lui, și ar fi putut să fie mai vigilent atunci și să nu se-ntâmple ce s-a-ntâmplat), pe de alta, urcai tu c-o treaptă, fiindcă toată lumea te văzuse când te-ai repezit înspre tovarășul Pârvu, după împușcătură, aproape toți te-au văzut când l-ai tras jos de pe platformă și te-ai aruncat asupra lui, ca să-l aperi de alte gloanțe... - iar eu ieșeam cel puțin tot atât de bine, o dată fiindcă sesizasem chiar și în scris despre situația de la fabrică, cerând să se ia măsuri (deși Iosub zicea că totul e bine, oamenii sânt doar nemulțumiți de niște cartele, că nu-i vorba de ceva organizat) și, a doua, că îmi alegeam ca tovarăș de viață pe unul care dăduse dovadă - adică pe tine. Așa ar fi fost, dar tu nu pricepeai nimic, Adame, și noroc că numai mie mi-ai spus că nu muncitorii trăseseră în tovarășul Pârvu, ci Lukács, care, luându-se la hartă cu un ceangău de-al lui, scosese

pistolul, dar careva l-a apucat de mână și-atunci glonțul l-a atins pe tovarășul Pârvu - asta a fost norocul tău, - fiindcă o fi fost el, Lukács, nestăpânit și cam violent (în nici un caz nebun, cum ziceai tu și zicea și Iosub, și că unui asemenea om nu trebuie să-i dai pistol în mână), dar era un tovarăș devotat, făcuse opt ani de închisoare, trecuse și prin Doftana și când a fost campania contra teroriștilor din munții Făgăraș, el luptase efectiv și fusese și rănit, și decorat... Apoi, în ultima instanță, ce rost avea să se știe acolo, sus, că activiștii se împușcă între ei din greșeală?, de ce să nu profităm de acest incident, ca să lichidăm un focar de reacțiune, cum era cel de la fabrică?... Asta era motivul pentru care ți-am zis eu că, dacă nu crezi că legionarii trăseseră în tovarășul Pârvu, să vii cu mine, să-ți arăt depozitul lor de arme, descoperit de organe cu mult înainte, dar ele, organele, nu luaseră măsuri, deocamdată, până ce nu erau depistați toți cei care umblau pe-acolo. Și tu chiar ai crezut că există așa ceva, țineai mâna în buzunar, pe pistol, vedeam că mori de frică, dar nu te-ntorci, ba chiar, la un moment dat, când ai pătruns în crâng, mi-ai zis să rămân mai în urmă, că te duci tu singur în recunoaștere (asta mi-a plăcut, că-ți era frică, dar o învingeai) și când am ajuns la chioșcul acela, și când te-am apucat de mână, tu tot mai credeai că pentru armele legionarilor frământasem eu noroiul până acolo, și-ți era frică și de mine, nu-ți dăduse prin cap că și tovarășa Iosub e femeie ca toate femeile și că ea, dintre toți bărbații, pe tine te vrea, și te vrea femeiește... Și ce mi-a mai plăcut atunci a fost că tu-i dădeai mereu cu „tovarășa Florica, tovarășa Florica...” și tot „tovarășa Florica” mi-ai zis și când te-am răsturnat peste mine și am umblat eu peste tot, de parcă eu aș fi fost bărbatul și nu m-ai scos din „tovarășă” nici când ai prins să gemi și nici când ți-ai adus aminte că tu trebuie să stăpânești într-o împrejurare ca aceea, și când m-ai mușcat prin scurta de piele și când m-ai izbit cu capul de scândurile chioșcului...

...sau, mai bine, să-l chem la mine, o să se opună, moale, în felul lui, dar n-o să-l pot convinge, pentru că mai ziceam că Tati l-a nenorocit, că el l-a... și o să i-o spun asta curând-curând, dar numai după ce voi fi logodită cu Sima... Sima și mai cum?... George, parcă, ba nu, George era celălalt, cel cu ochelari... lui Sima îi ziceau pur și simplu: Sima... Dar dacă vreau, îl botez eu cumva, de, pildă... Marc... sau Andrei... sau, și mai bine Ion, Ion e cel mai... (o să facem nunta în secret, la Sfat să nu-mi vină nimeni, absolut nimeni, doar dacă el, Sima - Ion Sima, să țin minte - doar dacă el, Ion, o să vrea să-și cheme un amic, doi, cu asta da, voi fi de acord, însă dintre ai mei să nu prind pe careva

cu zarzavaturile în brațe, că i-l bag pe gât) - și, după ce o să mergem la Athenée Palace, unde o să cerem vodcă și măsline - fără șampanie, să n-aud de șampanie - plecăm de braț, intrăm la mine, el se așează în fotoliul meu și citește ceva și imediat după aceea îl chem pe Tati, numai așa, să stea cinci minute cu mine... și Tati vine și atunci eu: „Domnul Sima cu care tocmai m-am căsătorit...” sau „măritat”, sună mai domestic; mai burghez, sau: „Tati ți-l prezint pe soțul meu, Ion Sima...”, Tati să fie pur și simplu năucit, dar să dea mâna cu Ion: „Îmi pare bine...” și eu: „*Vă cunoașteți*, din câte știu...”, Tati să nu-și mai aducă aminte, Sima să: „Lasă, dragă, nu trebuie...” sau ceva în genul ăsta, dar eu: „De ce să las? El te-a lăsat?...”, și numaidecât să-l anunț pe Tati că peste o oră am să mă mut la *soțul meu*, n-am nevoie de nimic, o să iau cu mine doar oglinda de la mama și, cu încuviințarea lui, cărțile aflate în camera mea...- iar Tati să ne propună să stăm acolo, cu el, că avem spațiu, să ne permită și camera dinspre grădină, (acolo și înainte fusese birou, are ușile capitonate și nu se aude troleibuzul, de ce să plecăm?, cam știe el în ce condiții locuiește un tânăr scriitor...) dar eu nu mă las, să-l fierb așa o vreme și după aceea să mă prefac convinsă, dar cu o condiție: în fiecare seară, o jumătate de oră, nu mai mult, Ion să-i povestească ce-mi povestise și mie. Atât...

...să-și ia sacoșa de pe masă, era chiar în jerseul de-i pe ea, acum, (și Sofia îl mângâie cu degete nesigure) și a întins mâna, că ea voia să plece numaidecât, ce-ar fi putut să-i răspundă la o întrebare ca aceea?... dar a nimerit exact în pieptul lui și atunci ea, nimerind acolo, el o fi crezut că acesta este răspunsul, că *da*, așa că a început s-o strângă în brațe și s-o sărute... Doamne, cum sânt lucrurile astea pe lumea asta, niciodată nu le pricepi, niciodată nu afli care le e adevărata înfățișare - întâi și-ntâi, cine s-ar fi gândit că Martin, mutul și speriatul, are să aibă îndrăzneala să... să... la soția directorului, și încă în cancelarie, și așa, fără nici o pregătire?... Dacă s-ar fi comportat și înainte de așa manieră, încât să... adică înainte de asta, să se fi dat de gol cu ceva, să-i fi dat de înțeles că s-a îndrăgostit de ea, să-i fi scris vreun bilet, vreo aluzie... - nimic, nimic, și dintr-o dată începe s-o strângă în brațe și așa mai departe... - apoi ea, care, vorba ceea, e fată de familie, cu educație, care n-a aflat ce-i bărbatul decât după ce s-a cununat cu Iancu... - și nici de-atunci încoace și nici măcar nu poftise și altceva, că imediat a venit copilul, apoi necazurile cu tată-său și școala și celelalte activități... că mănâncă rahat scroafa asta de tovarășa Florica, atunci când pretinde că învățătorii au încasat salarii degeaba, din '48 până mai acum câțiva ani, nenorocitul de

învățător era calul de bătaie și sluga tuturor din sat și de la raion, ca să nu mai vorbim de dispozițiile de sus, alea erau legi, le executai și gata, dar orice analfabet de la Sfăt ori de la Colectiv, ori cei cu cotele puteau să te scoată în crucea nopții din așternut și hai la „activitate”: dă-i cu alfabetizarea, du-te în colibele ȝiganilor, întâi deparazitează-i, după aceea învață-i carte, acolo - că la școală nu venim, că n-avem ȝoale... bate-le oamenilor în poartă să dea cotele, lămurește-i să intre în Colectiv, hai la activitate sportivă, du-te la Cămin, până seara târziu, fuga la raion, la ședințe și la învățământ politic, fă și recensămintele, ba al animalelor, ba al inventarului... Dar numai astea? De la școală să nu cumva să absentezi, nu cumva să nu-ți faci planul, te mai întreba cineva dacă ai vreme să mănânci, să-ți cârpești un ciorap, să-ți crești copilul tău, să mai citești o carte, că doar ești intelectual, doar ești „figura centrală a satului”... Și după toate astea... că am mâncat de pomană banii statului, ea vorbește, ea, care l-a băgat în pușcărie pe tata, de i-au rămas oasele la Canal, ea, care a nenorocit atâta lume, ea, care și-a dat liceul prin telefon, nerușinata, că, mă rog frumos, e foarte ocupată, are ea o consfătuire, o plenară, că să i se pună întrebările la telefon, și are să răspundă pe loc... și când cei de la liceu, speriați, i-au trimis diploma cu note numai de 9 și de 10, ea se-nfurie: cum de-au îndrăznit să-i pună la muzică, numai 9, când ea e bună cântăreață?, numai fiindcă-i angrenată și are atâtea sarcini la raion, n-are timp să urmeze Conservatorul... Și asta voiam să zic: cu atâtea pe cap, nu-mi ardea mie de alt bărbat, și, acum, deși nu mai sântem atât de hărțuiți, tot așa am rămas și, la dreptul vorbind, niciodată nu m-am prea gândit cu insistență la de-alde astea, nici când eram la Normală, la internat, unde fetele... (dac-ar ști bărbații ce fac și ce vorbesc fetele în internat...), și uite că, dintr-o dată, apare un... ăla, un oarecare, și eu mă topesc ca untul... Înseamnă că nici înainte n-am fost chiar așa de frigidă, numai că nu prea aveam timp... și a fost destul ca unul să pună mâna pe mine, altfel, de ce nu i-am zis câteva atunci, de să plece ca din pușcă, de ce n-am strigat, de ce nu i-am cârpit două peste ochi?... știu doar atât, că, după ce-am încercat să-mi iau sacoșa și el m-a apucat, eu nu ziceam decât „nu aici... nu aici...” adică exact așa cum zic alea de se-ntind cu cine-apucă: „nu aici, dar, în altă parte, da”, asta înseamnă vorbele lor, dar eu de unde Dumnezeu le știam, că doar n-avusesem niciodată ocazia și aveam și fată aproape de măritat, și soțul, și toate celelalte și, uite-mă, din senin, cu „nu aici...”, și poate că și asta l-a încurajat pe el, că m-a lăsat o secundă, a sărit și a pus cârligul la ușă - și eu

aș fi putut atunci să profit și să mă trezesc din nebunie, dar în loc de asta, m-am lăsat pe capacul lăzii de lemne, lângă sobă, și am început să mă deschii la palton... nu, nu mă deschiam neapărat pentru chestia aia, pur și simplu trebuia să fac ceva cu degetele... și cât să fi durat cât m-a lăsat el, a pus cârligul și a venit iar?, două-trei secunde, hai, cinci, ei, în astea cinci secunde, sau câte or fi fost, mi-a trecut așa ca un fulger pe dinainte toată viața mea de până atunci: uite-mă femeie bătrână și n-am cunoscut ce-i dragostea, nu chiar dragostea, dar să fie o dată și mai altfel, și-aici am vrut să ajung, că dacă eu aș fi știut precis că sântem numai noi doi în toată școala, că poarta e încuiată, că nimeni n-are să dea peste noi... poate că nu m-aș fi lăsat, dar, așa... că din moment în moment putea să dea pe-acolo Iancu, ori femeia de serviciu, ori vreun internist, - astea toate m-au îmbătat parcă, și mi-am zis că de-acum poate să fie ce-o fi, iar el, (Doamne, că multe mai sânt pe lumea asta de care eu nici nu știam că există!) cum s-a lăsat în genunchi, în fața mea, și-mi pupa genunchii și după aceea mai sus, și mie îmi era și rușine, dar cred că îl și trăgeam spre mine și mă și feream, și în același timp îl ajutam și-i dădeam înainte cu „nu aici... nu aici...” și cum el prea întârzia și eu nu mai puteam și i-am zis: „hai, odată, ce faci?...” - nu mai vedeam nimic-nimic și abia atunci el s-a ridicat din genunchi...

...și te-ai ridicat într-un genunchi, îți căzuse șapca pe jos și-ți picura sudoarea, pic, pic, din păr, ai răsuflat de două ori, să-ți vii în fire și, aproape plângând: „Ce mi-ai făcut tovarășa Florica, ce mi-ai făcut?..”, și mi-ai fost atunci și mai drag, te aveam la mână, gata, nu mai mișcai în front, acu puteam să te joc cum vreau, să mulg măduva din tine, să ne ucidem unul pe altul, să facem ce n-a mai făcut nimeni, - dar te-am luat cu binișorul de-acolo: „Hai cu mine, să-ți explic...”, că doar tu după explicații umblai... și abia la porțiță te-ai trezit: „Unde mergem, tovarășa Florica”?, de parcă ți-era frică să nu te mănânc, „Hai, nu te teme...”, am zis, baba nu era acasă că doar așa aranjasem, dar ție ți s-a părut că e cineva la fereastră, cine să fie la ora aia?, și după ce-am intrat, am încuiat și ți-am spus să te dezbraci, ai început să te văicări de-a binelea, dar acum nu de tine, nu de noi ți se rupea inima (că are să se afle ce-am făcut și ce-o să pățim...), ci de bandiții ăia de la fabrica de parchet și eu ziceam: „Și cămașa...” și tu te dezbrăcai de cămașă, dar din gură: „Tovarășu Lukács a tras, tovarășa Florica, de ce nu mă credeți, el să fie sancționat, de ce să trimiteți oameni nevinovați la pușcărie?...” și eu: „Izmenele...” și tu te dezbrăcai de izmene și, la un moment dat ai început să țopăi prin cameră, cu un crac în mână, cu celălalt încă

pe picior, de-mi venea să și râd; că tu te supuneai orbește la ce-ți ordonam: „Și, tovarășa Florica, dar gândiți-vă că nenorociți niște oameni nevinovați...”, „Lasă-le, dracului, din mână, pune-le pe scaun!” și tu: „Cum dispuneți, dar să știți că tovarășul Lukács a tras, pe cuvântul meu de comunist, uite, să nu mă mai mișc eu de-aici...” și eu, că mă cam enervasem: „Hai, urcă aici, în pat...” și tu: „Dar oamenii? - și-atunci chiar că m-am înfuriat: „Lasă-i în p... mă-si de oameni, stau ei bine acolo unde stau, tu dă-te mai aproape, că mi-i frig...”, „Mă dau, tovarășa Florica, că și mie mi-i cam frig, dar gândiți-vă că le rămân copiii pe drumuri, e o greșeală...”, „Nu-i nici o greșeală și strânge-mă, ce dracu, ori nu ești bărbat?...” și uite-așa m-ai ținut toa-a-tă nopticica, nici când era bine de tot nu-ți tăcea gura, parcă înnebuniseși, te-am și cârpit, de ți-a dat borșul pe gură, că nu de-aia eram noi acolo, să discutăm cine-a tras și cine n-a tras, și-ai văzut că a fost bine că te lovisem, ai tăcut și nici nu te-ai mai smiorcăit, ai constatat și tu ce poate tovarășă-ta Florica, atunci când ascuți de dispozițiunile ei, și dac-ai fi fost deștept, uite și-acu, aici, la cabană, împreună am fi fost, am fi coborât numai de trei ori pe zi - la masă - restul am fi stat la noi, în odaie, și ne-am fi ucis unul pe altul, Adame...

...n-am de dat nimănui socoteală, dar adevărul e, că la început de tot... ei, bine, la început, Bizim îmi chiar plăcuse, îmi plăcuse ca bărbat, o vreme fusesem chiar îndrăgostită de el (desigur, câtă vreme trăise cu Silvia, după ce i l-am suflat bieteii subrete n-a mai fost chiar dragoste - așa se-ntâmplă...), dar îmi plăcea, mi se părea puternic, sigur de el și sigur pe tot ce se afla în jurul lui (încă nu știam exact cu ce se ocupă, la urma urmei nici nu mă prea interesa, dovadă că atunci când Silvia, observând că mi se scurg ochii după el, mi l-a pasat, bineînțeles, având grijă să-mi comunice și „dosarul” lui, eu am ridicat din umeri, atunci, realmente, nu mă interesa decât bărbatul din el), se mișca frumos și, mai ales... acum îmi vine să râd, însă atunci... atunci îmi plăcea cum vorbea, *cum*, nu *ce*, fiindcă nu *ce* spunea interesa, ci *cum*, până și cele mai banale împerecheri de cuvinte căpătau, rostite de el, nu știu ce greutate, importanță, parcă adevărata lor semnificație care, până atunci, mie, ignoranta și superficială, îmi scăpase; orice i-ar fi ieșit din gură arăta ca un adevăr cucerit cu greu, de el, altădată, și comunicat acum, rotund și definitiv. De pildă, întrebat fiind cât e ceasul, îi răspundea: Patru fără douăzeci... dar cu atâta convingere, încât, după ce izbuteai să te stăpânești și să nu pufnești în râs, începeai, încetul cu încetul, să accepți acel adevăr că e ora patru fără douăzeci, că, chiar dacă, la început, nu-ți prea venea să crezi că e patru fără douăzeci, ori că

acest „adevăr” e prea evident ca să fie comunicat cu atâta gravitate, nu puteai rezista să nu accepți că, totuși, dreptatea este de partea lui, de totdeauna și pentru totdeauna, fiindcă o fi știind el ce-o fi știind dacă dă atâta greutate unei banalități. Cu timpul mi-am dat seama că *bărbatul* meu e fricos, prost, mincinos, meschin. Dar era prea târziu ca să cred că e fricos, mincinos, laș. Recunosc, aveam nevoie de el, de „avantajele” pe care le aveam, lângă el. Dar nu atât cât să nu mai fiu în stare să mă-ntorc la condiția de mai înainte. La urma urmei, de foame n-aș fi murit, băiatul n-ar fi simțit în nici un fel că o duc prost și nu avea încă vârsta ca să afle de unde și cum procur eu banii și restul... Pentru alte motive am rămas eu lângă el cât am rămas. Îmi era milă de el, trebuia să fie cineva care să ocrotească un om care se credea atât de puternic dar care era atât de neajutorat. Fiindcă, pe cât era de mare, în aceeași măsură era și supus, aproape terorizat, ca și cum puterea de care dispunea s-ar fi întors totdeauna împotriva lui terorizat nu de cineva, ci parcă de însăși funcția lui. În permanență încordat, la pândă, gata să agațe el ori să evite o eventuală (pentru el, sigură) agresiune, mereu pânditor, mereu în așteptarea a ceva neplăcut, totdeauna neplăcut, bănuitor cu toți - evident și cu mine - gata să lovească ori să încaseze. Doamne, ce viață... Și telefoanele aceea care sunau când îți era lumea mai dragă și pe care niciodată nu îndrăzneai să le lase naibii, să sune până li s-or urî, ori să le scoată din priză. Nu, pentru că telefoanele îl avertizau, îl apărau. Terorizându-l. Urmărindu-i mișcările și gândurile. Pereții, mobila, locuința, femeia cu care trăia, toate, toate erau, în același timp, agresori și paznici. De aceea nici nu-i păsa de ele - de mobilă, de femeie, de robinetele de la baie, de storul de la fereastra cutare, nici una din acele vile nu era a lui, doar în folosință, însă oamenii-oameni izbutesc să umple, să coloreze cu ei până și o cameră de hotel în care zăbovesc o singură noapte. El nu, peste tot rămânea străin și în trecere, aproape ostentativ în trecere; nu numai că nu încerca să-și apropie obiectele, să le îmbuneze, să le facă ale lui - știu și eu, reparând o clanță, o priză defectă, îndreptând un tablou, căutând să nu „uite” țigara aprinsă pe marginea vreunui scrin, a vreunui *secrétaire*... sau măcar să vrea să se gândească să facă ori să nu facă... - el nu, Doamne ferește, pentru reparații exista un responsabil sau mai mulți responsabili, era treaba acelor să repare, să remedieze, iar în privința grijii față de acele lucruri, ei, bine, fiind neglijent, chiar... vandal cu mobila de preț, cu tablourile, cu bronzurile, dădea dovadă (cui?, în fața cui anume?) că respectă prescripțiile, dispozițiile (ale cui?) interdicțiile de a se lega de obiecte, el trebuind să

rămână într-un permanent provizorat... Nimeni nu m-ar crede (în afară de Silvia, Dumnezeu s-o ierte, eu n-o pot ierta că s-a otrăvit pentru o scârbă de pédé), nu m-ar crede nimeni că am rămas lângă Bizim, mai puțin pentru avantajele pe care le-am și avut, de ce să mint, ci mai mult dintr-un sentiment matern... Fiindcă era un neajutorat, un infirm. Mă gândeam că o femeie, o femeie ca mine, dacă ar avea răbdare și tact... Dar el a simțit și... Nu suporta să se știe ajutat... Cam așa... Deși, dacă stăm strâmb... Din punctul meu de vedere, despărțirea a fost, nu neapărat determinată, ci doar grăbită de vânătoarea aceea, auzisem despre asemenea măceluri, dar credeam că nu-s decât legende, nu-mi închipuiam că niște oameni care au atâta putere, toată puterea, pe care, dealtfel și-o și exercită... fără șovăire, n-aș fi crezut că oamenii tari și mari mai au „resurse” de putere și față de niște amărâte de animale aduse în cuști și pur și simplu împinse în gura puștii de „gonaci” și, pentru orice eventualitate, împușcate peste umărul „vânătorului” de vânători adevărați... Asta, din punctul meu de vedere. Din al lui, despărțirea s-ar fi produs din cauza lui Costin. Dacă aș fi avut chef, i-aș fi explicat că pe Costin îl adusesem în vila aceea din cu totul alte motive... Că, dacă mi s-ar fi făcut de Costin, îl găseam eu în altă parte, nu chiar acolo, sub urechea microfoanelor... Dar n-aveam putere să explic. După cum nici el, vânătoarea...

...și cum săruta, Doamne, că nici în cărți eroii nu se sărută așa și era fierbinte, și mi se uita drept în ochi, și nu era sălbăticit, nu mugea, se făcuse frumos, îmi strângea capul în palme și mă săruta pe gură și pe gât și pe după urechi și iar se-ndepărta, să se uite la mine și-mi spunea că mă iubește și parcă vorbele lui mă ardeau, și când a fost să încep a chiui - că nu mă mai puteam ține, putea să fie tot satul în curtea școlii - cum mi-a astupat gura cu gura lui, de credeam că acu-acu îmi dau duhul, și de ce n-ar fi toți bărbații așa, *după aceea*, să fie și ei mai drăguți, să te mângâie, să te sărute, să-ți spună o vorbă, acolo, nu să se îngrețoseze și să se întoarcă pe cealaltă parte și numaidecât să sforăie?, că doar nu ești una adunată de pe străzi și ne-am luat din dragoste și avem și-un copil, de ce să nu fii om și după? - îți vine să te dai cu capul de pereți de rușine și de umilință, de parcă tu l-ai fi tras cu sila, de parcă nu tot el începuse - în fine, Martin a dovedit că respectă femeia și-i știe sufletul și de-aceea am și început să plâng, acolo, el credea că de rușine, că mă gândesc la urmări, că, adică, ce-am fost eu în stare să fac, femeie măritată și cu fată de liceu - dar eu de bucurie plângeam, și i-am luat mâna și am sărutat-o, așa, să știe și el că se purtase frumos cu o femeie...

...sau, și mai bine, el să fie bolnav, tuberculoză, ori cancer, nimeni să nu se ducă la el, dar eu am să mă duc în fiecare zi cu portocale și cărți și flori - am uitat să-l întreb ce flori îi plac... - și portarul să nu-mi dea voie, dar eu sar peste gard, am cu mine, ascuns, un halat și așa mă strecor în spital și intru la el, și-atunci ăia se prind și începe tărăboiul, - dar când îi dau ăluia... în fine, o soră șefă, una grasă, când îi dau una-n burtă... sau nu, nu-i dau, dacă o caftesc acum, n-o să mă lase nici când e program de vizite, mai bine îl pun pe Tati să vorbească cu directorul, să am acces în fiecare zi. Ba nu, n-am nevoie de Tati, mă descurc și singură... Și nici să fie bolnav, el... Mai bine ziceam că-l arestează iar, ceva grav de tot și ei știu cine-i amanta lui, așa că mă cheamă și pe mine la anchetă și eu fumez, uite-așa, picior peste picior, nici nu mă uit la el și-atunci ăia se-nfurie și încep să mă bată, de față cu el, ca să-l înmoaie, și el, văzând că sânt schingiuită, e gata să spună, să recunoască, și-atunci eu strig... strig cam așa... cum să-i spun eu, ca să priceapă... „Omorâți-mă, dar nu spun nimic!” așa să strig, sau nu: „Omorâți-mă, tot nu scoateți de la mine... nu scoateți, fiindcă nu știu nimic!”, așa e mai bine „nu știu nimic”, nu pentru pielea mea, dar să priceapă el că așa trebuie s-o țină... și când văd ei că nu le merge cu mine, să-l ia pe el, acolo, sub ochii mei, să-l ardă cu fierul roșu, să-i smulgă unghiile... Ba nu, de ce să-l aresteze, acum nu se mai arestează, așa zice el, mai bine să fie în urmă cu câțiva ani, și eu să fug de-acasă și să mă duc să stau cu el, în Bărăgan... și e viscol... și, când ne trezim, - întuneric, ne-a acoperit zăpada, însă ieșim pe fereastră, facem, așa, o gaură până sus și ieșim, și după ce ieșim ne ducem la Necula, să-l dezgropăm să-l salvăm pe Necula și vântul e turbat și ne trănțește... și după aceea toți trei ne ducem la bătrânul Toncescu, - numai hornul casei a rămas afară și, în timp ce ei îl dezăpezesc, eu mă duc acasă și iau câteva lemne și niște ceai fierbinte în termos, fiindcă bătrânul, săracul, n-are foc, nici mâncare, în sfârșit, îl scoatem noi de-acolo și-l ducem la noi, dar ia stai, eu nu pot să locuiesc în aceeași casă cu Ion, încă nu sântem căsătoriți... aha, am găsit! eu stau la Toncescu, ziceam că e bunicul meu, îmi iau și pianul, să dau ore de pian la copiii celor de la fermă, și câștig mulți bani... și Ion cu Necula vin să ne dezgroape de sub zăpadă, ziceam că nu ne pot dezgropa imediat, că viscolește și astupă la loc ce-au săpat și bătrânul nu-i aude cum bocănesc, el zice că, gata, acolo murim, dar eu nu, eu știu precis că Ion n-o să se lase până nu ne... și numai ce-zang! geamul, l-a lovit cu lopata și-atunci pot să deschid fereastra și prin tunelul acela coboară și el... și ne

sărutam și el e înghețat și eu îi dau ceai fierbinte sau niște whisky, am adus de-acasă, din rezervele lui Tati și-atunci...

...nimeni n-are nimic de pierdut, la urma urmei e un gest de bună cuviință, îi dau telefon și-i spun: Vă mulțumesc... țin să vă mulțumesc pentru rol... sau... ba nu, atât: Țineam să vă mulțumesc pentru rol..., și ea: Ca'e 'ol d'aaagă?... Păi, să zic eu, Daniel mi-a telefonat că dumneavoastră (aici pauză de efect) că dumneavoastră ați repetat gestul sublim de-atunci, de la *Garoafa* și de la *Răspântia*, vă mulțumesc, nici nu știu cum să vă mulțumesc pentru că m-ați ajutat să fiu distribuită în *Macbeth*... Și ea: Da' nu-i adevă' at, d' agă, nici n-am vo' bit cu Daniel desp' e *Macbeth*... Ciudat, să zic eu, poate n-am înțeles bine... dar e destul ca ea să-l ia pe Daniel la telefon: I-ai spus tu Dudeascăi ceva de *Macbeth*? I-ai spus tu că-i cedez 'olul Lady-ei? - ca Daniel să ia întrebarea drept dorință, și mă și pomenesc cu el: I-hi-hi, Alice în țara minunilor, hi-hi, ce-ai zice dacă... hi-hi... ce-ai zice, ce-ai zice...? și, la urma urmelor, dă-o-n paștele mă-si, destul am stat pe tușă, în vreme ce scâlâmba aia de Simionească se gădila în fața scaunelor goale, când zicea: „Ce fiară te-a-mpins această faptă să-mi destăinui?... de parc-ar fi spus: Ce faci, draaagă, uite, mi-ai agățat ciorapul... cu gura aia a ta, de parcă-i curu găinii, i-di-oa-ta, - o întreb eu într-o zi: În ce traducere jucați voi, scumpo?, și ea, de colo: Iar mă iei la vale, ca atunci, cu Cehov, las-te de bancuri!... habar navea, dar trăgea de timp, doar-doar i-o sufla cineva și tot eu a trebuit să-i spun că de Vinea, și-atunci ea chiar a pleznit-o: E-te la ea, ce noutate, cine nu știe că-i de ăla... frate cu Tudor Vianu?... de-a răs tot teatrul când le-am vândut-o... Așa că, dacă madam Aglaia îi face lui Daniel întrebare, sânt făcută și eu, îi dau un telefon și lui Tudor, să pună și el umărul nițel, ce, mi-ar strica un turneu, poate chiar la Paris?... și-atunci să-l văd pe Ernest: Ei, cum e, musiu, parcă ziceai că nu mă descurc decât în comedie?... m-a nenorocit Chirița, fir-ar să fie, dracul m-a pus atunci să accept, fiindcă după aceea nu mai puteam cere nici un rol serios - la asta a contribuit și Bizim... ia stai, domnule, Bizim ar putea să mă ajute, ce să-i mai dau idei Aglaiei, dacă-i dau ideea să facă ea rolul?, păi Bizim e văr cu Carpen și dacă tov. I. Carpen zice *da, da* rămâne, mai ales că l-am scos din belea când cu moartea Silviei... așa că... ce-ar fi să...

...și-am început să mă uit mai des în oglindă, m-am dus și la coafor, știu eu că frumoasă-frumoasă n-am fost niciodată, însă atunci înflorisem, cum se spune, îmi adusesem aminte și că știu să cânt... numai Iancu nu observă nimic, (proști mai sânt

bărbații... el cu cuvintele încrucișate și cu grija școlii...) doar Rodica zice: Mamă, ce se-ntâmplă cu tine, arăți, de parcă... Parcă, ce, dragă? Așa... parcă... dar n-a vrut să spună mai departe, să continue, și nici eu n-am mai insistat, m-aș fi dat de gol, chiar dacă-mi venea s-o iau de-o parte și să-i povestesc totul: uite-așa, așa, n-ai decât să mă condamni, dar să știi că n-ai dreptate, fiindcă eu nu simt deloc că aș fi păcătuit, nu mă simt deloc vinovată, de tatăl tău nu mă despart, fie ce-o fi, ești tu la mijloc, dar nu numai de-asta, ci așa, fiindcă una-i casa și familia și alta-i dragostea, astea două nu se-mpacă și cui stric dacă mă iubesc și eu cu cineva, cât o fi, o săptămână, un an, doar n-o fac în ochii lumii, să vă compromit pe voi, las-să mă simt și eu bine, măcar cât să adun niște amintiri, în curând o să fiu babă și nimeni n-o să mă ia în seamă, și-apoi el... uite-așa un bărbat ți-aș dori, unul care să te considere și pe tine om, nu acolo, o pereche de craci și bucătăreasă și aia de-ți cârpește ciorapii, - în special felul în care se comportă *după*, cred că asta-i tot secretul într-o dragoste, să fie bun și drăgăstos cu tine și *după*, nu să-ți întoarcă spatele și să te trimită să te speli, cu un glas, așa, de scârbă și de greață, de parcă tu ai fi de vină că Dumnezeu ne-a făcut cum ne-a făcut... și Rodica s-a dus iar la liceu și noi tot așa, sâmbăta ne întâlneam, era momentul cel mai bun, că rămâneam ultimii, apoi sâmbăta, la prânz, cui îi mai ardea de școală?...

...sigur că mi-i milă de el, așa am fost eu totdeauna: curvă păguboasă... e adevărat că atunci am fost din cale-afară de neglijentă, naiba știe unde mă gândeam când l-am luat și pe Costin... ei, am făcut-o, făcută rămâne, ce să mai... deși, dacă aș fi insistat, explicându-i, că, de fapt, nu-i ce credea el... Ce-ar fi să... cum aș reacționa acum dacă el ar încerca să reînnoade ce-a fost?, dacă ar face el primul pas?, mai ales că acum, după cădere, i-ar trebui o dădacă, să-l reînvețe să meargă, să vorbească... fiindcă, în atâția ani a uitat... ca și celălalt, Toma, și el „uitase” și a fost nevoit s-o ia de la cap... să reînvețe cum se circulă pe jos, pe trotuare, cum și unde opresc autobuzele, cât costă un bilet de călătorie - la urma urmelor să reînvețe banii, ca să nu mai dea taxatoarei o hârtie de-o sută și să nu știe că trebuie să primească rest nouăzeci și nouă și cincizeci de bani... De fapt, poză, dă-l în mă-sa, poză în rigă detronat...

...iar în Târgoviște nu ne ducem la unchiul Nae, ăla-i un fricos și un formalist, ne ducem la tanti Aneta (ea de-ar avea o cameră și tot ne-ar primi) și ne instalăm noi, numai de-al dracului, în bucătărie, să vadă Tati că fiică-sa stă într-o bucătărie nenorocită, bine-nțeleș ziua, când tanti Aneta e la bibliotecă, stăm

dincolo, ca el să poată scrie - are să lucreze pe secrétaire-ul cu incizii și cu picioarele alea subțiri, (numai să nu se lase prea tare cu coatele pe el), și eu stăteam pe canapeluța cu flori galbene și citeam, nici nu suflam ca să nu-l deranjez, și el îmi citește ce-a scris și eu îl mai criticam... și, hop!, mașina lui Tati la poartă, - ziceam că-l mai are pe nea Gică, l-a trimis numai pe nea Gică, el a rămas la București, ori chiar a venit în Târgoviște, dar a rămas pe undeva și l-a trimis pe nea Gică - și noi, țâști!, în bucătărie și mâncăm mămăligă cu ceapă și intră nea Gică, ne vede în ce mizerie stăm... nu, să nu fie nea Gică, ăsta ar fi în stare să mă convingă, ca atunci, în clasa a șasea, bine că nu-l mai are pe Gică, las' să vină Tati personal și să fie și tanti Aneta acasă, și tanti Aneta: Bine-ai venit, cumnate... să zică ea, numai așa, de-a dracului, să-l ardă la ficați, bine-ai venit, cumnate, uite, chiar săptămâna trecută am fost la București, nu ți-am telefonat, știu că ești ocupat, dar am trecut pe la cimitir și nu-i prea îngrijit mormântul, n-ar strica să se repare grilajul ăla... sau nu, ce să vină Tati, i-i frică de tanti Aneta, ultima dată când s-au întâlnit la tanti Adela i-a spus că-i un porc și un criminal. Ești un porc și-un criminal, cumnate, asta ești... așa i-a zis... în fine, acum, la Târgoviște, ziceam că trimite miliția și poc! poc!, la ușă, cine-i?, miliția, deschide!, și eu să întreb prin ușă: ai mandat de arestare? n-are, că doar nu se dă mandat pentru așa ceva, ce, n-am voie să mă mărit?, și că, în numele legii și mai știu eu ce, și rup ușa, și tanti Aneita pe ei, cu umbrela jap!... ba nu, tanti Aneta nu-i acasă, eu îi întreb ce vor și ei... că Tati a dat dispoziție să mă duc acasă și eu: dacă puteți... și un ofițer zice că să-mi pună cătușele, eu întind mâinile și... poc! una cu spițul între picioare și toți trei, grămadă, pe scări, și noi fuga, prin grădină, sărim la Jipescu...

...și-atunci ți-ai semnat condamnarea la moarte, Adame, încă nu s-a născut omul care să mă jignească așa cum m-ai jignit tu și dacă atunci, după ce te-am avertizat ce te-așteaptă, te-ai fi întors, aș fi trecut cu buretele...

...dar se vede că n-a fost să am parte, decât de atât cât să-mi deschidă gustul, să mi se întindă și să mi se ia numaidecât înapoi, după Anul Nou degeaba mai rămâneam sâmbăta în cancelarie și ascultam înspre camera hărților și așteptam să vii și, dacă ai fi zis tu: uite, de azi încolo sântem cuminți, stăm doar așa și discutăm, sau tăcem, eu aș fi fost și cu asta de acord...

...am să mă prefac... am să zic: bună ziua, Dan - ca și cum i-aș răspunde la salut, el n-o să se poată eschiva - ce Dumnezeu, o doamnă i-a răspuns la salut... și, din întâmplare, mă așez lângă Viola...

...și eu zic: cum îndrăznești să trimiți miliția după noi, ți-am furat ceva, ți-am terfelit, ca să zic așa, onoarea de părinte?... și Ion să-și aplece, așa, capul pe-un umăr și să... nu, să nu zică, dar să...

...și-am simțit unde te duci și-am zis că dacă nu te-ntorci până număr la zece, Canalul te mănâncă...

...așa că chiar azi, la prânz, am să cobor cu Viola...

...nu, el să nu zică, el să râdă pe sub mustața lui, să râdă... și să... și...

...și nu-i nimic, cât a fost a fost bine...

...ba nu, să nu râdă, să zică și el ceva, de să-l usture, să zică...

...și nu-mi aduceam aminte de tine dacă nu ninge ca atunci, Dumnezeu să te ierte...

V

PLÂNSU

- Am îmbătrânit, draa... încheie Sofia prima și se răsuci spre interiorul camerei, plesnindu-și palmele.

- Cam da, cam asta-i... Alice se înalță în capul oaselor, pe pat, clipind des în lumină.

- Șșșșt! înc-un pic... ceru Viola cu glas rugător și mânios în același timp. Și să râdă... urmă ea în șoaptă, dar nu destul, fiindcă Alice o întrebă, mirată:

- Cine să râdă?

- Las' că știu eu, înc-un pic și gata...

- Ei, da... oftă a încheiere și Florica, arăta istovită, se desprinsese cu greu de la fereastră, iar acum, rezemată de muchia ferestrei, își făcea de lucru cu mâinile amândouă la fermoarul descusut.

- Dumnezeu să vă înțeleagă ce tot... Alice schiță o cruce sumară și învârtită de parcă s-ar fi apărat de o muscă.

Glasul alarmat al Sofiei:

- Vai, draa', dar cât o fi ceasul? Să coborâm, s-or fi întors copiii de la schi...

Florica, deși avea și ea ceas, apucă mâna Alicei, privi, ridică din sprâncene:

- Și jumătate...

- Cum, numai și jumătate? - Sofia, după ce se înălțase ca să poată privi peste umărul Florichii, tot nu credea.

- Ce-i cu și jumătate? întrebă Alice, târziu, mult după ce începuse refacerea ochilor, cu creionul, în oglinjoara prinsă între genunchi.

- Gata! sări și Viola de la locul ei, azvârli cartea pe pat și se lăsă la picioarele Alicei. Le-am arătat eu! I-am pus cu botul pe labe... ochii îi scăpărau de satisfacție.

- Pe cine? întrebă Alice, absentă. Pe cine-ai...? dar cum nu căpătă nici un răspuns, cum nici celălalte nu dădeau semne că ar avea de gând să-i explice ca să afle și ea ce-i cu jumătatea, ce-i cu pusul cu botul pe labe, ridică privirea din oglindă: Dar ce-aveți, fetelor, mi se pare mie, ori chiar vorbiți aiurea... dar interesul i se stinse brusc și se aplecă iar asupra oglinzii.

-Phii, făcu Florica, privind pe geam. Așa ninsoare n-am mai pomenit de prin...

Într-adevăr, ningeă atât de abundent, încât nu se mai puteau distinge fulgii, de parcă în dreptul ferestrelor s-ar fi așezat un

perete de zăpadă, curgător.

- Fii bună, aprinde-mi lumina, îi ceru Alice fetei, iar Viola sări ascultătoare de la picioarele ei; răsuci comutatorul, apoi când becul din tavan se aprinse, încercă să-l nimerească, scuipând. Ei, dă-o dracului! se supără Alice, ștergându-se pe obraz.

- Hai, că nu te-am atins. Vreau să văd dacă-l sparg, așa zicea Ion, dacă-l sparg, înseamnă că mi se-mplinește...

- Tre' să fie fierbinte, altfel nu se sparge... îi explică amabilă Florica.

- Vai, dragă, dar ce-or să se facă ai noștri, cum se mai întorc ei pe vremea asta?... se văicări Sofia.

- Se-ntorc, nu-ți fă griji... și Alice înălță oglinda spre bec, mișcându-și capul într-o parte și-n alta ca să vadă cum i-a ieșit. Jos nu se-aude nici o mișcare?

- Ce mișcare, dacă s-au dus cu toții pe pârție? se miră Viola.

- Și Herr Walter? întrebă Alice, cu gura strâmbă, tocmai își pipăia cam neliniștită o cută de lână nas.

- Dacă spun *toți*, înseamnă că *toți*! și Viola dădu s-o îmbrățișeze pe Alice, care chicoti gâdilată, în cele din urmă acceptând, cu toate că mișcările cu oglinda îi erau acum mai îngreunate. Dacă spuneam *o parte*, atunci însemna că nu toți... continuă Viola, cu obrazul lipit de umărul actriței.

- Să nu se rătăcească... se auzi glasul Florichii. Zău dac-am mai văzut așa ceva...

Sofia se apropie de cealaltă fereastră, dar numaidecât se întoarse:

- Tu... rosti ea, celelalte tresăriră, deși Sofia nu strigase, șoptise abia. Alice... reluă ea cu un ton mai înalt, dar renunță să continue și iar se apropie de fereastră.

- Sper să ajungă la timp la masă... zice Alice, fără a-și întrerupe privitul în oglindă, dar glasul îi sună mai altfel și Sofia se apropie din nou de ea. Ziceam de ei, să ajungă la masă, adăugă actrița de astă dată cu adevărat liniștită, iar Sofia se destinse.

- Eu mă duc să fac pipi... anunță Viola și se îndreptă spre ușă.

- Coborâm și noi, tovarășa Arsene? - în întrebarea Florichii se putea ghici o propunere de împăcare.

- Un moment, mergem împreună, ceru Alice.

- Care-mi descuie ușa... nu mai pot... și Viola începu să țopăie cu mâinile la burtă.

- Vezi că nu-i încuiată, trage tare, o sfătui Alice, în vreme ce scotocea ceva în geamantan.

- Nu vrea... vezi ce are...

- Zăvorul, e un zăvor acolo, îi indică Sofia.

- L-am tras, nu vrea...

Enervată, Alice se apropie cu pași mari, o dădu la o parte pe Viola, care continuă să ȝopăie pe amândouă picioarele deodată, - și încercă să deschidă ea ușa.

- Ce mă-sa are? făcu ea, constatând că nu poate.

- Vezi, dragă, că-i zăvorul pus, nu mai zmuci așa! se enervă Sofia.

- Poftim, deschide-o tu, cu zăvorul tău, deșteapto! și Alice, iritată, se întoarce iar la geamantanul ei, unde nu găsi ce căuta, așa că începu să înjure, mormăit.

Sofia se apropie de ușa, temătoare, cu mîinile trase înapoi, de parcă ușa pe care avea de gând s-o atingă ar fi fost fierbinte; privi zăvorul, îndrăzni să-l pipăie cu un deget, îl constată dat la o parte din lăcaș și întrebă șoptit, întorcându-se întîi spre Viola, apoi către fereastra la care se afla activista:

- Și... tot nu?

- Ia încetați cu bancurile proaste, v-ați găsit cu ce să faceți bancuri! mirăi Alice din geamantanul ei.

- Fac pe mine... Uh, nu mai pot...

- Ce, nu se deschide ușa, tovarășa? se apropie și Florica.

- Nuuu... și fac pe mine... Și mi-e sete...

Florica Iosub privi întăi ușa de sus până jos, împinse înapoi zăvorul care era destul de împins, apucă încet clanța, o apăsă cât se putu, apoi trase. Dar ușa rămase la locul ei. Mai încercă o dată și încă o dată. Același rezultat.

- E încuiată, trase ea concluzia și se dădu la o parte, de parcă ar fi așteptat să treacă altcineva la rînd.

- Ce să zic, ne-ai pus în cunoștință de cauză! pufni actrița.

- N-ai o oală, ceva, o sticlă?... începu Viola să scâncească. Fac pe mine...

- Fă și lasă-mă-n pace! Unde, cristoșii mă-si, am pus...? și Alice răsturnă geamantanul pe pat și începu să caute, azvârlind într-o parte și-n alta batiste curate și murdare, cordoane, o trusă de manichiură...

În sfârșit, găsi ce căuta și izbucni în răs. Sofia se luă numai-decât după ea și la urmă de tot începu să hohotească și Florica. Râdeau ca la început, la intrarea în cameră, fiecare în felul ei, Alice ducând vocea întăia și știind că o duce, Sofia luîndu-se după Alice, iar Florica după amândouă.

Derutată, Viola se uita când la una când la alta și, pe măsură ce hohotele se înteteau, trupul începea să i se îndrepte, mîinile i se îndepărtară, a mirare, iar femeile râdeau acum de poziția fetei, arătându-și-o una alteia și abia începând să schițeze prin gesturi ceva anume, fără să izbutească, iar aceste nereușite alimentau, la

rândul lor, râsul.

- Ce-ar fi, dacă v-ați duce dracului... se îmbotoșă Viola, iar cuvintele provocară o nouă urcare a hohotelor și atunci începu și ea să zâmbească, apoi să râdă, apoi să hohotească.

Dar tot ea se opri cea dintâi, se apropie de ușă și începu să smucească de clanță.

Femeile tăcură, aproape în același timp.

- Eu o rup... le anunță Viola, după ce constată că altfel nu poate ieși. Dați-mi o rangă... ceru ea cu atâta seriozitate, încât celelalte îi mai traseră un ropot de râs.

În sfârșit, se potoliră, Alice trecu ea la clanța de care trase cu amândouă mâinile. Degeaba.

- Ai s-o rupi... făcu Florica.

- Dar ce-i asta, dragă? se răsuci Alice. Cine-a-ncuiat?

- Eu am pus zăvorul, explică Sofia, cu un aer vinovat, dar uite, l-am... tras... - și arătă.

- Lasă-l dracului de zăvor, nu de zăvor e vorba, m-ai înnebunit cu zăvorul ăla, văd și eu că nu din cauza zăvorului, că nu-s chioară!

- Ne-au încuiat pe dinafară... rosti Viola, din spate.

- Cine? sări Alice. Cine-a-ncuiat?

- Cine-cine! îi sări țandăra și Violei. De unde să știu eu?

- Atunci de ce zici că ne-a-ncuiat? insistă Alice.

Viola deschise gura să-i răspundă ceva urât, dar se stăpâni și rosti doar, botoasă:

- Lasă-mă-n pace...

- Tu... începu iar Sofia, cu același glas de adineauri.

Dar Alice n-o auzi, ori se prefăcea, apucă iar de clanță, o zăngăni, apoi începu să dea cu picioarele-n ușă, strigând:

- Herr Walteer! Herr Walteeer!

Bătu apoi cu pumnii, după care își lipi urechea de lemn, făcând semne, cu mâna, spre cameră, să fie liniștite. Dar nu era nevoie, celelalte trei se apropiaseră și ascultau.

- Eu n-aud nimic... făcu Florica, îndreptându-se de șale.

- Chiar, parcă n-ar mai fi nimeni în cabană... zise și Sofia, privi afară, la ninsoarea uriașă, apoi, întinzând mâna, răsuci comutatorul.

- De ce stingi, dragă, de ce stingi?! țipă Alice, o lovi peste mâna întinsă și aprinse la loc. Ce dracu, te-ai prostit?

Apucă iar de clanță, însă Florica o opri:

- Tovarășa... Stai un pic, să ne consultăm.

- Ce să ne mai...? începu enervată Alice, dar cedă numai-decât, ba chiar se retrase cu un pas, ștergându-și cu dosul mâinii

fruntea îmbrobonată.

- Să vedem, poate că nu-i încuiată... De ce să stricăm ușa?

Gemând, Florica se aplecă de mijloc și privi prin gaura cheii. Viola o înghionti pe Alice, atrăgându-i atenția că i-ar putea arde Florichii un șut în fund. Alice o împinse în lături. N-avea chef de glumă.

- Cheia e pe dinafară... anunță Florica, privind în continuare.

- Cum, n-am scos-o? și Alice începu să se pipăie fără rost. Să știi c-așa-i... Cu intrarea voastră... ați dat buzna și n-am mai scos-o... și continuă să se caute, deși n-avea buzunare.

- Și ne-a-ncuiat cineva pe dinafară... trase concluzia Viola, aproape silabisind, privind-o pe Alice, drept. Asta am spus eu adineauri.

- Dar cine să ne-ncuie? Ce, ăsta-i banc?

Sofia umbla de colo-colo, căutând-o mai ales pe Alice, dar cum actrița își schimba mereu locul, ea ajungea întotdeauna prea târziu, se deplasa de parcă fi avut roțile, cu trupul drept, cu gâtul în continuarea lui, coatele lipite de coaste și doar cu palmele întinse înainte. De astă dată, mai mult din cauza Alicei care se întorsese brusc, se ciocni de ea și zise, cu ochi albi:

- Tu... inginerul...

- Care inginer? - Alice era acră și cu gura căzută.

- Inginerul, gagiul cu care te pipăiai aseară...! explică Viola, rar, didactic.

- Te-am rugat eu să-mi ții evidența cu cine mă pipăi? se răsuci Alice. Ce-i cu el?

- Ai întrebat: care inginer? Ți-am spus *care*... Să continue, și Viola o indică pe Sofia.

- Ce-i cu inginerul, dragă!? țipă Alice, apucându-și dramatic capul în mâini. Spuneți, o dată, pentru Dumnezeu, ce-i cu inginerul, ce-a făcut inginerul?

- Ce-a făcut, tovarășa? se crezu datoare să intervină și Florica, adresându-se Sofiei.

- Ne-a încuiat, asta a făcut... rosti Sofia, netulburată de țipetele Alicei, ea își urmărea spaimile ei.

- Ei, acum ai priceput? o întreabă Viola pe Alice, răzbunătoare, apoi, silabisit, ca unui copil tâmpit: inginerul cu care te pipăiai aseară ne-a încuiat pe dinafară!... poftim, ți-am trântit și o poezie...

- Viola, dacă-ți pleznesc o palmă... te-te-te... se bâlbii Alice, scoasă din fire.

- Și are să se deschidă ușa, dacă-mi pleznești tu o palmă? - Viola se dădu, totuși, un pas înapoi. După care, înălțând un braț,

începu să declame:

*Gavrilă Ne, e inginer
El... prelucrează... lemn și fier!...*

Alice se încreți ca o smochină. Nu pricepu despre ce e vorba:
- Ce-ce-ce tot... Ce Gavrilă, care Gavrilă?
- Gavrilă Ne, dragă, făcu Viola, aproape jignită, ce, tu n-ai auzit de celebrul Gavrilă Ne, tu nu citești Ilf și Petrov? - și Viola continuă:

*Gavrilă Ne e inginer
Te-a pipăit ieri... cu mult fler!*

Sofia izbucni în râs. Actrița, furioasă, făcu un pas către Viola, gata s-o plesnească.

- Tovarășa... tovarășa... și Florica o apucă de mână pe Alice. Să fim calmi, să nu ne...

- Inginerul ne-a încuiat... repetă Sofia, acum cu fața către fereastră.

- De unde știi tu că el ne-a încuiat?! strigă exasperată Alice și se repezi după Sofia, o apucă de umeri, o răsuci și începu s-o zgâlțâie. De unde știi că el?

- Mă doare, draaagă... scânci Sofia, dar nu făcu nici o încercare de a se elibera, ci adăugă: Nu știu...

- Cum, nu știi?! Atunci de ce vorbești? De ce vorbești, dragă, dacă nu știi?

- Așa cred... că el...

- Crezi! Dacă-i pe crezute, pot și eu să cred că... dar Alice nu mai spuse ce anume crede; furioasă, își aprinse o țigară, dar dădu foc filtrului, fumul iute o înecă, începu să tușească, azvârli țigara în sobă.

- Tu... veni Sofia după ea, așa cum făcuse mereu de la o vreme încoace. Să știi...

De astă dată Alice n-o mai repezi, ba chiar, stăpânindu-se, o întrebă din ochi și o îndemnă. Sofia deschise gura să continue, dar nu spuse nimic. Se lăsă pe marginea patului.

- Ei, ce ne facem fetelor? se adresă Alice, zâmbind, Violei și Florichii.

Aceasta din urmă își trăsese taburetul în dreptul ușii și privea în gaura cheii, scociorând acolo cu o agrafă dezdoită. Fata anunță alb:

- Mie mi-a trecut... și râse scurt, apoi serios, Alicei: Nu-i

nimeni în cabană.

Alice își aprinse altă țigară, de astă dată cu grijă, întâi frecând-o îndelung între degete, apoi lingându-i capătul. Se gândea concentrat la ceva și Viola veni alături.

- Crezi că-i chiar banc? o întrebă fata în șoaptă. Alice nu-i răspunse, deși înregistrase întrebarea Violei. Privi peste umăr la Sofia, făcu doi-trei pași, se întoarse și, la rândul ei, îi șopti fetei:

- De n-ar fi altceva... dar numaidecât îi păru rău, o ciufuli în treacăt, făcându-i cu ochiul, merse până la fereastră și se răsuci: Madam... Iosuf, i se adresă activistei, să n-o iei drept nedelicatețe. Florica se dezlipi de gaura cheii și se întoarse pe taburet:

- Iosub, tovarășa, nu Iosuf... E încuiată, uite, se vede și limba aia de fier... și arată cu agrafa în despicătura dintre canat și ușă.

- Bine, e încuiată, reluă Alice, dar altceva am vrut să întreb...
- șovăi câteva secunde, căutând cu buzele cuvintele cele mai potrivite în legătură cu... fără supărare, dar... cum ați ajuns aici? Vreau să zic, cum ați intrat la mine în cameră?... Dumneata și cu Viola, fiindcă eu, de jos, pornisem numai cu Sofia, pe ea o invitasem la mine și, să nu se supere nimeni, cred că am fost o gazdă destul de drăguță, da... cum se face că...?

Florica, de la primele cuvinte ale Alicei, începuse a-și încreți fruntea, să-și frece o ureche, iar acum, ridicându-se în picioare și săltându-și pantalonii, spuse:

- Păi, asta-i problema, eu chiar de la început am ridicat-o, dar mata... Că eu mă duceam la mine, la 6, mergeam să croșetez ceva, și...

- Și?... insistă Alice. Nu-ți mai aduci aminte?

- Ce anume, în ce privință?

- Cum ai intrat aici? Zău, nu te supăra, dar trebuie să lămurim. Eu o chemasem numai pe Sofia... n-aș fi avut nimic împotriva să vii și dumneata, să vină și Viola, dar... dar... nu v-am chemat! Cum ați intrat?

- Cum, tu?... făcu Viola, mirată și jignită, nu m-ai luat tu în brațe și m-ai împins în cameră?

- Eu, dragă? se miră Alice.

- Tu, dragă! Ieșisem de la mine și voiam să cobor, și aici în dreptul ușii...

- Ei, ce era în dreptul ușii? insistă Alice, nerăbdătoare.

- Du-te dracului!... se bosumflă Viola, privind-o pieziș, apoi se îndepărtă.

Alice alergă după ea:

- Viola, nu te supăra, n-am vrut să te supăr, dar vreau să știu, trebuie să aflăm, spune, te rog, povestește cum ai intrat aici.

- Cum am intrat! se mai înmuie fata. Ocupaseți coridorul și râdeați și eu am crezut că de mine râdeți și-am vrut să mă strecor pe lângă perete și-atunci...

- Și-atunci?

- Și-atunci, și-atunci! Și-atunci... tu m-ai luat în brațe și m-ai împins înăuntru.

Alice bătea repede din gene, cu fruntea încrețită, căutând să-și aducă aminte.

- Da, parcă.. Dar nu te-am împins înăuntru, adică nu aveam intenția s-o fac...

- Un moment, tovarășa Alice, interveni Florica Iosub. Acum să spun și eu... să zic și eu partea mea, ca să reconstituim... Eu urcam, în capul scărilor m-ați ajuns din urmă, erai mata, era tovarășa Sofia și era tovarășul acela de-i spuneți inginer... pe tovarășa Bizim eu n-am văzut-o, poate de întunericul din coridor, sau poate fiindcă mi-ați depășit și ați acoperit-o. Și râdeați, și eu am vrut să trec - ușa era deschisă, țin minte precis, - și cineva m-a luat de umeri și m-a împins înăuntru.

- Cine, tot eu? întreabă Alice.

-Nu, nu cred că mata... Mata nu, precis. În clipa aia, când m-a luat de umeri, mata erai înăuntru, tocmai intraseși...

- Dar Sofia?

- Tovarășa Sofia... N-aș putea să spun... Poate chiar ea să fi fost cea care m-a împins.

- Eu?... Vai de mine, eu nu.. clătină Sofia din cap. Eu am intrat după Alice, imediat după Alice, țin minte.

- Atunci, probabil, tovarășul inginer... făcu Florica.

- Să admitem. Și? După ce-ai intrat?

- Păi, după ce-am intrat... am constatat că mata și cu tovarășa Sofia râdeați, de-mi era frică să nu vi se rupă ceva... Și-am râs și eu...

- Dar ușa? Cine a închis ușa? N-ai observat?

Activista clătină rar din cap a negație. Se priveau în tăcere, frica le cuprindea cu încetul. Alice întreabă iar - glasul îi tremura:

- Atunci cine-a închis ușa? Ce, sânt stafii în cabana asta?... încercă ea să o dea pe glumă, însă rămase la jumătate.

Atunci izbucni Sofia, întărâtată, de parcă s-ar fi aflat în fața unei clase care nu pricepe, deși i-a explicat de zece ori:

- Inginerul, dragă, el a provocat toate astea, ce Dumnezeu! Ce vă tot spun de o jumătate de oră?

- Ce ne tot spui tu de-o jumătate de oră? o întreabă Alice. Ce ne spui? De-o jumătate de oră plutești de colo-colo, ca Sfântul Duh: „tu... tu...” ce ne-ai spus tu în jumătatea asta de oră?

-...Cu... inginerul...

- Ei, ce-i cu inginerul? Explică-ne acum, că noi sântem tâmpite, ce-i cu el, ce-a făcut? Ori ești geloasă, te pomenești...

- Nu fi proastă... Cum poți să...? Am fată de măritat...

- Dar spune odată, femeia lui Dumnezeu, dacă ai ceva de spus, dacă nu, taci, dracului, din gură și lasă-ne-n pace! Țipă Alice, apoi numaidecât: Iartă-mă, te rog, dar...

Florica interveni cu glas cumpănit, numărând pe degete:

- Să zicem că tovarășul inginer ne-a... că el a încuiat. Una la mână. Dar dacă nu-i banc, vorba lu tovarășa Alice...

- Tocmai asta spun și eu! sări Sofia de pe pat, gata să izbucnească în plâns. De ce ne-a încuiat?

- Tu ești un monument, Sofico, pufni actrița. Noi ne întrebăm: de ce ne-a încuiat? iar tu, după o matură chibzuință, ne dai răspunsul: de ce ne-a încuiat?!

- Las-o, domnule, să vorbească! interveni Viola. Cum vrei să-ți spună ce crede, dacă o tot bruiezi? Alice clipi mărunț, mirată, apoi ridică din umeri:

- Poftim, dragă, vorbește! Să vedem, se deschide ușa, dacă vorbești; dacă ne explici tu, cu tactul tău pedagogic...? Vorbește, soro, ți s-a dat cuvântul!

Dar Sofia tăcea. Îi tremurau buzele, cuvintele Alicei n-o atinseseră deloc. Se vedea că-i vine greu să spună ce gândește și abia într-un târziu se hotărî:

- Tu... eu am impresia că s-a întâmplat ceva...

- Impresia? Certitudinea, Sofico, maică, cer-ti-tu-di-nea! chicoti Alice. Sigur că s-a întâmplat ceva! S-a întâmplat că am fost încuiate aici.

- Eu sparg ușa, se oferi Viola. Îmi dai voie?

- Nu, tu, s-a întâmplat ceva, de-aia ne-a-ncuiat, reluă Sofia.

- Ce să se-ntâmpole? făcu Florica. O glumă sau, cine știe, încuietoarea e defectă, au mai fost cazuri...

- Nu, nu, s-a întâmplat ceva... afară... insistă Sofia.

- Ei, ce să-ți spun... s-a-ntâmpolat, afară! A nins, ori Tavi s-a-mbătat!... râse Alice.

- Poate că-i război afară, tu... propuse Viola. Sau rivolutie... Și noi dormim, soro! declamă ea apoi, repede: Mă lași să sparg ușa?

- Pleacă de-acolo! O descuiem noi cumva. Vorba ta, o fi izbucnit rivoluția, ori cățeaua lui Herr Walter o fi fătat un cățel cu două capete... S-a întâmplat *ceva*..., o imită ea pe Sofia, nu-și mai putea stăpâni mâinile care fluturau singure prin aer, anticipând cuvintele, ori spunând cu totul altceva.

- Nu, tu, cu ai noștri... scânci Sofia, necăjită că nu e înțeleasă.
- Adică... ce vrei să zici?... se neliniști Florica.
- Avalanșa! „traduse” Viola.
- Încetați cu prostiile! se supără iar Alice. Avalanșă! Numai în filmele alea tâmpite... Unde să fie aici avalanșă, ce, voi n-ați văzut cum arată munții ăștia? Pentru o avalanșă e nevoie și de niște munți mai ca lumea, adecvați, nu?...

- Tu, nu știi dacă avalanșă ori altceva, dar să știi, uite, simt eu, ceva s-a întâmplat cu ai noștri! aproape strigă Sofia.

Toate trei, ca la un semnal se înmuiară, destrunate, de parcă li s-ar fi topit brusc oasele. Sofia se sperie cea dintâi de efectul cuvintelor ei, dădu să înainteze, să spună altceva, ori să le nege, dar nu izbuti decât să-și ducă mâinile la gură și să facă stângamprejur - rămânând însă în același loc. Încet-încet, își reveniră și celelalte trei. Alice începu să clatine din cap a negație, din ce în ce mai violent. Viola, molipsită, se luă după ea. Numai activista privea, concentrată în podea și răsufla greu, auzit.

- N-nu... nu... nu se poate, îngăimă Alice, aproape rugătoare.

- N-n-nu... o imită Viola.

- Ar fi... o ipoteză... rosti și Florica într-un târziu. Renunță să mai comunice ipoteza și se apropie de ușă, trăgând după ea și taburetul. Însă Alice i-o luase înainte. După ce privi în fugă pe gaura cheii, începu să zăngănească clanța, izbind cu celălalt pumn în ușă:

- Heeei! strigă ea, bătând. Herr Walteer! Alooo, care ești jooos? Sântem aici, încuiate, la camera șapteee! Herr Walteeeeer!

- Un moment! o opri activista, făcu semn înspre cameră, să fie liniște și-și lipi urechea de ușă. Parcă... Veniră și Sofia și Viola acum toate patru ascultau. Viola, nemaivând loc, se chinci la picioarele lor, lipindu-și și ea urechea de scândura ușii.

- Sst! făcu Alice, deși nimeni nu scosese o vorbă.

- Nu se-aude nimic... constată Sofia.

- Ține-ți gura, dragă! se răsti Alice, dar nici ea nu mai asculta.

Viola se ridicase și deschisese fereastra. Ninge tot atât de bogat; nu răzbătea nici un zgomot prin pânza deasă a fulgilor.

- Să strigăm, propuse ea.

Alice veni alături și începu să strige singură:

- Heeei! E cineva pe-aiiici?... pe lângă cabanăaaa?

- Vezi să nu te-audă careva... făcu Sofia, acum calmă.

- Hai să strigăm toate odată, poate ne-aude... și Alice le chemă pe celelalte lângă ea. Îl chemăm pe Herr Walter, hai, unu, doi...

- Herr Walteeeer! strigară toate patru, înghesuite în dreptul ferestrei.

Pe Viola o amuza povestea; le îndemnă:

- Înc-o dată, hai, înc-o dată! Herr Walteeeer! strigă ea singură.

- Ssst! ceru Alice și ascultară, îndelung, cu câte o ureche întinsă către ninsoare.

- Ț! negă Florica, desprinzându-se de grup.

- Din cauza fulgilor, explică Viola... Fulgii fac, așa, un strat izolator... acustic... fonoizolator, așa-i zice, fonoizolator!

- Ia stai! sări Alice. Să batem la vecinii din stânga! și se repezi la perete, bătând cu pumnii și strigând: Alo! Aloo!

- Tovarășa, tovarășa! o opri activista. Eu stau alături, la 6, și eu... mă vezi, sânt aici... Bărbatu-meu e la schi...

- Dar dincolo de dumneata? și Alice dădu să bată iar.

- Dincolo-i tovarășu' Bizim. Nu tovarășa Viola? La 5 stați, nu?

- Îmhî... dădu Viola din cap.

- Și dincolo de voi?

- Dincolo? Dincolo ninge, sântem pe colț...

- Ptiu! scuipă Alice cu năduf, apoi numaidecât: Atunci dincoace!

- La mine, draaa'?... se miră, lung, Sofia. Ce, ai uitat?

- Fir-ar a dracului de afacere! Cine v-a înșirat, domnule, ca pe sfoară? Și-acum?... Acum ce ne facem? și Alice se trânti istovită, pe pat.

- Așteptăm... spuse Florica.

- Așteptăm, ce? Să pogoare arhanghelul Gavriil și să ne poarte pe aripile lui până la muma noastră, pământul?

- Să vină careva... Nu există să nu vină careva, tovarășu Walter o fi pe la magazie, de-aia nu ne-aude.

- Păi... s-așteptăm... Cât e ceasul? întrebă Alice, dar tot ea răspunse după ce-și consultă ceasul: fără douășcinci.

- Încă nu-i de masă, de ce ne-om fi grăbind? se miră, zâmbind, Florica.

- Ce-ar fi să jucăm bridge? propuse Alice, chiar se ridică, dar se lăsă la loc: Ce să... Ah, dacă inginerul a făcut treaba asta... se ridică ea, mânioasă. I-auzi, domnule, ce-ce spirite, ce-ce bancuri băloase! Auzi, să-ncuie ușa, paștele mamii lui de troglodit! Bancuri de șantier, de... de atelier de... de forjă! Păi îi împușc două labe, de-l năucesc, cristosu mamii lui de glumeț! Și Alice începu să se plimbe frânt, înjurând.

- Tu, mie mi-e sete, vreau să beau apă, scânci Viola.

- Parcă ziceai de altceva, nu de apă... se opri Alice.

Hotărăște-te, vrei apă sau oală?

- Și apă și... Vreau să ies, auzi tu? Vreau să beau apa de jos, apă minerală, na!

- Mănâncă și tu niște zăpadă și lasă-mă-n pace! o repezi Alice.

- Așa, zăpadă de-aia cu pișat de pisici! Să mă-mbolnăvesc, ai? Asta vrei tu, să mă-mbolnăvesc din cauza...

- Uite ce e, mam' zel, fă ce vrei și ce poți și lasă-mă-n pace!

- Alice... interveni Sofia. Nu vreau să provoc nici o panică, dar... Să nu li se fi întâmplat ceva alor noștri.

- Nu li s-a-ntâmplat nimic, o asigură Florica. Întârzie și ei puțin, că i-a apucat ninsoarea, i-a prins ninsoarea pe drum.

- Drumul e ca-n palmă, completă Alice, ce poate să li se-ntâmple? Hai, să fim serioși...

- Nu știu cum e drumul, dar... Mi-e frică, simt că...

- Simți! pufni actrița. Ce simți?

- Așa, că... Că ce banc e ăsta, de să-ncuie? La asta nu te gândești? Poate că inginerul, când era cu noi, jos, a aflat ceva și...

-Ce să afle, dragă?

-De unde să știu ce să afle, zic și eu, așa, fiindcă mi se pare că e ceva necurat la mijloc, nu mai ții minte că, la un moment dat, l-a chemat Tavi de-o parte și i-a spus ceva? Ei, ce i-o fi spus?, asta-i întrebarea, fiindcă, după ce s-a întors, parcă era mai schimbat la față...

- Cine, Tavi?

- Nu dragă, inginerul, de el vorbesc. El era schimbat și cum s-a întors la noi, cum a început cu bancurile lui...

- Bine, dar el tot timpul...

- Știi, dar atunci parcă așa, fără motiv, nu prea era momentul de bancuri și el... Și, nu mai ții minte? a zis... zice... Stai, că-ți reproduc exact cuvintele lui, zice: „Vă conduc până sus...” - așa a zis.

- Fiindcă zisesem eu că vreau să urc...

- Nu, tu ai zis după aia, el a avut inițiativa... Și nu mai știi că aproape ne împingea pe scară, bine-nțeleș, dându-i înainte cu bancurile lui, dar parcă abia aștepta să ne vadă sus...

- Fugi, dragă, de-aici!

- Fugi, dragă... Ce să fug? Eu îi spun și ea...

- Să admitem că-i așa, deși eu nu-mi aduc aminte să fi avut el vreo inițiativă, s-a comportat normal, iar de condus... nu-i o probă, în fine... Dar de ce crezi că, dacă, într-adevăr, s-a întâmplat ceva, acel ceva ne privește pe noi?

- Știi eu?... Atunci de ce n-a încuiat pe altcineva, de pildă pe

ăia doi, ăla bărbos și ăl cu chelie, de le spui tu Castor și Pollux...? De ce nu i-a încuiat pe ei, dacă-i privea pe ei...?

- De ce... Cu ăia nu discută, ce-ai fi vrut?...

- Nu știu, dar mie mi-e frică... Dacă i s-a întâmplat ceva Rodichii?

- Ai și-nceput cu prostiile! Ce să i se întâmple? Schiază bine, apoi e cu Edi...

- Da, dar... Sau, cine știe... lui Edi...

- Asta-i bună, lui Edi? Dacă ar fi numai cu băieții din gașca lui poate s-ar fi aventurat cine știe pe unde... dar așa, fiind scutierul Rodichii... Are răspundere, dragă... și Alice o sărută pe Sofia pe obraz.

Sofia tăcea. Dar nu părea mai liniștită. Viola scociora cu o furculiță în broasca ușii, sufla acolo și iar scociora.

- Vezi să nu... râse Alice.

Atunci Viola se întoarse, avea obrazul alungit:

- Crezi că și Tati?... Nu-i așa că el... El nu prea știe să schieze, nu se bagă...

- Ia încetează și tu! Aruncă un nebun o piatră și... Ce, nu merge? schimbă ea vorba, arătând spre ușă.

- Dar dacă ziceați că inginerul a vrut să vă... mă rog, izoleze... eu ce caut aici? Și tovarășa Bizim? întrebă Florica, se simțea că o chinuse multă vreme întrebarea aceasta pe care, în sfârșit, o rostise. Nu i se răspunse. Alice și Viola scociorau pe rând în broască, mai ascultau, se mai opreau. Sofia stătu în dreptul ferestrei lăsate deschisă, până când o scutură un fior.

- Închide, tovarășa Arsene, să nu răcești, spuse, blând Florica, închise ea însăși, apoi: Nu te mai frământa, nu s-a întâmplat nimic.

- Nu mă frământ... începu Sofia, o scuză, chiar ridică din umeri, cu un fel de recunoștință pentru cuvintele bune ale celeilalte, dar aproape fără trecere, începu să țipe, bătând aerul cu pumnii strânși: Da'mneata ce te bagi? Ce te bagi în sufletul meu? Ce, eu mă bag în sufletul dumatăle? Vezi-ți de-ale dumatăle, nu te băga!

Florica, nedumerită, se trase cu un pas înapoi, murmurând:

- Dar eu... eu nu... n-am vrut să te...

- Dacă n-ai vrut, atunci ce mă tot?... urlă ea. De ce, n-auzi? și Sofia abia acum își dădu seama că o luase razna și, ca să nu fie obligată să-și ceară scuze ori să dea explicații, se porni pe plâns, bocind: Rodicaaa... Rodicuța mamiii...

- Ce-i cu tine, madam? se apropie Alice. Ce te-a apucat?

- Fata mamiii..., și Sofia se clătină într-o parte și-n alta.

- Tu, zi-i să nu mai plângă... că plâng și eu... ceru, smiorcăind, Viola.

- Liniștește-te, dragă, o îmbrățișă Alice pe Sofia, bătând-o ușurel peste obraz, pe umeri. N-a pățit nimeni nimic, ai să vezi că vin cu toții la masă și-atunci o să urce careva să ne dea și nouă drumul de-aici. Hai, gata, nu mai cobi.

- Nu... nu... și Sofia se potoli tot atât de repede cum începuse, dar continuă să-și tragă nasul și să suspine, ținând-o strâns îmbrățișată pe Alice.

- Atenție! Iar vine! anunță Viola. Pot să iau paharul?

Până să afle Alice la ce poate sluji paharul, Viola se și întoarce cu el, depunându-l triumfătoare pe masă.

- Gata! A fugit! Și setea și... - chicoti de satisfacție.

Femeile începură să râdă, destinse. Viola, încurajată, explică:

- Asta-i ca măseaua ăluia din „D’ale carnavalului”, Catindatul, nu? Catindatul își speria măseaua cu „Scoate-mi-o!” Eu le sperii cu paharul, pe amândouă le sperii, cum le-arăt paharul, cum se cară! și fata începu să valseze, cu mâinile fâlfâind.

- Vai, Viola dragă, spuse Alice când se mai liniști, așa faci tu și când ești cu un bărbat, că, slavă Domnului, ai nenorocit jumătate din București!

- Și ce dacă? Ce, n-am voie?

- Bine, bine, dar de față cu bărbatii?

- Și ce dacă? În primul rând, că aici sântem între noi, femei. Și-apoi... dacă ziceam că eram în Sahara și mi se făcea sete și n-aveam apă? Îi arăt paharul și cum îl vede, cum se cară!

- A, setea... râse Alice. Dar de unde ai pahar, acolo?

- Parcă asta contează? Dacă n-am unul la mine, că ziceam că l-am uitat, atunci... ziceam că am pahar, și... Iar vineee! țipă ea, apucă de pe masă paharul adevărat, alergă în colțul de după ușă, apoi se întoarce numaidecât: Gata, s-a cărat! apoi începu să facă gimnastica Alicei, cântând: *Eu duc pumnii înaintea și apoi îi duc în jos!*

- *Îi las!* o corectă Alice.

- *Îi las...* acceptă Viola, dar nu mai continuă, își înălță gâtul, deschise gura și ridică un deget: Sst!.. liniște!

- Ce e? Ce? întrebară toate trei.

- Sst! Parcă vine ...

- Ce, s-aude cineva? Pe scară? și Alice dădu fuga spre ușă.

- Nu, tu... ăsta... Iar vine... și luă din nou paharul.

- Măgărița dracului! și Alice vru s-o lovească, dar nimeri cu palma în capătul patului. Să nu mai faci bancuri tâmpite, auzi?

- Ce bancuri? se miră cumplit Viola, gata să sară peste pat

dacă Alice ar fi urmărit-o. Tu ai înțeles aiurea, eu ce-am zis?, am zis că vine, dar n-am zis ce anume vine...

- Gata, destul! apoi, luându-și tâmplele între palme, cu glasul ei adânc, de truediană: Dar dacă...? porni ea, însă auzindu-și-l, îl părăsi pentru cele de toate zilele: Să dea Dumnezeu să nu se fi întâmplat nimic...

Dând cu ochii de celelalte, înțelese, cu spaimă, că tocmai firescul, aproape gluma cu care vorbise adineauri le neliniștise și se pripi să se întoarcă la poza inițială înălțând brațele:

-Vai, mie, vaaai!

Însă nu mai era nimic de făcut, toate trei se îndepărtaseră de ea și de ele însele și doar vuietul ușii deschise le-ar mai fi trezit. Privind-o, mai ales pe Sofia, Alice își descoperi propria spaimă, ca și cum ar fi privit în sine și, deodată, aceasta o înspăimântă, spaima, și nu ceea ce o provocase ori ceea ce se afla dincolo de asta, ori acolo, la începuturi.

Mi-e frică, asta-i... gândi ea, mutându-și privirea de la Sofia, nu mai avea nevoie de ea, acum putea merge pe propriile-i picioare. Mi-e frică, mi-e frică... repetă ea, cu pauze din ce în ce mai scurte, ca să ajungă, destul de curând, la: mi-e-frică-mi-e-frică-mi-e-frică... și, pe măsură ce cuvintele, topite, intrau unul în altul, pierzându-și încărcătura, primind câte ceva de la celelalte, trupul greu, cu câteva clipe înainte scufundat până la mîl, începu să urce, abia simțit, dar să urce - iar Alice îl îndemna, și fără să-l grăbească - graba ar fi provocat poticnirea sau, cine știe, chiar întoarcerea, - singura ei grijă fiind păstrarea cu orice preț a ritmului în care intrase: miefricămiefricămiefricămiefri... simțind, paralel, că nu va ajunge, deocamdată, la un *sus*, acela e încă foarte departe și, la urma urmei, nu acela interesează, ci urcușul lin, constant, la intervale egale sprijinit de frica declarată și în același timp negată - asta voia, atât, cât s-o putea - apărătoare, înveliș. Ca în vis... adăugă ea la un moment dat, simultaneizând această constatare cu *miefrică*, le lega între ele ca să poată înainta cu ajutorul lor, ca trasă de ele, ele fiind caii, de-o parte și de alta a oiștii, ea în trăsură, ca în vis *miefricămiefrică*, paralel, bine, i-i frică, în măsura în care cuvintele care desemnează această stare conțin în ele însele starea, adică nu, nu o conțin, mai ales că de alături vine și ajutorul: *caînvis*, visează, iar spaima de acolo e înjumătățită de neîncredere și redusă la jumătate, la sfert, la optime și așa mai departe... iar acum Alice urcă, cinematografic, stînd pe loc, mimînd mișcarea - coboară decorul ceea ce, pentru ea, e tot una - Opera din Paris, asta-i, aici a vrut să ajungă, în *Carmen*... Doamne, Maica Domnului,

ajută-mă și de astă dată, fă să-mi iasă. Tu știi că nu din deșertăciune, fă să-mi iasă, Tu știi cum trebuie să-mi iasă, acum și-n vecii vecilor, Amin!, și, pentru că mai e timp până la ridicarea cortinei: în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin! și cruce cu limba de trei, ori iar mâine toate ziarele de dimineață vor trâmbița din poza ei și din titlurile groase, grase: *Une Carmen exceptionnelle! Pour la première fois, à l'Opera, une actrice dans le rôle de Carmen! L'actrice ALICE DOUDESCO - la mémorable Lady Macbeth - est de nouveau Star de l'Opera! Une grande révélation: l'actrice roumaine ALICE DOUDESCO commence à quarante ans une nouvelle et brillante carrière!...*, și Ernest să fie cu aia a lui, o babă împopoțonată, sau poate că baba a crăpat și acu are o pipiță băiețoasă care pendulează din cap, crezându-se la „Olympia” și Ernest, degajat și bucuros de succesul ei, dar ea să-i ghicească, bine ascunsă, o umbră de regret că el nu mai este el, dar ea va ști să treacă peste asta, se va smulge din grupul gazetarilor și fotografiilor cu întrebările lor, care nu sânt chiar atât de tâmpite cum se spune, și-l va înhăța de braț și-l va duce la cabină, nu, nu-l va întreba nimic și va face în așa fel ca, povestindu-i despre Edi, el să nu aibă nici un moment impresia că i se reproșează ceva - la urma urmei, cine-i vinovat de tot ce s-a ntâmplat?... - și-i va spune cât de frumos e băiatul și ce bine e cotate la facultate, și că, chiar dacă nu prea seamănă cu taică-său, (doar fruntea, sigur, fruntea și felul în care stinge chibritul după ce a aprins țigara, suflând ușurel primul fum, până ce flacăra se desprinde de bețigaș...) - este al *lui*, al lui Ernest, Dumnezeu știe cum se explică... îi va arăta câteva poze și atât, nimic-nimic altceva, nici despre birourile acelea pe care trebuise să le suporte de două ori pe săptămână, așa cu burta la gură, și exmatricularea și cum a născut, ca o cățea, ca o pisică, singură, în atelierul geros al lui Tudor și cum Silvia a dibuit-o acolo, în a treia zi și-a dus-o la ea și cum madam Bulandra în persoană a venit s-o vadă și a izbutit să obțină doar repetenția... Și din nou birourile - altele, dar și nopțile în care nu putea dormi, așteptând din clipă-n clipă bubuiturile în ușă: *Deschide!* și: *Ce legături ai cu Suedia?*, tragicomedia aceea cu... Suedia, care a durat destul, până ce ea a aflat că era vorba de o scrisoare și, în sfârșit: *Elveția, oameni buni, nu Suedia, SUISE, înseamnă Elveția!* și celelalte, deși măcar despre biata Silvica ar trebui să-i vorbească, să-i spună tot ce făcuse „subreta” pentru ea și pentru Edi, dacă n-ar fi fost Silvica... fiindcă și acum tot în casa și în lucrurile ei...

Viola se rezemase de sobă, de fapt stătea doar lângă sobă, fără s-o atingă cu adevărat, stătea acolo foarte dreaptă și, de-ar fi

putut, și-ar fi îndreptat toate curburile dinspre sobă ale trupului, ca să fie perfect paralelă cu ea - și se străduia din răputeri să nu plângă. Discuția de adineauri, la care participase și ea, acum îi era cu totul îndepărtată; nu simțea, înăuntru, urmele cuvintelor pe care le depusese acolo (așa cum simțea totdeauna când discuta: rămânea golul, locul cuvântului și, în același timp, arsura produsă de întoarcerile lui prin ricoșeu, iar această senzație era una din marile ei bucurii, întrucât se prefăcea într-o evidență a participării ei și înseși prostiile debitate se înregistrau cu grijă în carnea sensibilă, - așa cum debutanții colecționează până și numele lor menționat într-o înșiruire de zece nume). Acum se găsea perfect izolată, ca în vis, când strigi, iar cel de alături nu te-aude. S-a discutat despre ei, că li s-ar fi întâmplat ceva, - da, asta știa, detașat, dar nu izbutea să realizeze acest *i s-a întâmplat lui; lui* nu i se întâmplă niciodată nimic, așa cum nu i se poate întâmpla nimic unei oarecare insulițe din Malaezia, pentru că ea, insulița, este *acolo*, departe, dar nu numai din această cauză, ci pentru că ea este *ea, altceva*, și nici un fir nu pătrunde până dincoace. *I s-a întâmplat*, da, se poate spune, o propozițiune de analizat, atât, nu semnifică nimic, nu are implicații. *Lui Tati i s-a întâmplat...* formulă Viola, aplicat, își plimbă ochii pe fiecare cuvânt - vedea propozițiunea „scrisă” - insistă, se reîntoarce... *Lui Tati i s-a întâmplat ceva rău...* continuă ea, și de astă dată nici nu se mai întoarce la capăt, o șterse rapid și rămase cu creionul în gură, căutând altceva, altceva.

Nu se poate, nu se poate, ar fi îngrozitor, nu se poate... își spunea Sofia și-și simțea carnea cumplit de obosită, de parc-ar fi secerat toată ziua, în soare, frântă de mijloc. Vorba Alicei, pe pantele astea dulci nu li se poate întâmpla nimic, și chiar dacă, Doamne ferește... e și Edi acolo, și ăsta, Bizim, și Iosub, bărbatul Florichii și atâția alți bărbați...

Iar Florica Iosub se afla într-o încurcătură îngrozitoare, niciodată până acum nu se simțise paralizată, constrânsă - nici nu vedea limpede ce anume o constrânge - să nu acționeze rapid, - ea a fost făcută să ia măsuri, să dea dispoziții, după care ea însăși să pornească într-acolo, unde-o fi, ca să dea ultima mână de ajutor. Nu se gândea neapărat la bărbatu-său, - el, chiar așa, moale cum e și cam întârziat în reacții se descurcă, totuși, dar e vorba de fata Sofiei și mai ales de tovarășul Bizim care, chiar dacă nu mai e ce-a fost, rămâne însă cineva și cine știe dacă într-o zi nu va fi chemat iar, acolo, sus?... gândea Florica limpede, ca și cum ar fi vorbit, dar dintre toți ăștia și care-or mai fi, tovarășul Bizim e cel mai... prețios... - se hotărî în cele din urmă. Dar ce să facă?, se

află imobilizată aici, în camera asta, încuiată, iar jos, în sală, nu se aude nimeni la care să strige ca să descuie, apoi cine știe dacă chiar s-a petrecut ceva, dacă s-a întâmplat ceea ce s-a lansat că s-ar fi întâmplat, poate că e numai o falsă alarmă - și ar fi o caraghioasă dacă, după ce s-ar zbate, după ce le-ar mobiliza pe astea două (pe Viola n-o puse la socoteală) după ce-ar sparge ușa... s-ar pomeni că „ei” tocmai vin de la schi, obosiți, flămânzi... și atâta tot...? N-a mai pățit ea ceva asemănător cu „incendiul” de la moară? - și deși trecuseră atâția ani de-atunci, oamenii nu uitaseră, n-o iertaseră, când venea în discuție cuvântul „mora” ori „incendiu”, observa pe fețele tuturor un zâmbet abia ascuns...

- Eu sânt de părere că ne facem griji degeaba... rosti ea tare, adresându-se în special Aicei, ca cea mai de nădejde și care, actriță fiind, ar putea cu ușurință să schimbe gândurile negre. Din cauza ușii... adăugă ea și, ca să arate că nu mai dă nici o importanță faptului, luă din pachetul de pe masă o țigară, pe care însă evită s-o aprindă, deși Alice se oferi cu un fel de grabă: Acum vreo șase-șapte ani... se decise ea să povestească întâmplarea cu „incendiul”...

- Bine-nțeles! o aprobă, cam târziu, Alice. Când ești închis, în fine, obligat să rămâi între patru pereți, fantezia începe să lucreze.

- Da, tu... acceptă Sofia, bucuroasă, când ești singur...

- Nu-i vorba de singurătate obișnuită, continuă Alice, una-i să fii singură și alta-i să... Un... o cunoștință de-a mea, Ignat, un fotograf excelent, - de fapt, nu asta-i era meseria, avea el alta, însă cu asta se ocupa când ne-am cunoscut... Ignat ăsta a avut un necaz care l-a costat șapte ani...

- Politic? întrebă Florica. Ori cu poze din alea, pornografice, cunosc și eu un caz...

- Nu, ce poze pornografice, nu umbla el cu chestii din astea... și ți-am zis că s-a făcut fotograf *după*... Precis nu știu ce-a făcut, nu povestea niciodată ce făcuse anume, poate că nici n-avea ce, fiindcă mai pe urmă l-au res... în fine... adică nu era vinovat...

- Reabilitat, interveni Sofia, și pe tata l-au... la vreun an după... după ce i-am trimis hainele... și abia acum își dădu seama că n-ar fi trebuit să rostească, aceste cuvinte și-și strânse buzele, privind îngrijorată înspre Florica.

- Da, reabilitat, dar altceva voiam să zic. Spunea ăsta Ignat, că, la început, cât a durat ancheta, a fost ținut singur...

- La secret, așa se obișnuiește... completă Florica. Și pe mine.

- ...a stat singur nu știu câte săptămâni și, de la o vreme...

Zicea că știa cine se afla în celula din dreapta, în cea din stânga, știa, că vorbea cu ei, prin alfabetul Morse, alfabetul cu ciocănituri... știa și, cu toate astea, în anumite momente, auzea, alături, glasul lui frate-său...

- Și fratele era implicat? întrebă activista.

- Nici vorbă, nici vorbă! Frate-său, culmea, în momentul acela era secretar de legație în India. Judecând la rece, Ignat își dădea seama că frate-său n-avea ce să caute în țară, cu atât mai puțin acolo, în celula vecină. Cu toate astea îl auzea și se frământa, crezând că-l aduseseră și pe el, băgându-l în aceeași ciorbă.

- Ceva spionaj? insistă Florica Iosub.

- Cum? făcu Alice, dar nu-i răspunse la întrebare, poate că nici n-o înțelese: Cum zic, își făcea tot felul de idei, încercând să priceapă cam pe unde, în firele anchetei, ar putea fi agățat și frate-său, se și vedea confruntat cu el, își pregătise și cuvintele prin care să se scuze, să se dezvinovățească față de el, poate și de soția lui și de copii - în cazul în care frate-său n-ar mai fi ieșit... O aiureală întreagă! sfârși Alice cu un fel de lehamite.

- O fi avut el ceva, nu degeaba... făcu Florica, după o pauză. Toți susțin așa, că-s nevinovați, că n-au făcut nimic, dar când le pui probele în față ...

- Aiurea! pufni Alice. Pe mine nu m-au înnebunit unsprezece zile, cu ce legături am cu Suedia? Ce legături ai cu Suedia, spune singură, avem probe! Dacă aveți, arătați-le, eu nu știu nimic. Nu, recunoaște întâi și-apoi îți arătăm probele!

- Și chiar aveai... legături? întrebă Florica, zâmbind.

- Oho, și încă ce legături! râse actrița. Ziceau ăia: corespondenzi cu Suedia, de ce nu recunoști? Norocul meu că, într-unsprezecea zi, mi-au arătat un plic - îmi luaseră, la percheziție, toată corespondența: Ei, acum ce mai zici? Ai primit scrisoarea asta? Am primit-o. O ții minte? O țin. De unde vine? De la fratele lui - e vorba de Ernest, Sofia știe... Bine, bine, dar din ce țară? Din Elveția, zic.

- Cum, Elveția, urlă ăia, când nici scrie Suedia?

- Scria Suedia? întrebă iar activista.

- Scria *Swisse*...

Sofia care cunoștea povestea, zâmbi doar, Viola începu să necheze, numai Florica posomorâtă și cu un aer de reproș:

- Păi, vezi?... De ce n-ai recunoscut de la început? Era mai bine... De ce n-ai recunoscut?

- De-a dracului! răspunse Alice, stăpânindu-se să nu izbucnească în râs.

- Suisse înseamnă Elveția, nu Suedia! făcu Sofia cu un aer de răzbunare abia ascuns.

Florica Iosub rămase nemișcată. Părea că nici n-o auzise pe Sofia. O podidise un fel de amăreală a gurii, cu greață, ca după o ședință în care toți bărbații și o bună parte dintre femei fumează, se mai face apel către tovarășii fumători, se mai deschid ferestrele, degeaba, și se luminează de ziuă și cu toții sânt atunci cuprinși de vioiciune, până și cei care au moțait se trezesc acum și participă cu un fel de grabă; dornici parcă să pună în aplicare neîntârziat ceea ce se hotărâse, dar puterea asta nouă e mincinoasă, fiindcă în ziua care începe nimeni nu va mai fi bun de nimic, toți vor avea pleoapele tivite cu roșu, răsuflarea grijulie și gustul acela de greață, stăruitor.

Ea, Florica Iosub, fu prima - și, în acel moment, singura care-și dădu seama de situație. Ca în urmă cu treizeci de ani, când ușa căptușită cu tablă se izbise de canat și rumegaseră zăvoarele și pașii se îndepărtaseră. Nu clipa hotărâtoare, acolo, în magazie, când îi sunase la două degete de ureche glasul aproape voios: „Stați așa, porumbeilor... Nici o mișcare, puișorilor, că vă-ntind creierii pe pereți” - și nici drumul acela „din post în post”, drum care n-avea nici un rost, fiindcă în a patra zi aveau să ajungă tot acolo de unde plecaseră - și nici interogatoriile și procesul și așteptarea sentinței, - ci ușa învelită cu tablă care se lipise de canat, și ea, rămasă pentru prima oară singură, avusese impresia - și, de fapt așa și fusese - că, izbindu-se, are să prăbușească închisoarea.

O sfâșie fierbinte ca o sârmă prin stomac și fără voie căută din ochi colțul cu hârdăul. Renunță înainte de a-și da seama că nici nu e hârdău, nici colț în care ar putea să se afle hârdăul, că aici nu e *acolo* - și pașii obișnuiți o duseră până la ușă. Ascultă prin lemn coridorul, „dintr-o singură mișcare” și când mișcarea se sfârși, - de fapt, nu era investigație, ci doar încercare de a se încredința - Florica Iosub se răsuci spre celelalte trei:

- Asta-i... și le învălui cu privirea de parcă ar fi vrut să le ocrotească. Acu să ‘idem cum ne facem viața... Că tre’ s-o facem cumva... mai adăugă, deși între timp constatase că celelalte nu mai aveau nevoie de explicații.

VI

RÂSU - PLÂNSU

- Mai întâi și mai întâi... Mai întâi și mai întâi să ‘idem cum ne facem viața, este? Viața, că tre’ s-o aranjăm cumva, este?, s’ ne facem un program, ceva...

Florica Iosub se plimba săltat între fereastră și sobă. Se plimba cu o voioșie nelalocul ei, aici, acum. Alice începu o înjurătură pe care n-o mai duse până la capăt. Sofia se mulțumi să scuipe uscat în direcția ei, iar Viola... Viola îi privea, fascinată, picioarele, felul ciudat și îndemânatic în care aceste picioare, ale acestei femei, nu numai că știau să se supună trunchiului prea lung, prea greoi, făcut pentru alte picioare, ci că, la „întoarceri” - în dreptul ferestrei și în stânga sobei - făceau niște mișcări foarte complicate și limpezi în același timp.

- Programu-i baza... vorbea Florica, plimbându-se. Dacă nu-ți întocmești un program și nu-l respecti întocmai...

- Să știi c-așa-i... Fără program... Ce ne-am face fără program?

Alice se străduise să fie ironică, dar Florica n-o auzi, iar Sofia, care numai adineauri se așezase alături, pe pat, ca de obicei, căutându-i căldura și mirosul, ocrotitoare, acum se îndepărtă, prudentă, prefăcându-se absorbită de ciucurele de lână atârnat de limba fermoarului.

- Extraordinar! Extraordinar! se mira Viola cu glas tare, urmărind picioarele, cum făceau ele „întoarcerile”, cum le executau ele, aproape ireal, fiindcă un om obișnuit nu poate, n-are cum că poată... Extraordinar! Ia te uită... Dacăș putea învăța și eu...

-...de-aia zic: mai întâi și mai întâi - program. Da-nainte de program, să ‘idem care cu care...

Florica se opri în dreptul mesei (Viola își plesni palmele, nemulțumită), căutând în scrumieră:

- Credeam că... Uitasem că ai brichetă... Niște chibrite de-ar fi fost, da las’ că fac și cu ață...- se chinci lângă pat, cu mișcări îndemânatic trase un fir de lână din pătură, apoi se duse la fereastră, cu spatele spre cameră; după ce moșmoni o vreme, se răsuci: Acu să ‘idem. Cine are nod stă cu nod, cine-i fără stă cu fără...

Se apropie și-i oferi Alicei pumnul stâng, închis:

- Ia trage! o îndemnă, arătându-i capetele de ață care ieșeau

din pumn. Trage!

- Ce să?... ridică Alice obrazul, nepricepând.
- Trage de-aici o ață... Îți explic eu la urmă. Hai, trage!
- De ce să trag? se feri Alice.
- De ce... zâmbi Florica, îngăduitor. De-aia, că trăgem la

sorti, să 'idem cu care...

- Care cu care, ce? - Alice nu se mai ferea. Ce, care cu care? Florica zâmbi și mai larg. Nu se grăbea, întrebările, oricât de copilărești ar fi fost, aveau totuși, drept la un răspuns - așa că trase aer în piept și explică:

- Am zis așa: două ațe au nod, două n-au, așa am zis. Să 'idem pe care-l tragi.

- Ia lasă-mă-n pace! făcu Alice, vru s-o dea la o parte, să scape, dar, obosită, se mărgini să se ferească din nou.

- Mă rog, dacă nu vrei prima... acceptă Florica. Uite că trage tovarășa Arsene, dânsa n-are prejudecăți din astea... și întinse pumnul spre Sofia.

- Eu... Nu, de ce, lăsați... începu Sofia să scâncească.

Florica rămase descumpănită.

- Zău dacă pricep de ce vă opuneți. Că tre' să existe o ordine, este? Fără ordine... Sau nu vreți să trageți la sorti... Mă rog, atunci prin bună înțelegere, n-am nimic împotrivă să fie prin bună înțelegere, principalul e să alegem...

- Dă să trag eu! o întrerupse Viola, amuzată. Ia să văd ce iese, iese mașina, ori „mai trage o dată”... și scuipă în palme.

Florica se luminează. Îi întinse pumnul:

- Să 'idem, să 'idem... Fiecare cu norocu lui...

Viola cercetă îndelung cele patru capete de ață, îl apucă pe unul, renunță, trecu la altul. Florica își retrase pumnul.

- Ei, păi nu așa! Alege cu ochii, nu cu... apoi i-l oferi din nou: Trage!

De astă dată, Viola trase cu ochii închiși.

- Fără! anunță Florica.

- Fără... oftă Viola, întristată.

- Acu-i rându matale! – Florica se întoarse la Alice.

- Și eu ce fac cu *fără* asta? se plânse Viola.

- Stai un pic, ai răbdare, să 'idem cu cin-te... *Cu!* (Alice consimțise între timp). Ei, acu-i acu! Tovarășa Sofia!

Sofia, îmbufnată, trase, în timp ce o privea pe Alice cu reproș. Dar constatând că era tot *cu*, oftă ușurată.

- Eu... ce să mai trag, n-a mai rămas decât un *fără*... Vasăzică tovarășa Alice cu tovarășa Sofia și tovarășa Viola cu mine.

- Care cu dumneata? se miră Viola. Al meu e *fără*!

- To' mai de-aia, că și-al meu e tot *fără*.
- Da, dar eu am tras prima.
- Asta nu mai contează, râse Florica. Ai căzut cu mine, gata! Și-acu noi două, tovarășa Alice...
- Ia stai, domnule, eu nu pricep nimic! o opri Viola sărind de pe pat.
- Așteaptă, dragă, ce te rezezi? - Alice o dădu la o parte, apoi o întrebă pe Florica: Cine-alege, nodul ori...?
- Nodu-alege.
- Vreau să știu, am dreptul să știu: Ce-am ales? insistă fata.
- Ai ales pe dracu, n-ai ales nimic, nu vezi că acum alegem?, o rezezi actrița. Uite, nodul, eu aleg...
- Ce alegi tu? nu se lăsă Viola. De ce să alegi tu, doar eu am tras, eu am fost prima!
- Patul ăsta... hotărî Alice, apoi, cu amărăciune: Ca să vezi, am ajuns să-mi câștig patul meu, al meu, trăgând la sorti...
- Atunci ăstălalt e-al nostru, făcu Florica. Vino-ncoa, tovarășa Viola, aici e locul nostru.
- Ce loc, n-am nevoie de nici un loc!
- Hai, tovarășa Viola, hai, vino-ncoa.
- Nu vin, de ce să vin?
- De ce... De-aia, fiindcă ai căzut cu mine.
- N-am căzut cu nimeni și nu vreau să... Și ce dac-am căzut?
- Du-te, dragă, acolo și nu mai comenta! o împinse Alice.
- Nu vreau să mă duc, e bine? Și de ce mă-mpingi? De ce mă-mpingi?
- Fiindcă nu vrei să te duci de bună voie, de-aia! Hai, mișcă!
- Uite că nu vreau să mișc, na! Auzi, la ea, de bună voie... și mă-mpinge... Și cică... mișcă! Uite că nu mișc, să văd ce-ai să-mi faci!
- Hai, tovarășa Viola, vino-ncoa!, o chemă Florica, așezată pe celălalt pat.
- Nu vin! Uite-așa! De ce să mă-mbrâncească?
- Nu te-am îmbrâncit, ce atâta...? încercă Alice.
- Cum nu m-ai îmbrâncit? Dar adineauri ce mi-ai făcut? Ce mi-ai făcut? Vrei să zici că m-ai mângâiat? Ai fi în stare...
- Viola dragă, nu mă mai enerva și tu... - Alice se stăpânea cu greu. Hai, du-te acolo, pe patul tău, să încheiem bâlciul.
- Nu vreau să-ncheiem nimic! Nu vreau și nu vreau!
- De ce, dragă, de ce nu vrei? Ia explică-mi și mie de ce.
- Uite-așa, fiindcă nu vreau! Nu vreau și nu vreau! Clar? Să-ți mai explic o dată?
- Ia mai termină cu nazurile, fetițo! interveni Sofia. Da unde

te trezești? Ia vezi...

- Tu să nu te bagi! se răsti Viola. Vezi-ți de... Știi tu...
- Tovarășa Viola...
- De ce să-mi văd, fetițo? reveni Sofia. De ce să-mi văd?
- De-de... fabrica de șampon! îi aruncă fata.

Alice înălță exasperată brațele:

- Dumnezeu! Păi să n-o iei la palme?

Dar Viola nu părea dispusă să cedeze. Se înfipse în fața ei, cu mâinile în șolduri:

- Pe cine să iei la palme, madam? Pe mine? De ce, madam? Ce ți-am făcut eu? Ce ți-am făcut?

- Tovarășa Viola, vin-aici, să-nchidem discuția, zău... Florica întinse mâna s-o tragă spre ea.

- Nu vin! se feri Viola. Să spună ce i-am făcut. Întâi mă îmbrânțește și după aia că mă ia la palme. De ce să mă ia la palme?

- Așa, fiindcă nu vrei să te supui! - Alice îi ieșise în întâmpinare.

- Cui să mă supun, tu? Ție? De ce să mă supun ție?

- Nu mie, omule, nu mie! își cuprinse capul în palme. N-ai tras tu așa fără nod? Ai tras ori n-ai tras? Răspunde!

- Am tras. Și ce dacă? Ce te privește pe tine?

- Cum, ce mă privește pe mine? Mă privește, fiindcă eu am tras *cu*.

- Să fii sănătoasă, cu... cu *cu* cu tot! Ce, nodul ăla îți dă dreptul să mă-mbrânțești?

- Viola dragă... Te rog, te implor, nu mai face pe tâmpita, încetează cu... Ai tras *fără*, ce să mai discutăm, du-te cu madam Iosub... Hai, mișcă...

- Și eu... am *cu*... Eu ce fac?... interveni Sofia, arătând așa ei. Alice își duse mâna la ochi:

- Ah, Dumnezeu mare! Uite-o și pe-astălaltă...

- O clipă, tovarășa! interveni Florica, ridicându-se. Am impresia că nu s-a înțeles. Tovarășa Viola! Tovarășa Arsene! O clipă, vă rog... Credeam c-am fost clară... Fiți atente, un pic: am tras la sorți, este?

- Păi... făcu Sofia, privind în continuare așa ei.

- Am traas... continuă Florica, didactic. Prima manșă: care cu care, adică nod cu nod și fără nod cu fără nod. Este?

- Păi... Eu am nod... ridică Sofia din umeri.

- Deci, dumneata ai căzut cu tovarășa Alice... care și dansa a tras cu nod. Este?

- Dar eu am tras prima! sări Viola.

- Nu contează c-ai tras prima sau ultima - Florica dovedea o răbdare îngerească. Contează dacă ai tras cu nod sau fără.

- *Fără* am tras...

- Păi vezi? Ai căzut cu mine!

Viola își umflă pieptul, pregătindu-se să spună ori să întrebe ceva. Dar renunță și slobozi aerul cu un oftat. Tot nu pricepea. Sau refuza să priceapă. Alice începu să râdă și o ciufuli:

- Tare mai ești de cap...

- Lasă-mă-n pace! se apără fata, apoi după câteva încercări, se hotărî: N-am înțeles nimic. Uite, sânt sinceră, pe-onoarea mea că... Ce-aia aia - cu noduri fără noduri? Cine-a câștigat?

- Chiar așa... o aprobă Sofia. Ce-am făcut noi adineauri? E un joc...o... Sau ce e?...

Alice înalță ochii și se lăsă istovită pe taburet. Florica părea încurcată:

- Nu-i nici un joc, ce joc să fie? Am tras la sorți paturile, este tovarășa Alice? se întoarce ea spre actriță, ca singura care dovedise că a priceput despre ce e vorba.

- Aaa, paturile... se dumiri Sofia. Păi... de ce, paturile?

- De ce... clătină Florica din cap. Așa se obișnuiește.

- Să mor dacă-nțeleg ceva! Sânt tare de cap și gata! Ce paturi, domnule? Care paturi, dragă? se întoarce Viola spre Alice.

Actrița arată mai întâi patul pe care stătea Sofia, apoi pe celălalt:

- Acum ai înțeles?

- Am înțeles... consimți fata. Adică ăla-i patul cu noduri, și ăsta-i fără...

- Păi vezi... făcu Florica, răsplătită.

- Adică pe-ăl cu noduri stai tu cu... recapitulă Viola și o arată pe Sofia - în ăstălalt noi două... o arată pe Florica apoi pe sine.

- În sfârșit, a dat Dumnezeu! răsuflă Alice, ușurată.

- Și de ce n-ai spus așa de la început? Trebuia să-mi spui de la început, nu să mă îmbrâncești... Și Viola se așează lângă Florica. Uite m-am așezat. Tu de ce nu stai? o întrebă pe Alice care se rezemase de sobă. Hai să-ncepem! Hai, dragă... o îndemnă ea din nou, nerăbdătoare. Acum faci tu pe scorțoasa... Hai, așează-te, eu sânt gata.

Alice ridică sprânceana:

- Gata? Gata, de ce?

- Gata de... și Viola se întoarce spre Florica, întrebând-o din ochi. Voi ați fost cu ideea, nu? Dați-i drumul! Sau, dacă vreți, vă învăț eu unul...

- Stai un pic, tovarășa, mai aveam de alcătuit programul.

- A, da, că ziceați și de program. Mă rog... Florica își trecu mâna prin păr, le cercetă cu privirea pe celelalte trei și se opri asupra Aicei, indicând-o cu degetul:

- Să-ncepem cu mata. Mata ce ne-nveți?... Tre' să știi poezii multe, în cazul ăsta ne-nveți poezii și piese... ni le povestești, ni le joci... De-acord?

Alice încuviință din cap, fără entuziasm.

- Vreo limbă străină, ceva? mai insistă Florica.

- Franceză, răspunse Alice. Nu foarte bine dar, pentru începători...

- Bine și-așa! Deci: poezii, piese și franceză. Mata, tovarășa Arsene?

Sofia roși.

- Eu... ce să zic?... Eu, la ciclul doi... Ce-aș putea să?...

- Muzică, dragă, interveni Alice. Ne înveți puțină muzică, vreau să zic notele... primele noțiuni...

- Astea aș putea... Și lucru de mână, dacă vrea careva...

-Foarte bine! aprobă Florica. Lucru de mână și muzică... dar pe mine să mă treci la fără frecvență, că n-am glas, n-am ureche... glumi ea.

- Și eu! Și eu! sări Viola, cu degetele ridicate.

- Nici tu n-ai ureche muzicală? o întrebă Alice.

- Nu, tu, am ureche, voiam să spun că eu vă dau lecții de engleză! Și balet, am făcut vreo... Mulți ani, dracu să-i ia!

- Foarte bine, tovarășa Viola! Deci, două limbi străine... foarte bine! Cu baletul să mai vedem, să ne mai...

- Dumneata ce ne predai? o întrerupse Sofia.

- Păi... eu, mare lucru... Limbi străine nu prea știu, din alealalte... o să vă povestesc, o să vă relatez diferite întâmplări...

- Dar și eu vreau să povestesc! sări Viola.

- Foarte bine, programul prevede și așa ceva, oricine poate să povestească, dar să stabilim o ordine. A, uite că mi-am adus aminte: pot și eu să vă predau despre creșterea albinelor, ai mei aveau ceva stupi și, în afară de asta, acu vreo doi ani, mi-a căzut în mână o carte cu problema apiculturii.

- Ei, nici chiar așa! interveni Alice. Apicultură! Ce ne interesează creșterea albinelor, n-are nici o legătură...

- Stai puțin, tovarășa Alice, ce te pripești așa? Cum, adică, n-are legătură? Cu ce n-are legătură? Ba are și încă una strânsă de tot, fiindcă, aici, orice devine interesant, orice știe careva dintre noi poate deveni foarte interesant pentru ceilalți. De-o pildă, eu, crezi că-n libertate mă dau în vânt după lucrul de mână? Dar aici trebuie să mă intereseze, chiar dacă propriu-zis nu mă

interesează, aici îmi impun să mă intereseze și-o să învăț tot ce pot învăța de la alții, că... cine știe? Și-apoi cum vrei să ne omorâm timpul?

- Ei, da... încuviință Alice, pe gânduri.

- Mai o limbă străină, mai o recitare, mai un roman povestit - uite, asta ar fi interesant: de povestit romane, așa se obișnuiește și-i și foarte instructiv, că nu toți au citit aceeași carte, de pildă... să zicem *Război și pace*, eu am citit-o cu mare interes și de mai multe ori, dar poate că nu toți o știu și-atuncea o povestesc...

- E prea lungă... remarcă fata.

- Și ce dacă-i lungă? ridică actrița din umeri. Cu cât e mai lungă, cu-atât e mai bună.

- Păi sigur! o aprobă Florica. Acu, eu aș zice să trecem la alt punct, dar înainte de asta vă rog să mă ascultați și să nu mi-o luați în nume de rău. E vorba să alegem un șef de cameră...

- Șef de cece?... sări Viola, dar toate celelalte trei îi făcură semn să tacă și să asculte mai departe.

- Așteaptă, tovarășa Viola, așteaptă un pic și-ți dau și dumitale cuvântul. Ziceam că șeful de cameră e cel care tratează cu administrația, ține ordine în cameră, dar asta nu înseamnă că-i un zbir, cum se mai întâmplă pe la drept-comun, de-i exploatează pe ceilalți. Aici, la noi, nu se pune problema de-așa ceva, noi nu sântem drept-comuni, așa că asta cade de la sine. Dar un șef tot trebuie și el se alege dintre cei cu experiență mai îndelungată, ori, dintre noi patru, eu sânt cea mai cu experiență și chiar de nu-i... mă rog... democratic, vă propun să mă alegeți pe mine, o să vă convingeți că nu-mi apăr interesele mele personale, ci pe ale noastre, în general.

- Da de ce să nu alegem? E mai... palpitant! Și mai democratic! făcu Viola, apoi Alicei: ce-ar fi să pice măgăreata pe mine, să ies eu în alegeri?

- N-ai auzit ce-a spus madam Iosub? o fulgeră Alice. Ce experiență ai tu? Știi tu cum să tratezi cu administrația?

- Păi... îmi spuneți voi ce să fac... se mohorî Viola. Și ce dacă n-am experiență? Aia se câștigă, nu, tovarășa Florica?

- Sigur, sigur, se câștigă, dar până s-o câștigi... așa că mai bine lasă-l pe cel care-o are... experiența, adică. Sânteți de-acord să fii eu?

- De-acord, ce atâta discuție! - Alice părea obosită și nerăbdătoare să treacă mai departe.

- Ei, în cazul ăsta... făcu Florica, frecându-și mâinile, să trecem la treabă! încă o dată vă amintesc, să știți că nu-i nici un avantaj să fii șef de cameră, ba chiar din contră...

- Atunci de ce te-ai băgat? o întrebă Viola. Dacă-i... din contra? Vrei să ne-arăți că te sacrifici? Păi, sacrificii din astea pot să fac și eu!

- Șezi în banca ta, dragă... o puse Alice la punct, dar fără cine știe ce convingere. Tu ai totdeauna ceva de criticat, de dat peste cap...

- Am!... Că nu beau! o repezi Viola.

- Ș-acum? Acum ce facem? o întrebă Sofia.

Florica pufni în răs, dar nu-i răspunse. Alice se lăsă pe spate, în pat. Sofia aștepta, concentrată, nerăbdătoare.

- Aici s-a pus o întrebare! strigă Viola, arătând-o pe Sofia. Un om a întrebat ceva! De ce nu i se răspunde?

- Ce-ar fi dacă n-ai mai țipa? oftă Alice. Ce-ar fi dacă ai tăcea din gura aia?

- Bine, tac, dar răspundeți-i la întrebare! Dacă ați uitat-o, v-o pot repeta.

- Da... încuviință Sofia. Ce facem acum?

- Ce să facem... parcă depinde de noi... șopti Alice ca pentru sine. Așteptăm.

- Ce așteptăm? întrebă Viola, apoi, în șoaptă: am voie să mă ridic de pe patul fără noduri? - se ridică, apropiindu-se de Alice: Ce așteptăm?

- Ce... Așteptăm și gata!

- Eu nu vreau s-aștept... începu să scâncească Sofia.

- Parcă te-ntreabă cineva pe tine ce vrei... răsă Alice.

- Și cu jocul ce facem? și Viola o izbi ușurel pe Alice în talpă, cu vârful pantofului.

- Care joc? Unde vezi tu joc? - Alice nu-și ferea talpa.

- Jocul! Nu ne-am ales paturile, n-am făcut programul? N-am pus la vot care să fie șeful camerei? și chicoti: Vot secret și universal!

- Dacă tu crezi că ăsta-i joc... Tu peste tot vezi numai joc... oftă Alice, întorcându-se pe dreapta. Bine-ar fi să fie...

Viola se răsuci, căutând-o din ochi pe Florica. Aceasta se plimba concentrată, mohorâtă, oprindu-se din când în când, brusc, de parcă ar fi găsit - dar negăsind, pornea iar.

- Madam Iosub, o opri fata, cum adică... bine-ar fi să fie?

Florica o privi multă vreme, până să i se limpezească ochii și să ajungă la ea întrebarea. Tresări:

- Păi, da... și încercă să-și reia plimbarea.

- Cum, păi, da? - o apucă Viola de mână. Jucăm sau nu jucăm? - asta-i întrebarea. Jucăm sau nu? repeta ea, scuturând-o.

Florica se desprinsese cu delicatețe:

- Jucăm, tovarășa Viola, de ce să nu jucăm?
-...cum ne cântă... se auzi glasul Alicei.
- Cântă? se răsuci Viola. Cine, tu, cine să ne cânte? Alice înălță un deget spre tavan. Viola privi în sus, nu înțelese ce arăta actrița și, după o vreme, oftă:

- Sânteți nebune, pe-onoarea mea. Pe-onoarea mea de nu v-ați sonat... Cine cântă, dragă? întrebă ea cu glas tremurat. Zău că sânteți... într-o ureche... Eu... nu mai... începu ea să scâncească. Jucăm sau nu jucăm! țipă ea. Dacă nu...

- Dacă nu?, se răsuci Alice moale și resemnată. Dacă nu, ce-ai să faci? Ai să te dai cu fundul de pământ? Și, dac-ai să te dai, ce?...

Viola, cu gura boțită de plânsul pe care încă și-l stăpânea, se așeză lângă actriță, pe marginea patului. Spera că de la ea are să afle adevărul, că are să capete o dezlegare - o încuraja și privirea Sofiei, încărcată de nădejde - adică ea, Viola, are să smulgă în cele din urmă o explicație și are să i-o împărtășească și ei, Sofiei... Dar Alice, la apropierea fetei, se răsucise iar pe spate, acoperindu-și ochii cu brațul îndoit.

Sofia începu să suspine. Apoi să plângă de-a binelea. Plângea încetisor și obidit, ridicând din când în când ochii tulburi și lucioși, căutându-le pe rând, pe celelalte trei, ca să afle încurajarea, mângâierea - chiar dac-ar fi strigat careva la ea, poruncindu-i să nu mai bocească, tot ar fi fost ceva. Numai să nu tacă, așa cum tăceau. Dar Florica se plimba, preocupată numai de gândurile ei, Alice rămânea, în continuare, nemișcată și oarbă, iar fata...

Viola tremura toată. Nu-i era frică de ceva anume, dar simțea că trebuie să vină, să se întâmple ceva îngrozitor, că acel ceva se apropie și are s-o înșface dacă... dacă ea, ea singură, nu va... dacă nu va izbuti să se smulgă din tremurat ca dintr-o plasă și dacă nu va alunga, va înșela, va înfrunta ceea ce...

Trase aer în piept, nu deajuns, se înecă, începu să tușească, dar tusea îi făcu bine, așa că atunci când se potoli, fu în stare să se desprindă fără prea mare greutate:

- Iar dacă așa stau lucrurile... rosti ea cu grijă fiecare cuvânt, deși nu era nevoie de cine știe ce efort, erau cuvintele lui Tati, Tati își îngroșa bărbia și-și aduna sprâncenele atunci când... și imaginea lui Tati, cu bărbia lui îngroșată, o încurajă, o îndemnă să repete: Iar dacă așa...

-... stau lucrurile... completă Alice care-și dezvelise ochii și, deși nu se ridicase, aștepta încordată.

„Și ea știe...”, se bucură Viola - tremuratul o părăsise,

lăsându-i un fel de neastâmpăr, de dorință de a trece mai departe - așa că trecu, firesc:

- Atunci să spunem lucrurilor pe nume - închise ea cercul și, dacă ar fi fost lăsată în pace, s-ar fi mulțumit cu atât, cercul i-ar fi fost de ajuns, nu numai că nu-i mai păsa de jocul care i se propusese - nu-l înțelegea și nici măcar nu avea de gând să încerce să-l cunoască, eventual, din mers, - dar simțea, se simțea plină și stăpână pe ea și în stare să transmită și celorlalte stăpânirea și siguranța.

Dar Alice - singura atentă - chiar dacă știa ce spune Tati atunci când își îngroșa bărbia, nu știa că acele cuvinte n-au nevoie de continuare, că își ajung sieși și că, la urma urmei, nu transmit nimic, constituie doar o formulă magică, sau nu, ceva ca un fel de tablou, sau, și mai bine, ca atunci când, seara, sub plapumă, îți închei întâlnirea cu Sima (până adineauri v-ați plimbat, ați discutat ori ați tăcut împreună apoi v-ați despărțit, până mâine seară, la aceeași oră: adică starea aceea de ușoară oboseală și de mulțumire că ați putut să vorbiți ori să tăceți atât de plin - Alice asta care îmbătrânise prea devreme ori nu fusese niciodată atât de tânără, *ca să priceapă*, Alice o îndemnă (dar parcă o îmbrânci cu adevărat):

- Care lucruri, tu?

Viola se întoarse către ea, cu durere și milă și ridică din umeri a neputință:

- Lucrurile... (într-adevăr, Alice nu e ceea ce-și închipuise ea, la început, nu-i decât o femeie oarecare, un om și ea, unul din cei cărora trebuie *să le explici* totul sau, dacă-i lași singuri, trebuie să le dai cheia, codul, altfel se încurcă și mai rău, cu cât știi mai multe, cu atât pricep mai puțin - și ea, care o crezuse un fel de Sima... poate că-i mai bine așa, e bine că numai Ion, singur, e în stare, nu numai să înțeleagă ce spune ea când spune, de pildă: „Ninge...”, ba chiar să anticipeze, să-i explice el ce-ar fi vrut ea să zică dar-ar fi zis că ninge...).

Dar Alice - care nu era și nici nu putea fi Ion - se ridică într-un cot și o întreabă în șoaptă, neliniștită:

- Ce lucruri, dragă? Știi ceva? Ceva precis?

Proasta dracului... gândi Viola, tu nu-ți poți face viața decât din lucruri „precise”, ca și cum, dacă li se spune „precise” acelor lucruri, ajung să și fie... Bineînțeles că nu sânt, cum să fie?, dar dacă ea, Alice vrea și vrea lucruri „precise”... O simți pe Florica oprită alături, Sofia renunțase la plâns, așteptând și ea...

- Sigur că știu... făcu Viola, apoi, cu un oarecare efort: Ce, tu nu?

Alice se ridică în genunchi pe pat - era din ce în ce mai neliniștită:

- Vorbește clar, dragă, ce știi? În legătură cu ce?

Pentru o clipă, Viola se simți tentată să renunțe ori să povârneasă discuția într-o fundătură - dă-le dracului de proaste... - însă actrița, ridicată în genunchi, se afla acum foarte aproape de ea și mirosea violent a ea, a femeie, iar acel miros - poate nu chiar al ei, al Alicei, dar unul din aceeași categorie - îi amintea de cele câteva dimineți, două-trei, cel mult patru, când, intrând, împotriva obiceiului (și a recomandărilor, care, de fapt, erau porunci), în dormitorul lui Tati, ca *să vadă* (fără să fi auzit ceva de cu seară, ori în cursul nopții, fără să știe, dar *simțind* că el „avea pe cineva”), nu vedea dacă „cineva” aceea se afla acolo, însă mirosul îi spunea că între ea și Tati se află nu numai absențele, ci și prezențele - pipăibile... mirosibile... (după moartea Ei, Tati nu se recăsătorise și poate ar fi fost mult mai bine să se recăsătorească, „cineva” aceea ar fi avut un glas și un trup și ar fi avut ochi și haine, și chiar dacă s-ar fi purtat ca o mama vitregă, n-ar fi subminat-o, n-ar fi „lucrat-o cu ajutorul mirosului”, - ar fi fost și ea un om cu care, la lumina zilei, ea, Viola, ar fi putut să se certe... ori să nu se certe, dar să știe că s-ar putea certa, să fie acolo... însă Tati nu se recăsătorise, era foaaarte-foarte ocupat, iar câteodată „avea pe cineva” - și atunci se trezea brusc din somn, în miezul nopții, la mijlocul unui vis și nu din pricina vreunui zgomot - „cineva” aceea putea să fi venit mai de mult - ci de spaima, abia atunci rotunjită, că între ea și Tati s-a interpus, material, o altă Ea... - și se ridică din pat și pornea pe întuneric spre dormitorul lui, nu ca să se convingă - fiindcă nu se înșelase niciodată - ci sperând, aproape cu durere, că va recunoaște în mirosul de „acolo” propriul său miros, al pielii ei, adulmecată sub plapumă - i se cuvenea acest drept, i se cuvenea din ce în ce mai mult, mai ales în ultima vreme, de când cu... și de când se surprindea, tristă fără nici un motiv; dar deosebirea se menținea, chiar dacă distanța se micșorase treptat, era *altceva* și ea încă nu-l putea ajunge și înlocui - nici aici, la cabană, la distanță de doi metri cât era de la un pat la altul ea nu putuse umple - de data aceasta golul, lipsa celuiilalt - iar acum, Alice asta...)

Alice rămăsese la aceeași distanță, cu mirosul ei, de nările îndurerate ale Violei, dar nu mai aștepta răspunsul „precis”, obosise, ori îi era teamă că are să-l afle...

I-i frică... o constată Viola cu bucurie. I-i frică, i-i frică... Și ăsteilalte, Sofiei, i-i frică, i-i frică și Florichii... Așa le trebuie, să le fie, să se-nvețe minte, să nu se mai... să nu se mai bage.. . să nu se mai vâre între mine și...

- N-am vrut să vă sperii... rosti Viola și adăugă numaidecât: Dealtfel, nu cred că-i chiar așa... după care se strădui să zâmbească încurajator - și izbuti:

Alice își descordă genunchii și spatele i se lipi cu zgomot de perete. Buzele i se albiseră, acoperite brusc cu un fel de solzi, pielea obrazului îi atârna.

- Tu... gemu actrița, încercând de câteva ori să-și umezească buzele. Tu știi ceva și...

- Ți-am spus că știu! și-i puse protector mâna pe genunchi. Știam de la început dar... sinceră să fiu, nu cred că...

- Ce?... o grăbi Alice, dând să se desprindă de perete.

Viola făcu din cap un gest evaziv și încercă să se ridice de pe pat. Dar Alice o apucă întâi de poala fustei, apoi de mâna stângă cu amândouă mâinile.

- Că ce? Ce nu crezi? Ce știi tu și nu crezi?...

- Nu mă strânge, mă doare, scânci fata, deși Alice n-o strângea deloc, ba chiar una din palme îi urcase pe braț a mângâiere. Uite la ea, ce mă strânge... îmi faci vânătăi... se ridică de pe pat, dar se reazează numaidecât: Bine... spuse ea, stând dreaptă, cu pleoapele coborâte. Dacă insistați, vă spun, nu mai e cazul să...

Celelalte trei așteptau încordate, ținându-și respirația.

- Să nu zici că.. nu se mai putu stăpâni Sofia, gata să izbucnească iar în plâns, dar Alice se răsti la ea, izbind-o cu dosul palmei peste umăr:

- Ține-ți gura, dragă! apoi, spre Viola: Spune!

- Spun... oftă Viola, dându-le de înțeleș că n-are încotro. Dacă după atâta vreme n-au venit să ne... să ne scoată de-aici, înseamnă că...

- Că? o zori Alice.

- Că-i așa cum ziceau ei.

- Care ei, soro, care ziceau?

- Ai de jos, soro, inginerul și ăl cu chelie...

Alice își trecu palma peste obraz de câteva ori:

- Stai puțin, stai puțin... Înnebunesc... Doamne. Doamne... Viola dragă, ia-o-ncet, explică mai clar... Îmi crapă capul... Ia-o, te rog, de la început...

- Biiine... S-o iau de la-nceput. Așadar... N-am discutat noi, adineauri, nu ne-am tot întrebat noi cum am ajuns aici? Aici! arăta ea podeaua cu degetul. În camera ta?

- Am discutat! confirmă Florica. Și?

- Și nu-i așa că... că parcă era ceva suspect în toată afacerea?... Bine-bine, răs-răs, dar o explicație tot trebuie să fie..

- Hai, dragă, n-o mai lungi! se rugă actrița, frângându-și

mâinile.

-...adică ce căutam noi două... (se arată pe sine apoi pe Florica) aici, în camera ta? Cum am ajuns noi două aici?

- Păi, am văzut, nu?... interveni și Sofia, temătoare. Ne-am luat cu râsul și...

- Ce râs? se miră Viola. Ce, dacă râzi, intri în cameia altuia, fără să-ți dai seama? Asta-i nu-i o explicație, cade singură.

- Atunci? așteptă Alice.

- Uite cum stau lucrurile... se hotărî Viola. Rău, bine, dar și mai bine e să se știe: Eu am auzit totul. Alice încercă s-o întrebe ce anume a auzit, dar se mulțumi doar s-o îndemne să urmeze.

- Așa. Și?

- Acolo, jos, în sală, l-am auzit pe ăla chel când i-a spus inginerului... când i-a zis să ne ia pe noi patru, să facă ce știe cu noi, dar să ne izoleze. Deocamdată...

- Dar de ce, tu, de ce? sări Alice.

Viola o privi lung, apoi plecă ochii, ridicând umerii:

-N-am prins decât atât: „Până-i dezgropăm și vedem care-cum...”

Și rămase așa, cu mâinile încleștate în poală. Femeile amuțiseră, nici nu mai respirau, nu făceau nici o mișcare, se putea auzi - sau poate era doar o părere - cum se depun fulgii pe pervazul ferestrei. Încet-încet, prinse a se desluși răsuflarea șuierătoare a Florichii. Apoi un ușor plescăit - probabil Alice își umezea buzele. Apoi suspinul în trepte al Sofiei, suspin care se prefăcu în geamăt:

- Nuuu...

Dar Sofia se opri numaidecât (i-i frică să nu fie chiar așa...) și, după o vreme - tușise mai întâi - învățătoarea încercă:

- Ți s-o fi părut...

Viola pufni ușor și începu să clatine din cap, după care înălță privirea înspre Florica, de parcă ea s-ar fi îndoit adineauri:

- Bine-ar fi... apoi o coborî: Din păcate, urechile astea...

Din nou pauză. Florica făcu un pas lateral:

- Dar dacă... Dacă la altceva se refereau?

Viola zâmbi cu milă:

- Se refereau la altceva... iar pe noi ne-au adus aici... ne-au izolat... *Deocamdată*... La ce *altceva*, dacă pe noi...?

- Cum, adică... ne-au adus aici, ne-au băgat aici și noi nu ne-am dat seama? făcu Alice, aiurită. Nu se poate, eu... eu cu Sofia... Nu, Sofico? Noi două am venit aici, am pornit pe scară, încoace, din proprie inițiativă, nu? Eu ți-am zis să vii... sau poate tu, nu mai țin minte, dar de la una din noi două a pornit și nu de la... Nu,

Sofico?

Sofia se uita la ea temătoare, de parcă Alice ar fi învinovățit-o de ceva.

- Da... parcă...

- Cum, parcă, dar nu ți-am spus eu, nu te-am chemat eu, am zis... nu mai știu precis ce am zis, dar voiam să... așa, ca între mame, ca între cuscre, nu? Că doar Edi și cu Rodica... Nu, tu, nu-i așa? ia adu-ți aminte! Doar în fiecare zi, uneori de mai multe ori pe zi, ba eu la tine, ba tu la mine... Ia încearcă!

Sofia ridică din umeri de câteva ori la rând, dar nu reuși să-și amintească.

- O clipă, tovarășa Viola... Ce ziceai c-a zis tovarășul cu chelie?

Viola tresări. Apoi, făcându-și vizibil efortul de a reproduce întocmai cuvintele aceluia:

- „Până-i dezgropăm... și vedem care-cum...”

- Până-i dezgropăm! repetă Alice. Asta-nseamnă că...

Viola pufni:

- Înseamnă că... Înseamnă că ai răs degeaba, adineauri, când am zis că avalanșa...

- Avalanșa... gemu Sofia. Nu... Nuuu...

- Ai zis tu ceva de avalanșă? întrebă Alice.

- Bineînțeles c-am zis, dar tu, ca de obicei, nu m-ai crezut.

- Nu se poate! negă Alice, clătinând capul cu violență. Nu se poate, nu-i adevărat!

- Și-atunci cine i-a îngropat? scânci Sofia.

- Vezi, tovarășa Alice.. oftă Florica a reproș. Ziceai că... Ziceai că pe muntele ăsta...

- Ziceam! Zic și-acuma! Nu se poate, nu există, ce paștele mă-si, am fost și eu pe pârtie și nu o singură dată! Și nu numai anul ăsta. Nu, Sofico?

- Rodicuța mării... începu Sofia să bocească.

- Ei, tovarășa Sofia, și mata, acum... îi puse Florica mâna pe umăr. Stai un pic, să mai vedem, să ne mai consultăm...

Viola se ridicase de pe pat și se lipise de sobă:

- Mie mi se pare limpede: Alor noștri li s-a întâmplat ceva - destul de serios, altfel de ce ne-ar fi izolat... până-i dezgroapă și află care-cum...

- Ai auzit tu cuvântul ăsta, cu dezgropatul? o întrerupse Alice. Ai auzit bine, n-au zis altceva, alt cuvânt? Poate c-au zis altceva ia încearcă să-ți...

- Ce să mai încerc... făcu Viola și glasul îi ieși tremurat, lacrimile o podidiră. Ce, ori crezi că mint?...

- Nu, dar poate că... altceva au zis...

- Asta au zis... N-am nici un interes, ce interes aș avea să vă?... Că doar și Tati... și se răsuci, sprijinindu-și fruntea de sobă, cu umerii zguduiți de plâns. Ta-tiii...

Într-o clipă cele trei femei săriră, o înconjurară, mângâind-o, încurajând-o, încercând s-o abată, zicând că nu-i grav, că are să se rezolve numaidecât, că chiar dacă-i vorba de o avalanșă, pe muntele ăsta nu poate fi vorba de-o avalanșă adevărată, ia, acolo, nițică zăpadă care a alunecat și i-a prins până pe la genunchi...

- Ce genunchi, tu... își dezveli Viola obrazul ud de lacrimi. Când te prinde până la genunchi, zici că te-ngroapă? Așa zici?... Că te-ngroapă?...

- Or mai fi exagerat și ăștia, cu avalanșa lor... încearcă Alice. Or fi vrut să facă pe nebunii, că, adică... și noi avem avalanșele noastre, nu?, faliții noștri, nu?, și începu să râdă: Rahat-avalanșă!

- Și-atunci de ce ne-au...? De ce ne-au încuiat aici?... nu se lăsă Viola. Dacă-i rahat, de ce să ne încuie aici? Numai așa, în glumă?...

Actriței îi pieri veselia. Fata părea să aibă dreptate.

- Oricum... se strădui Florica să nu piardă ultimul strop de optimism. N-aveam nici a probă... materială... Numai presupuneri.

- Dar ușa? țipă atunci Sofia, repezindu-se cu pumnii strânși către Florica. Ce probă mai vrei?... Materială! Rahat - probă materială!

Alice, descumpănită pentru un moment, se apropie cu pași mari de ușă, urmărită cu privirea doar de Viola, dar renunță să mai încerce chiar în clipa în care atinse clanța. Pocni din degete, se răsuci scurt și începu să se plimbe, agitat, lovindu-se de masă, de capătul patului.

- Taaa-tiii... își dădu drumul Viola în plâns, lăsându-se pe marginea patului, râcâind cu unghia peretele spre care stătea cu fața. Taaa-tiii... - deși Tati numai aparent fusese îngropat în zăpadă, chelul și inginerul izbutiseră să-l degajeze, nu zăpada, nu avalanșa era cea care-l astupase, lăsându-l acum cu ochii sticloși, ci *mirosul*, cel care, după atâtea încercări, reușise, în sfârșit, să-i despartă... și ea, care sperase că odată și-odată îl va alunga ori îl va substitui... și uite, că...

- Nu se poate... Nu-se-poa-te! se apăra Alice, plimbându-se, înfingându-și călcâile în dușumea, nu se poate, e nedrept, gândea ea, chiar acum, când l-am văzut mare, după ce l-am crescut cu atâta chin și cu atâtea sacrificii... să... într-un mod stupid, stu-pid, nu se poate, Edi, e bărbat, știe să se descurce... Dar dacă...

dacă?... Chiar acum, să rămână singură, cu totul singură? Chiar acum? Nu se poate, nu-i posibil, nu-i drept, după ce că are atât de puțin, să i se ia și acesta? De cine va mai avea ea grijă... și de cine se va mai teme că, într-o bună zi... după uitătura aceea a lui... Ei și?, n-are decât, numai să nu... orice, numai să nu... orice, numai să-l știe acolo, alături, cu magnetofonul lui și cu pipițele lui și cu minciunile lui... Și cu uitătura aceea a lui, de motan gata să se năpustească... N-are decât, la urma urmei... Și ce dacă?... Păcat, desigur, dar dacă te gândești bine, orice e păcat, în fiecare zi faci câte zece păcate și nu dintre cele marunte... Orice, chiar și asta, oricât va trebui, va fi nevoie, oricând va vrea el...

- Rodicuța mamei..., o cânta Sofia din toată inima, mai mult ca, altfel prinsă, să nu întâlnească ochii lui Iancu - ce mi-ai făcut cu fata?, ce-ai făcut cu fata? - și ea să nu știe ce să răspundă, ce să mai poată răspunde, fiindcă nu așa își păzește o mamă copilul - ce-ai făcut cu ea?... s-o întrebe Iancu din ochi toată vremea și ea, neavând ce răspunde, să bocească fără întreruperi, cu glas înalt, știind că din clipa aceea are să înceapă bătrânețea care, într-un an-doi o s-o ducă și pe ea, în deal...

- Vai de mine... vai de mine... făcea Florica, rămasă în picioare, cu ochii la spinarea scuturată de plâns a Violei, dar fără s-o vadă, nu mai vedea nimic, în afară de ochii triști ai lui Iosub, ochii aceia care, în atâția ani de când sânt împreună, au fost singurii din făptura ascultătoare a bărbatului, (restul din Iosub se supunea - ori se prefăcea că se supune - „sugestiilor” ei, adevărurile pe care ea i le strecura) numai - ochii nu i-i putuse stăpâni, ochii n-o credeau, n-o crezuseră niciodată, dar erau prea blajini, de aceea neputincioși asupra întregului și poate de-aceea... Ochii triști, îmbătrâniți de când i-i știe, ochii n-o priveau, lumina lor aluneca peste umărul ei stâng, ca de obicei și ea ar fi vrut să afle ce doreau, ce-i reproșau - nimic, ochii, ochii nu doreau de la ea nimic și n-o învinovăteau de nimic. Vai de mine, vai de mine... se agita ea, neluată în seamă - de ce, doar am fost alături și la bine și la rău, atâta vreme, atâția ani, dacă timpul s-ar socoti cu anii, de ce n-are încredere în mine, doar i-am dovedit în atâtea rânduri că mă descurc în orice situație și că totdeauna am dreptate - cum, n-am? ba am, totdeauna am avut, în toate împrejurările, și chiar dacă aparent n-am avut, am avut în fond, adică faptele au confirmat, a fost o întâmplare, nu trebuie să ne încurcăm în fleacuri, în probleme fără importanță majoră... Și chiar dacă am greșit, dacă chiar admiteam că am greșit... dar nu se poate... atunci de ce mi-o spui abia acum?, chiar acum? Acum, când nu se mai poate repara nimic - dacă e ceva de

reparat - acum, când, chiar de-aș vrea eu să repar, nu mai am puterea și... și nici obișnuință, adică în materie de reparații - nu te mai uita așa, pe lângă mine, de parcă nici n-aș exista, de parcă ai vrea să spui că praful și pulberea s-a ales din tot ce-am făcut, nu ți-i rușine să-mi spui mie, care m-am sacrificat cu totul, să-mi spui mie așa ceva, că degeaba? - dacă știai, de ce nu mi-ai spus atunci, la început ori pe parcurs, de ce n-ai încercat să mă oprești, ori să-mi arăți ce trebuie să fac, să mă convingi că altfel... - tu chiar crezi că-s de piatră, că niciodată nu mi-a tremurat mâna, că nu mi s-a strâns inima în piept când luam câte o măsură mai drastică?, crezi că de plăcere, că eram făcută pentru așa ceva, că nu mai puteam de fericire când...? Doamne ferește, dar așa se cerea, așa trebuia și sarcina eu o îndeplineam, nu tu, nu tu care te fofilai, care discutai orice dispoziție, orice măsură și dacă nu puteai să refuzi cu totul sarcina încredințată făceai tu în așa fel, încât să iasă altfel decât se ceruse... și tot eu te scoteam basma curată - știți, el e mai umanist... în sensul rău al cuvântului, își închipuie că dușmanul de clasă are să renunțe la putere de bună voie... așa-i el, mai nehotărât, dar e foarte cinstit și devotat, dați-i altă sarcină și-o să vă convingeți că se achită cu cinste... de câte ori nu mi-am pus obrazul pentru tine și de multe ori - sau ai uitat?... - trebuia să fac și munca ta, ca să fie îndeplinită conform cerințelor, și să nu aud că - iar a dat în bară Iosub al nostru... -, fiindcă asta făceai tu, numai prostii, păi dacă nu eram eu, de mult ai fi zburat din activ pentru lipsă de combativitate și de inițiativă... Și-acum tot pe mine mă scoți vinovată... că, parcă numai eu am făcut ce-am făcut și ceea ce trebuia să facem în perioada aia... m-ai înnebunit de cap cu cei șase... dar ce, eu i-am omorât? direct?, am pus eu mâna pe par și le-am dat în cap?, nici nu m-am atins de ei, nu le-am zis nici dă-te mai încolo... Și-atunci ce vrei de la mine, de ce te uiți așa?, șase, fie și opt, deși tu știi numai de șase, fie și o sută, dar ce contează o sută de oameni față de milioanele care au beneficiat? Că s-ar fi putut și fără sacrificii... s-ar fi putut, nu zic ba, dar în cât timp?, mai apucam noi să ne vedem visul cu ochii?, să pipăim ceea ce doar visam în ilegalitate?, spune dacă ai ce, să te-aud!...

-Nu mai vreau, gata! țâșni Viola în mijlocul camerei.

Dar n-o luă nimeni în seamă. Alice, oprită în dreptul ferestrei privea afară, voia să spună ceva, se amâna, apoi iar încerca să spună.

- Nu se poate! reuși ea în cele din urmă. Nu se poate... Doamne-Dumnezeule... aflând-o pe Viola alături, o înșfăcă, trăgând-o și împingându-i capul în cadrul ferestrei gata să spargă

geamul: Uită-te și tu: nu-i Edi? Nu-i Edi?... Doamne-Dumnezeule... și, lăsând-o pe Viola acolo, începu să se agite prin cameră: Nu se poate! Nu se poate.

- Ce să văd? făcu Viola. Care zici tu că-i Edi?

- Doamne-Dumnezeule... Doamne-Dumnezeule... - Alice era cu totul pierită; veni iar lângă fereastră: Uite... pe targă... N-are un fes roșu? Nu vezi ceva roșu?... Doamne...

- Roșu... repetă Viola... Tu, dar ăla-i... ăsta-i Tatiii!.... și fugi la cealaltă fereastră, ca și cum de acolo ar fi putut să vadă mai bine.

- Nu se poate! Nu se poate! El e, Edi al meu...

- Nuuu! țipă și Sofia, care se apropiase între timp. Rodicuța mamiiii... E basma, dragă, nu fes! Basmaua Rodichii!

- Ce basmaaa... plângea Viola. E Taaa-tiii...

- Nu se poate, e Edi! Edi! Fesul lui, fesul roșu!

Florica privi și ea înspre unde se uitau celelalte, dar se retrase numaidecât. Se așără pe pat și începu să-și frece palmele, își freca palmele și zicea:

- Vai de mine!... Vai de mine... Dragele mele... Vai de mine... Nu-s ai voștri... Nu-s... Vai de mine... E-al meu, Iosub al meu... Vai de mineee...

Alice, despicând aerul cu tăișul palmei începu să strige la ea, cu gingiile albite:

- De ce urli, madam? De ce? Cu ce drept, madam?

Florica se lăsă în coate, pe spate, clipind la fiecare apropiere a palmei. Părea nedumerită, dar nu făcea nici o încercare de a cere socoteală, de a explica, de a se apăra.

-Să nu te mai aud! Auzi?! Auzi?! N-ai dreptul, auzi?! - Alice ridicase glasul într-atât, încât acum cuvintele îi ieșeau șoptite: Să nu mai... Auzi?! Să nu!... după care se povârni în bocet, cu glas distinct: Ediii, băiatu mamiii... și porni, clătinată, prin odaie, cu genunchii scăpătați: De ce te-am lăsat, Doamneee, de ce te-am lăsat să...

Sofia își relua și ea bocetul:

- Rodicuțaaa mamiii...

Alice se repezi la ea, cu același gest de tăiere a aerului:

-Ține-ți gura, dragă!Ține-ți gura, auzi?! Auzi?! N-am nevoie să mă compătimești tu! Nici tu! și se întoarce către Florica, apoi din nou deasupra capului Sofiei: N-am nevoie, auzi? Ce, dacă te faci că plângi și tu, mi-l dai înapoi?

- Rodicuțaaa... îi scăpă Sofiei.

- Nu-i adevărat! țipă Alice. Numai Edi!

- Vai de mine, că te-ai dus-îî... se auzi și glasul Florichii.

- Taci! se întoarce Alice. Nu-i adevărat! Nici Rodica, nici bărbatu-to... nici ta-su... Numai Edi...

- Ba nu, tu... Rodica... protestă Sofia. Ce-i spun eu acum lui Iancuuu... Ce-i spun?...

- Nu-i adevărat! Toți au scăpat, în afară de Edi... Numai Edi...

- Ce-i spun eu lui Iancuuu, ce-i spun?...

- Toți au scăpat-îî... numai tu te-ai dus-îî...

- Taaa-tiiii... porni și Viola, ridicându-se în picioare, pe pat.

Alice făcu și spre ea un pas ridicând brațul, s-o pună și pe ea la punct, să-i interzică, fiindcă numai ea, Alice avea dreptul, fiindcă numai Edi, el singur, dintre toți, așa s-a întâmplat totdeauna, dintre toți numai pe ea și pe-ai ei s-au abătut nenorocirile... dar palma întinsă se destrămă, căzu puțin...

- Tu... făcu deodată Viola, gata să izbucnească în râs. Păi ce, aia-i targă? Care-ai zis că-i targă? Celelalte trei se repeziră toate la aceeași fereastră.

- Dar unde-i, dragă? întrebă Alice. Unde-a dispărut?

- După colț, dragă... râse Viola. Era o sanie, sania ălor doi... Pastor și Collux...

- Nu se poate! Era Edi! Pe targă! Edi era, fesul lui...

- Fes, pe dracu! râdea Viola. Și targă! Sania ălor doi, aveau o haină pe ea, dracu știe, dar sanie, ce fes puteai tu să vezi pe ninsoarea asta?

- Dar tu cum puteai să vezi că-i sanie, pe ninsoarea asta?

- Uite-așa, bine... Fiindcă eu...

- Fiindcă tu... rahat! izbucni Alice. Era Edi, Edi era... și începu iar să plângă.

Viola se sperie din nou:

- Și dacă era Tati? Și dacă?

- Rodicuțaaa...

- Al meu era... L-am recunoscut... Se vede că numai el...

- Nu se poate! Doamne-Dumnezeule...

Viola veni în întâmpinarea Alicei. Tremura toată:

- Alice... stai un pic... Stai să-ți explic... Zău că era sanie.

- Lasă-mă-n pace!

- Zău că era sanie, pe-onoarea mea, dar nu asta... Stai un pic... Să știi că adineauri am mințit.

- Lasă-mă dracului!

- Zău, Alice, pe-onoarea mea c-am mințit când am zis că... Când am zis c-am auzit ce-au vorbit ăia doi...

- Ce spui, tu?... Alice deveni atentă.

- Am mințit, pe-onoarea mea c-am mințit, am vrut să... N-am

auzit nimic de dezgropat, nimic despre nimic. Eu din capul meu...

- Nu se poate... L-am văzut pe Edi, pe targă, era fesul lui...

- Să mor de nu era sanie! Și cu chestia aia... cu avalanșa... Eu am inventat-o.

Femeile o priveau neîncrezătoare.

- Pe cuvântul tău?... îndrăzni Alice.

- Pe cuvântul meu. Zău!

- Dar ușa? Ușa cine a încuiat-o? sări Sofia.

- Asta-i altă... Habar n-am de ușă... Dar cu avalanșa e pură fantezie. Eu am... regizat-o... Pe-onoarea mea...

Alice se apropie cu un pas:

- Dar de ce, dragă? De ce?

- Habar n-am! ridică Viola din umeri. Uite-așa... nu știu cum mi-a venit.

- Nu știi cum ți-a venit... Dar de ce, dragă, de ce să-ți vină, așa? De ce paștele mă-ți să-ți vină așa, dragă?! și Alice îi dădu o palmă din toate puterile.

Viola căzu într-un genunchi, dădu să se scoale, căzu și mai rău, în cele din urmă se înalță și, cu amândouă mâinile apăsate pe obraz, se repezi la Alice cu picioarele.

- De ce dai? De ce dai în mine? Și mă-njuri... De ce mă-njuri de mamă? Tu mă-njuri de mamă? Tu, care..

Alice, luată prin surprindere, nu fu în stare să se ferească și primi în plin toate loviturile dintre care două în fluierile picioarelor.

-Potolește-te, fetițe... o împinse Sofia într-o parte.

Viola o părăsi pe Alice și se luă după Sofia; o ajunse din urmă și, făcându-și vânt, îi trase un șut drept sub genunchi.

Învățătoarea, care se întorsese către Alice, căzu, cosită, dând cu fruntea de perete. Începu să țipe de acolo, de jos, străduindu-se să se ridice. Viola, înfierbântată, se pomeni lângă Florica și deși aceasta nu-i făcuse nimic îi trase și ei o palmă, de-i clefăiră fălcile. Numai că activista, în secunda următoare, îi apucă mâna, răsucindu-i-o la spate.

- E-he-he... Păi nu așa, duduie...

- Dă-mi drumul! Dă-mi drumul!... se zbătea Viola, încercând s-o lovească prin spate, cu călcâiele. Îmi rupi mânaaaa!

Florica o slobozi, împingând-o în același timp. Viola, dezechilibrată, făcu doi-trei pași, gata-gata să cadă, în cele din urmă oprindu-se în sobă. Nici nu apucă să se întoarcă bine, că Alice îi luă văzul cu o palmă:

- Dai cu picioarele, scârbă ce ești! Cu picioarele, ai? și începu s-o cârpească, când cu stânga când cu dreapta, nedându-i

răgaz să se apere.

Viola, mai mult din greșeală, o lovi pe Alice cu cotul în obraz și, profitând de ezitarea actriței, sări în lături. Dar Sofia, care între timp se adunase de pe jos, o primi cu o lovitură de picior:

- Stai, că-ți arăt eu ție! Stai că...

Atinsă în gleznă, Viola se lăsă pe jos, urlând. Sofia și cu Alice năpădiră asupra ei, cu pernele. În zadar încerca Florica să le oprească, cele două loveau și cu picioarele și cu pernele.

- 'Re-ai a dracului!.. găfâia Alice, lovind în neștire, de cele mai multe ori nimerind alături. După ce că numai tu... Din cauza ta..

- Na, să te sature! Na! Na! Na! zicea și Sofia.

Un pumn de-al învățătoarei o nimeri pe Florica în ureche. Lăsând-o pe Viola rezemată de zid, Florica o prinse pe Sofia de mână și cu o furie neașteptată îi făcu vânt, rotind-o în același timp:

- Ascultă, cucoană... făcu ea. Fii atentă, aici, altfel...

Dar Alice care nu mai vedea, lovind înspre Viola cu brațele învârtite ca aripile unei mori de vânt, o plesni pe Florica, întâi în obraz, apoi în umăr. Sofia profită de ezitarea activistei și, venind pe la spate, o apucă de gât:

- De ce dai, fă? De ce dai în mine? o strângea ea, iar Alice o lovea acum în piept. După ce că l-ai omorât pe tata... De ce, fă?...

Viola, cu gura însângerată, se apropie încet și o lovi și ea pe activistă cu spițul în genunchi. Florica se smuci scurt, scăpă din strânsoarea mâinilor Sofiei și se opri cu spatele în ușă:

- Așa, carevazăzică... găfâia, obrazul i se înroșise. Toate trei, vasăzică... Toate trei...

Și scurt, îi pocni Sofiei un pumn în bărbie, un pumn bărbătesc și „ca la carte”. Învățătoarea nici nu apucă să icnească și se pomeni în celălalt capăt al camerei, în patru labe. Florica se întoarse către Alice, care se apropiase, amenințătoare, dar Viola i-o luă înainte: îi vârâ actriței degetele în ochi. Alice chiui de durere și se răsturnă pe pat.

Se trezi față-n față cu Viola. Amândouă pregătite să se lovească. Mai iute, Florica apucă mâna fetei și i-o răsuci la spate:

- Destul, gata... găfâi ea. Destul!

Și o lăsă aproape imediat. Viola se liniștise, brusc resemnată. Îi curgea sânge din nas, avea o buză plesnită, fusta îi rămăsese ridicată și agățată în cordon. Cu mâini nesigure, Florica îi trase fusta în jos, i-o netezi, apoi se ridică și-i îndepărtă părul din ochi:

- Gata, ne-am prostit destul...

Viola încercă să zâmbească. Era de acord. Dădu să se rezeme de umărul ei, dar Sofia se apropie din nou:

- Faci bancuri idioate și după-aia dai cu piciorul...!

Însă Viola i-o luă înainte: îi băgă și ei degetele în ochi, iar Sofia, orbită, începu să urle, rătăcind prin cameră.

- Destul! strigă Florica, bătând din picior.

Viola văzând-o pe Alice că se apropie cu sticla de whisky ridicată, se repezi la ușă:

- Vezi să nu ieși... o auzi pe actriță, dar în aceeași clipă auzi și zgomotul sticlei căzute pe podea.

VII

RÂSU

Totuși, Viola se atâră cu amândouă mâinile de clanță, își propti piciorul stâng în cant și trase cu deznădejde, dar ușa cedă înainte ca efortul să fi ajuns măcar la jumătate: se deschise, mieunând leșinat din balamale, ca împinsă de un firicel de curent. Dezechilibrată, Viola căzu pe spate, izbind-o și pe Sofia. Se răsturnară amândouă la pământ.

- Doamne-Dumezeule! făcu Alice, cu mâinile împreunate, cu privirea suptă de dreptunghiul întunecat scobit în perete. Era deschisă, Doamne-Dumnezeule!

- Ridică-te, draaaa', ce draaa... - glasul domesticit al Sofiei.

Viola sări în picioare, își îndreptă fusta, își tamponă buzele cu podul palmei. Dădu de sânge.

- Ia te uităăă... se minună ea.

- Ia te uităăă... repetă Alice, arătând ușa. Ha-ha-haaa! se porni ea să râdă. Haaa-ha-ha! - acum o arăta pe Viola.

Sofia, cu obrazul boțit, își purtă de câteva ori privirea de la Alice la Viola, nu pricepu, dar, pe măsură ce-i creștea iritarea, o podidea și râsul. Florica urmărise degetul actriței și, cu privirea atârnată de ceea ce văzuse, se prăbuși în ho-ho-urile ei rostogolite.

Iar Viola, mirată, cu buzele strânse, se cumpănea de pe un picior pe altul, fixând-o pe Sofia, de parcă acolo și numai acolo s-ar fi aflat motivul râsului. Găsindu-l, începu și ea să necheze.

EPILOG

Râdeau toate patru, cu chiuituri, râdeau de se îndoiseră tavanul și pereții, în afară. Râdeau, arătându-se cu degetul una pe alta, oprindu-se uneori, ca să explice de ce, ori să tragă aer în piept și să se azvârle din nou în răs, bătând aerul cu palmele și tropotind și ținându-se de pânțele și luând-o de jos și urcând și înălțând și capetele și închizând ochii, ori coborând din treaptă-n treaptă, până la tuse - râdeau și-și simțeau carnea îndurerată de hohote și scuturată și curățată dinăuntru spre afară, iar când, istovite, cu ochii aburiți, se potoliră, băgară de seamă că ninsoarea încetase iar ușa se mutase, închisă, pe celălalt perete.

București, ianuarie 1969 - ianuarie 1970

Textul **Ușa noastră ce de toate zilele** a fost cules, în vederea instalării pe internet de **Loredana Mitruț**

Mulțumirile autorului.

Paris, 21 septembrie 2004